International Science Group
ISG-KONF.COM

PERSPECTIVE DIRECTIONS OF SCIENCE AND PRACTICE

02 MARCH 03

VI SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

-ATHENS-

ISBN 978-617-7886-02-9

PERSPECTIVE DIRECTIONS OF SCIENCE AND PRACTICE

Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference
Athens, Greece
02-03 March 2020

UDC 01.1
BBK 91

The 6 th International scientific and practical conference“PERSPECTIVE DIRECTIONS OF SCIENCE AND PRACTICE " Athens, Greece 2020. 294 p.

ISBN 978-617-7886-02-9

The recommended citation for this publication is:
Korshevniuk T. V., About the elective course «biological systems» for high school students perspective directions of science and practice. Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference. Athens, Greece. 2020. Pp. 42-43. URL: http:// isg-konf.com.

The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring coutries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, posфtgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: info@isg-konf.com
homepage: isg-konf.com ©
2020 Internation Science Group “isg-konf.com” ® ©
2020 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	Ігумінова С. Р. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОЛІТЕХНІЗМУ, ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ: ІНІЦІАТИВНОСТІ ТА ПІДПРИЄМЛИВОСТІ	10
2.	Коваленко О. А. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ	15
3.	Кучик О. А., Гончаренко Н. О., Ярош Р. В. ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	20
4.	Яма А. О. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ	26
5.	Мостова О. С. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК ЧИТАННЯ ШЛЯХОМ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДІОМ ПІД ЧАС ПОЗАКЛАСНОГО ВИВЧЕННЯ ТВОРУ Л. КЕРРОЛА «АЛІСА В ДИВОКРАЇ»	28
6.	Коростель Т. І., Петровська Ю. Р. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОСТИЛЮ В ЖИТЛОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	31
7.	Полонська Т. К. ІНТЕГРОВАНІ ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ ТА КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ: КОРЕЛЯЦІЯ ЧИ ДУБЛЮВАННЯ	34
8.	Іваничко І. І., Розлуцька Г. М. ДОСВІД КАНАДИ У ПІД-ГОТОВЦІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ДО ЖИТТЯ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СВІТІ	38
9.	Korshevniuk T. V. ABOUT THE ELECTIVE COURSE «BIOLOGICAL SYSTEMS» FOR HIGH SCHOOL STUDENTS	42
10.	Ляшенко Г. П. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ БІЗНЕС – ОСОБЛИВИЙ ВИД ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ (ІННОВАЦІЙНОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ	44
11.	Сумченко І. В. ПРИРОДА ТА КУЛЬТУРА В ТВОРЧОСТІ Ж.-Ж. РУССО	46
12.	Sysoieva I. M., Semchuk I. V. THE MAIN COMPONENTS OF SOCIAL AUDIT	51

13.	Борейчук І. О. ДІАГНОСТИКА РІВНІВ КСЕНОФОБОНОЇ НАПРУГИ В СТУДЕНТІВ	54
14.	Мілімко Л. В., Дрозд В. П. «ПАТЕНТНИЙ ТРОЛІНГ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ	56
15.	Жмур Н. В., Гонтаренко В. М. РОЗВИТОК РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ	61
16.	Жмур Н. В., Момотюк В. О. СУЧАСНИЙ СТАН АВІАКОСМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ	64
17.	Нікола . О., Колеснікова О. Г. ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ	67
18.	Савельєва І. В., Семеног А. О. ВИКОРИСТАННЯ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ МОВЛЕННЄВОГО ПОРТРЕТУ ОСОБИ В ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ	71
19.	Савельєва І. В., Починок Ю. О. ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РУКОПИСНОГО ТЕКСТУ	75
20.	Савельєва І. В., Бурцева І. В. МОВЛЕННЯ ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА	79
21.	Буданова Л. Г., Буданова В. Є., Галушко К. М. ФОРМУВАННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	82
22.	Шило Ж. С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	85
23.	Galka Y. M. INTERACTIVE WHITEBOARDS AND ENGLISH TEACHING	89
24.	Ланцедова Ю.О., Шерстобоєв С. О. ҐЕНЕЗА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ВИБУХОТЕХНІКИ У КОНТЕКСТІ ЗЛОЧИНІВ ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ	92
25.	Кузьменко Ю. В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ	94
26.	Глазкова В. О. ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ	96

27.	Lemberskyi O. Y. EFFECTIVE ENGLISH TEACHING TECHNOLOGY IN SCHOOLS	99
28.	Пташник С. А., Попова С. І. СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	102
29.	Поляков Є. В. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ СФЕРЕ В ПОГРАНИЧНЫХ РАЙОНАХ УКРАИНЫ	106
30.	Бєлоліпцева О. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ	110
31.	Щурат Т. Г. ОСОБЕННОСТИ КОНТРОЛИРУЕМОЙ И ОПЕРАТИВНОЙ ЗАКУПКИИ, КОНТРОЛИРУЕМОЙ ПОСТАВКИ В УКРАИНЕ	112
32.	Алексенко В. Ф. ТРАДИЦІЇ СЕНТИМЕНТАЛІЗМУ У ПОТТЕРІАДІ ДЖ. РОЛІНГ	116
33.	Gorban V. A., Yakobchuk K. S., Tetiukha O. G. THERMAL PROPERTIES OF FOREST SOILS IN UKRAINIAN STEPPE	119
34.	Hraniak V. F. DYNAMIC MODEL OF CAPACITANCE MICROMECHANICAL ACCELEROMETER	124
35.	Kostiuk M. A. APPROACHES FOR DESIGNING THE FUNCTIONAL STRUCTURE OF THE ADAPTIVE MOBILE EDUCATIONAL ENVIRONMENT	128
36.	Овчаренко Л. В., Овчарова І. А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АНСАМБЛЕВОГО ВИКОНАВСТВА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ	130
37.	Заря Л. О., Костенко Т. ІННОВАЦІЙНА КОНЦЕЦІЯ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ	132
38.	Хортюк А. А., Ланцедова Ю. О. СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА КРИМІНАЛІСТИКИ	135
39.	Хазанов В. І., Гуменюк І. Л., Бачинська О. М. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	137

40.	Hud V., Konstantynova T., Bondarenko I. CREW LEADERSHIP AS AN IMPORTANT FACTOR IN TRAINING OF FUTURE SEAFARERS	139
41.	Teterych N., Kurylenko Y. ANALYSIS TYPES OF ELECTRONIC HEALTH SYSTEMS IN THE WORLD	142
42.	Ланцедова Ю. О., Цезар А. Р. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ І ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ	145
43.	Шостак Л. Г., Макаренко Ю. М. ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛАДУ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА СПЕЦІАЛЬНИХ ТИПІВ ШИПУЧИХ ТАБЛЕТОК	148
44.	Тихонова І. Ю., Аніканов А. О. КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВУЗІ МОРСЬКОГО СПРЯМУВАННЯ	150
45.	Тимків А. О. ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПІДТРИМКИ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	153
46.	Малініна Н. Г. АНАЛІЗ ЗАДОВОЛЕНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧОГО МІСЦЯ В АПТЕКИ	157
47.	Moroz P. PROGRAMMED LAPAROPERCY IN CORRECTION OF ENDOTHOXICOSIS AND REACTIVITY OF ORGANISM IN PATIENTS WITH PERSONAL PERITONITIS	160
48.	Babiy S., Cherednichenko O. FOOD DEVELOPMENT PROSPECTS	162
49.	Аністратенко А. В. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МЕТАЖАНРУ: КОМПОНЕНТИ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗКИ В СИСТЕМІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ СТУДІЇ	166
50.	Loiko V., Maliar S. DEVELOPMENT OF HOUSING AND COMMUNAL INFRASTRUCTURE OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF CIRCULAR ECONOMY	171
51.	Мельник Л. В. ФАКТОРИ МОТИВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ СИСТЕМИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ	174
52.	Дмитриева М. В., Бурова Д. А. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА	176

53.	Якимчук М.Ю. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛІНГВІСТИЧНО ОБДАРОВАНИХ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧИХ КУРСАХ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	180
54.	Павлович-Сенета Я. П. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ	183
55.	Гладченко С. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ ІСТОРІЇ	188
56.	Гринько Т.В., Лесів І.Г. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	190
57.	Здоровець А. М., Бараненко Р. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	194
58.	Семчук Н. О., Лисько Т. Д. МЕТОДИКА ДЕМОНСТРАЦІЙНОГО ВИДІЛЕННЯ ДНК В КУРСІ ВИКЛАДАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ	196
59.	Лихова С. Я., Літвінова І. Ф. ЗМІСТ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНУ «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ» ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	200
60.	Сулим Ю. В. ВИКОРИСТАННЯ КОМПОЗИЦІЇ З ХОНДРОЇТИНСУЛЬФАТОМ У ЛІКУВАННІ ПАРОДОНТИТІВ	202
61.	Зацепіна Н. О. ПАЛОМНИЦЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ БРАЦЛАВСЬКИХ ХАСИДІВ	206
62.	Moroz P. V. FEATURES OF THE IMMUNOLOGICAL AND METABOLIC DISORDERS IN WIDESPREAD PERITONITIS	210
63.	Назаревич В. В. ВИВЧЕННЯ ЯВИЩА ОСТРАКІЗМУ В СИСТЕМІ НАУКОВИХ ЗНАНЬ	212
64.	Бортняк К. В. ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ СЛІДЧОЇ ТА ОПЕРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ	215

65.	Matushchak M. R., Ezhned M. A. PHARMACOECONOMIC ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF ANTIBACTERIAL THERAPY IN PATIENTS WITH ACNE DISEASE	219
66.	Бортняк В. А. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	221
67.	Гошовська А. В., Гошовський В. М. СТАТИСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПЛАЦЕНТАРНОЇ ДИСФУНКЦІЇ ТА ГЕСТАЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ У ЖІНОК ГРУП РИЗИКУ	224
68.	Вольська І. В. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	229
69.	Логвіна-Бик Т. А., Бик Н. В. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ НАУКИ І ПРАКТИКИ З ПРИРОДОЗНАВСТВА	232
70.	Мулярчук О. В., Видиборець С. В. ЕНДОГЕННІ ФАКТОРИ ТРОМБОЦИТІВ: ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ ТА КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	236
71.	Андріяка А. О., Видиборець С. В. ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ СЕРОТОНІНУ, ОСНОВНІ МЕТОДИ ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В БІОСУБСТРАТАХ	240
72.	Борисенко Д. О., Видиборець С. В. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МЕТАБОЛІЗМУ ЗЛОЯКІСНОЇ ПУХЛИНИ І ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ	242
73.	Гуторов А. О. ІНСТИТУЦІЙНА ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРАКТАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	246
74.	Литвишко Л. О., Омельянович О. Р., Разводовская В.О. ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНОЇ СТРАТЕГІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА	249
75.	Анікіна І. І. ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЖІНОК ХВОРИХ НА РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ	253
76.	Kvyatko T., Zaika S., Gridin A. THE IMPACT OF MARKETING ON AGRICULTURAL BUSINESS DEVELOPMENT	257
77.	Казачінер О. С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ	260

78.	Малахова О. М., Сабанова О. В. СИСТЕМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ	263
79.	Мельник Л. М. ДІАГНОСТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ	267
80.	Харченко В. В. КЕЙС-УРОКИ –КТО «ЗА»?	270
81.	Босак І. А., Мулявка Д. Г. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ	274
82.	Volkova L., Basiuk T., Usachova N. PHYSICAL – GEOGRAPHY CHARACTERISTICS OF CONDITIONS OF FORMATION OF RIVER DRAIN OF BASIN SOUTHERN BUG	276
83.	Божок С. Г., Максимчук І. Р. ПРАВО НА ПЕНСІЮ ЗА ВИСЛУГОЮ РОКІВ. ПЕНСІЯ ЗА ВИСЛУГОЮ РОКІВ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	280
84.	Бабух Н. В. ЕРГОНІМІЯ МІСТА ЧЕРНІВЦІ ЯК АКТУАЛЬНА НАУКОВА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ОНОМАСТИКИ	283
85.	Шевчук Л. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НАД ТЕКСТОМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК НАУКОВИХ РОЗВІДОК	285
86.	Луценко Б. В. ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	288
87.	Пташник С. А., Григор’єва І. І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ВИЩОГО ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	290

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОЛІТЕХНІЗМУ, ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ: ІНІЦІАТИВНОСТІ ТА ПІДПРИЄМЛИВОСТІ

Ігумінова Світлана Ремівна
вчитель хімії та біології,
вчитель вищої категорії,
«вчитель-методист»
Сергіївська загальноосвітня школа
І-ІІІ ступенів №8
м. Білгорода-Дністровського

Принцип політехнізму сучасної школи вимагає, щоб навчання основам наук було пов'язано з життям. Досвід показує, що програма шкільного курсу хімії дозволяє найбільш повно реалізувати зв'язок теорії і практики. Так, наприклад, учні знайомляться із значенням і застосуванням різноманітних хімічних продуктів, з умовами і способами їх отримання в техніці, науковими основами сучасного виробництва і перспективами розвитку хімічної промисловості (підвищення якості і асортименту продуктів, що випускаються, комплексне використовування сировини, питання економії палива і енергії в хімічному виробництві і т.д.). Всі ці питання детально розглядаються на уроках при вивченні хімічних виробництв. Крім того, в сучасних ринкових умовах виробництва, учні повинні набути знання про економічні взаємостосунки підприємств. В сучасному світі гостро стоїть питання праці і навколишнього середовища.

Принцип політехнізму школи має на увазі також профорієнтацію учнів. Профорієнтація – це цілеспрямована система психолого-педагогічних засобів, що допомагають кожному учню вибрати професію, яка в сучасних умовах би мала попит, і яка відповідала б особистим інтересам і здібностям.

Досвід показав, що краще всього реалізується принцип політехнізму, профорієнтації, економічної освіти учнів при вивченні хімічних виробництв (виробництва чавуну і сталі, сірчаної кислоти, аміаку, коксохімічного виробництва, нафтопереробного виробництва і т.п.). Звичайно, при проведенні традиційних уроків, ці теми погано сприймаються учнями, здаються їм нудними, далекими від реальності. Тому протягом декількох років я проводжу ці уроки у вигляді рольових ігор. Такі уроки імітують наукову, виробничу, соціальну діяльність людей. Моделюють різноманітні життєві і виробничі ситуації з метою вивчення нового матеріалу, його закріплення, розширення і застосування знань.

Наприклад, у 11 класі при вивченні тем «Коксохімічне виробництво» і «Нафтопереробне виробництво» я на підготовчому уроці-лекції пояснюю

загальні наукові принципи хімічного виробництва: механізація і автоматизація, комбінування і кооперація, безперервність процесу, протитечія, теплообмін, збільшення поверхні реагуючих речовин, збагачення повітря киснем, застосування оптимальних умов для проведення хімічних реакцій (оптимальна температура, тиск, каталізатор), циркуляція реагуючих речовин, комплексне використовування сировини, міжгосподарські економічні відносини. Обов'язково розглядаються основні напрями розвитку сучасного хімічного виробництва:

а) зміна сировинної бази виробництва;

б) вдосконалення методів управління швидкістю хімічних реакцій в умовах виробництва;

в) впровадження новітніх методів інтенсифікації хімічного виробництва, що значно підвищують продуктивність праці (безперервність процесу, апарати великої одиничної потужності і т.п.);

г) утилізація відходів виробництва;

д) забезпечення нормальних умов праці працівників, охорони навколишнього середовища від забруднень відходами хімічних виробництв.

Учні роблять висновок, що знання наукових принципів хімічної технології дозволяє управляти реакціями у виробничих умовах і підвищувати рентабельність виробництва.

Після теоретичної підготовки учні переходять до практичної. Учні об’єднуються у дві групи, причому учні самі вибирають собі партнерів по рольовій грі. Одна група готує тему «Коксохімічне виробництво», а інша – «Нафтопереробне виробництво». Далі кожна група вибирає собі директора підприємства і розподіляє ролі і функціональні обов'язки:

1. *Директор* – загальна характеристика підприємства (розташування, характеристика продукції, сировини, актуальні проблеми виробництва);

2. *Головний інженер* (улаштування всіх апаратів, принцип їх роботи, проблеми);

3. *Технолог* (технологія виробництва, характеристика продукції, проблеми);

4. *Головний економіст, бухгалтер* (економічна характеристика підприємства, рентабельність, ціни на сировину і продукцію, виплата зарплати, перспективи розвитку підприємства, проблеми);

5. *Інженер із постачання* (характеристика сировини, види транспорту, що використовуються для доставки сировини, основні постачальники, проблеми, ціни на сировину);

6. *Інженер із збуту готової продукції* (характеристика продукції, пошуки ринку збуту, ціни на готову продукцію, проблеми);

7. *Інженер з охорони навколишнього середовища* (характеристика заходів щодо охорони навколишнього середовища, проблеми, вимоги до адміністрації);

8. *Інженер із техніки безпеки* (характеристика виробництва з погляду техніки безпеки, вимоги до адміністрації забезпечити дотримання техніки безпеки, проблеми);

9. *Голова профкому* (характеристика роботи профспілки: контроль за рівнем зарплати в галузі і на виробництві, пільгові їдальні, санаторно-курортне лікування (де, скільки чоловік оздоровлюються) і т.п.).

Вводяться також ролі *Суміжників*, *Інвесторів*, *Покупців* продукції.

Далі відбувається творчий етап підготовки до гри. Звичайно, на цьому етапі залучаються батьки (економісти, бухгалтери, інженери). Групи працюють окремо, виробляють концепцію свого підприємства, вводять нові ролі, складають сценарій рольової гри «Презентація підприємства», «Планерка в кінці кварталу» та ін .

Заключним етапом вивчення теми є рольова гра, яка проводиться на спарених уроках. 40 хвилин виділяється групі, що представляє «Коксохімічне виробництво» і 40 хвилин – «Нафтопереробне виробництво» (сценарії додаються). Поки виступає одна група учнів, інша група-опонент уважно слухає, потім робить критичний аналіз діяльності підприємства, оцінює роботу учнів. Оцінку учні однієї групи одержують однакову – «загальну», оскільки, якщо хтось з членів групи припускається помилки, інший член команди повинен її виправити. Таким чином, у дітей формується колективна відповідальність за діяльність, так зване «командне відчуття».

Для об’єктивного аналізу результатів використання рольових ігор при вивченні хімічних виробництв для дослідження був обраний 11-А клас. При викладанні теми “Виробництво сірчаної кислоти” були застосовані звичайні методи: лекція з елементами бесіди, доповідь учнів.

Після вивчення теми знання учнів були оцінені (див. мал.1):

Всього – 27

На “1-3” – 3

На “4-6” – 14

На “7-9” – 9

На “10-12” – 1

При викладанні тем “Нафтопереробне виробництво” та “Коксохімічне виробництво” був застосований тип уроку – рольова гра.

Після вивчення теми знання учнів були оцінені (див. мал. 1):

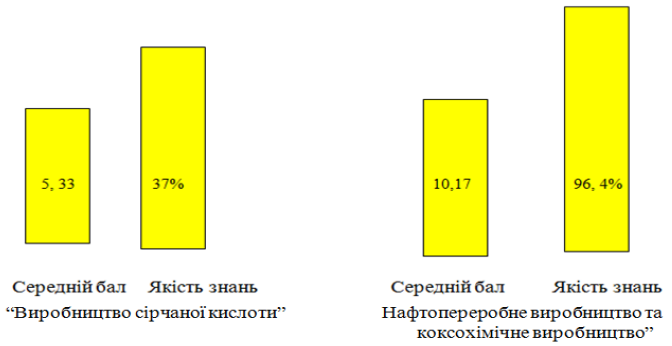
Всього – 29

На “1-3” – 1

На “4-6” – 0

На “7-9” – 0

На “10-12” – 28

мал.1

Досвід роботи показує, що вивчення хімічних виробництв за допомогою рольових ігор дозволяє узагальнити і систематизувати знання учнів про загальні наукові принципи хімічного виробництва, про техніко-економічні показники роботи хімічного підприємства, активізувати інтерес учнів до хімічної промисловості, суттєво підвищити якість знань учнів. Крім того, застосовуються елементи інтерактивного навчання, яке полягає в тому, що учбовий процес відбувається за умови активної взаємодії всіх учнів. Вчитель виступає в ролі організатора процесу навчання. Дуже важливо, що в процесі рольової гри моделюються життєві ситуації, спільно розв'язуються проблеми. Все це ефективно сприяє придбанню знань, формуванню умінь, навиків, атмосфери сумісної праці.

Запропоновану методику роботи можна вважати особистісно орієнтованої тому, що вона через систему обраних педагогічних технологій дає змогу створити для:

- розвитку та саморозвитку особистості;
- реалізації себе в навчальній діяльності, виходячи з особистих здібностей, інтересів та суб'єктивного досвіду;
- розвитку пізнавальних і творчих здібностей кожного учня;
- формуванню духовно розвинутої людини.

Досвід роботи показує ефективність застосування педагогічних програмних засобів для активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку їх самостійності в добуванні знань, формуванні інформаційної і інших базових компетентностей особистості, посиленні позитивної мотивації до навчання хімії.

Вивчення хімічних виробництв за допомогою рольових ігор дозволяє узагальнити і систематизувати знання учнів про загальні наукові принципи хімічного виробництва, про техніко-економічні показники роботи хімічного підприємства, активізувати інтерес учнів до хімічної промисловості. Крім того, застосовуються елементи інтерактивного навчання, яке полягає в тому, що учбовий процес відбувається за умови активної взаємодії всіх учнів. Вчитель виступає в ролі організатора процесу навчання. Дуже важливо, що в процесі рольової гри моделюються життєві ситуації, спільно розв'язуються проблеми. Все це ефективно сприяє придбанню знань, формуванню умінь, навиків, атмосфери сумісної праці. Таким чином, запропонована методика сприяє формуванню базових компетентностей: ініціативності та підприємливості.

Список літератури:

1. Максимов О. Педагогічна технологія: Історико – методологічний аналіз// Біологія і хімія в школі. – 2011. - № 1. – с. 7-12

2. Максимов О. Рейтинг у системі оцінювання знань// Біологія і хімія в школі. - 2010. - № 4 с. 17-20

3. Освітні технології/ За ред. О.М. Пєхоти. – К.: А.С.К., 2001.- 256 с.

4. Подмазін С.І. Особистісно-орієнтоване навчання . – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – 250 с.

5. С.В. Дьякович, Р.Н. Князева Профорієнтація учнів при навчанні хімії – М.: "Освіта", 1990.

6. А.В.Мікєєв, А.А.Іноземців. Охорона природи – М.: «Освіта» 1991.

7. В.П.Діденко. Вчителі і інновації – М.: «Освіта» 1993.

8. В.А. Григорович. Вивчення хімічної технології в середній школі – М.: “Освіта” 2004

9. В.В. Волканова, Л.І. Муржа, Т.А. Мунтьян. Типологічний словник уроку - «Директор школи» №№ 29-30, 2009 – м. Київ. Шкільний світ.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Коваленко Олена Анатоліївна
вчитель математики та інформатики
навчально-виховного комплексу
«Роздольненський загальноосвітній
навчальний заклад I-III ступенів –
дошкільний навчальний заклад
Каланчацької селищної ради Херсонської області»

Проблема творчості в наші дні стала настільки актуальною, що вона по праву вважається проблемою століття.

Школа покликана якомога раніше виявити якості творчої особистості в учнів, і розвивати їх у всіх школярів, зважаючи, звичайно, на те, що діти народжуються з різними задатками творчості. Водночас більшою мірою потрібно дбати про розвиток творчої особистості у здібних та обдарованих учнів.

Для того, щоб формувати творчу особистість у процесі навчання математики були виділені такі основні властивості творчої особистості: сміливість думки, схильність до ризику; фантазія; уявлення і уява; проблемне бачення; вміння долити інерцію мислення; здатність виявляти суперечності; вміння переносити навчальні досягнення і досвід у нові ситуації; незалежність; альтернативність; гнучкість мислення; здатність до самоуправління.

Творча особистість, на думку В. Андрєєва, - це такий тип особистості, для якого характерна стійка, високого рівня спрямованість на творчість, мотиваційно-творча активність, що проявляється в органічній єдності з високим рівнем творчих здібностей, які дозволяють їй досягти прогресивних, соціально та особисто значущих результатів у одній або кількох видах діяльності.

Творчі здібності особистості - це синтез її властивостей і рис характеру, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду навчально-творчої діяльності і які обумовлюють рівень результативності цієї діяльності.

В.Крутецький виділяє такі компоненти математичних здібностей:

здібність до формалізації математичного матеріалу, до відділення форми від змісту, абстрагування від конкретних кількісних відношень і просторових форм та оперування формальними структурами відношень і зв'язків;

здібність узагальнювати математичний матеріал, вичленувати головне, відволікатися від неістотного, бачити загальне у зовні різному;

здібність до оперування числовою і знаковою символікою;

здібність до «послідовного, правильно розчленованого логічного міркування» (А.Колмогоров. О профессеии математика, изд. 3, изд-во МГУ, 1959, с. 10), пов'язаного з потребою в доведеннях, обґрунтуванні, висновках;

здібність скорочувати процес міркувань, мислити згорнутими структурами;

здібність до зворотності процесу мислення (переходу з прямого на обернений хід думки);

гнучкість мислення, здібність до переключення від однієї операції до другої, звільнення від впливу шаблонів і трафаретів, що сковує. Ця особливістьмислення важлива у творчій роботі математика;

математична пам'ять. Можна припустити, що її характерні особливості також випливають з особливостей математичної науки, що це пам'ять на узагальнення, формалізовані структури, логічні схеми;

здібність до просторових уявлень і уяви, яка прямим чином пов'язана з наявністю такої галузі математики, як геометрія (особливо геометрія у просторі).

Творчі здібності самі по собі не гарантують творчих здобутків. Для їх досягнення необхідний «двигун», який запустив би в роботу механізм мислення, тобто необхідні бажання і воля, потрібна «мотиваційна основа».

Можна розглянути інтелектуально-евристичні здібності особистості, які включають:

Здібності генерувати ідеї, висувати гіпотези, що характеризує інтелектуально-евристичні властивості особистості в умовах обмеженої інформації, прогнозувати розв'язання творчих задач, інтелектуально вбачати і висувати оригінальні підходи, стратегії, методи їх розв'язання. Критерієм оцінки є кількість ідей, гіпотез, що висувається особистістю за одиницю часу, їх оригінальність, новизна, ефективність для розв'язання творчої задачі.

Здібність до фантазії. Це найбільш яскраве виявлення творчої уяви, створення інколи неправдоподібних, парадоксальних образів і понять. Критерієм оцінки є яскравість і оригінальність образів, новизна, значимість фантазії, що виявляється при розв'язуванні творчих задач.

Асоціативність пам'яті, здібність відображати і встановлювати в свідомості нові зв'язки між компонентами задачі, особливо відомими і невідомими за схожістю, суміжністю, контрастом. Критерієм оцінки є кількість асоціацій за одиницю часу, їх оригінальність, новизна, ефективність для розв'язання задачі.

Здібність бачити протиріччя і проблеми. Критерієм оцінки є кількість розкритих протиріч, сформульованих проблем за одиницю часу, їх новизна й оригінальність.

Здібність до переносу навчальних досягнень, умінь у нові ситуації характеризує продуктивність мислення. Критерієм оцінки є широта переносу (внутріпредметний - близький, міжпредметний - дальній), ступінь ефективності переносу навчальних досягнень і умінь для розв'язування творчих задач.

Здібність відмовлятися від нав'язливої ідеї, перебороти інерцію мислення. Критерієм оцінки є ступінь швидкості переключення мислення на новий спосіб розв'язання творчої задачі, гнучкість мислення в пошуку нових підходів до аналізу протиріч, що виникають.

Незалежність мислення характеризує здібність не слідувати бездумно загальноприйнятій точці зору, бути вільним від думки авторитетів, мати свою точку зору. Критерієм оцінки є гнучкість та інверсія мислення, ступінь незалежності власної думки від думки інших.

Критичність мислення - це здібність до оціночних суджень, вміння правильно оцінити процес і результат власної творчої діяльності та діяльності інших, вміння знаходити власні помилки, їх причини і причини невдач. Критерієм оцінки є об'єктивність критеріїв оціночних суджень, а також ефективність виявлення причин своїх помилок і невдач.

У методиці навчання математики і в шкільній практиці існує думка, що треба оберігати учнів від помилок, щоб вони їх не запам'ятовували і менше допускали. З психологічної точки зору з цією думкою можна погодитися лише відносно матеріалу, який засвоюється здебільшого на основі механічної пам'яті. Оскільки більшість математичного матеріалу спирається в основному на словесно логічну пам'ять, то помилок, пов'язаних з пошуком шляху розв'язання, не слід боятися, якщо своєчасно звернути на них увагу і добитися розуміння причин, що їх породили.

Учні, які навчаються лише на позитивних прикладах, більш схильні до поспішних висновків, у них менш розвинене критичне мислення. Крім того, боязнь помилитися гальмує активність мислення, стримує політ творчої фантазії і розвиток уяви.

Досвід багатьох вітчизняних та закордонних педагогів свідчить про вірогідність успішного формування у школяра якостей творчої особистості.

Для цього учням варто надавати максимум можливостей для випробування себе в творчості, причому починати треба з найпростіших завдань. Навчання творчості має відбуватися в першу чергу і в основному на програмному матеріалі з математики, а в разі потреби і на спеціально побудованій системі задач. Засвоюючи досвід творчої діяльності, характерні для неї процедури, учні набувають здібності видозмінювати ті стереотипи мислення, яким вони вже навчилися, вчаться відмовлятися від стереотипів, конструювати нові підходи до осмислення раніше засвоєного або нового змісту.

Розглянемо методичну систему навчання математики, в процесі якої формується і розвивається творча особистість учнів. Як і в будь-якій методичній системі доцільно виділити п'ять компонентів: цілі, зміст, методи і прийоми, організаційні форми і засоби навчання. Цілі формування і розвитку творчої особистості ми розглянули в попередньому пункті. Зміст навчального матеріалу становить теоретичний матеріал і система вправ, передбачених програмою, підручниками та спеціальна система прикладів і задач, які сприяють розвитку творчості учнів і які називають творчими.

Творчою задачею називають таку, яка або вся в цілому є новою, або ж, меншою мірою, містить значну новизну, що і зумовлює значні розумові зусилля, спеціальний пошук, знаходження нового способу її розв'язання.

На початкових етапах організації навчально-творчої діяльності найефективнішими виявляються методи проблемного навчання як дидактичної системи. Проблемний виклад, який здійснює сам учитель, навчає учнів способам мислення при розв'язуванні поставлених проблем. Частково-пошуковий метод або евристична бесіда залучає учнів до самостійного відкриття способу доведення теореми або розв'язання задачі. При цьому важливі характер і форма питань, які вчитель пропонує учням. Аналіз шкільної

практики показує, що взагалі 99% питань, які пропонують учням, вимагають лише відтворення матеріалу підручника, хоч і такі питання потрібні, коли здійснюють контроль стану засвоєння вивченого навчального матеріалу. Зрозуміло, що під час евристичної бесіди складніші питання доцільно пропонувати добре встигаючим учням, не позбавляючи можливості відповісти при бажанні будь-якого учня. Простіші питання слід пропонувати слабкішим учням, щоб залучити їх до процесу колективного пошуку доведення теореми чи розв'язання складнішої задачі.

Один із психологічних принципів розвиваючого навчання стверджує необхідність систематично розвивати як алгоритмічні, так і евристичні прийоми розумової діяльності. Переважна кількість способів діяльності, які передбачено програмою з математики, належить до алгоритмічного типу. Але недоцільно йти шляхом пропонування учням тільки готових правил, алгоритмів. Доцільно на прикладах розв'язання двох-трьох задач, прикладів або доведень математичних тверджень організовувати колективний пошук правила, алгоритму чи евристичної схеми розв'язання, методу або способу доведення.

Що стосується евристичних прийомів розумової діяльності, то найефективнішим з них є «аналіз через синтез», введений С.Л.Рубінштейном.

У 30 - 40-ві роки ХХст. було розроблено нові евристичні методи творчої діяльності: «мозкової атаки», або «мозкового штурму», синектики, морфологічного аналізу, метод фокальних об'єктів, які ставили за мету позбутися методу проб і помилок, що був неефективним і надзвичайно громіздким.

Отже, для цілеспрямованого і постійного розвитку творчих можливостей учнів необхідно, щоб методи , організаційні методи, форми та засоби навчання відповідали цілям і задачам навчально-творчої діяльності. Розвиткомтворчихздібностей на уроках математики необхіднокерувати. Організаціятакоїдіяльності – створення умов для якісної навчально-виховноїроботи, якіпередбачають:проводитинавчання на високомурівніскладності;посилити роль гіпотетичногомислення, щосприяєздібностіпередбачати, висловлюватисвої думки, ідеї та захищатиїх;систематично створюватиситуаціївибору для учнів і даватиможливістьздійснюватицейвибір;підвищити роль діалогічноїформинавчання, як особливоївзаємодіїповноцінногорозуміння, щозумовлюєпоєднаннязовнішнього і внутрішньогодіалогу.

Список літератури

1. Андреев В.И. Диалектикавоспитания и самовоспитаниятворческойличности. - Казань, изд-во Казанскогоун-та, 1988.
2. Барко В.І., Тютюнникова А.М. Як визначити творчі здібності дитини. - К.: Україна, 1992.
3. Козира В.М. Технологія кроку з математики. - Тернопіль: Астон, 2002.
4. Крутєцкий В.А. Психологияматематическихспособностейшкольников. - М.: Просвещение, 1968.
5. Кульневич С.В. Не совсемобычный урок. - Ростов-на-Дону: Творческий центр „Учитель", 2001.

6. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. - К.: „Видавництво А.С.К.", 2004.
7. Слєпкань З.І. Методика навчання математики. - К.: „Зодіак-Еко",. 2000.

ФОРМУВАННЯ ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ЧЕРЕЗ УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Кучик Олена Анатоліївна
вчитель початкових класів КЗ
«Садовський ліцей Лозівської міської ради Харківської області»

Гончаренко Надія Олександрівна
вчитель англійської мови КЗ
«Садовський ліцей Лозівської міської ради Харківської області»

Ярош Руслан Васильович
вчитель хімії та інформатики КЗ
«Садовський ліцей Лозівської міської ради Харківської області»

Сьогодні освіта України переживає *процес модернізації*. Відповідно до цього оновлено державні стандарти, сформовано новий зміст освіти, запроваджено нові методики викладання. Освіта знаходиться на *етапі переходу* до Нової української школи, тому і темою роботи закладу освіти є: «**Формування всебічно розвиненої особистості учня через упровадження елементів трансдисциплінарності в умовах розвитку сучасного суспільства**» (https://drive.google.com/open?id=1OpzzvpOOM2eYkODh6n7bEk4tNTtgQdBr).

Актуальність теми: Зважаючи на те, що світогляд людини закладається саме у закладі освіти, сучасне суспільство вимагає підвищення інтелектуального потенціалу і, як наслідок, ефективності його застосування. Дитиноцентрований підхід до навчальної діяльності, який є однією з підвалин трансдисциплінарного навчання, дає змогу поєднати різні дисципліни, що ґрунтуються на ілюстративному *потенціалі метафор і образної мови,тобто відображенні світу за допомогою* **медіа**, і максимально наблизити учіння до власного досвіду учнів. У широкому сенсі термін **трансдисциплінарність** можна трактувати як єдність знань ***за межами конкретних дисциплін***.

Цей сучасний підхід набуває популярності в розбудові Нової української школи.

Мета роботи - забезпечення оптимального підходу щодо формування усебічно розвиненої особистості здобувача освіти через упровадження елементів трансдисциплінарного підходу в умовах сільського закладу освіти.

Завдання:

- створити умови для формування усебічно розвиненої особистості в умовах розвитку сучасного суспільства;

- забезпечити всебічний розвиток учнів через застосування елементів транс дисциплінарного підходу під час освітнього процесу та позашкільної діяльності ;
- спрямувати роботу на покращення освітнього простору школи, який поглибить зв'язок освітнього процесу та реальних життєвих ситуацій.

Сучасна школа буде успішна, якщо до неї прийде успішний учитель. Тому вивчення передового педагогічного досвіду колег, педагогічні ради, семінари – практикуми, робота творчих груп, тренінги, ділові ігри, круглі столи, майстер-класи, вебінари, онлайн-курси, - те, що стоїть на шляху до появи ***Нового педагога*** – коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній ***освітній траєкторії дитини***.

http://sadovskazosh.ucoz.ua/news/sriblo_na_khi_mizhnarodnij_vistavci_innovatika_v_suchasnij_osviti_2019/2019-10-28-426;

http://sadovskazosh.ucoz.ua/news/pidsumki_sorok_p_jatoji_oblasnoji_tematichnoji_vidkritoji_vistavki_efektivnogo_pedagogichnogo_dosvidu_osvita_kharkivshhini_khkhi_stolittja/2016-12-26-261

На підході діти ***покоління Z***. Їхні погляди та спосіб життя кардинально відрізняються від попередніх поколінь. Для них немає чіткого розмежування між роботою, навчанням і відпочинком.

Під час роботи у початковій школі за ***короткий термін часу*** необхідно охопити ***величезний об'єм інформації***, зробити його простим та цікавим для засвоєння. В***дало*** розв'язати мету та поставлені завдання, допомогає ***ментальна карта***, що є одним із елементів трансдициплінарності.

Карта розуму, або карта пам'яті, думок (англ. ***Mind map***) — діаграма на якій відображають слова, ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї. Використовуються для генерування, відображення, структурування та класифікації ідей, і в якості допоміжного засобу під час навчання, організації, розв'язання проблем, прийняття рішень, та написання документів.

Вивчаючи ***тему «Спорт»***, «спіткнулися» через нерозуміння учнями важливості окремих елементів роботи, відсутність «екватору роботи». Діти весь час відволікалися, асоціативно поєднуючи спорт то із красою, то із славою, то із святами. Поєднати все це та ***вдало*** розв'язати мету та поставлені завдання, допомогла ***ментальна карта.***

Карти знань ідеально підходять для використання в школах, можуть бути застосовані до будь-яких видів завдань, активно привертає учнів різного віку в творче мислення, організацію і вирішення проблем. ***Гнучкість карт знань дозволяє*** розглядати будь-яку тему або питання, вони можуть використовуватися для всього класу, групи або індивідуально.

Предметні дні та предметні тижні у початковій школі більш інформативними виходять якщо їх створювати відповідно до ментальної карти . Саме тут відкриваються елементи трансдисциплінарності у початковій ланці закладу загальної середньої освіти.

Вважаю, що виховний процес є невід'ємною складовою всього освітнього процесу і орієнтується на *загальнолюдські цінності*, зокрема на *морально-*

етичні, соціально-політичні та *поваги до прав людини*. Саме цей аспект розглянемо на уроці «Я у світі» на тему «Декларація прав людини. Права та обов'язки школяра. Права та обов'язки в творах літератури та задачах. Їх вплив на здоров'я особистості». Тут можна поєднати здавалося б непоєднуване правознавство та основи здоров'я, літературу та фізичну культуру, математику та мистецтво, інформатику та психологію. За короткий проміжок часу, лише допомагаючи дітям у роботі, та використовуючи елементи трансдисциплінарності, учитель може досягти максимальних результатів.

Спираючись на одну з ключових компетентностей – спілкування іноземними мовами. Розглянемо читання як важливий **засіб навчання** англійської мови.

Уважаємо за потрібне навчати читанню не розподіляючи процес на окремі етапи, а надаючи учням опанувати матеріал ***як одне ціле***, на тлі трансдисциплінарності.(https://drive.google.com/open?id=1GjYaJOSI5UUMmaQlJYgd8-lBfbolJt4W)

Розпочинаємо вивчення англійської абетки разом з тваринами, перший звук яких співпадає зі звуком букви. Так до зображення тварини додається графічне зображення букви, звука та слова, учні ***сприймають*** на слух і візуально ***запам'ятовують*** зображуване.

У дітей 6-річного віку процес сприйняття готовий до переходу на якісно інший рівень: виникає можливість формування складних еталонів, які ґрунтуються на взаємнопідпорядкованих ознаках. Це полегшує впізнавання і категоризацію на основі не лише сенсорних, а й сутнісних характеристик об'єктів. Одним із прикладів таких змін є ***здатність*** першокласників ***класифікувати об'єкти*** за різними ознаками. Отримавши інформацію на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ», учні об'єднують тварин у дві групи: домашні та дикі тварини, отримуючі нові лексичні одиниці англійською мовою. Доведено, що *успішність запам'ятовування* нових слів англійської мови полягає саме *в багатоповторюваності* та побудові речень з цими словами, графічне зображення яких учні розпізнають в тексті. Тому пропоную динамічну графічну схему при вивченні кожної літери.

(https://drive.google.com/open?id=1ZHmua_50O9gvi1mZBC9GjzQ2actIvDCe)

Об'єднання таких форм навчання ***допомагають*** дітям *подолати* сором'язливість, зняти мовний бар'єр, *активізувати* лексичний та граматичний матеріали, *відпрацювати* вимову, *повторити* вивчене.

Спираючись на особистий досвід пізнання навколишнього середовища діти можуть імітувати дії тварин, розфарбувати їх у відповідний колір повторюючи вголос декілька раз прості граматичні конструкції, що дає можливість запам'ятати не лише назви тварин, а й те, що вони вміють робити. Поступово відбувається перехід від наочно-образного до словесно-логічного, понятійного мислення. У першокласників такий процес переважно характеризується конкретністю і спирається на наочні образи й уявлення. (https://drive.google.com/open?id=10PMBLDyxvDmCsnSn0a250malBXX75lnH, https://enplus.at.ua/photo/shkilni_budni/5)

Проаналізувавши досягнення учнів попередніх років, можна зробити висновок, що навчитися читати швидше, усвідомлюючи зміст прочитаного та почутого мовою оригіналу відбувається істотна ***зміна навчального процесу*** переорієнтація його для успішного формування розвиненої особистості.

Шукаючи, застосовуючи нові прийоми та завдання на уроках, можна ***досягти*** максимального підвищення ефективності уроку, високих практичних результатів, ***зберегти і розвинути*** інтерес до вивчення англійської мови. (https://photos.app.goo.gl/eKQPC7PrMsnW6x6v7)

Процеси розвитку, виховання та соціалізації в новій школі покликані зробити випускника конкурентноздатним у XXI сторіччі.

Одна із вагомих складових - успішне ***складання зовнішнього незалежного оцінювання***.

Протягом тривалого часу педагоги намагалися знайти оптимальний шлях для ***покращення результатів ЗНО***. Якщо зауважити, що предмети українська мова та українська література, англійська мова та зарубіжна література є невід'ємними складовими зовнішнього незалежного оцінювання, то головними завданнями при роботі з текстами є:

- визначити головну тему, думку твору;
- трактувати значення певного вислову автора;
- установити стильові течії певного періоду.

Помилкове виконання зазначених завдань спонукало вчителів розглядати твори не як окремі складові «пазлу», а як **цілісну аналітичну схему** в поєднанні аспектів різних дисциплін на тлі інформаційних технологій.

Застосування елементів трансдисциплінарності на уроках історії *будується* на ґрунті міждисциплінарності, а саме на змістових лініях – «Культурна самосвідомість», «Інформаційне середовище», «Цінності й моральність».

Поєднання вищевказаних дисциплін дає підґрунтя для ***створення*** на уроках історії ***брошур та екскурсів***, що дає можливість опанувати розвиток історії для особистої реалізації активної громадянської позиції.

Трансдисциплінарний підхід, на сьогоднішній день, у порівнянні з іншими підходами у навчанні, **здатний задовільнити потреби** самого широкого кола споживачів освітніх послуг. Активізація мислення за рахунок залучення у навчання як інтегрованих так і адитивних (не інтегрованих) поєднаннь дисциплін стає найважливішою частиною перебудови школи відповідно до **міжнародних загальноосвітніх стандартів**. Зміст і обсяг підготовки учнів згідно з цими стандартами мають відповідати вимогам сьогодення, забезпечити високий загальноосвітній рівень громадян України, їх інтеграцію в Європейський освітній простір.

Для хімії, так само як і для будь-якої сучасної науки, ***характерний широкий спектр зв'язків***. Сучасним дітям подобаються ті види навчальної діяльності, які дають їм матеріал для роздумів, можливість проявляти ініціативу і самостійність, потребують розумового напруження, винахідливості та творчості.

Хімічна освіта – є не відокремним складником загальної культури особистості, яка живе, навчається, працює, *творить в умовах розвитку високих*

технологій і новітніх матеріалів, змушена протистояти екологічним ризикам, зазнає різнобічних упливів інформації. Використання трансдисциплінарного підходу при організації навчально-дослідницької діяльності здобувачів освіти з хімії створює підґрунтя реалістичного ставлення до навколишнього світу, в якому значне місце посідає взаємодія людини і речовини, сприяє розкриттю таємниць живого через пізнання.

Організацією освітнього процесу для учнів, які бажають отримувати ***додаткові знання*** з хімії, обдарованих учнів та випускників, що готуються до зовнішнього незалежного оцінювання та вступу у закладах вищої освіти елементи транс дисциплінарного підходу збільшують відсоток засвоєння матеріалу та отримання якісних результатів.

Важливим компонентом успіху формування всебічно розвиненої особистості здобувача освіти є ***психологізація освітнього процесу*** шляхом підвищення психологічної компетентності всіх його учасників: здобувачів освіти, вчителів, батьків. Ця система підпорядкована векторній моделі «Новий психологічний формат в контексті трансдисциплінарного підходу» Діюча активна модель «інвестує» спільну творчість учасників освітнього процесу для створення школи щасливих людей.

Таким чином, ***головний вектор*** закладу освіти спрямований на концепти Нової української школи. Упровадження ***трансдисциплінарного підходу*** в процесі створення інтеграційної цілісності знань є беззаперечною умовою для ***розвитку освіти та особистості,*** яка здатна побачити світ у нових його ракурсах, вимірах та підходах.

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Молодший школяр у виховному просторі міжособистісних взаємин / І.Д.Бех // Початкова школа.- 2011. - №6. - С. 1-4.
2. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти /Н. М. Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9. – С. 1–4.
3. Боришевський М.Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина/ М.Й.Боришевський // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 1. – С. 144–150.
4. Гуманова О.С. Бібліотека журналу «Англійська мова та література»: диференційований підхід у навчанні на уроках іноземної мови в початковій школі/ Гуманова О.С.-Х.:Вид.група «Основа»,2011.- 25 с. Бібліотека журналу
5. Дослідницька-пошукова діяльність учнів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: методичний посібник / укл. Д.В.Ротфорт; за заг.редакцією Л.Д.Покроєвої. – Х.: Харківська академія неперервної освіти, 2019.-48 с.
6. Казачінер О.С. Бібліотека журналу «Англійська мова та література»: сучасні форми та методи навчання англійської мови/ О.С.Казачінер // Х.:Вид.група «Основа»,2010.4 - 7 с. Бібліотека журналу
7. Лист Міністерства освти і науки України №1/11-5966 від 01.072019 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020навчальному році»

[Електронний ресурс].- Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi- Назва з екрану.

8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс].- Режим доступу: mon.gov.uamon.gov.ua/activity/education/zagalna.../konczepcziya.htm___Назва з екрану.

9. Організація освітнього процесу в 1 класах за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б. Іноземна мова

10. https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv.

11. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн. // Компетенісний підхід у сучасній українській освіті: світовий досвід та українські перспективи / – Київ: К.І.С., 2004.

12. Реалізація компетентнісного підходу в освітній практиці початкової школи (методичні рекомендації) /авт.-упор.: С.А.Мельник, О.М.Гезей, Д.В.Ротфорт; за заг.редакцією Л.Д.Покроєвої. – Х.: Харківська академія неперервної освіти, 2018.-204 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Яма Альона Олександрівна
вчитель біології
Шевченківський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів
Славгородської селищної ради

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки й шкільної практики, коли формується нове розуміння освіченості, моральності, професійної майстерності, підприємництва, особливого значення набуває проблема організації навчальної діяльності школярів. Підготовка молоді до нових умов життя вимагає впровадження нових технологій навчання з використанням комп'ютерної техніки. Практика показує, що найефективнішим навчання стає тоді, коли учень виявляє максимальну активність, а вчитель виконує роль консультанта - допомагає їм самостійно робити висновки та узагальнення, спираючись на їхній життєвий досвід і ніколи не « замикає» навчання на собі. Існує багато нових форм і методів навчання. На своїх уроках намагаюся поєднати традиційні та інноваційні методи навчання . При цьому враховую основні дидактичні принципи: науковість, цілісність, послідовність, наочність, доступність. З метою підвищення ефективності навчання використовую метод проблемного навчання, форми колективної, індивідуальної та самостійної роботи учнів, надаю перевагу розв'язуванню задач логічного, навчального, пошукового характеру.

Щоб мати знання з біології чи хімії, треба їх розуміти. Завчити поняття, не розуміючи – не можливо. Тому на своїх уроках я даю можливість учням багато разів повторювати терміни, щоб зрозуміти суть поняття, взаємозв'язок з іншим матеріалом.

Мета інтерактивного навчання – підготовка особистості до реального життя, формування громадянської позиції, перехід від особистості, що само реалізується. Використання інтерактивного навчання, на відміну від інших систем навчання, дозволяє значно збільшити відсоток засвоєння інформації.

Для цього використовую такі технології критичного мислення: робота з картою понять, маркування тексту, складання кластерів, фішбоун. Якщо раніше учні бачили готові структурно-логічні схеми, або слідкували за їх створенням на шкільній дошці, то сьогодні вони вчаться їх складати самі. Спочатку ми знайомимося з текстом підручника, читаємо його, маркуючи. Вибираємо нові терміни, складаємо карту понять. На цьому ж етапі уроку складаємо сенквейни.

Учні вчаться розуміти матеріал, вибираючи поняття, складаючи СЛС. А це значить, що вони малюють уявний «скелет» теми: вибирають головне, класифікують. Наводять приклади, пояснюють, інтерпретують. Після того, як було створено карту понять, СЛС, учні працюють в парах, пояснюють свої схеми, повторюють, запам'ятовують, обговорюють. За урок пари можуть

змінюватись до п’яти разів, що дає можливість учням передавати зміст максимально стисло, використовуючи лише опорні слова.

При заглибленні в тему ми складаємо кластери – графічне викладання матеріалу. Вибираємо головне поняття і пишемо його на дошці в центрі, або в центрі листа. Навколо нього - ознаки, які характеризують поняття. З’єднуємо всі слова стрілочками, показуючи взаємозв’язки, які логічно випливають одне з другого.

Кластер – це та ж СЛС, зображена по-новому, але вона дає можливість не лише розкрити й проаналізувати поняття, але й створити нові ідеї, визначити напрямки подальшого вивчення теми.

Останнім часом в школах спостерігається низька мотивація до знань. Учні, які не розуміють матеріал, не хочуть братися за нього, вважаючи, що він дуже важкий до сприйняття і розуміння. Складання СЛС, активна робота в парах активізують пізнавальні можливості учнів, вони краще розуміють те, що розповіли іншим, усвідомили, запам’ятали. Адже всім відомі «сходи» методів активного навчання:

1. Те, що учень чує, він забуває.
2. Те, що він чує і бачить – запам’ятовує.
3. Те, що він чує, бачить і про що задає питання, сприяє придбанню знань, умінь і навичок.
4. Те, чому він навчає інших, він опановує.
5. Те, чим учень оперує, змінює його.

На заключному етапі роботи учні складають питання, відповідають на них, працюючи в змінних групах.

Навчання біології та хімії тільки традиційними методами та підходами неефективне, тобто лише формування хімічної грамотності, навчання розрахунків, максимальне насичення теоретичних знань. Саме тому важливою є роль учителя в розкритті можливостей нових комп'ютерних технологій.

Отже, сучасний урок – це мистецтво поєднання методик та прийомів, які дають учителю змогу відкрити учневі самого себе і самореалізуватися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Муравлева О. И. Инновационные технологи обучения, реализуемые в практике учителей химии [Електронний ресурс] / О. И. Муравлева. – Режим доступу : http://festival.1september.ru/articles/513604/.

2. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий / Г. К. Селевко // НИИ школьных технологий. – М., 2006. – 257 с.

3. Сиротинко Г.О. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. - Х.: «Основа», 2003 р.

4. http://urok.1sept.ru/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%B8/418499/

5. https://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/yarovenko.html

6. https://nsportal.ru/shkola/biologiya/library/2017/10/28/razlichnye-vidy-klasterov-i-ih-ispolzovanie-na-urokah-biologii-i

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК ЧИТАННЯ ШЛЯХОМ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДІОМ ПІД ЧАС ПОЗАКЛАСНОГО ВИВЧЕННЯ ТВОРУ Л. КЕРРОЛА «АЛІСА В ДИВОКРАЇ»

Мостова Олена Сергіївна
вчитель англійської мови
Криворізька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №12

В наш час мова остаточно перетворюється із засобу спілкування на ключовий чинник розвитку соціокультурної компетентності. Сучасні педагоги зазначають, що при знайомстві з іноземною мовою, при вивченнімови людина одночасно проникає в нову національнукультуру, отримує величезне духовне багатство,що зберігається в іноземній мові[1].

Набуття практичних навичок читання неможливе без комплексного засвоєння (і подальшого використання у власному мовленні) тих особливостей, які є характерними для носіїв мови. Серед них окремо слід відзначити ідіоми або фразеологічні вирази. Образність та ідіоматичність властиві англійській мові, а вміння розпізнавати надмовну єдність і добирати відповідники створює сприятливі передумови для розвитку комунікативних навичок.

Вивчення фразеології сприяє також формуванню стійкої мотиваційної бази учнів, дозволяє створювати на уроці проблемні ситуації, організовувати проектні та пошукові роботи тощо.

Фразеологізми зазвичай використовуються письменниками для створення емоційного фону, влучної характеристики персонажів, стилістичної атмосфери,віднайдення своєрідної гармонії з читачем.

Фразеологічна одиниця – це сталий за складом і структурою вираз, що не може розділятисялексично і несе функцію окремої лексеми. Фразеологізм вживається як певне ціле, що не може бутирозкладене на складові і не допускає перестановки у своєму складі[2].

Ідіома – це фразеологічне зрощення, що складається з двох або більше слів, значення яких невизначається значенням слів, що входять до його складу. Очевидно, що англійська ідіома – це мовнийзворот, що не передається українською мовою дослівно. Тому її потрібно запам’ятати[3].

«Аліса в Дивокраї» Л. Керрола – один з класичних творів англійської літератури, насичений фразеологічними одиницями, що створюють оригінальну та неповторну атмосферу, забезпечують високий рівень впізнаваності тексту, надають яскравих особистих рис персонажам, влучно характеризують сюжетні повороти. Саме ці фактори є ключовими для підтримання зацікавленості учнів під час самостійного усвідомленого читання.

На схожих моментах у будові, образності тастилістичному забарвленні ідіом, вжитих та породжених зазначеним вище твором, і варто зосередити увагу учнів під час позакласного читання «Аліси в Дивокраї» мовою оригіналу. З

методичної точки зору доречно запропонувати не адаптований текст, а також зауважити, що стійкі звороти не перекладаються дослівно.

Ми не ставимо завданням обов'язково дібрати відповідник з рідної мови учнів, адже це іноді буває надто складно навіть для професійних перекладачів, тож пропонуємо звернутися до фразеологічного словника або перекласти лексичне значення надмовної єдності.

Уповні методичний потенціал фразеологічних одиниць розкривається під час проведення інтегрованих уроків (зокрема, з використанням мультимедійних технологій на кшталт смарт-дошки) чи дистанційного навчання. Зокрема, комплексне поєднання теоретичних знань з фразеології та влучний практичний добір конкретного ідіоматичного виразу відповідно до комунікативної ситуації є необхідним фактором успішного виконання творчих письмових та усних завдань (написання есе, статей та творів (stories), story-telling).

Фразеологічні одиниці є універсальним ілюстративним матеріалом, який може бути використаний на будь-якому етапі сучасного уроку за умови попередньо проведеної пошукової роботи та уточнення лексичного значення надмовних єдностей. Повноцінне розкриття навчального потенціалу ідіом здійснюється під час вивчення наступних тем (відповідно до затвердженої навчальної програми):

- «Людина» («Don'tlosecontrolofyourself» - панувати над собою;«Nouseincrying» - плачем лиха не виплачеш; «Totaketoone'sheels» - тікати);

- «Емоції» («Toloseyourtemper» - нетямитись, «Togrinlike a Cheshirecat» широко посміхатись; «Madas a hatter» - несповна розуму;);

- «Подорожі» («Downtherabbithole» - йти назустріч незнаному; «Curiouserandcuriouser» - дивовижніше і дивовижніше; «What a strangeworldwelivein» - у якому ж дивовижному світі ми живемо);

- «Спорт» («Apieceofcake» - дуже легка справа; «Chasing a whiterabbit» - йти за мрією; «Getdownto» - приділяти велику увагу, зосереджувати зусилля)

- «Характер» («Notdo a strokeofwork» - і пучкою (і пальцем) не кивне; «Madas a Marchhare» - дурний, як заєць у березні);

- «Сім'я, стосунки» («»«Thingsareworsethanever» - справи гірше, ніж будь-коли; «Tokilltime» - марнувати час;«Whenitrains, itpours» - з дощу та під ринву).

Орієнтовний перелік завдань, які можна використовувати при роботі з ідіомами:

- закінчи речення, використовуючи ідіому;

- знайди початок ідіоми за її закінченням;

- віднайди відповідності між ідіомами та їх лексичним значенням;

- знайди український відповідник для ідіом.

Вивчення фразеологічних виразів учнямисприяє зростанню пізнавальної активності, розширює комунікативні можливості, створює мотиваційну базу для подальшої самостійної роботи над мовою. Ідіоми є частиною національно-своєрідноїмовної картини світу. За допомогою мовних засобів учнізаглиблюються безпосередньо у національну культуру, яка відображає історію та менталітет народу, знайомляться з особливостями англійської мови,

долучаються до духовних багатств, які роками дбайливо зберігалися у мові. За допомогою ідіом, що вимагають переосмислення, пошукової праці,рефлексії, формуються міжпредметні зв'язки, інформаційний аспект доповнюється чуттєво-інтуїтивним, естетичним.

Практична цінність вивчення ідіоматичних виразів проявляється у відчутному зростанні кількісних показників independenttesting, IELTS, FCE, учні активніше беруть участь у Всеукраїнських конкурсах з англійської мови, творчих та практичних конференціях, предметних олімпіадах, демонструючи підвищену результативність.

Список літератури

1. Методика вивчення англійських ідіом студентами закладів вищої освіти. Вознюк Т.М. //Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. eISSN: 2410-4620.

2. Кунин А. В. Английскаяфразеология. М., 1970.

3. Dainty P. EnglishPractice&Progress. PhrasalVerbsandIdioms// PeterDainty — MaryGlasgowMagazins, 2003. – 48 p.

4. OxfordIdioms. DictionaryforlearnersofEnglish (Оксфордский словник ідіом для тих, хто вивчає англійську мову). – OxfordUniversityPress. 2006.

5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.

6. Carroll, Lewis (1995). TheComplete, FullyIllustrated Works. NewYork: GramercyBooks. ISBN 978-0-517-10027-1.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОСТИЛЮ В ЖИТЛОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Коростель Тетяна Іванівна
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
групи ДЗ-41 спеціальності «Дизайн»
Інститут архітектури та дизайну
Національний університет «Львівська політехніка»

Петровська Юліана Романівна
кандидат архітектури,
старший викладач кафедри дизайну та основ архітектури
Національний університет «Львівська політехніка»

У наш час урбанізація набирає стрімких обертів, розвиваються мегаполіси, водночас невеликі селища починають зникати. Навколишнє середовище та побут мешканців планети заполонив пластик, метал і багато інших матеріалів, що створюють так звану «стіну» між нами та природнім середовищем, а проблема екології постає в суспільстві все гостріше. Забруднення планети, використання природних ресурсів, великі масштаби відходів, зумовили новий екологічний підхід в дизайні інтер’єрів житлових приміщень, який стає популярним з кожним роком. Даний напрям поєднує сучасні технології та натуральні матеріали, він відновлює єдність людини з природою, дарує жителям великих міст комфорт і відмежовує від негативних впливів та щоденної напруги. Такий підхід в дизайні називають еко-стилем.

Еко стиль (походить від грецького слова «eikos» та означає дім) – це стиль в інтер'єрі помешкання, головною метою якого є поєднання людини з природою. Таким чином, закладені перші спроби у формуванні базових засад «чистого» середовища в інтер’єрі житла. Водночас дизайн таких інтер’єрів цікавий тим, що продиктований само природою, а людина як частина цієї природи, намагається усіма засобами відтворити її у своєму помешканні.

Екодизайн як самостійний стиль інтер'єру і проектування предметного середовища. Сформувався він в кінці XX століття на хвилі японського дзен-мінімалізму і азіатської філософії «життя в гармонії з природою». Саме в ту епоху західні дизайнери починають проектувати спокійні за стилістикою простору предмети інтер’єру, з гармонійними композиціями, зі стриманою колірною гамою і з переважанням натуральних матеріалів. Згідно філософії, все в такому інтер’єрі повинно створювати відчуття гармонії, даючи розуму привід для медитативної практики. Саме тому, в західних країнах світу, в стилістиці інтер’єру з використанням елементів екодизайну часто включали декоративні мотиви і прийоми, характерні для орієнтальної стилістики дзен: бамбукові і галькові настили, японські татамі, розсувні двері-ширми, а для обладнання тераси та саду використовували універсальні меблі.

Принципи формування сучасного інтер'єру житла з використанням елементів екодизайну.

1. Використання натуральних матеріалів (дерево, камінь, цегла, глина, скло), що є однією із найбільших переваг. Меблі, конструктивні та декоративні елементи інтер'єру, виготовлені з цих матеріалів є гіпоалегеними. Цей стиль виключає використання фарбування поверхонь лаками та фарбами. Виключені такі елементи, як пластик, глянець, полімери, блискучий метал та будь-які яскраві кольори, яких не можливо отримати за допомогою натурального природного пігменту.

2. Використання приглушених кольорів натурального, природного походження, в світлих і розбавлених тонах. Переважаючі кольори в інтер'єрі житла є молочний, сірий, білий, охра і теракот. В якості акцентів присутній зелений (починаючи з озеленення до текстилю і меблів). Для акцентів в інтер'єрі застосовують оливковий, шоколадний, жовтий, природні відтінки блакитного і синього кольорів.

3. Текстиль. Оскільки дизайн житла в екологічному стилі доволі наповнений озелененням, а в інтер'єр все ж має потрапляти достатня кількість сонячного світла, тому зазвичай на вікнах немає великих масивних штор. Дизайнери використовують легкі тюлі, іноді прозорі з льону або бавовни. Вона має доволі виражену текстуру часто не ідеальну, жату структуру. Те ж саме можна сказати і про текстиль на меблях чи постільну білизну.

4. Приховані корпусні меблі проектують таким чином, щоб в еко дизайні вони були максимально прихованими та зливались з інтер'єром. Цей метод досягається завдяки вбудованими конструкціями меблів і стіновим панелями, які перетворюють корпусні меблі в непомітну стіну. Зазвичай їх виготовляють із масиву дерева та використовують саме світлі його види. Форма, як правило, проста і практична, без складних вигинів і декорацій. Побутова техніка в інтер'єрі також має бути максимально прихованою, щоб не створювати дисонанс.

5. Освітлення приміщення може бути як вбудованим, так, і декоративним, проте найчастіше їх комбінують. Часто в інтер'єрі можна зустріти світильники з соломи, водоростей, ротангу (вид пальми), паперу, льону, бавовни, та інших матеріалів природного походження.

6. Основним елементом декору в еко інтер'єрі житла є озеленення. Підлогове, ампельне, яке можна підвісити в кашпо або поставити на поличці. Вертикальне озеленення не менш вражає своєю різноманітністю, проте догляд його доволі складний. Вертикальне озеленення можна оформити у вигляді панно натурального, просоченого чи обробленого моху. Такий варіант навпаки не потребує догляду. Щодо інших видів декору, то перевага надається мінімалізму. Переважно прості форми, речі зроблені своїми руками або просто речі природного походження (керамічні вази, каміння, мушлі, гілля, композиції з сухоцвіту, речі створені технікою плетіння: кошики, вази) є елементами декору в таких помешканнях. Стеля, відповідно до параметрів житлової кімнати, може декоруватись природними дерев'яними балками, в яких зручно ховати комунікації.

Отже, виділення еко-стилю в окремий напрям це не випадкове явище, воно сформувалось на основі стрімкої урбанізації, що стало наслідком задовільної екологічної ситуації на теренах міст і мегаполісів. Багато дизайнерів, виробників, а особливо споживачі, задумуються сьогодні над використанням екологічно чистих матеріалів в дизайні, що в майбутньому зможе мінімізувати забруднення навколишнього середовища.

Список літератури

1. Пашинна О.С., Сапак Н.В. екостиль в дизайні інтер'єру // ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв». – Миколаїв, 2017, С. 92-96. Режим доступу: http://libs.mfknukim.mk.ua/bitstream/123456789/1058/1/%D0%9F%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B0_92-96.pdf

2. Куратова М. Екодизайн в Україні або новий підхід до проектування інтер'єрів / М. Куратова // Актуальні проблеми сучасного дизайну : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20 квіт. 2018 р. / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2018. - Т. 2. - С. 174-177. Режим доступу: http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2799/1/%d0%9a%d1%83%d1%80%d0%b0%d1%82%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%9c.%20.pdf

ІНТЕГРОВАНІ ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ ТА КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ: КОРЕЛЯЦІЯ ЧИ ДУБЛЮВАННЯ

Полонська Тамара Костянтинівна
канд. пед. наук, старш. наук. співроб.
Інститут педагогіки НАПН України

Мета загальної середньої освіти, яка полягає в розвиткові та соціалізації особистості учнів, забезпечується шляхом формування предметних і ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної самореалізації в суспільстві. Провідним засобом виконання цієї мети є компетентнісний підхід до навчання та формування змісту освіти на основі виділених у навчальних програмах десяти ключових компетентностей.

Зміст кожної освітньої галузі відображено в змістових лініях, які окреслюють її внутрішню структуру та систематизують конкретні очікувані результати. Зокрема, іноземна мова належить до мовно-літературної галузі, а її змістовими лініями є: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія». Зазначені змістові лінії є не чим іншим, як компонентами предметної іншомовної комунікативної компетентності та її складників (лінгвістичної, мовленнєвої і соціолінгвістичноїкомпетентностей). Але, окрім змістових ліній, у навчальних програмах з усіх шкільних предметів виділено також інтегровані або наскрізні змістові лінії.

Поняття «інтегровані або наскрізні змістові лінії» запровадженов документах Нової української школи для увиразнення окремих ключових компетентностей [1].Інтегровані змістові лінії є засобом інтеграції ключових і предметних компетентностей, навчальних предметів і предметних циклів.Наскрізні *змістові лінії*, як і ключові компетентності, *є спільними* для *всіх навчальних предметів*.Запровадження інтегрованих змістових лінійозначає зміщення акцентів на більш прикладні аспекти іне передбачає якихось радикальних змін в організації та змісті навчального процесу.

Виокремлення в програмахз іноземних мов такихінтегрованихзмістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров’я і безпека»,«Підприємливість і фінансова грамотність», спрямоване на формування в учнів здатності самостійно застосовувати здобуті знання й уміння в реальних життєвих ситуаціях, а такожна подолання роз’єднаності шкільних предметів [2].

Зазначені інтегровані змістові лінії корелюються з окремими ключовими компетентностями і сприяють формуванню ціннісних і світоглядних орієнтацій учнів, котрі визначають їхню поведінку в реальних життєвих ситуаціях (табл. 1).

Як видно з таблиці, лише перша інтегрована змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток»корелюється з двома близькими за назвою і змістом ключовими компетентностями: «Екологічна грамотність і здорове життя» і «Основні компетентності у природничих науках і технологіях».Інші інтегровані змістові лінії мають по одній спорідненій ключовій компетентності: «Громадянська відповідальність»– «Соціальна та громадянська компетентності»,«Здоров'я і безпека»– «Екологічна грамотність і здорове життя», «Підприємливість і фінансова грамотність» – «Ініціативність і підприємливість».

У навчальних програмах з іноземних мов для всіх ключових компетентностей та інтегрованих змістових ліній сформульовано відповідні комунікативні вміння. Нами було виділено спільні вміння для зазначених у таблиці інтегрованих змістових ліній і ключових компетентностей, тобто ті, котрі повністю збігаються (графа 3).

Таблиця 1

Кореляція інтегрованих змістових ліній і ключових компетентностей

№ з/п	**Інтегровані змістові лінії**	**Ключові компетентності**	**Спільні вміння для інтегрованих змістових ліній і ключових компетентностей**
1	2	3	4
1.	Екологічна безпека і сталий розвиток	▪ Екологічна грамотність і здорове життя ▪ Основні компетентності у природничих науках і технологіях	• сприймати природу як цілісну систему; • усвідомлювати взаємозв'язок людини й навколишнього середовища; • обговорювати питання, пов'язані зі збереженням навколишнього середовища; • презентувати та обґрунтовувати проєкти, спрямовані на збереження довкілля; • розуміти глобальність екологічних проблем
2.	Громадянська відповідальність	Соціальна та громадянська компетентності	• висловлювати власну громадянську позицію щодо різноманітних соціальних проблем як у власній країні, так і в світовому просторі
3.	Здоров'я і безпека	Екологічна грамотність і здорове життя	• пропагувати здоровий спосіб життя; • обговорювати питання здоров'я людини і відповідального ставлення до власного здоров'я та безпеки
4.	Підприємливість і фінансова грамотність	Ініціативність і підприємливість	• обговорювати окремі питання господарської діяльності, а також своєї ролі в ній; • розповідати про перспективи і переваги своєї майбутньої професії

Утім, як засвідчив детальний аналіз змісту інтегрованих змістових ліній і споріднених ключових компетентностей, усі інтегровані змістові лінії (окрім «Екологічна безпека і сталий розвиток») містять ще по два інші вміння, які відсутні як у переліку самих ключових компетентностей, так і у виділених нами

спільних вміннях. Тобто, саме за допомогою цих умінь передбачається доповнювати і розширювативміння та ставлення ключових компетентностей.

Зокрема, інтегрована змістова лінія «Громадянська відповідальність»доповнює ключову компетентність «Соціальна та громадянська компетентності» такими додатковими вміннями, як: 1) давати обґрунтовану оцінку особливостям життєдіяльності в демократичному суспільстві, презентувати свою роль у його розвитку; 2) дискутувати довкола питань про свою роль і місце в сучасному мультилінгвальному та полікультурному середовищі, обґрунтовуючи власні погляди конкретними прикладами із життя світової спільноти.

Інтегрована змістова лінія «Здоров'я і безпека» поглиблює ключову компетентність«Екологічна грамотність і здорове життя» за допомогою вмінь: 1) усвідомлювати вплив шкідливих звичок на здоров'я людини; 2) дотримуватися правил дорожнього руху, правил поведінки на воді та в інших місцях.

Ключову компетентність «Ініціативність і підприємливість» розширює інтегрована змістова лінія«Підприємливість і фінансова грамотність» завдяки вмінням: 1) бути готовим до прояву своєї обізнаності та свого ставлення до фінансових можливостей сучасних професій; 2) уміти пояснювати особливості ощадливості та грамотного розподілу фінансів/грошей.

Стосовно інтегрованої змістової лінії «Екологічна безпека і сталий розвиток», то всі її вміння відображено в ключових компетентностях«Екологічна грамотність і здорове життя» та «Основні компетентності у природничих науках і технологіях», додаткових умінь немає.

Загалом усі інтегровані змістові лінії спрямовані на формування в учнів 14 умінь, а споріднені ключові компетентності – 16 умінь і 16 ставлень. Щодо ставлень, то вони фактично тотожні вмінням. Наприклад, у ключовій компетентності «Екологічна грамотність і здорове життя» уміння *розробляти, презентувати та обґрунтовувати проекти, спрямовані на збереження довкілля*перегукується з таким ставленням цієї ж компетентності, як *готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища*.Такий самий збіг умінь і ставлень можна спостерігати і в інших ключових компетентностях.

Подібної точки зору дотримується й І.Голуб, яка ґрунтовно проаналізувала нові навчальні програми з іноземних мов для 5–9 класів, і прийшла до висновку, що дублювання способів реалізації інтегрованих змістових ліній з уміннями ключових компетентностей є зайвим і значно ускладнює розуміння цього нормативного документа. Для полегшення роботи вчителів і методистів дослідниця пропонує розділи програм, де йдеться про загальні підходи до навчання іноземних мов відповідно до загальної мети освіти, викласти максимально чітко і просто [3].

Інтегровані змістові лінії реалізуються на уроках іноземної мови у процесі вивчення певних розділів або тем шляхом добору відповідної інформації, дидактичних матеріалів, використання інноваційних методів навчання,

проєктних технологій, рольових і ділових ігор тощо. Про це йтиметься в окремій нашій публікації.

Отже, можна зробити висновок, що в навчанні іноземних мов учнів гімназії одні інтегровані змістові лінії корелюються з ключовими компетентностями, а інші – повторюють їх. На наш погляд, навчальні програми потребують ретельного перегляду та вилучення тих умінь, які дублюються в інтегрованих змістових лініях іключових компетентностях. Утім ми розглянули теоретичний аспект проблеми, який потребує перевірки в педагогічній практиці. Свої думки мають висловити вчителі-практикиіноземних мов після глибокого вивчення оновлених програм і впровадження їх новацій у практику роботи закладів загальної середньої освіти. Тільки за результатами навчальних досягнень учнів можна буде судити про ефективність чи неефективність цього нормативного документа, а для цього потрібен певний час.

Список літератури

1. Нова українська школа: основи Стандарту освіти/ред. кол.:Л. Гриневич, В. Бриндза, Н. Дементієвська, Р. Шиян (координатор проекту). Львів, 2016 : StudioWydawniczeVERSUMLucynaMynarska. 64 с.

2. Навчальні програми з іноземних мов. 5–9 класи**.** Київ : МОН України,2017. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf/804/17

3. Голуб І. Ю. Нові навчальні програми з іноземних мов: європейські стандарти, нові виклики та можливості. Іноземні мови. 2018. № 1. С. 56–60.

ДОСВІД КАНАДИ У ПІД-ГОТОВЦІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ДО ЖИТТЯ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СВІТІ

Іваничко Інна Іванівна
аспірант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет,
м.Ужгород, Україна

Розлуцька Галина Миколаївна
професор кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет,
м.Ужгород, Україна

Полікультурність є однією із характерних ознак глобалізації суспільства на початку XXI століття. Перед багатоетнічними та багатомовними країнами світу постає проблема встановлення міжкультурного діалогу та толерантної взаємодії. Вирішення цієї проблеми тісно пов'язане із впровадженням ідей полікультурності в освіту. А в пріоритеті – підготувати дітей та молодь до життя у полікультурному світі, навчити її толерантної взаємодії із представниками різних культур, виробити вміння підтримувати і розвивати конструктивний діалог. Отже, проблема полікультурної освіти є надзвичайно актуальною й для багатонаціональної України і потребує прискіпливого вивчення успішного досвіду світових освітніх практик.

Питанню полікультурної освіти підростаючого покоління в умовах багатонаціонального суспільства присвячено ряд документів міжнародного рівня. В 1997 році Міжнародною комісією з освіти ЮНЕСКО, було зроблено доклад в якому наголошувалося на тому, що, з одного боку, молоде покоління має чітко усвідомлювати свої корені та опановувати історію свого народу, а з іншого – учнівську молодь треба привчати з повагою ставитися до культурних цінностей інших національностей. Загальна декларація ЮНЕСКО про культурне різноманіття стверджує, що запорукою міжнародного миру і безпеки є повага до різноманітності культур, толерантність, діалог і співпраця в атмосфері довіри і взаєморозуміння.

Феномену полікультурності та питанню полікультурної освіти було приділено багато уваги з боку зарубіжних дослідників, які представляють різні галузі знань, зокрема Г. Бейкер, Д. Дьюї, Д. Бенкса, К. Кемпбела, Р. Джонсона, С. Нієто та ін.

Полікультурне виховання розглядається та аналізується і вітчизняними дослідники дослідниками, такими як Л. Гончаренко, Т. Клінченко, Г. Левченко, Л. Голік, Г. Дмитрієв, О. Баксанський та ін. Феномен толерантності у контексті полікультурної освіти та культури міжнаціонального спілкування досліджували Т. Антрошенко І. Бех, С. Гурієва, Г. Солдатова, Т. Стефаненко та інші. Проблема толерантності з морально-етичної точки зору відображена в роботах

В. Сухомлинського, К. Ушинського, М. Реріха, А. Маслоу, О. Леонтьєва та інших. Сучасні підходи до виховання толерантності розглядалися такими науковцями П. Горскі, С. Нієто, Дж. Бенкс та ін.

Незважаючи на ряд праць із даної проблематики та чималої кількості міжнародних документів, принципово важливим є винайдення оптимальних шляхів формування «української» толерантності в системі полікультурної освіти, спираючись на усталені догми міжнародного права та досвід зарубіжних країн. Адже на сьогоднішній день крім того, що в Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» вказується на те, що треба привчати учнівську молодь шанобливо ставитися до культурних звичаїв і традицій всіх народів, що живуть в Україні, так і не вироблено комплексної системи формування толерантності у контексті мультикультурної освіти.

Полікультурна освіта характеризується як освіта, визнає, приймає, цінує і сприяє різноманітності в плюралістичних суспільствах. Вона відповідає освітнім потребам дітей з числа національних меншин, але це не обмежується тільки цим. Така освіта готує всіх дітей до життя в полікультурному суспільстві. Більше того, вона визнає взаємозалежність окремих етнічних, релігійних і культурних груп.

Виникнення поняття полікультурної освіти пов'язують із посиленням боротьби етнічних і расових меншин за свої права в співтовариствах з поліетнічним складом. Поняття полікультурної освіти було вперше сформульоване в Міжнародному педагогічному словнику як «відображення ідеалів культурного плюралізму в освіті» [2, с. 273].

Цікавий досвід у сфері полікультурної освіти, формуванні толерантності в підростаючого покоління демонструє Канада. Ідеєю полікультурності та толерантності пронизаний освітній процес в учбових закладах, починаючи від дитячого садочка до вищого навчального закладу. Тут щоденно в поліетнічному середовищі, формуються такі важливі загальнолюдські риси особистості, як честь, повага, взаєморозуміння, терпимість, формується «правильна» багатонаціональна ідентичність, активізується «висока» громадянсько-правова культура. Важливо, що навчаючись у Канаді ви ніколи не відчуєте себе іноземцем.

У 1971 році Канада стала першою країною в світі, яка прийняла офіційну політику мультикультуралізму, показуючи, наскільки цінне різноманіття знаходиться в політичному і соціальному ландшафті Канади. Адже, після двох світових воїн хвиля імміграції з Європи привела до Канади безліч нових культур, мов і релігійних груп, що призвело до численних змін у державній політиці та першим законам про захист етнічної різноманітності.

Канадська конституція, впроваджена прем'єр-міністром П'єром Трюдо в 1982 році, містила Хартію Прав і Свобод, яка захищала мультикультуралізм. У 1988 році був прийнятий Канадський Акт про Мультикультуралізм (CanadianMulticulturalismAct), в якому відстоюються такі цінності, як воля і демократія. Офіційно проголошувався курс на збереження і розвиток субкультур меншин («культур спадщин»), рівність культур у соціальному і

культурному житті. Полікультурність була визначена як «джерело сили і майбутнього Канади» [1].

Освіта в Канаді – це паралельні процеси навчання й виховання. Процеси виховання відбуваються під час міжкультурної взаємодії великих і малих етносів спрямованої на встановлення сприятливих відносин взаємообміну і взаєморозуміння між представниками різних культур. Сполучення через систему виховання культурних і етнічних цінностей усіх учасників міжкультурного діалогу, створення загального міжкультурного простору, в якому кожна людина визначає свою приналежність до тих чи інших мов і субкультур, – такими є сучасні завдання виховання, що визначають політику навчання багатонаціонального суспільства Канади [7. с.627].

Значна частина педагогів Канади тісно пов'язують питання полікультурного виховання з досягненням національної ідентичності. Навчальні заклади беруть за основу існуючі моделі, розроблені вченими-мультикультуралістами, і втілюють їх у практику, враховуючи при цьому особливості шкіл і специфіку національного складу учнів.

Як вказують багато вчених і практиків Канади, під час організації процесу навчання основний акцент повинен робитися на вихованні у школярів уміння жити в суспільстві. Учні повинні стати думаючими, турботливими людьми, хорошими сусідами .

Вчений мультикультураліст Дж.Вуд так визначає цінність шкільного середовища для учнів: «Школа – це місце, де учні отримують перші знання про суспільство. Тут діти спілкуються з людьми, які не є їхніми родичами і таким чином вчаться взаємодіяти з тими хто відмінний від них» [4, с.87].

До важливих ознак впровадження полікультурної освіти в школах Канади відносяться спроби подолати расову дискримінацію учнів, створити сприятливий педагогічний і психологічний клімат для розумового і морального виховання полікультурної особистості, сприяти розвитку критичного мислення, заохочувати вчинки і рішення в дусі толерантності і міжкультурного діалогу, проводити соціально-громадські дії тощо [5, с.123].

Організацією виховних заходів таких, як лекцій, бесід, екскурсій тощо, переважно займається директор школи і зацікавлені у цьому вчителі. У кожній школі є так звані «резервні учителі», які допомагають учителям-предметникам організовувати навчальний процес. Щодня учителі говорять дітям, що означає бути щирим громадянином своєї країни [6, с.9]. Кожна школа і кожний клас в цій країні можуть бути місцем, де вчителі і учні сприймаються і визнаються незалежно від раси, культури, релігії або мови.

Вчителі стикаються з багатьма проблемами при підготовці навчальних планів, адже вони повинні враховувати можливості своїх учнів і визначити їх спектр мовних та культурних груп, адже вони повинні забезпечувати рівні освітні можливості для всіх учнів. Педагоги мають запроваджувати певні культурні альтернативи, сприяти терпимості по відношенню до різних етнічних груп. Учителі обов'язково включають компоненти полікультурного виховання в свої робочі програми, які не мають жодних обмежень щодо використання великої кількості методів запровадження виховання.

Компоненти полікультурного виховання та толерантності включаються в робочі програми з таких навчальних предметів як: мовне мистецтво, соціальні науки, мистецтво та музика, наука і технологія, полікультурна література та ін. [7. с. 628]

Для України потреба вивчення і узагальнення досвіду країн-лідерів в області впровадження ідей мультикультурної освіти наростає в силу того, що вітчизняна система виховання та освіти на даний час не у повній мірі просякнута ідеєю толерантності. Тому, для вітчизняної науки і освіти необхідним є врахування позитивних ідей і елементів навчально-виховної системи в багатокультурному і багатоетнічному середовищі Канади та інших багатонаціональних держав.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Canadian Multiculturalism Act. URL: http://laws- lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-18.7/page-l.html

2. International Dictionary of Education. – London, KoganPage, 1977. – 273 p.

3. Шпильова І. С. Формування толерантності через призму «злиття культур» – досвід розвинених країн (США, Канада, Австралія, Великобританія, Німеччина) / І. С. Шпильова // Science Rise. – 2017. – № 4. – С. 27-30.

4. Wood G. Schools that Work: America's Most Innovative Public Education Progress / George H. Wood. – New York : Phume, 1993. – XXIII. – 290 p.

5. Висоцька О. В. Канадський досвід полікультурного виховання толерантної особистості / О. Висоцька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 1 (236). – С. 122–126.

6. Виховання у Канаді // Шкільний світ. – 2003. – № 43. – 43 с.

7. Свиридюк О. В. Особливості полікультурного виховання в сучасній шкільній освіті Канади / О. В. Свиридюк // Педагогічний дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 626-630.

ABOUT THE ELECTIVE COURSE «BIOLOGICAL SYSTEMS» FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

KorshevniukTatianaValerevna, Ph.D,
SeniorResearcher, LeadingResearcher
InstituteofPedagogyofthe NAES ofUkraine

In the context of profiling general secondary education in Ukraine, students in grades 10-11 have the opportunity to study in different profiles - for example, mathematical, biological, chemical, philological, etc. The content of the training profile is implemented by a system of separate subjects and courses: basic and selective subjects, which are given at the general level, specualized (profile) subjects studied at the profile level, and optional courses [1].

We have developed an elective course in biology «Biological systems» for students of 10-11 grades [2]. The aim of the course is to create the conditions for self-identification of the individual and to formate biological and key competences of high school students, develop students interest in biology, as well as modern technologies and activities related to the research and use of biosystems. The main objectives of the course«Biological systems» include:

• enable students to learn about their abilities and meet cognitive needs;

• to broaden and systematize the knowledge of high school students about the structure, functioning and diversity of biological systems;

• to ensure development of research, project, creative, reflective skills, improvement of self-education skills, productive cooperation with others;

• develop students' willingness and ability to discuss socially significant issues, make ethically sound decisions, and act responsibly on biosystems;

• to create a motivational basis for students to make a conscious choice for further learning.

The course content consists of four topics: «Structure and Functioning of biological systems», «Biosystems research», «Biological systems and scientific and technical progress», «Protection and conservation of biological systems». The study material on the structural and functional organization of biological systems, methods of study, fields of their application covers three aspects of the study of these objects: theoretical, practical and predictive. The theoretical aspect concerns the basic parameters of biosystems (structure, functions, development, interconnections with the environment), properties (self-regulation, self-organization) and the diversity of natural biological systems. The ways of using these theoretical knowledge in practical activity today and in the near future constitute a practical aspect of the content of the course. It is conditioned by educational information on creation of functional biological tissues, innovative products of biotechnology and artificial biosystems, for example in vitro technology, usage of different biosystems (organisms, populations) for environmental quality assessment, development of biosystems with managed microclimate etc. All these directions of research could solve several environmental and nutritional problems in Ukraine and worldwide by

providing the population with quality food in sufficient quantities. The prognostic aspect provides material on predicting the potential consequences of human intervention in biological systems, their transformation and use (like predicting the effects of human destructive influence on the biosphere and its ecosystems in order to prevent them).

In order to effectively master the course «Biological systems» it is advisable to organize various activities for students: research, analysis, systematization and presentation of information on biosystems; carrying out research and projects individually or in a group; participation in discussions on specific issues (identified by students); preparation of presentations on the studied issues; reflection of own activity. High school students have the right to choose the topic of messages and projects, the form of their presentation, partners for group tasks.

References

1. Наказ МОН від 20.04.2018 №408 «Прозатвердженнятиповоїосвітньоїпрограми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня». [Електронний ресурс]. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-iii-stupenya-408

2. Коршевнюк Т. Навчальна програма курсу за вибором «Біологічні системи. 10-11 класи» // Біологія і хімія в рідній школі. – 2020. – № 1. – С. 22-25.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ БІЗНЕС – ОСОБЛИВИЙ ВИД ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ (ІННОВАЦІЙНОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Ляшенко Ганна Павлівна, к.е.н., доцент
Університет державної фіскальної служби України

Світовий досвід засвідчує, що в XXI столітті центр ваги переноситься в невиробничу сферу і головним фактором стають інформація та накопичені знання, тобто розвиток та нагромадження інтелектуальних ресурсів відносяться до основних рушіїв науково-технічного і соціально-економічного прогресу. В умовах сьогодення інноваційно-інтелектуальний розвиток кожного підприємства (фірми, компанії, організації) і країни в цілому відбувається завдяки тому, що важливим ланцюгом між розробниками інновацій, нових інтелектуальних продуктів і споживачами інтелектуальних послуг виступає інтелектуальний капітал.Саме розвиток інтелектуального бізнесу визначає можливості «інноваційно-економічного прориву» та впливає на зростання конкурентоспроможності підприємства і держави на світових ринках.

Слід зазначити, що в XX столітті автор Д. Белл займався вивченням концепції, яка базувалася на інтелектуальній технології.В своїй праці він писав, що в міру того, як ми наближаємся до кінця XX століття, стає більш очевидним, що ми вступаємо в інформаційну епоху.Нова інформаційна епоха заснована не на механічній техніці, а на інтелектуальній технології, що дозволяє нам говорити про новий принцип суспільної організації і соціальних змін. Це також висовує на чільне місце теоретичне знання як джерело оновлення і змінює природу технологічного процесу. [1]

У XXI столітті розпочався перехід до економіки, яка базується на знаннях, тобто її основою є інтелектуальні ресурси, інтелектуальний капітал (ІК), наука, трансферт результатів інтелектуальної діяльності в виробництво.

Таким чином будь-який бізнес складається із двох елементів: ідеї та праці, тобто без ідеї не буде функціонувати бізнес.

Отже, можна стверджувати, що інтелектуальний бізнес - це ідеї, а в життя вони трансформуються за допомогою фізичної праці та інтелектуальної діяльності. Інтелектуальний бізнес передбачає продаж нематеріальних складових. В інтелектуальному бізнесі товаром є знання, ідеї, досвід, навички, створення і розвиток яких потребує великої творчої праці.

Вчені визначають, що інтелект не може бути обмежений академічною науковою школою, а підприємництво - це не бізнес, це установка на оволодіння світом, це процес культурної інновації, й інтелектуальним підприємцем може бути бізнесмен, вчений, студент, аспірант, художник, музикант, продюсер і т.д.

Отже, на початку XXI століття стало народження інтелектуального бізнесу.

Автор Петіна О.М. стверджує, що інтелектуальний бізнес можна розглядати дуальним процесом: з одного боку, це є процес створення і використання інтелектуальної власності, що дозволяє отримати прибуток, а з іншого, – процес

реалізаціїідей розробника (творця) інтелектуального продукту за допомогоюрозумової праці. [2]

Плодами інтелектуального бізнесу є конкурентоспроможна інноваційність.

Мета інтелектуального бізнесу полягає у створенні та реалізації певної ідеї (проекту), що заснована на інтелектуальній діяльності і може забезпечити задоволення попиту споживачів при цьому отримавши прибуток.

Результатом інтелектуальної діяльності можуть бути - твори мистецтва, художні, літературні твори, музичні твори, фонограми, комп'ютерні програми, відкриття, винаходи, промислові зразки, селекційні рослини, різні корисні моделі, ноу-хау, унікальні ідеї, знання, технології і виробництва.

Розглянувшисутністьінтелектуальногобізнесу, можнапредставити видиінтелектуального бізнесу
(рис.1).

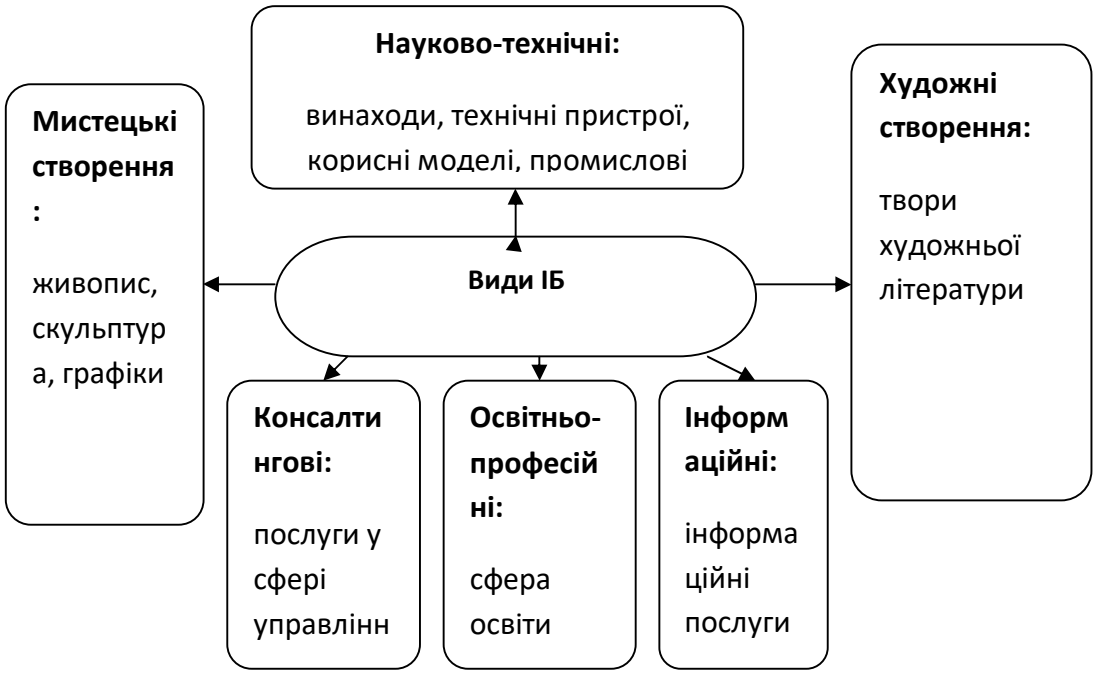

Рис. 1. Види інтелектуального бізнесу (ІБ)

Назвати все, що належить до інтелектуального бізнесу просто неможливо тому, що творчість людини не має меж, і в зв'язку з цим постійно можуть виникати все нові і нові його види.

При вивченні спеціальної економічної літератури зустрічається таке поняття як бізнес-інтелект. Бізнес-інтелект – це безперервна інновація в системі бізнес-аналітики інноваційного підприємства і сприяєпроцвітанню фірми на базі грамотного управління стратегіями, фінансами, маркетингом, бізнес-процесами, персоналом, активами тощо.

На сьогодні є різні визначення бізнес-інтелекту (БІ), наприклад, з точки зору інформаційних технологій БІ – це сучасне інтегроване програмне забезпечення бізнес-аналітики; з точки зору економіки БІ – це стратегічний агрегований дослідницький нематеріальний актив підприємства, який формалізує знання в різних сферах діяльності підприємства для ефективного кінцевого результату, тобто отримання прибутку; з точки зору управління БІ –

це інструмент як стратегічного так і тактичного управління підприємством.

На сьогодні БІ підтримує такі управлінські функції, як економічне планування, бюджетування, прогнозування, моніторинг бізнесу в реальних умовах розвитку тощо. Тому, що саме БІ, на різних рівнях менеджменту організації, створює таку сферу економічних знань в якій фахівці швидко із мінімальними витратами збирають інформацію про підприємство і застосовують її з метою прийняття обгрунтованих рішень. Цінність БІ полягає у вимірі сильних і слабих сторін підприємства й у виборі і використанні ключових показників діяльності (КПД) на різних (функціональних, операційних, процесних) рівнях стратегічної карти економічного зростання.

Підводячи підсумок слід відзначити, що інтелектуальний бізнес – це потужний інструмент економічного зростання для кожної країни.

Список літератури

1. Bell D. Tne coming of Post-Industrial society / D. Bell . – N.Y. : Basic Books, 1974. – P. CXX – CXXI.

2. Петіна О. М. Зайнятістьмолоді у сферіінтелектуальногобізнесу/ О. М. Петіна // Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 14-15 листопада 2014 р. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. – С. 428.

3. Кюблер Х.-Д. Міфи про суспільство знань: пер. з нім. / Ханс-ДітерКюблер. – К.: Вид.дім Дмитра Бурого, 2010. – 264с.

ПРИРОДА ТА КУЛЬТУРА В ТВОРЧОСТІ Ж.-Ж. РУССО

Сумченко Ірина В'ячеславівна
к.філос.н., доцент
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Жан-Жак Руссо (1712-1778) - французький філософ, історик культури, драматург, поет. Він народився в Женеві, проте у 1741 році приїхав до Парижа, де завдяки своєму філософському та художньому генію став відомим, увійшов в коло енциклопедистів.

Світоглядна система Жан-Жака Руссо завоювала величезну популярність ще за життя, він був визнаним володарем дум більшості французів другої половини XVIII століття. Слід зазначити своєрідність і неординарність поглядів Руссо, оскільки він не погоджується з іншими просвітителями майже по кожному пункту просвітницької програми.

Руссо сприймає природу не як об'єкт пізнання і перетворення, а як таємничу силу, свого роду містично зрозуміле творче начало. Його розуміння природи містить кілька аспектів. Телеологічне розуміння природи у Руссо ґрунтується на визнанні суб'єктності природи, що походить від її божественного створення. Природно-історичне розуміння проявляється в трактуванні природного у людини і тварин, що діють на підставі інстинктів, як прояві природних законів; а також в трактуванні утилітарних взаємозв'язків між людиною і природою. Психологічне розуміння природи визначає сприйняття людиною свого місця в світі через відчуття прилучення, єднання з природою або, навпаки, роз'єднаності, відчуження, роз'єднання. Естетичне розуміння природи Руссо пов'язане з визначенням гармонійності як критерію краси.

Реконструкція поглядів Руссо на природу дозволяє представити її як динамічну гармонію, що включає в свій задум людини як істоту, яка самовдосконалюється і суспільство як середовище і засіб самовдосконалення людини. Таким чином, протиріччя між природою і культурою представляється як протиріччя між природою як генеральним планом і культурою як стадією реалізації цього плану.

На відміну від Декарта Руссо виводить достовірність існування людини не з уявного, а з почуттєвого акта. «Існувати для нас значить відчувати; наша чуттєвість безперечно передує нашому розумінню, і ми маємо почуття раніше ідей», - підкреслює він [1, с.284]. Але все таки специфічна відмінність Руссо від багатьох інших просвітителів - це не стільки поворот до сенсуалізму, скільки звернення до картезіанської основи як раціоналізму, так і сенсуалізму та розвиток з неї чуттєвої рефлексії.

Однією з головних проблем, які досліджує Руссо, є проблема людини, її справжньої сутності. Руссо вбачає в людині два природних початки, що передують розуму: схильність до самозбереження та емпатію.

За природою людина, згідно Руссо, є незлобивою, скоріше навіть доброю, вона може вважатися доброчесною у тому випадку, коли, люблячи добро, ще і здійснює його через боротьбу і подолання в собі протиборчих нахилів. Виконання боргу є зовнішньою формою чесноти в порівнянні з вчинками, що випливають із природного прагнення до добра, на основі яких почуття обов'язку формується і закріплюється в якості звички до доброчесності, звички, що доставляє радість і задоволення.

Руссо звертає увагу на те, що відмова почуттям у їх спонтанному розвитку і вдосконалення, погляд на них, як на щось відстале за своєю суттю, затримка тільки на їхніх первісних формах приводить до того, що ці почуття під невсипущим контролем і опікою розуму перетворюються в штучні феномени, котрі суперечать їхнім власним первісним тенденціям. Загальмована в своєму розвитку любов до себе обертається егоїзмом, замість того, щоб возвеличитися до любові до інших людей.

В людині цивілізованій Руссо фіксує два різних принципи, з яких один тягне до любові, справедливості, морального блага, а інший тягне вниз, підкоряє владі зовнішніх почуттів і породжуваних ними пристрастей.

Крім того, Руссо помітив і довів неприродність тих соціальних (політико-правових, моральних) відносин і мистецтва, які виникли в результаті розвитку наук і ремесел [2, с. 93]. Здатність до цього розвитку - невід'ємна складова сутності людини, і вона робить її істотою надприродною. Але другий елемент - справжня моральність – на думку французького мислителя, може бути тільки природною. Таким має бути і мистецтво як її провідник.

На початку історії, підкреслює Руссо, людина є істотою, яка тільки щойно знайшла здатність бути культурною. Потім ця здатність інтенсивно розвивається, а природа протистоїть їй [див.:3, с. 12]. На початкових і середніх етапах цей розвиток неможливий без гострого конфлікту з природою. Але вищі етапи дозволяють досягти гармонії, хоча і не повною мірою. І завдання людства - досягти максимально можливо цю гармонію і продовжувати розвиток культури, знижуючи до мінімуму гостроту її конфлікту з природою. Вирішення цього завдання вимагає її розуміння і усвідомлених дій [див.:3, с. 14].

В іншому випадку неврегульований конфлікт призведе людство до занепаду, вважає Руссо [див.:2, с. 227] У ранній період історії природа переважала над культурою. У подальшому відбуваються перші зміни в мисленні та діях людей, виникають перші прояви культури. З розвитком людства відбувається перехід від привласненого господарства до виробничого, що призводить до колективної праці і неминучого поділу праці. Всі ці обставини обумовлюють появу права, держави та правосуддя як основи соціальної нерівності (джерела зла) [див.:2, с. 132-133].

Згідно Руссо, до переходу від видобувного господарства до виробничого, прогресивно розвивалися всі галузі культури, після цього переходу - тільки науки, мистецтво та ремесла (моральність при цьому в занепаді) [див.:4, с.135]. Руссо бачить сучасний йому соціум роз'єднаним, суспільні зв'язки - ілюзорними [4, с. 176]. Людей об'єднують хибні потреби і поділ праці.

Таким чином, Руссо вибудовує свою концепцію на основі антитези «природне-суспільне (культурне)». Природному стану і природній людині він протиставляє соціальність, цивілізацію, прогрес, оцінюючи негативно все, що протиставляє другий бік. У трактаті «Міркування про походження і підстави нерівності» Руссо описує два стани, властивих людському роду - природне і цивільне. Останнє він, на відміну від багатьох попередників і сучасників, характеризує швидше негативно, ніж позитивно, оскільки його розвиток разом з вдосконаленням мистецтв і наук сприяло не поліпшенню моралі, а їх погіршенню, поширенню вад, деградації людини. Все природне, позитивне, благе в людині піддається псуванню [див.: 2, с.188].

Суспільство в цивільному стані стало збіговиськом штучних людей і удаваних пристрастей, створило атмосферу нерівності, взаємного презирства, переважаючого інтересу до всього зовнішнього і байдужості до добра. Цивілізація настільки зруйнувала колишні гармонійні відносини людини з природним середовищем, що тепер ані культура, ані мораль, ані право не в змозі утримати в рівновазі та впорядкованості соціальну реальність, підкреслює Руссо І оскільки повернутися в колишній природний стан суспільства неможливо, залишається рухатися вперед.

Але що недоступно суспільству в цілому, цілком можливо для окремої людини, і Руссо докладає значних зусиль для того, щоб обґрунтувати правомірність життєвої позиції «природної людини». Згідно з його поглядами, людина - самодостатня, цілісна істота, яка щедро обдарована природою прекрасними якостями - добротою, здатністю любити справедливість, красу, істину. І оскільки цивілізація псує її, залучаючи в атмосферу нерівності, несправедливості, жадібності, то їй нічого не залишається, як відкинути її розпусні, згубні спокуси і повернутися назад до природи, до простоти природних почуттів і відносин [див.: 4, с.245].

Окрім того, відповідно до концепції Руссо, людина здатна проявити свою сутність і реалізувати власну свободу тільки в тому середовищі, яке за своїм характером максимально наближене до природного. У ньому не повинно бути нічого такого, що б насильно, руйнівно впливало на природу людини, деформувало її дух, спотворювало добрі нахили, схиляло до пороків і злочинів. Подібне середовище не є тотожним світу дикої природи, як нерідко її представляли опоненти Руссо. Це цивілізований синтез соціального та природного, що відповідає найвищим критеріям культури, моралі, права, рівності та братерства. Шлях до створення такого соціального світу пролягає через реформування існуючих громадських структур та інститутів.

Список літератури

1. Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В двух томах / Т.1 Эмиль, или О воспитании / Под ред. Джибладзе Г.Н.; сост. Джуринский А.Н. - М.: Педагогика,1981. – 656 с.

2. Руссо Жан-Жак. Об общественном договоре. Трактаты – М.: КАНОН-Пресс, 1998. – 416 с.

3. Руссо Ж.-Ж. Избранные сочинения. В трёх томах. Пер с фр. /Сост. И автор вступит. Статьи И.Е. Верцман / Т.3. Исповедь. Прогулки одинокого

мечтателя. Коммент. Д.А. Горбова. - М.: Государственное издательство художественной литературы, 1961. – 727 с.

4. Руссо Ж.-Ж. Избранные сочинения. В трёх томах. Пер с фр. /Сост. и автор вступит. статьи И.Е. Верцман / Т.2. Юлия или Новая Элоиза. Коммент. Е.М. Лысенко. - М.: Государственное издательство художественной литературы, 1961. – 768 с.

THE MAIN COMPONENTS OF SOCIAL AUDIT

Sysoieva Inna Mykolayivna
Candidate of Economic Sciences, assistant professor of the Departmentof Economics, Accounting and Taxation, Vinnytsia Educational and Research Institute of Economics of Ternopil National Economic University

Semchuk Inna Vasylivna
Candidate of Economic Sciences, assistant professor of the Departmentof Economics, Accounting and Taxation, Vinnytsia Educational and Research Institute of Economics of Ternopil National Economic University

Social audit is the process of evaluating, preparing a report, improving the efficiency of functioning and style of company's work, a means of measuring its impact on society as a whole. With the help of social audit one can measure the degree of corporate social responsibility. It assesses, primarily, formal and informal rules of conduct within the organization, the views of parties interested in the company, as well as it aims at choosing the conditions that are favorable for quality management and human resources development.

What exactly does social audit examine at an enterprise-level and what benefits does it give to an enterprise?

At an enterprise level, the following issues are examined regarding the specific characteristics of the quality of working life:

1. Audit of labor potential:
- professionalism;
- educational level;
- ethnoculture;
- psychophysical condition.

2. Audit of the motivational field:
- attitude to property;
- content of work;
- material incentives at work;
- moral incentives at work;
- social security of an employee;
- ergonomics (science that comprehensively studies the peculiarities of people in their working environment, particularly in the system "worker-technology-environment" for improvingtheir efficiency, safety and comfort);
- employee's participation in management;
- corporate culture.

Social audit is a multi-vector concept that answers a lot of questions, the solution of which will contribute to business development and, consequently, to the socio-economic development of the country as a whole.It is important to generate the

awareness that powerful human capital isthe main competitive advantagefor today's business, so the latter should focus on increasing the cost of labor.

Constant reduction of the traditional competitive advantages of Ukraine by obtaining preferential terms of running business or using cheap material resources should increase the interest of Ukrainian companies in competition on the basis of the "expensive" labor model, which implies decent pay. The above mentioned completely corresponds to the modern ideology of corporate social responsibility.

In the process of researching this issue, we identified the need for the following set of parameters (Table 1).

Meanwhile, similar studies can serve as an example of the effective use of some pieces of information to obtain only a partial picture of the social situation. A complete picture could be obtained with the introduction of standard social audit techniques, which include: firstly, the development of criteria for assessing the situation at an enterprise, territory, and secondly, the development of standards of social responsibility both at an enterprise and on the territory[3, p.188].

The implementation of the concept of social audit in the long run will optimize the management processes as well as decision-making, both at micro and macro levels.

Table1**THE KEY PARAMETERS FOR SOCIAL AUDIT**

	Parameters for social audit	Description
	Demographic situation	Population density by region, mortality
	Health and safety at work	Population morbidity by types of diseases
	Education	The number of people enrolled in educational establishments; the number of general educational institutions, technical schools, higher education institutions of the I-IV levels of accreditation, indicators of students' admission to the HEI by sources of funding for their studies, indicators of postgraduate and doctoral studies; distribution of population by level of education, sex and place of residence
	Social tension	Wage arrears and certain types of social aid, public utility bill debts, unemployment rates, the number of employees who were on a leave at the initiative of top management, the number of strikes and their consequences, violation of labor legislation, crime rates, the number of beggars and the amount of suicides
	Employment of the population	Economic activity of the population (by place of residence, sex, age groups), dismissal of workers (by region)
	Living conditions	Housing provision for the population, residential commissioning, the number of families and singles who have been registered with housing, received housing and improved their living conditions, provision of housing to certain categories of population
	Retirement benefits	Types and sizes of pensions, the number of pensioners by region, average size of pensions, ratio of average size of pension to wages of workers employed in the economy.
	Socio-demographic characteristics of households	Size, composition, living conditions, availability and use of land plots, characteristics of personal allotments, level of education of the population, level of development of physical culture and

		sports, structure of income and expenses
	Salaries and wages	Average monthly salary of employees (by economic sectors, regions, types of activity), structure of the salary fund, salary and inflation indices, sectoral salary ratios, theminimum wage–averagewage ratio for an able-bodied person
0	Poverty	Comparative analysis of poverty in Ukraine and other countries
3	Socio-economic security of the population	Basic security, income security, occupational skills, labor market security, working conditions, employment and will guarantees, social justice
3	State of compliance with the Labor Code of Ukraine at enterprises of different ownership	Structure of violations of labor law: remuneration, guarantees and compensation, conclusion and implementation of collective agreements, labour relations in case of bankruptcy, employment of women, youth, disabled

Source: Created by authors based on literary sources

Thus, it can be concluded that social audit is one of the most important factors for increasing the efficiency of the enterprise.

References:

1.Melnyk S.V. Concept of formation of national model of social audit [Electronic resource] / Melnyk S.V., Matrosov V.D., Gavrytska M.K, - Access mode: http://www.lir.lg.ua/koncep .htm

2.Sysoieva I. Peculiarities of audit of accounting policy of enterprises / I. Sysoieva // Galitsky economic bulletin. - 2007. - Ed. 4 (15). - pp. 188–192.

3. SysoievaI Modelling of enterprise's accounting policy: theoretical aspect / SysoievaI.,Balaziuk O., PylypenkoL.// Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 1. Riga: Publishing House «Baltija Publishing», 2019, 256 pages. – P. 188-194. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-1-188-193.

4.Turkin S. Social audit of companies [Electronic resource] / S. Turkin // Company management. - 2004. - № 8. - Access mode: http://www.cfin.ru/press/zhuk/2004 –8 / 15.shtml

ДІАГНОСТИКА РІВНІВ КСЕНОФОБОНОЇ НАПРУГИ В СТУДЕНТІВ

Борейчук Ірина Олегівна
к.психол.наук
Рівненський державний гуманітарний університет

Ксенофобія – складний багаторівневий, комплексний феномен, що в основі має багато чинників: культурно-історичних, соціально-політичних, психологічних, економічних. У даній науковій розвідці ми зробили спробу дослідити один із психологічних чинників ксенофобії – психологічну напругу.

Дослідження вказують, що насправді індивід має справу не стільки з реальним суперництвом за матеріальні чи соціальні ресурси, скільки за символічні статуси і ресурси [3, с.66]. Однак конкуренція існує. Що відповідно, викликає сам острах перед «чужими» і виступає джерелом загальної напруги. Страх – це реакція на уявну чи реальну небезпеку, загрозу функціонуванню організму та діяльності, яка відбувається. А оскільки центральним поясненням причини страху перед «чужими» (представники іншої національності чи релігії, соціальної чи інвалідизованої груп) – є «не такі як ми»/«ми їх не знаємо» то можна допустити, що реальної небезпеки не існує. Виникнення страху обумовлюється психологічною напругою, яка викликає відповідну проективну реакцію обґрунтованості власних дій.

Фізіологічною основою переживання страху (І.М.Сєченов, І.П.Павлов) є рефлекторна реакція організму на зовнішні і внутрішні подразники, які спричиняють уявну або реальну загрозу [2, с.659]. У випадку із нетерпимістю – це уявна загроза. Рівень ксенофобії підвищується чи зменшується, будучи обумовленою переважно особистісними причинами або ступенем інтегрованості суспільства чи станом національної консолідації [3, с.66].

Страх утворюється у відповідь на дію загрозливого стимулу. І розуміння небезпеки формується у процесі набуття життєвого досвіду та міжособистісних взаємодій. Переживання ірраціонального страху впливає на функціонування у нервових клітинах та корі головного мозку провідних нервових процесів – збудження й гальмування, динаміку та співвідношення. Нервові клітини переходять у фазовий стан, що відповідно провокує неадекватну реакцію на подразники. Перебуваючи у такому стані індивід перестає раціонально функціонувати, акцентуючи увагу на уявному «чужому». Страх впливає на такі психічні процеси: почуття, увагу, сприйняття, мислення, пам'ять, волю, а саме вони можуть паралізуватись або деформуватись. У індивіда знижується рівень уваги, відбувається деформація проживання звичних ситуацій, його дії і рухи стають невпевненими, імпульсивними та виходять з-під усвідомленого контролю [1, с.659].

Відповідно, постійна настороженість та відчуженість від «чужих» призводить до формування емоційного напруження індивіда. А саме перманентне очікування небезпеки каталізує та посилює напругу.

Індивід відчуває ксенофобну напругу, викликану неприйняттям «чужого». Причинами виникнення напруження є різноманітні фрустрації та реальні/уявні конфлікти у сфері взаємовідносин. Суб'єктивно напруженість проявляється в переживанні психічного дискомфорту, тривожності чи страху, підвищеній нервозності. Психічна напруженість інтенсифікує механізми психологічного захисту [4, с.219].

Для діагностики рівнів психологічної напруги особистості, було проведено дослідження. У опитуванні взяло участь 60 студентів (2-5 курси) Рівненського державного гуманітарного університету. Ми запропонували учасникам анкету із закритими запитаннями. Відповідь вимагала вибір найбільш прийнятного варіанту для індивіду. Розроблений анкетний зразок включав в себе список питань про емоції до «чужих», про конкуренцію за реальні чи уявні ресурси, про прийнятну дистанцію взаємодії з представниками різних груп, на диференціацію «ми» – «вони» і на виявлення проекції ксенофобної напруги. Усі запитання в анкеті були негативно забарвленими.

Проведений емпіричний аналіз розкрив наступні результати – 38,72% опитаних засвідчили відсутність напруженості, у 49,1% була виявлена латентна напруга та 12,18% респондентів показали яскраво проявлену напруженість. Отже, можна стверджувати, що у було виявлено переважання існування прихованої напруги стосовно «чужих».

Наявність латентності підтверджує саме існування неприйняття «чужих». Що при певних умовах та обставинах може призвести до більш агресивніших проявів ксенофобії.

У основі неприйняття лежить багаторівневий комплекс, а саме бачення в «чужих» відхилення від конкретної норми, еталоном якої є власне «Я», «знецінення» «чужого» та бажання довести свою перевагу поведінкою. Дискримінація (вербальна чи поведінкова) негативно впливає на психічний стан, як жертви, так і агресора. У дослідженнях американських психіатрів, серед таких осіб наявний підвищений процент невротичних реакцій [5].

Настороженість до «чужих» відчувають 49,23% респондентів. І тільки 44,6% студентів вважають, що «чужі» провокують ворожість. Отже, можна стверджувати, що ксенофобія, виникає у відповідь на психічну напругу, викликаючи відповідно проективну реакцію обґрунтованості власної антипатії у аргументах уявної неприязні і чужої агресії [3, с.55].

«Чужий» є об'єктом, як зацікавленості, так і страху. Однак переважно у відношенні до «іншості» превалює незнання особливостей «іншості», нерозуміння, обережність, що утворюють негативні стереотипи, упередження, та дискримінаційні тенденції, які є складовими ксенофобії. Проводячи суспільні межі, особистість, відокремлює себе від «інших». Неприязнь та настороженість призводить до дуальних наслідків – відсутність масштабних міжгрупових конфліктів та, водночас, утворення відчуженості від всіх «інших». Це призводить до формування ксенофобної напруги. А саме постійне очікування неприйняття та небезпеки підживлює та посилює напругу.

Наслідки проведеного дослідження потребують розширення та уточнення і є полем для майбутнього психологічного вивчення. Однак, результати вказують

про існування у студентському середовищі латентної прихованої ксенофобної напруги у відношенні до «чужих», яка при певних умовах та обставинах може активувати більш агресивні прояви ксенофобії.

Література

1. Варій М.Й. Загальна психологія / М.Й. Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 986 с.

2. Головаха Е. Тенденции развития межэтнических отношений на Украине: результаты социологического мониторинга. / Евгений Головаха, Наталия Панина // Мониторинг общественного мнения: экономические и социальные перемены. – 1999. – № 6 (44) ноябрь-декабрь. – С. 27-31.

3. Гудков Л.Д. Почему мы не любим приезжих / Лев Гудков // Мир Росии. – 2007. – № 2. – С. 48-82.

4. Психологічна енциклопедія / [авт.-уклад Степанов О.М.] – К.: «Академвидав», 2006. – 424 с.

5. Чернявская Ю.В. Психология национальной нетерпимости / Ю.В. Чернявская – [Електронний ресурс] – Режим доступу до джерела http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Chernjav/index.php - Вільний. - 01.09.09.

«ПАТЕНТНИЙ ТРОЛІНГ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Мілімко Лариса Василівна
к.ю.н., доцент,
доцент кафедри господарського, повітряного та
космічного права

Дрозд Вікторія Павлівна
студентка
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет, м. Київ

У світлі бурхливого розвитку інформаційного суспільства, з існуванням активної конкуренції на ринку, об'єкти права інтелектуальної власності знаходяться під особливим наглядом, оскільки вважаються найціннішим активом підприємства будь-якої держави. Їх значення для економіки важко переоцінити. Важливим моментом при цьому є встановлення факту, що даний продукт виготовлений конкретним автором, а також державні гарантії щодо захисту цих прав від суперників. Ці підстави є однією із умов розвитку торгівлі країни.

Не дивлячи на те, що ще в період 2007-2012 років активно обговорювалася проблема щодо забезпечення правомірної поведінки у сфері інтелектуальної власності, ще й досі існує таке негативне явище як «патентний тролінг». Це призводить до недобросовісної конкуренції (у том числі із закордонними партнерами), скорочення обсягів виробництва будь-якого підприємства та, навіть, доведення його до банкрутства.

Хто ж такі «патентні тролі» та чому вони виникають в Україні? Що робити, якщо вони з'являються у вас на шляху та чи є способи їх подолання?

У науковій юридичній літературі не застосовується таке поняття, як «патентний тролінг» також воно не закріплено у жодному правовому акті. Проте актуальність цього питання зумовила вивчення даної проблематики багатьма вченими, зокрема: Г.О. Андрощук, І.Ю. Єгоровим, Ю.В. Кіяшком, Р.Ф. Чернишом, В.Ф. Чехуном, Р.Б. Шишкою та ін.

Все частіше трапляються випадки зловживання правами інтелектуальної власності, де права використовують як засіб для шантажу, здирництва, недобросовісної конкуренції. Саме «патентний тролінг» уособлює вищезгадані дії зловживання у сфері патентного права.

Патент – це охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель) [3]. Хоча у Господарському кодексі України [1] ще й досі закріплено поняття, що не корелюється із фактичними відносинами у даній сфері і визначенням, що передбачене Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Відомо, що «патентний тролінг» зародився в США, коли компанії, фізичні особи скуповували та реєстрували патенти не з метою їх використання, а для пред'явлення судових позовів. Процедура доволі проста та зрозуміла: особа по суті володіє лише майновим правом на об'єкт інтелектуальної власності та реалізує дане право шляхом заборони тим, хто, винайшовши та створивши конструкцію, почне її реалізовувати. Після цього подає позов до суду та вимагає численних коштів.

Здебільшого атаці з боку «патентних тролів» зазнають малі або середні підприємства, оскільки їм набагато важче відстояти свої права. Судовий процес затягується не менше як на 6 місяців. Вони змушенні викладати свої інвестиції, зазнаючи при цьому чималих збитків або закривати власний бізнес. У результаті сповільнюється конкуренція на ринку, технологічний розвиток та страждають інтереси споживачів [6, с. 260].

Особливістю «патентних тролів» є те, що вони індиферентні до зустрічних позовів. Крім того, оскільки вони самі не виробляють продукцію, то звинуватити їх у порушенні патенту практично неможливо [5, с. 4–8]. Також у них є знаряддя примусити імпортерів до співпраці, адже маючи на руках патент, вони вносять до митного реєстру свої промислові зразки, що в свою чергу унеможливлює митне оформлення без згоди патентовласника, при якому затягується зупинення на кордоні.

Згідно зі статтею 476 Митного кодексу України на імпортера накладається штраф в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією товарів, що переміщуються з порушенням права інтелектуальної власності [2].

На відміну від патентного рейдерства європейських країн, де тролі патентують новоутворені об'єкти інтелектуальної власності, які пройшли усі вимоги патентоспроможності, в Україні вони, довго не думаючи, реєструють патенти на усім відомі та примітивні речі. Найяскравішими прикладами є:

1) патент на промисловий зразок «Акумуляторна батарея», зареєстрована у 2015 році;

2) патент на промисловий зразок «Спосіб налаштування параметрів музичної композиції», зареєстрований у 2012 році;

3) патент на промисловий зразок «Сірник», зареєстрований у 2014 році.

Виникає питання: як державний орган видає дані патенти ? Це пов'язано із прогалинами у національному законодавстві, згідно з якими заявник може отримати патент на корисну модель чи дизайн без перевірки на відповідність критерію новизни (формальна перевірка). Тобто патент надається під відповідальність заявника та обмежується лише його совістю та чесним словом; іншими словами – заново винайти та запатентувати можна будь-що. Саме тут з'являються «патентні тролі».

Незважаючи на очевидність технологій та доступність на ринку того чи іншого продукту, патентне відомство України не має повноважень відмовити у видачі патенту, а митні органи – повноважень відмовити у внесенні патенту до митного реєстру на цій підставі.

Необхідно вказати, що відповідальність за «патентний тролінг» не передбачено жодним нормативно правовим актом. А тому захистити своє право власності на корисну модель чи на винахід можливо лише шляхом визнання права чи припинення порушення права в судовому порядку.

Існування цього негативного явища суттєво гальмує інноваційний розвиток держави на чому акцентує увагу Г.О. Андрощук [4, с. 12–17].

При розробці шляхів усунення цього негативного явища в Україні, доцільно використовувати досвід ЄС, який теж активно протистоїть «патентним тролям». У 2017 році було заплановано функціонування Європейського Об'єднаного патентного суду, який розглядатиме справи про оскарження об'єднаних патентів і захист прав на них. Зокрема, боротьба характеризується окремими особливостями законодавства стосовно вчинення процесуальних дій. Перш за все, суди покладають усі витрати на сторону, яка програла спір. У деяких країнах суд може прийняти рішення та зобов'язати власника патенту внести заставу до розгляду справи на можливі витрати під час судового процесу. Здавалось очевидні та доволі прості правила, але саме вони допомагають зробити невигідним «тролінг» для недобросовісних конкурентів та забезпечити максимально справедливу компенсацію. Саме те, чого бракує в Україні.

Отже, проаналізувавши сучасний стан патентування в Україні та виокремивши таке його негативне явище як «патентний тролінг» можна запропонувати шляхи та способи подолання, спираючись на досвід зарубіжних країн:

1. Перегляд національного законодавства та наближення його до світового. Одним із ключових механізмів може стати скасування деклараційних патентів та проведення експертизи заявок на видачу патентів на промисловий зразок або корисну модель на предмет їх новизни. Це сприятиме більш ефективному веденню господарської діяльності та запобіганню зловживань в сфері інтелектуальної власності.

2. Розробка ефективного механізму відповідальності за зловживання правами та можливість оспорювати такі права до видачі патентів.

3. Покращення якості патентної експертизи патентних відомств країн; уведення обмеження на максимальний розмір відшкодування за порушення прав на патенти; відпрацювання ефективного механізму примусового ліцензування в разі невикористання фірмою свого винаходу.

4. У разі, якщо особа вважає, що його право порушено, доцільно не забувати про право попереднього користувача та подавати до суду про визнання недійсних сумнівних патентів на промисловий зразок.

Невжиття усіх необхідних заходів, ще й понині сприяє функціонуванню «патентних тролів», що має вкрай негативний вплив на економіку України.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (дата звернення: 18.02.2020).

2. Митний кодекс України. Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр (дата звернення: 18.02.220).

3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі. Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12 (дата звернення: 18.02.2020).

4. Андрощук Г.О. Економіко-статистичний аналіз світової діяльності у сфері інтелектуальної власності. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: матеріали XII Міжнародного бізнес-форуму (Київ, 22 березня 2019 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі – Київ : Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2019. – 154 с.

5. Єгоров І. Негативні аспекти процесу патентування: аналіз закордонного досвіду. Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Економіка. № 137. 2012. URLhttp://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/ekonom_137_2012.pdf.

6. Черниш Р. Ф. «Патентний тролінг» як передумова до загострення суспільно-політичної ситуації в державі та формування негативного іміджу України на міжнародній арені (за прикладом Житомирської області). Часопис Київського університету права. 2016. №2. С. 260-263.

РОЗВИТОК РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Жмур Наталія Володимирівна
к.ю.н., доцент

Гонтаренко Валентина Миколаївна
студентка
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет

За часів СРСР Україна славилася своєю ракетно-космічною галуззю, основною продукцією якої були бойові ракетні комплекси стратегічного призначення всіх класів (шахтного, залізничного, морського базування), на які було зорієнтовано 90% виробничих потужностей. Лише близько 5% потужностей використовувалося для створення космічних засобів наукового і господарського призначення.

В перші роки Незалежності України визначалися головні вектори розвитку держави, країни-стратегічні партнери та структура влади. Серед питань, які обговорювалися в космічній сфері, був пошук шляхів збереження та розвитку ракетно-космічного комплексу, створення власної структури управління підприємствами, перегляд їх спеціалізації та налагодження ефективних коопераційних зв'язків. Особливим питанням було формування космічної політики держави [1].

Однією з перших і важливих подій у розвитку ракетно-космічної галузі за часів незалежності стало створення 29 лютого 1992 року при Кабінеті Міністрів України Національного космічного агентства України (далі-НКАУ), яке взяло під своє управління понад 30 конструкторських бюро, наукових організацій та установ, військових частин і промислових підприємств, які безпосередньо займалися космічною діяльністю.

Створене агентство багато в чому сприяло розвитку ракетно-космічної галузі. Відповідно до поширеної світової практики, НКАУ підготовлено і затверджено Законом України Загальнодержавну (Національну) космічну програму. Вона визначає пріоритетні роботи, що плануються для виконання в космічній сфері протягом найближчих п'яти років, шляхом укладання контрактів з підприємствами галузі на проведення НДДКР, розробку і впровадження нових зразків техніки.

За двадцять п'ять років існування агентства реалізовано п`ять Державних космічних програм, які сприяли розвитку космічної діяльності, установленню міжнародних контактів, виходу підприємств галузі на світовий ринок космічних послуг, здійсненню унікальних міжнародних проектів.

Перша п'ятирічна Державна космічна програма (1993-1997рр.) була затверджена 25 травня 1993 р. Постановою КМУ. З 19 листопада до 5 грудня 1997 р. український космонавт-дослідник Л.К. Каденюк здійснив політ на шатлі

«Колумбія» в складі міжнародного екіпажу (місія STS-87) та провів 10 наукових експериментів на орбіті. Протягом 1993-1997 рр. було виготовлено та запущено 32 ракети-носія та 13 космічних апаратів української розробки. Динаміка виконання першої Державної космічної програми України продемонструвала потужний науковий і промисловий потенціал підприємств, організацій і установ країни, які займалися космічною діяльністю, та поклала початок координації їх роботи для вирішення завдань, спрямованих на зміцнення позицій на світовому ринку ракетно-космічної техніки [1].

На початку 1998 р. підведені підсумки виконання першої Державної космічної програми та зроблені необхідні висновки для реалізації другої програми (1998-2002 рр.). 5 червня 1998 р. спільно з Інститутом держави і права ім. В. Корецького НАН України утворено Міжнародний центр космічного права. НКАУ надано статус спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади. Протягом 1998-2002 рр. було виготовлено та запущено 23 ракети-носія та 4 космічних апарати української розробки. Друга Державна космічна програма продовжила динамічний процес розвитку космічної діяльності в країні та забезпечила вихід підприємств галузі на світовий ринок з новими високотехнологічними та конкурентоспроможними зразками вітчизняної космічної техніки [1].

Третя Державна космічна програма (2003-2007 рр.) була першою програмою третього тисячоліття. Щорічно, в ці роки, підприємства галузі виконували 150-170 міжнародних контрактів на суму від 300 до 450 млн. доларів. Було забезпечено 28 пусків ракет-носіїв українського виробництва, з них 16 пусків за програмою «Морський старт» та 7 пусків за програмою «Дніпро». Протягом 2003-2007 рр. було виготовлено та запущено 5 космічних апаратів власної розробки. Експорт космічної продукції перевищував імпорт майже в 2,3 рази [2].

Четверта Державна космічна програма (2008-2012 рр.) передбачала подальше розширення співробітництва з європейськими компаніями і організаціями та розширення присутності України на світових ринках використання ракетно-космічної техніки. В грудні 2010 р. Національне космічне агентство України перейменовано в Державне космічне агентство України (далі – ДКАУ). Протягом 2008-2012 рр. було запущено 27 ракет-носіїв, створених за участю України, та 1 космічний апарат власної розробки. Четверта Державна космічна програма закріпила високі позиції України на світовому ринку космічних послуг [3].

В рамках П`ятої космічної програми ДКАУ через підприємства галузі, вищі учбові заклади та громадські організації настійливо проводить політику підвищення ролі інженерних кадрів в економіці країни, в управлінських структурах різного рівня. 19 червня 2014 р. РН «Дніпро» виведено на орбіту 33 космічних апарата 17 країн світу, а також перший український наносупутник «Політан-1». Всього, протягом 2013-2017 рр., було запущено 27 ракет-носіїв, створених за участю України. Реалізація п’ятої Державної космічної програми проходила в умовах втрати частини традиційних ринків, нестабільного

бюджетного фінансування, а також частих змін керівництва агентства та окремих підприємств галузі [4].

Одним із завершальних етапів виконання четвертої програми була робота над новою Державною космічною програмою на 2018-2022 рр., яку було схвалено Кабінетом Міністрів України 5 вересня 2018 року. В концепції цієї програми передбачена структурна перебудова ракетно-космічної галузі з метою підвищення ефективності її роботи в цілому, а також центрального апарату ДКАУ та окремих підприємств. В зв'язку з цим вносяться відповідні пропозиції до Уряду, готуються зміни до Законів України, які регулюють космічну діяльність в країні [5].

Космічна галузь національної економіки стала однією з ключових, а космічна діяльність України є складовою частиною міжнародних зусиль із дослідження та використання космічного простору. І діяльність Уряду в розвитку даної галузі, тому можна говорити про те, що при достатньому рівні державного фінансування, ракетно-космічна галузь України має великі перспективи, враховуючи вже існуючу базу.

Список літератури

1. Історія розвитку Державного космічного агентства України. URL: http://www.nkau.gov.ua/ua/dka-ukrainy/istoriia (дата звернення: 07.02.2020 р.).

2. Про Загальнодержавну (Національну) космічну програму України на 2003-2007 роки: Закон України від 24.10.2002 р. URL: https://docs.dtkt.ua/doc/203-15 (дата звернення: 07.02.2020 р.).

3. Про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2008-2012 роки: Закон України від 30.09.2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/608-17 (дата звернення: 07.02.2020 р.).

4. Про затвердження Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2013-2017 роки: Закон України від 05.09.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-18 (дата звернення: 07.02.2020).

5. Концепція Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2018-2022 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.09.2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/629-2018 (дата звернення: 07..02.2020 р.).

СУЧАСНИЙ СТАН АВІАКОСМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

Жмур Наталія Володимирівна
к.ю.н., доцент

Момотюк Вероніка Олександрівна
студентка
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет

Авіакосмічна промисловість – типова новітня галузь сучасного машинобудування, яка зайнята конструюванням, випробуванням і серійним виробництвом літальних апаратів, кораблів, а також їх двигунів і бортового устаткування. Авіаційна промисловість як галузь зародилася ще на початку XX ст., та значно просунулась вперед під час Першої та Другої світової війни.

Загалом, авіаційно-космічна промисловість має важливе політичне і економічне значення. Нею значною мірою визначаються промисловий потенціал і престиж держави: її підприємства постачають свою продукцію на внутрішній та зовнішні ринки, забезпечують замовленнями інші галузі господарства, надають велику кількість робочих місць. У сучасному світі практично будь-яка великомасштабна соціально-економічна, наукова або оборонна програма вже не може бути ефективно реалізована без застосування можливостей авіакосмічної галузі [1, с. 62].

Становлення авіакосмічної промисловості пов’язане з бурхливим розвитком на початку XX століття наукових досліджень повітряного простору й космосу, технічних можливостей суспільства, а також його оборонних і господарських потреб. Україна успадкувала третину промислово-космічного потенціалу колишнього Радянського Союзу, а для подальшого розвитку цієї галузі утворила Національне космічне агентство України, яке згодом було перейменовано в Державне космічне агентство. Його завдання заключається у контролі і спостереженні за більш ніж 30 установами, безпосередньо пов'язаними з космічною діяльністю, і які включають в себе промислові підприємства, конструкторські бюро, військові об'єкти, дослідницькі інститути та інші організації, включені в цю галузь.

Якщо говорити окремо про авіаційну складову авіакосмічної промисловості, то варто відзначити, що вона є однією з базових, стратегічно важливих галузей економіки України. Вона має практично усі складові інфраструктури, що дозволяють розробляти, випробовувати, серійно виготовляти літаки, авіаційні двигуни, спеціальне обладнання, бортову радіоелектронну апаратуру, авіаційні агрегати, проводити науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у галузі технологій виробництва та експлуатації авіаційної техніки, виконувати модернізацію та ремонт авіаційної техніки. Україна входить до елітної дев’ятки країн, що мають замкнутий технологічний цикл створення і виробництва

авіатехніки. Крім проектування і виробництва пасажирських і транспортних літаків, в Україні є мережа авіаремонтних підприємств, в тому числі і для відновлення бойових літаків і вертольотів [2, с. 12-13].

Близькою до показників авіаційної є вітчизняна космічна галузь, діяльність в якій є потужним фактором інтенсифікації міжнародної співпраці України та засобом набуття нашою державою статусу регіонального лідера. З метою сприяння розвитку космічної діяльності, установленню міжнародних контактів, виходу підприємств галузі на світовий ринок космічних послуг, здійсненню унікальних міжнародних проектів кожні п’ять років ухвалюються Державні космічні програми. Перша Програма була підписана ще в 1993 році, а нині діюча – в 2018 році. Особливістю авіакосмічної промисловості є великі стартові інвестиції і виключно довгі програми реалізації, що відкладає отримання прибутку на тривалий термін. Великі досягнення потребують великих капіталовкладень, і для успішного впровадження високих технологій також необхідні кошти.

Загалом, розміщення підприємств авіакосмічної промисловості залежить від багатьох чинників, насамперед від надходження конструкційних матеріалів, наявності кваліфікованої робочої сили, зв'язків з науково-дослідною базою, розміщення ринків збуту. Авіакосмічна промисловість займає провідне місце серед оборонних галузей промисловості за обсягом виробництва і реалізації продукції, вартості основних фондів підприємств, чисельності висококваліфікованих кадрів. Уже наприкінці минулого століття почався процес комерціалізації космічної діяльності. Побачивши вигоди від використання космічної техніки і технологій, в освоєння космосу активно включився приватний бізнес. Та й державний сектор став приділяти більше уваги комерційних аспектів використання космічного простору в мирних цілях [3, с. 48-49].

Якщо аналізувати авіакосмічну діяльність в країні, можна відзначити, що з часу набуття незалежності, Україна здійснила 90 запусків та вивела на орбіту більш ніж 200 супутників з 9 країн. Нині вона володіє 5 системами запуску: Циклон-2 і Циклон-3, Зеніт-2 і Зеніт-3SL і Дніпро.

Запуски проводяться з декількох місць за межами країни. Україна є учасником найважливіших міжнародних переговорів в космічній галузі, включаючи Договір про принципи, які регулюють діяльність держав в дослідженні і використанні космосу, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967), і Угоду про створення спільного наукового і технологічного простору між членами СНД (1995). З часу свого створення НКАУ підписала 38 міждержавних і міжвідомчих угод з 16 країнами. Нарешті, Україна є членом більшості міжнародних організацій у сфері космосу, таких як UNCOPUOS (Комітет ООН з мирного використання космічного простору), COSPAR (Світовий комітет з питань космічних досліджень), IADC (Координаційний міжвідомчий комітет з питань забруднення в космосі); вона також є активним членом організацій з нерозповсюдження зброї масового ураження [4, с. 15-16].

Існує чотири особливості авіакосмічної промисловості, які значним чином впливають на структуру і розвиток організації виробництва, місце

розташування виробництва і останнє, але не менш важливе, – відношення уряду до промисловості:

1. Високий технологічний рівень. Високий технологічний рівень сучасної конструкції літака і його базова технологія має на увазі, що незначні поліпшення технології досягаються шляхом великих зусиль і ведуть до значного збільшення кінцевої вартості продукту. Так само і з об'єктами в космічній галузі.

2. Технологічна складність. Складна конструкція авіакосмічної продукції є перешкодою для інновацій, оскільки передбачає обмежені можливості контролю впровадження змінити.

3. Високі та зростаючі витрати на розробку.

4. Довгі періоди самоокупності і невеликі ринки. Нема ні однієї країни в світі яка була би в змозі поглинути в своєму внутрішньому ринку кількості повітряних суден, необхідних для досягнення порогу самоокупності, який забезпечує прибутковість одного виробника.

Якщо говорити про науково-технічний потенціал галузі, слід зазначити, що рівень розробок транспортних літаків, двигунів різного класу, агрегатів для гідравлічних та паливних систем, бортового радіоелектронного обладнання, зразків авіаційного озброєння, в основному відповідає світовому рівню і може бути використаний як підстава для інтеграції із закордонними виробниками авіаційної техніки. Однак, разом з тим виробнича база авіаційних заводів на сьогодні не відповідає сучасним вимогам [2, с. 28-29].

Таким чином, незважаючи на те, що авіакосмічна промисловість є новітньою для України галуззю, ми залишаємось однією з провідних авіакосмічних держав світу не тільки за наявністю підприємств та організацій літакобудівної та ракето-космічної галузі, а й за рівнем спроможності практично реалізувати сучасні проекти.

Список літератури

1. Борисенко П.А. Проблеми реформування та розвитку авіакосмічної промисловості України. *Економіка держави.* Київ, 2018. С. 61-65.

2. Дячук І.Д. Теоретико-методологічне обґрунтування інноваційної стратегії розвитку космічної галузі України в контексті глобалізації. Київ: Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, 2017. 39 с.

3. Кунцевич А.С. Космічна наука в Україні: тенденції та перспективи. *Вісник НАН України*. 2018. №11. С. 45-52.

4. Савін С.А. Аналіз сучасних тенденцій в авіаційній галузі. *Економіка, фінанси і право.* 2018. № 7. С. 12-18.

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Нікола Світлана Олегівна
к.е.н, доцент
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Колеснікова Ольга Геннадіївна
студентка
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

На сьогоднішній день проблема тіньової економіки присутня майже у всіх країнах світу. Функціонування тіньового сектору економіки в Україні призводить до істотного скорочення обсягів фінансового ресурсу держави, зростання податкового навантаження, зниження інвестиційної привабливості країни, деградації бюджетної системи. Боротьба з тінізацією в Україні є актуальним питанням сьогодення, адже, як свідчать економічні показники, явище тіньового сектору економіки має тенденцію до збільшення. Тому гостро постає питання до знаходження та впровадження ефективного механізму детінізації економіки задля забезпечення стійкого економічного розвитку країни, підвищення рівня і якості життя людей та зміцнення національної безпеки держави.

Існує безліч вітчизняних та зарубіжних економістів, які висвітлюють у своїх наукових роботах проблеми тіньового сектору економіки та шляхи вирішення цього явища, а саме: І.В. Данилюк, В.І. Антіпов, С.С. Задворних, В. О. Мандибура, П. І. Коренюк, С.О. Коваленко, Сміт, М. Герке, Ф. Каган, О. Кауфман, Е. Фейг, І. Фішер тощо.

На сучасному етапі існує безліч тлумачень поняття «тіньової економіки», згідно з Офіційним сайтом Міністерства розвитку економіки та торгівлі «тіньова економіка» – це незареєстрована в установленому порядку економічна діяльність суб'єкта господарювання, яка характеризується мінімізацією витрат на виробництво товарів, виконання робіт та надання послуг, ухиленням від сплати податків, зборів, статистичного анкетування та подання статистичної звітності, наслідком якого є порушення законодавчо встановлених норм (рівень мінімальної заробітної плати, тривалість робочого часу, умови і безпека праці тощо) [1].

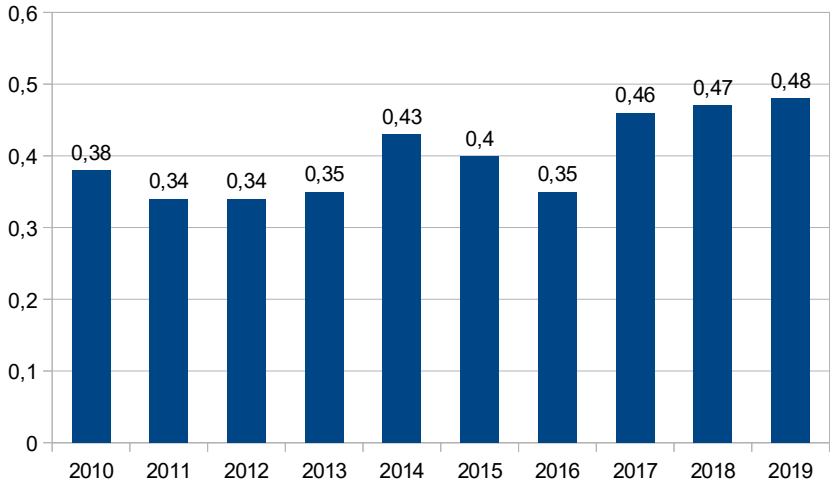
Розрізняють тіньову економіку «наслідкову» і «пасивну», залежно від того, хто від неї виграє. У «наслідковій» тіньовій економіці обидві сторони угоди отримують вигоду від неї, наприклад, при оплаті готівкою замовник не вимагає рахунку й отримує знижку, а постачальник, не реєструючи транзакцію, заощаджує на податкових витратах. У «пасивній» тіньовій економіці вигоду від неї отримує лише продавець, в тому разі коли він продає товар чи послугу без чеку та ухиляється від сплати податків [2].

Згідно з даними Державної служби статистики України - більш ніж чверть (26,2%) обсягу готівкової тіньової економіки – це наслідкова тіньова економіка, де ініціаторами розрахунку готівкою є і продавець, і покупець. А решта (73,8%) загального обсягу української тіньової економіки – це пасивна тіньова економіка, ініціатором якої є продавець. Стимулювання безготівкових електронних розрахунків має суттєво зменшити саме рівень пасивної тіньової економіки [3]. За 2019 рік рівень тіньової економіки підвищився порівняно з 2018 роком та склав 48% від загального обсягу ВВП. Ріст цього показника бачимо протягом 2016 -2019 роках та 2012 — 2015 роках (рис.1) [3].

В Україні тіньова економіка найбільшим чином проявляється в наступних сферах: фінансовій, банківській, інвестиційній, страховій, торговельно-посередницькій тощо. Через них здійснюється виведення значної частини коштів із системи державного розподілу, що стримує процес оптимізації економічних відносин. Існування тіньового сектору тісно пов’язано з корупцією, а точніше, тіньова економіка фактично є основою корупції [4].

Враховуючи недосконалість законодавства, корупцію, нестабільну економіко - політичну систему, пов’язану із ситуацією, що склалась із Росією, коливанням валютних курсів, суб’єкти господарювання шукають шляхи ухилення від ведення легальної діяльності, розробляючи нові, чи користуючись уже створеними нелегальними тіньовими схемами. Прикладом цього можуть бути: заробітна плата у конвертах, задля ухилення від сплати податків; мінімізація доходів; ведення «чорної бухгалтерії»; відмивання коштів; підпільне виробництво; шахрайство; незаконні ринки збуту.

Рис. 1. Рівень тіньової економіки в Україні від загального обсягу ВВП% у 2010 - 2019 роках

Брак достатніх гарантій захищеності підприємницької діяльності, зокрема прав власності, є нині однією з причин відтоку капіталу з України. Неефективна податкова політика веде до зменшення надходжень до державного бюджету через розростання тіньового сектора. Нестабільне законодавство відлякує підприємців від легалізації їх діяльності і примушує йти в тінь. Тяжкість

податкового навантаження визначається одним з найбільш значущих чинників, стимулюючих зростання тіньової економіки та активізацію кримінальної економічної діяльності. Адже держава повинна забезпечувати стабільні сприятливі умови для розвитку підприємницького сектору саме у легальній економіці [5].

Згідно з результатами аналізу, здійсненого Інститутом стратегічних досліджень при Президентові України, наслідками тінізації економіки, зокрема її фінансової сфери, є: недієвість важелів грошово-кредитної політики через значний обсяг гривневої та валютної маси; зниження ефективності фіскальних інструментів; втрата частини інвестиційного потенціалу суспільства тощо.

Таким чином, можемо виділити низку чинників, що обумовлюють збільшення обсягів тіньової економіки: відсутність єдиного контролюючого органу; нестабільність економіки; зубожіння значної частини населення та значний розрив між багатими та бідними верствами; надмірне податкове навантаження, нерівномірність податкового тиску, що призводить до ухилення від сплати податків; неузгодженість податкової, фінансової, інвестиційної, митної та інших складових економічної політики держави; корупція в управлінському апаратові різних рівнів; відтік капіталу через офшорні зони.

Враховуючи вищезазначене, хочемо запропонувати наступні шляхи вирішення проблеми тіньового сектору економіки в Україні: по-перше, створити ефективну нормативно-правову базу щодо детінізації, нормативи, санкції, що зможуть законодавчо врегульовувати процес детінізації економіки, та посилять боротьбу з корумпованістю державних органів. По-друге, створити єдиний контролюючий орган, що здійснюватиме контроль та оцінку тіньового сектору України. Наразі, ці функції покладено на декілька органів, які керуються різними нормативними документами, що призводить до ускладнення в прийнятті рішень, і як наслідок - неефективна діяльність контролюючих органів. По третє, посилити контроль над віртуальним сектором економіки, та оновити Конвенцію про кіберзлочинність, яка була ратифікована в 2005 році. В четвертих, імплементувати зарубіжний досвід детінізації фінансових потоків, що сприятиме попередженню нових методів легалізації тіньового капіталу.

Таким чином, можемо зробити висновок, що рівень тіньової економіки в Україні достатньо великий, тому зазначені заходи є слушними і необхідними для стабілізації та майбутнього розвитку української економіки. Це дозволить підняти її до рівня розвинених європейських країн. Подальшими пріоритетами в боротьбі з тінізацією економічного сектору має бути протидія тінізації фінансових потоків та легалізація ринку праці.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA;
2. Офіційна сторінка Національного банку України, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/;
3. Державна служба статистики України, [Електронний ресурс]. - Режим

доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/;

4. Аналітичний огляд «Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання» Міністерство внутрішніх справ України, [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.naiau.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorupcijnogo-zakonodavstva-ukrayini.pdf ;

5. Коваленко С.О., Базилюк А.В. Тіньова економіка в Україні. Київ: НДЕІ Мінекономіки України. - 2018. - 274 с.

ВИКОРИСТАННЯ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ МОВЛЕННЄВОГО ПОРТРЕТУ ОСОБИ В ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Савельєва Ірина Валеріївна
старший викладач
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ,

Семеног Аліна Олегівна
здобувач вищої освіти
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ

Кожного дня у світі зростає як чисельність злочинів, так і розвиток новітніх технологій і за допомогою яких з'являються нові способи та методи їх вчинення. У зв'язку з поширенням практики використання засобів, які допомагають змінити зовнішність людини, певних ознак, що індивідуалізують її, виникає потреба у розробці та вдосконаленні методики ідентифікації особи за її мовленнєвими ознаками та її окремих складових (фоноскопічна експертиза, мовленнєвий портрет).

Над розкриттям поняття «мовленнєвий портрет» в психології спілкування працювали Л. Виготський, А. Добрович, О. Леонтьєв, К.Г. Юнг.

Окремі кримінально-правові, кримінально-процесуальні, криміналістичні аспекти правового регулювання використання мовлення у криміналістичних експертизах досліджувалося науковцями, зокрема такими як Р. Бєлкін, А. Леонтьєв, В. Журавель, М. Щербаковський, М. Салтевський, В. Бірюков, О. Шахнович, В. Батов, В. Бергер, Т. Варфоломеєва, А. Вінберг, В. Колмаков, В. Стратонов, І. Крилов, В. Гончаренко, Г. Грамович, Г. Грановський тощо.

Єдиним і специфічно людським засобом спілкування є мова, що являє собою систему знаків, має соціальну природу і є створеною та закріпленою у процесі історичного розвитку діяльності членів суспільства. Вільне володіння словом є особливо актуальним і важливим для тих, хто користується мовою як основним інструментом своєї професії, в першу чергу для юристів, суддів, прокурорів, органів досудового розслідування тощо, чиє мовлення є головною зброєю у професійній діяльності й зразком.

Процесом використання людиною мови для спілкування є її мовлення. Залежно від віку, специфіки діяльності, середовища мовлення людини набуває певних особливостей – попри те, що люди спілкуються однією мовою. Наприклад, мовлення однієї людини образне, яскраве, виразне, переконливе, а іншої – навпаки, обмежене, бідне, сухе, малозрозуміле. У цьому вже виявляється відмінність у володінні мовою. Кожній людині властиві індивідуальний стиль мовлення, відмінність в артикуляції звуків, інтонуванні,

логічній виразності. Кожен говорить по-своєму, хоча й користується спільною для всіх мовою [1].

Мовленнєві функції характеризуються елементами власної мови і мовного механізму, що характеризується особливостями вимови і голосу. Вони проявляються в мові, діалекті та акценті. Мова буває повільної, швидкої, спокійною, виразної, збудженої, а інколи проявляється гаркавість, шепелявість, гугнявість, а також елементи місцевого говору або певного акценту. Голос в залежності від сили звучання може бути: слабкий, середній або сильний; за тембром - бас, баритон, тенор, альт, фальцет; по чистоті - глухий, дзвінкий, хрипкий, сильний [2].

В криміналістиці є актуальним використання поняття «мовленнєвий портрет», оскільки саме за його складовими можливо проводити криміналістичну діагностику, групофікацію, ідентифікацію.

Мовленнєвий портрет - це сукупність ознак мовної особистості, які виражаються мовними засобами і характеризуються соціальними, віковими, етнокультурними ознаками та проявляється безпосередньо в мовленнєвій ситуації, яку створюють учасники комунікації.

Дослідженням ознак мовлення особи, які включають до структури мовленнєвого портрету запропонували А. Леонтьєв, О. Шахнарович, В. Батов і в свою чергу поділили їх на 3 групи:

1. звукові ознаки мовлення (голос, інтонація, вибір певного темпу мовлення в межах норми мови, характер, тривалість та розподіл пауз, характер та ступінь логічного виділення, ступінь фонетичної редукції, діалектні риси, іншомовний акцент).

2. семантико граматичні ознаки (характер заповнення пауз, вибір слів і конструкцій, міра виразності, тобто потенційна можливість вибору; рівень мовленнєвої культури (правильність мови); міра організованості тексту (ступінь його планування).

3. категоріальні ознаки мовлення (вікові, соціальні, «соціальні діалекти» (професійна мова, жаргони, умовні мови – арго), територіальні, національні) [3; с. 3-8].

Суттєва роль в ідентифікації особи належить фоноскопічній експертизі, що являє собою процесуальні дії по перевірці відносності та достовірності записаної на фонограмі інформації, що має значення доказу. Метою проведення її є встановлення особистості мовця за ознаками голосу, записаної на фонограмі, виявлення ознак стирання, копіювання, монтажу та інших змін, привнесених у фонограму в процесі або після закінчення звукозапису, визначення умов, обставин, коштів і матеріалів звукозапису, а також інших фактів, що мають значення судових доказів.

Судова фоноскопічна експертиза призначається для вирішення наступних завдань:

- ідентифікація і діагностика особистості по голосу і мови;

- виявлення ознак монтажу та інших змін, привнесених в зміст фонограми в процесі виробництва або після закінчення звукозапису;

- визначення умов, обставин, коштів і матеріалів звукозапису, а також інших фактів по фонограмах, що мають доказове значення [4].

Ще одним методом ідентифікації особи є за допомогою діалекту, що являє собою різновид національної мови, якому властива відносна структурна близькість і який є засобом спілкування людей, об'єднаних спільністю території, а також елементів матеріальної і духовної культури, історичних – культурних традицій, самосвідомості. Завдяки територіальним діалектизмам можна визначити певну територію, де саме вживаються ті чи інші слова і це в свою чергу може допомогти в досудовому розслідуванні [5].

Територіальні діалектизми відомі лише в певній місцевості. Розрізняють три групи територіальних говорів української мови — наріччя:
- північне, що охоплює північ Сумської і Київської областей, Чернігівську, Житомирську, Рівненську і Волинську області;
- південно-східне — охоплює більшу частину Київської, Одеської областей, Полтавську, Черкаську, Харківську, Луганську, Донецьку, Сумської Дніпропетровську, Запорізьку, Кіровоградську, Миколаївську та Херсонську;
- південно-західне — охоплює частину Київської та Одеської областей, Вінницьку, Хмельницьку, Чернівецьку, Закарпатську, Львівську, Івано-Франківську область.

Діалектизми, що позначають поняття, для яких у літературній мові є інші назви, називають словниковими (лексичними). Це власне дублети до літературних слів. Наприклад:

а) північних говорах: глива (груша), коросліп (пролісок), товар (худоба), конопляник (горобець), клювок (дятел);

б) у південно-східних говорах: жалива (кропива), курай (перекотиполе), перетика (перелісок), скот (худоба), бовдур (димар), вагани (ночви), кабиця;

в) у південно-західних говорах: бараболя, крумплі (картопля), ярець (ячмінь), трепета (осика), хопта (бур'ян), вивірка (білка), когут (півень), льоха (свиня)[6].

Отже, проаналізувавши вище зазначене, можна дійти до висновку, що мовлення відіграє дуже велику роль в досудовому розслідуванні. Завдяки складанню мовленнєвого портрету, який включає в себе звукові, семантико граматичні, категоріальні ознаки можливо проводити криміналістичну діагностику, групофікацію, ідентифікацію особи. Фоноскопічна експертиза в свою чергу покликана встановити особу мовця за ознаками голосу та мовлення, записаних на фонограмі є дієвим інструментом криміналістичної ідентифікації та групофікації.

Список літератури:

1. Мовлення як основний засіб спілкування.: веб-сайт. URL: https://pidruchniki.com/83357/psihologiya/movlennya_osnovniy_zasib_spilkuvannya (дата звернення 23.02.2020).

2. Савельєва І. В. Порівняльний аналіз криміналістичних понять «мовленнєвий портрет» та «словесний портрет». URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/123456789/7049/1/3.pdf

3. Леонтьев А. А., Шахнарович А. М., Батов В. И. Речь в криминалистике и судебной психологии: [монография] . М., «Наука», 1977, 62 с. (монография).

4. Предмет, цілі і завдання, суб'єкти судової фоноскопічної експертизи : вебсайт.URL: https://studme.com.ua/161508166790/pravo/predmet_tseli_zadachi_subekty_sudebnoy_fonoskopicheskoy_ekspertizy.htm (дата звернення: 24.02. 2020).

5. Бевзенко С. П. Укр. діалектологія. К., 1980; АУМ, т. 1-2. К., 1984-88. URL: http://litopys.org.ua/ukrmova/um156.htm (дата звернення 24. 02. 2020).

6. Територіальні діалектизми: веб.сайт. URL: https://ukrainskamova.com/publ/chinnij_pravopis/leksika/teritorialni_dialektizmi/5-1-0-66 (дата звернення: 25.02.2020).

ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РУКОПИСНОГО ТЕКСТУ

Савельєва Ірина Валеріївна
старший викладач
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ,

Починок Юлія Олександрівна
здобувач вищої освіти
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ

Сучасний світ продовжує прогресувати у використанні новітніх технологій. Більшість країн світу намагається реформувати освітню систему із опанування навичками користування сучасними технологіями і таким чином спростити процес навчання та розширити межі можливостей здобувачів як початкової, так і середньої, а також вищої освіти. Наша країна також намагається встигати за сучасними тенденціями, тому вже в деяких великих освітніх закладах України почали практикувати виконання завдань в електронній формі. Створюються групи у соціальних мережах чи меседжерах, де вчитель/викладач має змогу здобувачам освіти виконувати завдання, самостійні або контрольні роботи в електронному форматі.

За свідченнями освітнього порталу «Педагогічна преса» такі країни як Фінляндія, США, Велика Британія і навіть Японія скорочують – а часом і поготів скасують уроки каліграфії та прописів у дітей молодшого шкільного віку. Педагоги стверджують, що навички письма від руки сьогодні не потрібні, і перерозподіляють години на користь інформатики та викладання набору тексту на клавіатурі. Із 2016-го Фінляндія скасувала обов'язкове навчання в школах письма від руки: цей предмет став факультативним, а основні уроки присвячуються роботі з комп'ютером. Викладач початкової школи Верту Халлоген пояснює: "Учителю бракує часу на все. Показати, як писати, півсправи. Ще необхідно практикуватися, а годин на це не відводять"[1].

Почерк — це не тільки виконання певних рухів, а подання сигналів мозку. Для прикладу, у 1948 р. психолог Вернер Вульф зайнявся вивченням підписів, у результаті чого виявив, що подібні розчерки відображають особливий внутрішній ритм, що притаманний будь-якій людині і що лежить у сфері несвідомого. У тому ж році Вульф опублікував результати своїх досліджень в книзі, під назвою «Діаграми несвідомого»[2].

Також цікаві міркування з приводу письма, є у Віктора Гараніна, який порівнює будову почерку людини з будовою будинку. Так, він говорить, що будь-який почерк поділяється на три рівні. «Дах і фундамент – усі елементи, вистрибують зверху і звисають знизу за межами основної лінії (петельки, закарлючки, рисочки, хвостики). А центральний рядок – стіни. Дах розповідає

про інтелект, стіни – про самооцінку, а фундамент – про все, що відбувається нижче поясу : уміння міцно стояти на землі і сексуальний апетит»[2].

Таким чином в початкових школах навчають письма за однаковими правилами, але у кожної дитини в подальшому відображаються її власні індивідуальні особливості почерку при виконанні рукописних текстів. Саме ці індивідуальні сталі особливості почерку і відіграють роль ідентифікаційних ознак при проведенні почеркознавчої експертизи.

Згідно з положенням Наказу Мін'юсту України № 53/5 від 08.10.1998 «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень», саме такі особливості і вивчає почеркознавча експертиза. Її основними завданням є ідентифікація виконавця рукописного тексту, обмежених за обсягом рукописних записів (літерних та цифрових) і підпису. Такою експертизою вирішуються і деякі неідентифікаційні завдання (установлення факту виконання рукописного тексту під впливом будь-яких факторів, що заважають (природних: хворобливий стан, хронічні захворювання, вікові зміни; тимчасових зовнішніх: незвичне тримання засобу для писання, незвична поза, обмеження зорового контролю тощо; тимчасових внутрішніх: алкогольне сп’яніння, фармакологічні, наркотичні засоби тощо; штучних: викривлення письма зміненими рухами); визначення статі виконавця, а також належності його до певної групи за віком тощо) [3].

Для проведення досліджень орган, який призначив експертизу (залучив експерта), повинен надати експерту вільні, умовно-вільні та експериментальні зразки почерку (цифрових записів, підпису) особи, яка підлягає ідентифікації.

Вільними зразками є рукописні тексти, рукописні записи (літерні та цифрові), підписи, достовірно виконані певною особою до відкриття кримінального провадження, провадження у справах про адміністративні правопорушення, цивільних, адміністративних чи господарських справах і не пов’язані з їх обставинами; умовно-вільними є зразки почерку та (або) підпису, виконані певною особою до відкриття провадження у справі, але пов’язані з обставинами цієї справи або виконані після відкриття провадження у справі та є як пов’язаними зі справою, так і не пов’язаними з її обставинами; експериментальні зразки почерку та (або) підпису, що виконані за завданням органу (особи), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), у зв’язку з призначенням такої експертизи [3].

Такі види наданих зразків покращують роботу експерта та надають йому більше можливостей для чіткої ідентифікації написаного за індивідуальними ознаками письма особи.

Складність проведення почеркознавчої експертизи у сучасності, полягає у тому, що об’єкти такої експертизи втрачають індивідуальні ознаки необхідні для ідентифікації. Через надмірне використання технологій (комп’ютерів, планшетів та ін.), чимало дітей до підліткового віку не сформовають навички письма у зв’язку з відсутністю постійної практики, а отже й у старшому віці в

них відсутній сталий почерк, що ускладнює роботу експерта та все частіше унеможливлює ідентифікацію особи за її почерком.

Взагалі, великого значення почеркознавча експертиза набуває під час виявлення та розслідування економічних злочинів та шахрайства. Як правило, практика свідчить про неодноразові випадки підробки цінних паперів (прості векселі, акції, приватизаційні папери, ощадні сертифікати), бухгалтерських документів (накладні, відомості, рахунки), особистих документів (паспорти, посвідчення, учнівські квитки). Конкуренція між банківськими установами зумовила спрощення процедури кредитування рухомого та нерухомого майна, що неминуче викликає тенденцію до фальсифікації відповідних документів. Участь нашої держави в міжнародних угодах, спрощення процедури перетинання кордону для громадян сусідніх держав тягне за собою збільшення кількості нелегальних мігрантів з підробленими паспортами та візами. На дослідження надходять заповіти, доручення, дарчі від імені вже померлих власників майна. У таких випадках висновки почеркознавчої експертизи стають єдиним доказом і вирішують подальшу долю громадян, а експерт не має права на помилку[4].

На нашу думку, для попередження поглиблення зазначеної проблеми при проведенні почеркознавчої експертизи необхідно оновити методику проведення такої експертизи, а також при реформуванні освітньої системи дотримуватися чітких правил, не змінюючи вже встановлених канонів щодо вивчення письма, щоб зберегти у наступного покоління здатність до «рукописної писемності».

Таким чином, ритм сучасного світу, нав’язує нові формати письмової мови. Меседжери, соціальні мережі та інші засоби отримання завдань у процесі навчання, прийшли на заміну багатосторінковим текстам, які раніше доводилося переписувати власноруч, тим самим формуючи індивідуальний характер свого почерку. Завдяки таким особливостям навчання письму і з’явилася потреба у модернізації методики почеркознавчої експертизи. Вказані раніше приклади вчинення кримінальних правопорушень, ілюструють, що всі вони потребують проведення такої експертизи для досягнення бажаного результату, шляхом ідентифікації почерку. Але враховуючи проблему у розвитку навичок використання письма наступних поколінь, процес проведення ідентифікації особи стає майже неможливим.

Список літератури:

1. Через сучасні гаджети діти втрачають навички письма. Освітній портал «Педагогічна преса». Від 17.04.2019р. URL: https://pedpresa.ua/122843-cherez-suchasni-gadzhety-dity-vtrachayut-navychky-pysma.html (дата звернення: 26.02.2020р.)

2. Кайко В.І., Мациєвська С.М.. Щодо експертної характеристики індивідуальних психологічних особливостей особистості за її почерком. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2018р. № 2 (16). С. 58-65.

3. Наказ Мін'юст України Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових

експертиз та експертних досліджень: Закон України від 08.10.1998р. № 705/3145. Дата оновлення : від 31.01.2020р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98 (дата звернення: 26.02.2020р.)

4. Бідняк Г. С. Особливості організаційно-підготовчих заходів до проведення почеркознавчого дослідження. 2014р. №2. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ С. 275-283.

МОВЛЕННЯ ТА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Савельєва Ірина Валеріївна
старший викладач
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ

Бурцева Ірина Валеріївна
здобувач вищої освіти
Херсонський факультет Одеського державного
університету внутрішніх справ

Сьогодні судово-експертна діяльність у зв'язку із змінами суспільного життя, потребує теоретичного осмислення її поняття, сутності, завдань, визначення напрямів її розвитку та удосконалення.

Судово-експертна діяльність завжди привертала увагу вчених й, як галузь наукового знання, складалася впродовж багатьох десятиліть. В результаті наполегливої спільної роботи вчених та експертів-практиків, була створена відповідна методологічна основа.

Серед ряду криміналістичних експертиз особливу увагу нині привертають експертизи, при проведенні яких використовуються мовленнєві особливості людини, які в своїй сукупності складають мовленнєвий портрет особи.

«Мовленнєвий портрет» - це сукупність ознак мовної особистості, які вербалізуються мовними засобами і характеризуються соціальними, віковими, етнокультурними ознаками та проявляється безпосередньо в мовленнєвій ситуації, яку створюють учасники комунікації. [1, с.212]

Функціональні ознаки виявляються в процесі життєдіяльності людини, характеризуючи його рухові і фізіологічні функції. Функціональні ознаки відображають зовнішній прояв життєдіяльності людини. Серед них найбільш вираженими і доступними спостереженню є ознаки, що характеризують поставу, ходу, жестикуляцію, міміку і мову. [2, с. 317]

Відповідно до Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених Наказом Мін'юсту від 08.10.1998 року № 53/5 (в ред. 26.04.2017 року) об'єктом дослідження лінгвістичної експертизи усного мовлення виступає продукт мовленнєвої діяльності людини, що відображений в усній формі і зафіксований у відео- або фонограмі. [3]

Для ідентифікації людини за голосом і мовленням існує відділ досліджень у сфері інформаційних технологій. При ідентифікації за усним мовленням ідентифікуємим об'єктом є людина, а ідентифікуючими об'єктами — спірна і порівняльна фонограми/аудіограми із записаними на них голосом і мовленням особи, яку необхідно ідентифікувати. Фонограми/аудіограми створюються в результаті використання звукозаписуючих технічних засобів.

Лінгвістичний аналіз усного мовлення при досліджені дає можливість вирішувати такі завдання:

1. Ідентифікаційні: ідентифікація особи за мовленням; встановлення приналежності певної репліки в розмові конкретній особі (атрибуція тексту); встановлення кількості співрозмовників, які беруть участь у комунікативному акті.

2. Класифікаційні: стать диктора; вік диктора; регіон формування мовних навичок; регіон проживання; володіння іншими мовами; соціальне оточення диктора; професія диктора; рівень освіченості; наявність патології мовного апарату; приналежність до носіїв літературної мови, просторіччя чи діалекту; тип психологічного темпераменту; наявність психічних відхилень.

Визначення особливостей тексту і комунікативного акту передбачає встановлення: ступеню спонтанності й підготовленості усного мовлення; умов здійснення комунікативного акту; ступеню впливу позамовних компонентів ситуації тощо.

3. Діагностичні завдання охоплюють визначення психолінгвістичних і комунікативних факторів, таких як: емоційний стан у момент розмови; характер і особливості конкретної комунікативної ситуації; наявність/відсутність відхилень у мовній поведінці; тип відносин між співрозмовниками; комунікативний статус особи в розмові; наявність/відсутність вольового впливу співрозмовників один на одного; тип взаємин між співрозмовниками; стиль спілкування тощо. [4, с.56]

На лінгвістичний аналіз усного мовлення, який проводить відділ досліджень у сфері інформаційних технологій впливають функціональні порушення голосу.

Функціональні порушення голосу — це такі розлади голосової функції, при яких ларингоскопічно не спостерігається органічних порушень у голосовому апараті, але наявні певні порушення фонації. Причини захворювання можуть бути різними, знаходитись у віддаленні від голосового апарату (об'ємні процеси грудної порожнини, які приводять до стиснення гортанних нервів і наступного розвитку парезу голосової складки, органічні процеси в центральній нервовій системі, що викликають дискоординацію моторики гортані та ін. хронічні захворювання). Особливо це стосується хронічних форм функціональних порушень голосу.

Функціональні порушення голосу спостерігається частіше в осіб, ослаблених різними соматичними, інфекційними захворюваннями, хронічними захворювання верхніх дихальних шляхів, під дією екологічно несприятливих умов, з посиленням у стресових ситуаціях, а також при неправильній техніці фонації та диханні на фоні м'язового напруження при тривалому голосовому навантаженні.

Супроводжується функціональні порушення голосу проявами в психоневрологічому статусі: головний біль, безсоння, запаморочення, швидка втома, відчуття розбитості, дратівливість, загальна слабкість, та ін.

Такі процеси створюють ускладнення у проведенні лінгвістичної експертизи (усного мовлення) відділом досліджень у сфері інформаційних технологій. [5, с.430]

Таким чином, застосування методу мовленнєвого портрету розрізнене й частково використовується під час проведення різних видів криміналістичних експертиз.

Лінгвістична експертологія і лінгво-експертна практика зараз шукають і шліфують нові доступні технології застосування лінгвістичних знань у правничій сфері. Разом із цим постійно розширюється й потенційне коло можливостей їхнього застосування.

Список літератури:

1. Криміналістика: підручник. / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко, О. О. Алєксєєв та ін. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с

2. Криміналістика : навч. посіб. / Р. І. Благута, Р. І. Сибірна, В. М. Бараняк та ін. // за ред. Є. В. Пряхіна. — К. : Атіка, 2012. — 495 с.

3. Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджених Наказом Мін'юсту від 08.10.1998 року № 53/5 URL:https://dndekc.mvs.gov.ua/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8-%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0-D0%B2%D0%BD%D1%83%D1%82%D1%80%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D1%85-%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0-2/ (дата звернення: 25.02.2020).

4. Аудіовізуальна психофізіологічна діагностика людини: історія, теорія, практика: монографія / П.Д. Біленчук, О.І. Мотлях, О.М. Рибальченко, І.П. Усіков; за ред. П.Д. Біленчук. Київ: Атіка, 2013. 420 с.

5. Баранов А.Н. Лингвистическая экспертиза текста. Теоретические основания и практика. Москва, 2010. 592 с.

ФОРМУВАННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Буданова Ліана Георгіївна
д. п. наук, доцент
Національний фармацевтичний університет

Буданова Валентина Єгорівна
викладач-методист вищої категорії
Коледж Національного фармацевтичного університету

Галушко Катерина Миколаївна
ст. викл.
Національний фармацевтичний університет

Головна особливість працівників закладів охорони здоров'я полягає в тому, що об'єктом їхньої професійної діяльності є людина, її життя та здоров'я. Саме це накладає величезну відповідальність, тому що здоров'я й життя є найдорожчим скарбом, який має людина. Специфіка професії працівників закладів охорони здоров'я в сучасному світі зумовлена надзвичайною складністю й різноманіттям процесів життєдіяльності організму людини, значним потоком наукової медичної інформації, появою все нових діагностичних і лікувальних прийомів і засобів, розвитком сучасних біомедичних технологій.

Історичні аспекти розгляду професійної етики пов'язано із працями Аристотеля, Р. Декарта, Ш. Монтеск'є та ін. Дисциплінарне оформлення деонтології (від гр. *δέον* – належний, *logos* – учення) як науки про професійну поведінку людей, сукупність етичних норм, необхідних для виконання ними своїх професійних обов'язків, закладено у філософських працях І. Бентама, юридичних студіях В. Горшенєва. У сучасному науковому дискурсі представлено дослідження проблем педагогічної деонтології (М. Васильєва, Г. Караханова, К. Коробова, А. Кудеріна, К. Левітан, Л. Хоружа та ін.), юридичної деонтології (С. Гусарев, О. Скакун, С. Сливка, О. Осауленко та ін.). Давньогрецький учений Гіппократ уперше сформулював основні етичні принципи медицини, які дійшли до нашого часу у вигляді „клятви Гіппократа".

Принципи поведінки фармацевтичного колективу, направлені на максимальне підвищення корисного лікування і відхилення шкідливих наслідків неповноцінної медичної роботи – вивчає фармацевтична деонтологія. Деонтологічна культура майбутніх працівників фармацевтичної галузі розглядається як інтегративна особистісно-професійна якість майбутнього фармацевта, що сприяє формуванню його моральної свідомості (сукупність моральних цінностей та етичних норм, які стають особистісними переконаннями і спрямовують професійну діяльність фармацевтичного працівника на формування і відтворення морально-етичних

вимог суспільства в галузі охорони здоров'я) і постійно переосмислюється та вдосконалюється в процесі професійної діяльності фармацевта. Сутність деонтологічної культури майбутнього фармацевта полягає в поєднанні ціннісно-змістовного, особистісно-емоційного та комунікативно-соціального аспектів професійної діяльності фармацевта. За всіх часів аптека була місцем, де хворий одержував не тільки ліки, але й рекомендації для полегшення його страждань. Саме в цьому полягає багато аспектів професійної діяльності фармацевтичного працівника, які належать до деонтологічного підходу. Хворий повинен вийти з аптеки не тільки з необхідними ліками, а й з упевненістю в їх ефективності, у можливості зцілення від недуг.

У свою чергу, принципи поведінки лікаря й медичного персоналу в професійно-практичній і науково-дослідній діяльності розглядаються медичною деонтологією (розділом загальної етики), яка вивчає специфічні критерії обов'язку й моральних вимог при виконанні медичними працівниками своїх професійних завдань. Моральні й духовні принципи особистості лікаря слугують одним із критеріїв готовності майбутніх лікарів до якісної професійної діяльності.

Формування деонтологічної культури майбутніх працівників закладів охорони здоров'я розглядається як невід'ємна частина навчально-виховного процесу вищого навчального закладу, у якому на основі використання наукових підходів (системний, компетентнісний, особистісно зорієнтований, культурологічний) та низки відповідних методологічних принципів організації навчання майбутні фахівці набувають необхідні їм у подальшій професійній діяльності деонтологічні знання, навички та вміння, розуміють деонтологічну культуру як особистісну професійно-моральну цінність, розкривають свій інтелектуальний, професійно-етичний потенціал, демонструють готовність до використання гуманістичних цінностей, етичних принципів, деонтологічних норм і правил у своїй практичній діяльності.

Водночас, процес формування деонтологічної культури майбутніх працівників закладів охорони здоров'я у рамках їхньої професійної підготовки буде ефективним у разі впровадження в навчально-виховний процес ВНЗ таких педагогічних умов: по-перше, інтеграція змісту навчальних дисциплін фахової підготовки майбутніх фахівців з метою формування їхніх деонтологічних знань, умінь та навичок; по-друге, використання в процесі професійної підготовки інноваційних інтерактивних форм та методів навчання, спрямованих на закріплення деонтологічної поведінки майбутніх працівників закладів охорони здоров'я у подальшій професійній діяльності; по-третє, активізація позааудиторної, самостійної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти з метою стимулювання мотиваційно-ціннісного складника деонтологічної культури майбутніх працівників закладів охорони здоров'я .

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Євтушенко Ю. О. Сутнісні характеристики деонтологічної культури майбутніх лікарів / Ю. О. Євтушенко // Гуманіт. вісн. ДВНЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". – Додаток 1 до Вип. 37, Т. І (69) : Темат. вип. „Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору". – К. : Гнозис, 2016. – С. 217 – 225.

2. Фармацевтическая этика и деонтология : тексты лекций / З. Н. Мнушко, Н. М. Дехтярева, Н. В. Чернобровая, С. В. Хименко. – Х. : НФаУ : Золотые страницы, 2002. – 88 с.

3. Permanente Colorado region pharmacy department: innovative leader in pharmacy practice / D. K. Helling, K. M. Nelson, J. E. Ramirez, T. L. Humphries // J. Am. Pharm. Assoc. – 2006. – Vol. 46, № 1. – P. 67–76.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Шило Жанна Степанівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедра фінансів і економіки природокористування
Національного університету водного господарства
та природокористування
м. Рівне, Україна

З огляду на орієнтованість України на участь у процесах євроінтеграції вкрай необхідним є визначення напрямків та розробка принципів адаптації європейських стандартів у національну економіку України, одне з ключових місць у якій посідає банківська сфера. Банківська система є перспективною, однак недостатньо розвинутою, до стандартів ЄС, ланкою української економіки. Саме тому, працюючи над покращенням науково-методологічного забезпечення процесів європейської інтеграції необхідно приділити особливу увагу фінансово-кредитним процесам, зокрема банківському сектору вітчизняної економічної системи.

Дослідженням банківської системи України, проблемами та перспективами її розвитку займалися відомі українські та зарубіжні вчені-економісти. Так, значний внесок у вивченні банківських євроінтеграційних процесів у сучасній економічній науці зробили В.І. Міщенко, А.В Шаповалов, В.В. Крилова. Проблеми теорії та практики адаптації української фінансової сфери розкривали у своїх наукових працях В.В. Ващенко, Н.В. Грищук та інші.

Однак, незважаючи на значу актуальність цієї теми, залишається простір для подальших досліджень щодо упровадження альтернативних способів сприйняття та розробки методології інтеграції української банківської системи у європейський простір. Відтак, важливих досліджень потребують питання специфікації цілей та методів діяльності європейської та вітчизняної банківських сфер.

Одним із стратегічних напрямків фінансово-кредитної політики України є підтримання стабільності банківської системи на високому рівні, зокрема, відповідному європейським стандартам. Задля удосконалення даних показників постає вкрай необхідним покращення стандартів банківської діяльності й банківського регулювання. Саме тому, обираючи вектор євроінтеграції, варто дотримуватися цього стратегічного пріоритету.

Саме тому метою даного дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування пріоритетності банківської системи в процесі євроінтеграції та розробка практичних рекомендацій щодо адаптації національної банківської системи до вимог ЄС, а також визначення наслідків підписання цієї угоди для банківської системи України.

Вітчизняний ринок банківських послуг нині має значний потенціал розвитку і тому є привабливим для європейських банків. Проте на поточному

етапі розвитку України інтереси вітчизняної банківської системи та іноземних банків не завжди співпадають. На сучасному етапі у країнах ЄС банки сконцентровані на вирішенні проблем з ліквідністю, у тому числі за рахунок припинення фінансування закордонних філій та дочірніх банків, виведення коштів з менш розвинених країн. Тоді як першочерговим завданням функціонування банківської системи України є не лише збереження стабільності, а й розширення кредитування реального сектору економіки [1].

Відповідні державні органи країн – членів ЄС проводять заходи, спрямовані на послаблення перешкод для вирівнювання реальних показників розвитку у банківській сфері, тому варто сприяти посиленню євроінтеграції саме у цьому напрямку. Особливо важливим це є ще й тому, що конвергенція у Європі з року в рік ускладнюється у зв'язку зі вступом до ЄС нових членів.

Нові члени ЄС (Угорщина, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта, Польща, Словаччина, Чехія та Естонія) з середини 90-х років докладали значних зусиль щодо зближення з ЄС як в номінальній, так і в реальній конвергенції. В багатьох емпіричних дослідженнях відмічається синхронізація ділових циклів «старих» і «нових» членів ЄС [2, с. 56].

Посилюється й фінансова інтеграція в ЄС: нині фінансові посередники країн єврозони володіють приблизно 70% цінних паперів нових країн ЄС. Спостерігається також певне зближення темпів інфляції. Однак розходження економічних показників десятків нових членів ЄС з країнами єврозони, як і раніше, залишаються значними [3, с. 84].

Варто відзначити, що з розширенням зони впливу ЄС, підвищились також практично усі диференціали: і номінальні, й реальні. До розширення Європейського Союзу вважалося, що для успішного вступу новим учасникам варто наблизитися, для початку, до номінальної конвергенції. Вчені-ідеологи були впевнені, що дані процеси відбуватимуться від 3 до 5 років, а після цього члени-претенденти будуть у змозі увійти до ЄС. Однак практичні здобутки євроінтеграційної діяльності не виправдали подібних прогнозів.

Влада ЄС намагається ставити акцент на реальну інтеграцію. Зокрема, відмічається першочергова необхідність реформування ринку праці з метою зниження перешкод для перетікання трудових ресурсів, що задіяні у банківській сфері, між країнами ЄС. Необхідно також створювати умови для безперешкодного розвитку конкуренції на ринках товарів і послуг. Значну роль покликана зіграти й інституційна конвергенція, тобто зближення інститутів як приватного, так і державного секторів [3, с. 85].

Характеризуючи стан банківського сектору економіки України умовах дії євроінтеграційних процесів, визначимо основні ключові проблеми, які вплинули, на наш погляд, на розвиток банківської системи в цілому:

– банки все ще мають суттєві частки проблемних активів на балансі, що потребує системного рішення проблеми якості активів;

– банківська система не має фундаменту для сталого розвитку, має замалу базу заощаджень, кредитування призупинилось, джерела капіталу обмежені, ринок надзвичайно фрагментований, довіра до банківської системи знизилася;

– банківський нагляд не в змозі проводити макроекономічний нагляд на необхідному рівні та виявляти ризики на ранній стадії. Органи банківського нагляду не є достатньо незалежними;

– права учасників ринку недостатньо захищені через відсутність відповідного законодавства та низьку фінансову грамотність населення;

– корпоративне управління банків не відповідає світовим практикам;

– розвиток фінансової інфраструктури не відповідає потребам банківського сектору та економіки в цілому.

Для вирішення поставлених завдань реформування банківської системи та розробки шляхів регулювання проблемних аспектів її діяльності, можливо запропонувати наступне:

- збільшити норматив мінімального регулятивного капіталу з 120 до 500 млн. грн., що призведе до скорочення кількості банків;

- радикально знизити відсоткові ставки за кредитами та депозитами (відповідно на рівні 3-4% та 7-9%);

- визнати пріоритетні напрями для розвитку кредитування такі як інвестиційне, кредитування малого та середнього бізнесу, іпотечне кредитування;

- ввести особливий режим для системно-важливих банків, із застосуванням вищих вимог до капіталу і ліквідності та покращення фінансової підтримки;

- суттєво покращити процедуру моніторингу діяльності банків та ввести жорстку процедуру розкриття кінцевих власників банків;

- значно підсилити відповідальність власників та керівництва банків за маніпулювання фінансовою звітністю та доведення банку до банкрутства;

- нарощувати частку іноземного капіталу в банківській системі до 50% і зменшити роль держави в банківському секторі до рівня нижче за 10%;

- розробити не лише законодавчі ініціативи щодо підвищення прав кредиторів, але й технічні механізми мінімізації ризиків для банків, як на етапі видачі кредиту так і на етапі його обслуговування .

Без сумніву, зміни в банківській системі в умовах євроінтеграції потрібні. Комплекс вищезазначених реформ несе в собі як переваги, так і загрози. Завдання центрального банку в даному випадку зменшити загрози і провести роз’яснювальну політику щодо можливості отримання потенційних переваг від здійснення запропонованих реформ для усіх суб’єктів банківської діяльності на мікро - і макрорівнях.

Проводячи зміни в фінансово-банківській політиці НБУ розробив «Концепцію реформи банківської системи України до 2020 року» [4]. Основні положення якої, в умовах євроінтеграційних процесів можна використовувати у фінансово-економічній практиці.

Таким чином, виходячи з вищевикладеного, варто зауважити, що фінансово-економічні можливості євроінтеграції України зокрема у банківській системі поки достовірно не з’ясовані та об’єктивно не оцінені. Однак маємо ряд перешкод, таких як незбіжність цілей діяльності європейських банків і відповідних вітчизняних установ.

Отже, інтеграція банківської сфери України на європейську фінансову площину здатна активувати низку труднощів і ризиків комплексного характеру, та з іншого боку такий крок безумовно матиме позитивні наслідки та зможе оздоровити національну економіку у цілому. Тому, враховуючи проблеми, які існують наразі у банківській системі Європейського Союзу, до процесу інтеграції необхідно ставитися з високою мірою виваженості та обережності.

Список літератури

1. Асоціація з ЄС ударить по українських банках та страхових компаніях. URL: http://ua-ekonomist.com/4309-asocacya-z-yes-udaritpo-ukrayinskih-bankah-strahovih-kompanyah.html

2. Darvas Z., Szapary G. Business Cycles Synchronization in the Enlarged EU: Comovement in the New and Old Members. *MNB Working Paper*. 2004. № 1. P. 49.

3. Проблеми реформування банківської системи України в контексті європейської інтеграції: інформаційно-аналітичні матеріали. / В.І. Міщенко, А.В Шаповалов, В.В. Крилова, В.В. Ващенко, Н.В. Грищук та інші. К.; Центр наукових досліджень. 2007. 266 с.

4. Стратегія НБУ щодо реструктуризації та реорганізації банків у стані фінансової скрути, затверджена постановою Правління НБУ від 01.12.16. URL: http://www.bank.gov.ua/

INTERACTIVE WHITEBOARDS AND ENGLISH TEACHING

Galka Yulia Mykhaylivna
teacher Borys Grinchenko Kyiv University

Technology, ever changing, has become more accessible to teachers in the last few years. Teachers need to be able to use technology to increase their professional development and to have positive contact with students on a regular basis. The Interactive WhiteBoard proved to be an exciting and fun bit of technology to integrate. It affects learning in several ways, including raising the level of student engagement in a classroom, motivating students and promoting enthusiasm for learning.

Research shows that designing lessons around interactive whiteboards helps educators streamline their preparation, be more efficient in their Information and Communication Technology (ICT) integration and increase their productivity overall.

Research also indicates that notes taken on an interactive whiteboard can play a key role in the student review process, leading to higher levels of student attendance. It is found that the Interactive WhiteBoard supports interaction and conversation in the classroom; it helps with the presentation of new cultural and linguistic elements.

It is investigated the correlation between the use of an Interactive WhiteBoard as a delivery tool for literacy instruction in a first-grade classroom and student attention to and participation in the literacy lessons. The Interactive WhiteBoard was novel and created enthusiasm for learning on the part of the students as evidenced in remarks made during the lessons presented using the Interactive WhiteBoard and during individual student interviews, such as “I like touching the Interactive WhiteBoard,” “my finger is magic,” “I like when the lines get different,” “it’s a lot more easy using the interactive whiteboard, but I don’t know why,” and “the board is magic.” Students were engaged when they actually touched the Interactive WhiteBoard or manipulated text on it.

In social Learning most people need to reinforce their beliefs and understandings by asking others questions, thereby making learning an inherently social activity. Current education theories are grounded in the notion of the social learner and position student engagement as a key component of knowledge construction. First, whole-class teaching brings the entire class together, focuses their attention and provides structured, teacher focused group interaction. Second, constructivism relies on the learner to select and transform information, build hypotheses in order to make decisions and ultimately construct meaning. Third, active learning learners actively engage in the learning process through reading, writing, discussion, analysis, synthesis and evaluation, rather than passively absorbing instruction (e.g., lecture model of instruction). A common thread between these three learning theories is the understanding that student engagement is crucial to learning and, as a growing

collection of international research proves, Interactive WhiteBoards promote student engagement.

An Interactive WhiteBoard supports the teaching process of foreign languages in three main ways: it supports interaction and conversation in the classroom; it helps with the presentation of new cultural and linguistic elements; and it promotes the oral skills.

The merit of the Interactive WhiteBoard is that it enhances conversation. When the teacher is navigating from point to point, he/she faces and interacts with the class. The teacher is able to focus on the student's language production instead of technical issues. It also supports communication when used in combination with a wireless keyboard. The teacher can sit with the students, reading a text or having a conversation. When new vocabulary is needed or appears, the teacher can enter the new word into the keyboard, and it will then appear on the board. The awkward situation of having to stand up, go to the board, and write the new word on the board does not occur. By simply typing the new word onto the board, the conversation may progress smoothly. The students do not have to write the word immediately. At the end of the activity, the teacher can reinforce the vocabulary by underlining, highlighting or circling. If desired, it can be printed for the student and saved for the teacher.

An important use of the Interactive WhiteBoard is its aid in presentation of new linguistic and cultural elements. The teacher can prepare a lesson as usual in a Notebook file or Word Document, and is then able to use the features of the Interactive WhiteBoard to his advantage. The instructor can use the Interactive WhiteBoard to overwrite, underline, highlight or circle the elements that he wants to emphasize. Because the document is typed, it is very readable, and it – along with changes and new emphases – can be saved and displayed again at any time.

The features of the Interactive WhiteBoard can also make a big difference when presenting authentic documents such as web sites. They enable the teacher to explore the document at length rather than staying at a simple presentation level. With Interactive WhiteBoard the instructor can not only simply project a website; he/she can also overwrite it to emphasize specific linguistic and cultural elements. The Interactive WhiteBoard also facilitates navigation of the site because it is finger driven on the board. This, too, facilitates classroom activities.

It is noticed that the computer can sometimes encourage a form of ‘anti-social’ behavior that amounts to working in isolation from others. This is a common criticism of computer use and is especially relevant to the foreign language teacher, who is supposed to interact with the class as much as possible. The introduction of the projector associated with the Interactive WhiteBoard brings the problem into a new perspective. When presented to the whole class, a web document can enhance oral interaction within the whole class. Opinions and ideas can be exchanged. It is possible to extend this operation of the Interactive WhiteBoard in order to let the student, instead of the teacher, navigate the board. The other students may guide him by giving directions in the target language. As suggested for group activities using the computer the Interactive WhiteBoard brings people together and encourages communication.

This analysis of the Interactive WhiteBoard in the foreign language classroom has led to an impression that the Interactive WhiteBoard is a very innovative and powerful support for language acquisition. First of all, it provides a bridge that allows using the features of computers without breaking communication – it even supports it. Secondly, it may enhance new kinds of learning processes, for instance when working with two windows.

References

1. Abraham,R. (1991). Interaction generated by three computer programs: Analysis of functions of spoken language. In: DUNKEL P. (1991). Computer-Assisted Language Learning and Testing. Research, Issues and Practice (pp. 133-154). NewYork: Newbury House/HarperCollins.

2. Allen, A. (2010). Interactive Whiteboard Evaluation. Retrieved March 23, 2011, from www.mirandanet.ac.uk/pubs/SMARTBoard.htm

3. Ball, B. (2003). Teaching and learning with an interactive whiteboard. Microthink Journal, 4–7.

4. Bacon, D. (2011). The interactive whiteboard as a force for pedagogic change. Information Technology in Education Journal,pp15-18

ҐЕНЕЗА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ВИБУХОТЕХНІКИ У КОНТЕКСТІ ЗЛОЧИНІВ ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Ланцедова Ю.О.
к.ю.н,доцент
кафедри кримінального права і процесу
Шерстобоєв С.О.
студент
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Криміналістична вибухотехніка є відносно новою галуззю криміналістичної техніки, до якої останнім часом прикута увага фахівців різних напрямів криміналістичної науки, зокрема науковців-безпекознавців. Адже сучасний етап розвитку суспільства характеризується ескалацією терористичних проявів із застосуванням великої кількості вибухових пристроїв, жорстким і цинічним їх застосуванням у місцях масового перебування громадян. Подібні акти тероризму належать до найбільш небезпечних злочинів, оскільки спричиняють масові жертви, завдають величезних збитків, а іноді передують повномасштабним бойовим діям та зміні геополітичного виміру сучасного світу.

Слід зазначити, що належне наукове супроводження зазначеної проблеми забезпечить не лише вдосконалення форм та методів розслідування подібних злочинів, їх виявлення та припинення. Аналіз кримінологічної ситуації в Україні, належна оцінка наявних загроз та потенційних ризиків, й, найголовніше – зацікавленість, своєрідний «попит» на подібного роду дослідження збоку держави дозволить запобігти вчиненню терористичних актів. Саме тому наукові розвідки такого роду залишаються вкрай актуальними.

Умови для виникнення криміналістичної вибухотехніки як окремого напряму в криміналістичній техніці в Радянському Союзі вперше склалося в період 1941-1945 років. Ще на початку війни військові контррозвідники мали справу із диверсантами та вилученими у них протипіхотними та протитанковими мінами, тротиловими шашками, детонаторами, запальними шашками, запальними сумішами в пляшках та ампулах, годинниковими механізмами із пристроями ініціювання вибуху та іншими «пекельними» машинами, закамуфльованими під різні предмети [1]. Останні піддавалися всебічній експертизі , результати якої повідомлялись оперативному складові та використовувались під час розшуку терористів і диверсантів.

Для позначення даної галузі криміналістичної техніки у 80-х роках застосовувався термін «криміналістична піротехніка», однак він не відображав повною мірою специфіку досліджень і був замінений на термін «криміналістична вибухотехніка». Більше того, експертні дослідження вибухових речовин почали відбуватись не стільки на базі судово-хімічної

експертизи, скільки із застосуванням окремих специфічних техніко-криміналістичних засобів (запозичених та пристосованих або спеціально розроблених для цілей криміналістики) [2].

У розвитку криміналістичної вибухотехніки відбулось чотири етапи:

– формування у самостійну галузь криміналістичної техніки (1942-1975 р.р.);

– систематизація засобів, методів та прийомів експертно-криміналістичного дослідження (1975-1990 р.р.);

– формування системи теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо науково-технічних засобів і методів виявлення, фіксації, вилучення та дослідження (1990-1995 р.р.);

– виокремлення в окремий розділ криміналістичної техніки, еволюція методів і технологій дослідження вибухотехнічних об'єктів, застосування отриманих знань в інтересах слідчої й оперативної практики (з 1195 р.).

До цієї класифікації сучасні дослідники-безпекознавці додають іще один, п'ятий етап, який бере відлік з 11 вересня 2001 року – моменту повітряної атаки терористів-смертників на Нью-Йорк і Вашингтон [1]. За розмірами заподіяної шкоди ці теракти визнані найбільшими в історії людства. Лише під уламками Всесвітнього торгівельного центру загинуло майже 10 тисяч мирних громадян! Уперше в історії існування НАТО було прийнято рішення про застосування так званої П'ятої статті Статуту, якою визначається, що будь-яки дії проти одного з членів НАТО розцінюються як дії проти всього Північноатлантичного альянсу.

Сьогодні суспільство як ніколи усвідомлює надзвичайну важливість безпеки та необхідність захисту від потенційних та реальних загроз, найістотнішими з яких залишаються міжнародний тероризм, поширення зброї масового ураження, торгівля зброєю, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на шкоду інтересам міжнародної безпеки й безпеки окремих країн як у цивільній, так і військовій сферах [3].

Таким чином, сучасна боротьба з терористичними проявами, а, відтак, і новий етап розвитку криміналістичної вибухотехніки, характеризується підвищенням уваги з боку урядів усіх країн світу та зміщенням акцентів у бік практичного застосування теоретичних розробок і практичних зусиль у профілактиці та попередженні подібних проявів.

Література

1. Басін К. В., Ізотов О. І., Семенюк О. Г.: Криміналістична вибухотехніка у боротьбі зі злочинами терористичної спрямованості : навч. посібн. – К.: ТОВ «Оберіг», 2012. – 196 с.

2. Т. В. Будко.: Криміналістика : курс лекцій, Київ, Нац. акад. СБУ, 2017. – 236 с.

3. Гора І. В., Ходанович В. О.: Використання спеціальних знань в досудовому розслідуванні злочинів проти основ національної безпеки України : методичні рекомендації., Київ, НА СБ України, 2019. – 132 с.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Кузьменко Юлія Василівна
д. п. н., доцент
Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх справ

Сучасний стан правового поля сфери банківських послуг в Україні не вирізняється особливою стабільністю. Банківське право вимагає постійних корекцій відповідно до нових сучасних вимог суспільства та світового ринку товарів і послуг.

Аналіз системи українського законодавства дає підстави стверджувати, що така категорія як банківська діяльність закріплена у законі України «Про банки і банківську діяльність»: «залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб» [3]. Сфера банківських послуг є важливою складовою фінансової діяльності держави, що містить в собі обіг державних та приватних фінансових ресурсів. Банківська система України має два рівня: 1) Національний банк України; 2) державні, комерційні, націоналізовані банки, філії іноземних банків.

Правове поле діяльності центрального банку України, визначено Конституцією України, законом України «Про Національний банк України» та іншими законами. Основні функції центрального банку України представлено у статтях 6, 7 закону України «Про Національний банк України», що регламентують його повноваження щодо проведення грошово-кредитної політики в державі.

Регламентовано діяльність інших банків такими законами України: «Про банки та банківську діяльність», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про валюту і валютні операції», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про цінні папери та фондову біржу», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про споживче кредитування», «Про фінансову реструктуризацію», «Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків», «Про споживче кредитування», «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати» та ін.

Цілком логічно, що банківська справа, як різновид підприємницької діяльності, спрямована на отримання прибутків від продажу товарів (валюта, банківські метали, ювілейні монети та ін.) та послуг (надання кредитів, оформлення депозитів, обслуговування рахунків фізичних та юридичних осіб

тощо). Проте здійснювати банківську діяльність можливо лише після державної реєстрації юридичної особи, внесення до Державного реєстру банків та отримання відповідної ліцензії.

На території України станом на 1 люте 2020 року діє 77 комерційних банків [2].

Аналіз офіційних статистичних даних Міністерства фінансів України дає підстави стверджувати, що різке скорочення кількості банків в Україні відбулося у 2016 році. Такі трансформації були пов'язані із реформуванням правового поля у сфері банківської діяльності. На жаль, зміни у законодавстві призвели до різкого скорочення банків з іноземним капіталом. Їх банківська діяльність регулювалася з публічно-правових позицій, і в другу чергу відносно захисту приватних інтересів банків та їх клієнтів.

Висновки. Сучасним правовим полем охоплено усі напрями банківської діяльності, що сприяє максимальному захисту прав та інтересів як клієнтів так і самих банківських установ. Функціонування банківської системи в правовому полі є запорукою фінансово-економічного розвитку держави. На сьогодні в Україні: зменшено кількість не конкурентоздатних банків; у зв'язку з зовнішньою агресивною політикою Росії відносно України, діє заборона на здійснення банківської діяльності на українській території російськими банками; усунено прогалини щодо регулювання споживчого кредитування; основні напрями діяльності НБУ сконцентровано у руслі контролю за дотриманням правил функціонування банківської системи та її розвитку.

Список літератури

1. Кількість банків в Україні (за даними Міністерства фінансів України) URL: https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/ (дата звернення: 07.02.2020).
2. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14 (дата звернення: 17.02.2020).

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Глазкова Віта Олександрівна
студент відділення енергетичних технологій та підприємництва
Бурштинського енергетичного коледжу Івано-Франківського
національного технічного університету нафти і газу

У період великих світових соціально-економічних перетворень значимий вплив на життєдіяльність людей відіграють кліматичні умови. З кожним роком спостерігаються тенденції зміни клімату – «Земля стає гарячішою». Вчені засвідчують – глобальне потепління. Спробуємо проаналізувати дане явище як процес і визначити його вплив на економічну ситуацію в світі.

Глобальне потепління – це не просто коливання, а трендові підвищення середньої температури на землі за останні 100 років. Воно обчислюється за даними метеостанцій зі всього світу [1]. Відомий кліматолог NASA Джеймс Гансен ще в 1988 році зазначав: «Глобальне потепління досягло такого рівня, що ми можемо з впевненістю визначити причинно-наслідковий зв'язок між парниковим ефектом та потеплінням» [2]. Ці слова підкреслюють судження про те, що глобальне потепління – це проблема сучасності, яка може обернутися для людства значними фінансово-економічними втратами.

По-перше, є всі підстави вважати, що міграція стане одним із найбільш впливових факторів економічних дій. Трансформація клімату та зміна особливостей середовища функціонування змусять людей шукати нові, географічно доступні, центри виробництва товарів чи послуг, що в свою чергу супроводжуватиметься зміною комсупційних звичок та зв’язків. Депопуляція, перенаселення, зниження народжуваності розглядаються як наслідок таких змін.

По-друге, підвищення температури та збільшення концентрації вуглекислого газу в атмосфері може призвести до зростання кислотності океану. Ареали морських тварин змушені будуть переміщуватися на відстані до кількох тисяч кілометрів, в сторону полюсу, а це порушення основних логістичних маршрутів риболовецьких суден. Якщо температура підніметься на 2 градуси, то коралові рифи почнуть гинути. При підйомі на 3-4 градуси багато регіонів світу стануть непридатними для життя через аномальну спеку. Саме це можна спостерігати вже сьогодні в Гренландії: лід на усій поверхні острова тане, його біла поверхня темніє і, як наслідок, не відбиває тепло. Гренландія перестає охолоджувати повітря і починає його нагрівати. Скоро почнуться реакції у відповідь — метан, який зберігався у мерзлому грунті, відтане і почне виходити на поверхню. Зі свого боку, планета нагріється ще сильніше і виділиться ще більше метану [3].

Також, проблемне місце на сьогодні - це Гольфстрім та океанічні течії. Потоки талої води з Гренландії в майбутньому зупинять течії, тепло перестане поступати. Європа почне замерзати, оскільки континент зігрівається в

результаті перенесення тепла з тропіків в Північну Атлантику. Більшість людей помиляються, вважаючи, що зміна клімату викличе лише потепління. А ось занадто спекотні регіони, навпаки, стануть ще більш посушливими та проблемними. До 2050 у Північно-Льодовитому океані зникне лід.

По-третє, ранній прихід весни та потепління (за оцінками, отриманими по кліматичних моделях, в XXI ст. констатують можливе підвищення середньої температури поверхні Землі на величину від 1,1 до $6{,}4^0$ С) загрожують вимиранню багатьох видів флори і фауни, особливо рослин, які менш пристосовані до швидкої адаптації [1]. Наприклад, в Європі під загрозою вимирання 16% видів ендемічних метеликів та 18% видів летючих мишей, які виконують роль запилювачів, що безпосередньо впливає на виробництво однієї третини продовольства в світі, оцінюваної в 200 мільярдів доларів в рік [3]. За прогнозними даними ООН, до 2030 року щорічний збиток економіки від глобального потепління досягне позначки в розмірі 2 трлн. доларів. В першу чергу постраждає сільське господарство [1, 2]. Воно може зникнути біля екватору. Катастрофічно впадуть врожаї пшениці, рису та кукурудзи. Суспільству загрожує масштабний голод, оскільки кількість населення планети буде рости, а посівні землі скорочуватимуться (до 2050 року населення планети може збільшитися до 9 млрд. людей і вище). Також, майбутня зміна кліматичних умов, може вплинути на існування таких екосистем, як тундра та мангрові зарості.

На думку багатьох вчених та дослідників з питань глобальних перетворень, найбільш вагомим чинником, що завдасть великої шкоди світовому господарству – вважаються природні катаклізми (повені, посухи, урагани та ін.). Жителям острівних держав загрожує затоплення, гостра нестача прісної води. Масові лісові пожежі, через аномальну спеку, є вже і цього року. Проте, не слід оминати і людський фактор. Дослідження науковців зводяться до того, що основною причиною глобального потепління є діяльність людини. Від часу Промислової революції (з II пол. XVIII ст.), внаслідок «виробничої діяльності» (видобутку і спалювання викопного палива, вирубування лісів) в атмосфері збільшилась кількість парникових газів, що призвело до посилення радіаційного впливу вуглекислого газу CO_2 та метану CH_4 (за період від 1750 р. на 36% та 148% відповідно) [1]. Такі тенденції посилюють необхідність пошуку новітніх технологій виробництва, які би зменшували або виключали вплив реактивних речовин. Доцільно відзначити, що саме екологічна складова виробництва може сформувати попит на використання альтернативних джерел енергії, що актуально в конкурентних ринкових умовах.

Проте, в даний момент, ми можемо тільки сподіватися, що новітні технології та механізми сприятимуть вирішенню проблеми глобального потепління. На мою думку, небезпека настання катастрофічних змін в структурі економічних господарств та суспільного поділу праці неминуча, якщо зараз не звернути на неї увагу. В цьому аспекті важливими є реалізація та дотримання вимог Паризької угоди в рамках Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (UNFCCC). Зазначена угода відображає та регулює заходи зі зменшення викидів діоксиду вуглецю з 2020 р. і має на меті:

1 - утримання зростання середньої світової температури на рівні значно нижче +2 °С від доіндустріальних рівнів та спрямовувати зусилля на обмеження зростання температури до +1,5 °С від доіндустріальних рівнів;

2 - збільшення здатності адаптуватися до негативних впливів зміни клімату, підтримка протидій змінам клімату, розвиток з низькими викидами парникових газів у спосіб, що не загрожує виробництву харчів;

3 - гармонізація фінансових потоків зі шляхом розвитку з протидіями змінам клімату та з низькими викидами парникових газів» [1].

Тобто, держава, зі свого боку, на законодавчому рівні, має зобов'язати бізнес скоротити викиди парникових газів в атмосферу. Це перший крок до того, щоб виконувались умови Паризької угоди.

Вчений Хенк Дейкстра та його колеги з Утрехтського університету використали масштабні кліматичні моделі, щоб визначити «точку неповернення», після якої скоротити темпи потепління Землі вже не вдасться. Виявилося, що якщо людство не почне вживати фундаментальних заходів для боротьби зі зміною клімату до 2035 року, то воно не зможе обмежити зростання глобальної середньої температури безпечними двома градусами Цельсія. Навіть більше, науковці стверджують, що шанс зупинити потепління на 1,5 градуси вже взагалі практично втрачено.

«Ми показали, що для дій в області захисту клімату є жорсткі дедлайни. Ми прийшли до висновку, що залишилося дуже мало часу до того моменту, коли цілі Паризької хартії стануть недосяжними навіть при різкому скороченні викидів», — стверджує Хенк Дейкстра [3].

За словами голови Ліги Землі Йохана Рокстрома, в цьому столітті температура на планеті підніметься в середньому на 4 градуси. Такого не було останні 4 мільйони років [3].

Тому, якщо зараз, ми не візьмемо під контроль зміну клімату, то це стане дуже болючим як і для людей, так і для інших біологічних видів Землі.

Глобальне потепління – це катастрофа планетарного масштабу. Через те, що парникові гази невидимі, досить легко не помічати кліматичної кризи й не думати про неї, допоки перед нашими очима не почнуть розгортатися її згубні наслідки. Таким чином, глобальне потепління зумовлює нові суспільні виклики. На перший план виходить політична воля та реакція світових спільнот. Лише за умови детального аналізу та виваженого цілеспрямованого підходу до виконання пунктів Паризької кліматичної угоди можна мінімізувати фінансово-економічний вплив глобального потепління на ситуацію в світі.

«Побороти кризу можна лише реагуючи на неї, як на кризу» [3].

Список літератури

1. Глобальне потепління. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.eco-live.com.ua/content/blogs/globalne-poteplinnya

2. Глобальне потепління. [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Глобальне_потепління

3. Роздягайтесь, буде гаряче: вплив промислового тваринництва на глобальне потепління [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://commons.com.ua/uk/rozdyagajtes-bude-garyache/

EFFECTIVE ENGLISH TEACHING TECHNOLOGY IN SCHOOLS

Lemberskyi Oleksandr Yuriyovych
English teacher
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky

The learning process should result in growth and development. We want our students to acquire different skills, gain knowledge, build character and develop a strong personality That is the reason we have developed The Millennium Way of education.

Since computers started to be introduced in language learning (and in education in general), in many cases we can see that the use of technology has enabled teachers to re-think what they are doing. Innovative methods are always being sought out to help the students to excel and achieve overall development in learning. That is how technological innovations made their way into classrooms; to help students develop a deeper understanding of subjects and improve the learning experience.

One cannot ignore the importance of social media. Although it is not an innovation made particularly for educational purpose, it has certain features which prove helpful in the learning process. From being an online platform to kill time, social media has evolved into one of the effective mediums to collaborate and interact. Students usually spend a lot of time on social media. According to a research study, 41% of teens admittedly spend too much time on social media. Therefore, Educational institutes are slowly including social media features into their eBooks to increase collaborative learning in different institution. Over the last 20 years, there has been a tremendous shift in the way that users integrate technology into their personal lives. These changes have taken time to filter down into the educational sector, but slowly teachers have realized the need to adapt their practice to the new trends in teaching.

With English reportedly the most commonly learned second language around the world, let us explore how information and communication technologies can be used to support the process of English language learning:

1. Video conferencing continues to be a highly efficient way of inviting visitors into classrooms and for enabling learners to collaborate with each other at distance. In certain situations this can be one of the few methods available for exposing learners to native English speakers and for facilitating cultural exchanges.

2. Online dictionaries, which learners use frequently.

3. Skype/online conferencing tools. There are many online voice-over internet services that allow users to make telephone or video calls and conduct group conferences using their computer, and Skype is one of the better known and is widely used. It also allows screen sharing, which means that the teacher or students can show Word documents, slide presentations, or websites on their screen to the other participants in a Skype session, to talk about them or explain something. There are

free and paid add-ons and services and third-party applications that can extend Skype's functionality such as whiteboards and software that allow the recording of voice or video conversations on Skype. Text chat can be used concurrently with voice and video and is recorded automatically.

Many teachers also offer online courses via Skype, which are often individually bookable lessons. Audiobooks enable the students to listen to their learning material and study material more precisely. Students who are unable to read due to various physical challenges such as dyslexia, visual impairment, etc. It can be very beneficial audiobooks as they can listen to their course materials easily. Even otherwise, students without any particular challenges can also listen to audio books, as it helps in improving their vocabulary when they listen to pronunciations. Audiobooks provide a sensory experience, keeping students engaged and helping them retain information.

4. Online grammar quizzes.

5. Text Help's Fluency Tutor (www.texthelp.com/UK) is a sophisticated reading programme that records a user's reading of a text and offers a quick quiz to test their understanding of what they have read. The system tracks a user's achievements as they move through increasingly sophisticated texts, presenting progress via a range of information charts.

6. Some software, like Cricksoft's WriteOnline (www.cricksoft.com/uk/products/tools/writeonline/default.aspx) and TextHelp's Read&Write Tutor (www.texthelp.com/UK/Ourproducts/Readwrite/features-PC), offer an additional set of tools, like text-to speech synthesis as a user types, word prediction and contextual vocabulary, that can be inserted into a document at the click of a mouse.

7. Many English teachers now use the internet in their courses, set online homework, and use it to find materials and ideas for their lessons, even if only occasionally. Some have become online teachers. Others also use it for their own professional development as a 'virtual staffroom' to connect with colleagues around the word, share ideas, participate in webinars or conferences, or write and read blogs.

8. Some publishing houses provide paid online group/individual English courses where teachers can supervise the entire class working online with almost no need to do the chores such as checking written tests (the programme does that routine work) and some others. A digital library that contains relatable study content is a repository of study materials in the form of instructional videos, audiobooks, reading materials for learning, and practice assignments for skill discovering, etc. It is a virtual library consisting of interactive learning nuggets that keep students engaged in the content. Teachers can use these resources to explain concepts effectively and maintain interactivity in classrooms. You can find learning resources of different subjects such as mathematics, science, languages, etc.

Unfortunately, in modern Ukraine, the outdated way of thinking of those responsible does not provide a sufficient understanding of the need and the ultimate goal of introducing modern electronic technology in teaching. This introduction comes to the formal creation of the so-called "computer classes" where students learn to use computer and some software in uninteresting way. In some universities of

Ukraine, there are a hundred or more personal computers that, unfortunately, have to idle for the lion's share of time.

Make time for brainstorming sessions in your classrooms can be best for both teachers and students. These kinds of simulation exercises are done on a digital screen by which the user can control the actions. It is for the student is like playing a video game where you are in control of whatever happens in that game. The only difference here is that these games are created keeping in mind the educational requirements of students. Simulation provides a virtual outlook of a real-life situation. It helps students to better understand the concepts by actually being part of the process. Institutes are incorporating virtual scenarios as part of the course module to keep the learners engaged in the classroom and help them learn better.

References

1. Frand,J. «The information Mindset: Changes in students and Implications for Higher Education.» EDUCAUSE Review 41(March/April): 20-22.

2. Prensky, M. 2005/2006. «Listen to the Natives.» Educational Leadership 65(5):8.

3. Gary Motteram. Innovations in learning technologies for English language teaching – British Council 2013. – 201 p., Bwww.britishcouncil.org

4. https://elt.oup.com/?cc=ua&selLanguage=uk

5. http://macmillan.com

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Пташник Світлана Андріївна
к.е.н., старший викладач
Уманський національний університет садівництва

Попова Сніжана Ігорівна
студентка
Уманський національний університет садівництва

Критерії ефективності та якості діяльності органів влади щодо надання послуг мають певні відмінності в різних країнах, однак спільними для них є універсальні принципи побудови відносин між державою та громадянами, які, зокрема, визначені як пріоритетні для країн-членів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Такими базовими принципами є:

– верховенство права як основа прав та свобод людини і громадянина, справедливості та гуманізму в публічній діяльності;

– законність як підґрунтя публічної адміністрації відповідно до повноважень та у порядку, визначеному законом;

– відкритість та прозорість як доступність для громадян інформації про діяльність та рішення публічної адміністрації;

– процедурна справедливість, яка гарантує зважене та неупереджене застосування права, поваги до людини, захисту її честі та гідності;

– пропорційність як вимога щодо обмеження адміністративних дій метою, яку необхідно досягти, а також обов'язку публічної адміністрації зважати на наслідки своїх рішень, дій та бездіяльності;

– підконтрольність як обов'язковий внутрішній та зовнішній, у тому числі судовий, контроль за діяльністю публічної адміністрації;

– відповідальність як обов'язок кожного адміністративного органу публічно відповідати за свої дії та прийняті рішення перед особою та суспільством;

– високі етичні стандарти поведінки як умова створення сприятливої атмосфери під час надання послуг та забезпечення якості самих послуг.

Як свідчить практика публічного адміністрування, запровадження критеріїв оцінки надання публічних послуг органами влади у багатьох розвинених демократичних країнах допомагає точніше оцінювати ефективність державного управління та діяльності влади. Зокрема, всі країни, що входять до ОЕСР, розробили цілісну систему виконавчих критеріїв і на національному рівні мають обов'язкові програми щодо забезпечення підтримки даної оціночної системи, прозорі та гнучкі механізми перегляду методів, форм, інструментів та системи управління в цілому і самих результатів діяльності. У США федеральний уряд і понад тридцять штатів мають законодавчо затверджені

виконавчі критерії для своїх департаментів і муніципалітетів. Цей процес стає дедалі динамічнішим у визначенні та уточненні критеріїв, оцінки їх відповідності як інтересам муніципалітетів, так і громадськості.

Слід додати, що критерії оцінки якості діяльності органів державного управління є також інструментом підвищення ефективності взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Вони демонструють, наскільки результативно працює орган місцевої влади, за якими напрямами та в якому обсязі він використав наявні фінансові ресурси. Завдяки цим критеріям громадськість має можливість контролювати діяльність влади.

У публічному адмініструванні дбання про якість послуг має величезний вплив не лише на задоволення потреб клієнтів, але й на розбудову позитивного іміджу всієї влади. Крім того, практика переконує, що якість та ефективність є 20 головними показниками успішності публічного управління, повноти забезпечення прав і законних інтересів громадян та відповідності управлінських послуг їх очікуванням.

Серед ефективних засобів визначення якості адміністративних послуг слід виділити систему управління якістю (СУЯ), що відповідає вимогам норми ISO 9001 і яка була запроваджена в практику публічного адміністрування у другій половині 90-х рр. минулого століття. Ця система донедавна асоціювалася виключно з бізнесовими структурами, проте використання у публічному управлінні методів, що застосовуються у приватному секторі, дозволило отримати певні позитивні результати.

Як довів досвід розвинених країн, зважаючись на впровадження системи, а потім її сертифікацію, органи публічної адміністрації перш за все підкреслюють наступні вигоди:

– управління організацією відповідає стандартам ЄС;

– надійність адміністрацій для структур, які управляють допоміжними програмами, а для органів самоврядування

– для інвесторів; – вірогідне зменшення коштів діяльності завдяки кращому використанню існуючих засобів;

– зростання престижу адміністрації та службовців.

Нормативно-правове забезпечення раціональної системи публічного адміністрування в Україні повинно здійснюватися, зокрема, через нову редакцію законів України “Про Кабінет Міністрів України”, “Про державну службу”, “Про політичні партії”, “Про об’єднання громадян”, “Про місцеве самоврядування в Україні” та “Про місцеві державні адміністрації”. Ці закони мають унормувати розмежування повноважень та взаємодію в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також уточнити перелік публічних послуг, які надаються відповідними органами влади України. Створення дієвої системи управління якістю публічних (адміністративних) послуг в Україні дасть змогу підвищити ефективність державноуправлінської діяльності та покращити імідж державних інституцій і повернути довіру громадян до влади.

Проблема розвитку публічних адміністрацій в Україні є недостатньо дослідженою у зв'язку з тим, що в науковій літературі не відпрацьовано єдиного підходу до трактування сутності публічного адміністрування, у нормативно-правових документах не визначено зміст цього поняття і таких, що є спорідненими (адміністративна послуга, публічна послуга, публічні функції тощо). Водночас окремі питання є достатньо висвітленими, це стосується реалізації влади, розвитку місцевого самоврядування, взаємодії суб'єкта і об'єкта управління, підвищення якості послуг тощо. Але практика вимагає розробки нових підходів, що базуються на принципах комплексності і системності, використанні світового досвіду, запровадженні напрацювань теорії і практики менеджменту базових структур. Незважаючи на динамічний розвиток теорії публічного адміністрування, залишається немало відкритих наукових проблем. До них можуть бути віднесені питання: про оптимальне співвідношення централізації та децентралізації; раціональної ієрархії відносин у системі державного адміністрування; розподілу влади між державою і органами самоврядування, ефективності і якості державного управління, світового досвіду, накопиченого теорією і практикою публічного адміністрування, до національних умов розвитку держави. Діяльність органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування в сучасній Україні має ознаки публічного адміністрування, що пов'язано із зміною характеру відносин з юридичними і фізичними особами у зв'язку з розвитком ринкової економіки та демократизацією суспільства.

Юридично публічні адміністрації в Україні відсутні. Їх легітимізація потребує закріплення в нормативно-правових документах змісту відповідних понять, переліку організацій, установ та підприємств, що здійснюють публічне адміністрування, особливостей їх статусу, повноважень, цілей, форм і методів діяльності тощо. Поряд із Законом України "Про публічні адміністрації в Україні" доцільно підготувати та ухвалити закони "Про систему виконавчої влади в Україні", "Про центральні публічні адміністрації", "Про здійснення територіального адміністрування", "Про місцеві публічні адміністрації", а також "Процедурний кодекс діяльності публічних адміністрацій". Обмеженість світового досвіду переходу від тоталітарного суспільства до демократичного, оригінальність і складність проблем, що з цим пов'язані, зумовлюють необхідність створення науково-дослідного центру відповідної спрямованості при Кабінеті Міністрів України.

Публічне адміністрування – це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з юридичними та фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та підзаконних актів і виконання частини основних функцій: орієнтуючого планування, що визначає бажані напрямки розвитку, створення правових, економічних та інших умов для реалізації інтересів учасників взаємодії, розподілу праці, кооперування та координування діяльності, моніторинг результатів. Подальший розвиток публічного адміністрування доцільно спрямовувати у напрямі формування системи цінностей, політик та інституцій, які створюють підґрунтя для взаємодії держави, громадянського суспільства та бізнесу, а також становлення нового публічного менеджменту,

що орієнтований на досягнення конкретного результату, з використанням переваг стратегічного управління, адміністративного реінжинірингу, маркетингу тощо.

До раціональних тенденцій зарубіжного досвіду функціонування інституту публічної служби, які доцільно рекомендувати до адаптації в умовах України, належить необхідність розмежування публічної служби і державної (які співвідносяться як ціле і часткове), посилення мотивації службовців, розробку механізмів підвищення мобільності службовців. У системи розвитку публічного адміністрування одним з важливих питань є не тільки отримання даних, які характеризують соціальний капітал, але і сприяння найбільш ефективному використанню показників цього ресурсу. Подібні потреби вимагають створення на основі Інтернету технологій загальнодержавного інформаційного банку даних, доступного для використання державними службовцями, науковцями та іншими зацікавленими особами. Ці дії дозволять сприяти більш якісному отриманню інформації щодо розвитку суспільства на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівнях, її аналізу та розробки ефективної політики з вирішення проблем розвитку суспільства. В Україні діє певна система управління якістю адміністративних послуг органів влади.

Однак для покращання цієї системи необхідно розробити цілісний комплекс критеріїв, програм щодо забезпечення підтримки даної оцінної системи, прозорі та гнучкі механізми перегляду методів, форм, інструментів та системи управління в цілому і самих результатів діяльності. Крім того, слід законодавчо затвердити питання надання публічних адміністративних послуг органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, розмежувати відповідальність за надання послуг громадянам між різними рівнями публічної влади і особливо між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. У числі інструментів, які можуть використовуватися для нарощування потенціалу публічно-адміністративній діяльності на рівні державних організацій, входять: стратегічне планування з кінцевою метою встановлення і корегування напрямів діяльності; партнерський підхід на основі широкої мережевої взаємодії, створення коаліцій і пропаганди концепції національної відповідальності урядів і місцевих співтовариств; налагодження колективної роботи, у тому числі за рахунок багатогалузевого підходу й управління перетвореннями; адміністративна і бюджетна децентралізація для підвищення підзвітності в контексті розробки політики; гнучке надання високоякісних послуг.

Список літератури

1. Основи управління в публічній адміністрації : матеріали дистанц. навчання, організованого Польс.-укр. Центром громадської освіти у м. Краснік (Польща). Режим доступу : http://www.puoep.org

2. Про затвердження Програми запровадження управління якістю в органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 трав. 2006 р. № 614. Режим доступу : www.kmu.gov.ua/27

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ СФЕРЕ В ПОГРАНИЧНЫХ РАЙОНАХ УКРАИНЫ

Поляков Євгений Валентинович, к.ю.н.
Одесский государственный университет внутренних дел
Доцент кафедры оперативно-розыскной деятельности

Организация международного правоохранительного сотрудничества в приграничных районах Украины невозможна без надлежащего уровня сотрудничества с иностранными субъектами, прежде всего с представителями сопредельных государств и межгосударственных объединений (в отечественных условиях это Европейский союз и сопредельные страны). Как указывают исследователи, разнообразие и непредсказуемость международной жизни, в частности в трансграничной сфере, выдвигает все новые сложные проблемы, которые можно решить только совместными усилиями международного сообщества.

Вопросами организации межгосударственного взаимодействия правоохранительных органов в контексте борьбы с преступностью занимались многие ученые, но в их работах вопросы организации межгосударственного взаимодействия правоохранительных органов рассматривались прежде всего в контексте межгосударственного и международного розыска лиц и института экстрадиции, а вопросы приграничного международного сотрудничества не рассматривались.

Современный мир, оснащенный новейшими средствами транспорта и связи, требует от правоохранительных, в особенности следственных и оперативно-розыскных органов гибкого приспособления к реалиям международного и межгосударственного, регионального сосуществования. Отдельные лица и преступные группировки, учитывая сложности во взаимодействии между правоохранительными органами разных стран и различия в их уголовном и уголовно-процессуальном законодательстве, пытаются воспользоваться этими процессами, как правило, когда они скрываются от правоохранительных органов в приграничных районах и пытаются пересечь государственную границу.

В соответствии с Законом Украины "О государственной границе Украины", пограничные вопросы с сопредельными государствами решаются Украиной на основе взаимности и добрососедства в соответствии с актами законодательства и международных договоров Украины. Международный опыт (особенно пограничной политики США) показывает, что эффективные результаты пограничного межгосударственного взаимодействия могут быть достигнуты прежде всего за счет целенаправленной внутренней социальной политики и тесного сотрудничества с соседним государством.

Как признают специалисты, возможности развития приграничного, в особенности правоохранительного сотрудничества во многом определяются

характером отношений, сложившихся на межгосударственном уровне. Большинство ученых единогласно замечает, что взаимовыгодное интенсивное пограничное и трансграничное сотрудничество может развиваться только тогда, когда границы является объединяющим фактором. Доминирование барьерных функций границы, отсутствие пограничного сотрудничества приводит к избыточному напряжению.

Проблему пограничного и трансграничного взаимодействия в юридической науке невозможно решить без анализа современных теорий международных отношений.

В соответствии с Законом Украины "О трансграничном сотрудничестве" субъекты трансграничного сотрудничества Украины в пределах своих полномочий и в соответствии с законодательством могут заключать соглашения о приграничном сотрудничестве, регламентирующие правовые, организационные, экономические и другие аспекты сотрудничества и могут предусматривать образования органов трансграничного сотрудничества, а также могут разрабатывать и принимать государственные программы развития трансграничного сотрудничества. Практика трансграничной правоохранительной взаимодействия доказывает, что эти меры принимаются компетентными органами Украины и сопредельными государствами при организации борьбы с трансграничной преступностью в приграничных районах.

В этом контексте следует упомянуть и о существовании программ межрегионального и приграничного сотрудничества между Украиной и другими сопредельными странами, в которой особое внимание уделяется взаимодействию между правоохранительными органами приграничных регионов.

О необходимости наличия институциональных, организационных, информационных, интеллектуальных и финансово-экономических ресурсов для эффективного трансграничного сотрудничества вспоминает большинство авторов. Основными направлениями совершенствования пограничной правоохранительной работы западные исследователи видят в повышении пропускных возможностей пунктов пропуска на государственной границе, оборудовании их новейшими электронными системами, в продолжении тесного межведомственного и трансграничного взаимодействия правоохранительных органов.

Сотрудничество по обеспечению пограничной безопасности в приграничных районах может осуществляться и с участием органов заинтересованных государств, которые непосредственно не граничат с Украиной. В частности США сотрудничают с правоохранительными органами Украины в этой сфере с 1993 года и такая помощь осуществляется путем финансовой помощи, обучения специалистов, поставок транспорта и технических средств.

В целом сотрудничество международных правоохранительных органов следует рассматривать как форму международной правоохранительной деятельности и правовой помощи, которая регулируется нормами

международного и национального права по согласованной деятельности различных государств в целях защиты интересов личности, общества и государства в случае расследуемого уголовного производства и заключается в подготовке и передаче в иностранные правоохранительные и судебные органы поручений, а также выполнение таких поручений, если это предусмотрено международными договорами Украины.

Существует мнение, что межгосударственное пограничное взаимодействие и правовая помощь регламентируется двумя способами, которые характеризуются отдельными авторами как:

- договорно-правовые (или конвенционные), существующие в рамках межгосударственных соглашений;
- институциональные механизмы, функционирующие в рамках международных организаций, в частности Интерпола.

Учитывая этот подход, межгосударственные договоры регламентирующих международную пограничную помощь можно классифицировать на общие, специальные, универсальные, региональные, многосторонние и двусторонние.

Принципами международного приграничного сотрудничества в приграничных районах можно считать:

- законность;
- четкое распределение задач, полномочий и ответственности между субъектами сотрудничества;
- гармонизацию государственных интересов, прав человека и потребностей пограничной безопасности;
- создание эффективных механизмов обмена информацией и передачи лиц.

Стоит отметить, что с соседними государствами Украина заключила двусторонние соглашения, которые значительно упрощают механизмы правового сотрудничества. Как показывает практика, в деятельности правоохранительных органов Украины, в частности в приграничной взаимодействия существуют две противоположные тенденции: интеграция с правоохранительными органами государств - членов европейского сообщества, то есть включение в систему, существующую и эффективно действует более тридцати лет, с другой стороны - противоположная тенденция в отношениях с правоохранительными органами бывших союзных республик.

Более перспективным является путь заключения двух- или многосторонних соглашений о правоохранительном сотрудничестве. По мнению отечественных экспертов эффективной в этой сфере является практика подписания международных соглашений со странами, которые являются исходной точкой миграции и ближайшими соседями, через территорию которых эти мигранты направляются в Украину. Перспективным вариантом является подписание договоренностей об упрощенной процедуре выдачи и правовой помощи по уголовным производствам, связанных с организацией незаконных миграций, в частности при организации розыска причастных к ним лиц. Впрочем современный порядок правоохранительной деятельности и трансграничного взаимодействия на границах Украины и новых членов ЕС считается устаревшим и включает в себя много бюрократизма.

Особую роль в международном сотрудничестве в приграничных районах играет трансграничное правоохранительное взаимодействие, которое регламентируется двусторонним соглашениям.

В Протоколе между Государственной пограничной службой Украины и Пограничной службой Республики Молдова о сотрудничестве оперативных органов определены несколько форм такого сотрудничества, такие как:

- ✓ общий анализ обстановки;
- ✓ разработки совместных предложений;
- ✓ проведения совместных мероприятий"
- ✓ обмен информацией и опытом работы по вопросам противодействия преступным проявлениям на государственной границе;
- ✓ данными, которые могут повлиять на охрану государственной границы.

Таким образом мы считаем, что современному этапу международного правоохранительного сотрудничества в приграничных районах присущи элементы интернационализации некоторых национальных оперативно-розыскных и информационно-справочных институтов, их кооперации с соответствующими институтами правоохранительных систем других стран.

Литература:

1. Виноградова А.И. Международное сотрудничество Украины в области борьбы с преступностью (уголовно-процессуальный аспект): Автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. юрид. акад. Украины им. Я. Мудрого. - Х., 2000. - 22 с.

2. Хомра О.У. Трансформація прикордонного режиму західних сусідів України у зв'язку з їх вступом до ЄС: наслідки для України / Гуманітарні проблеми // Національний інститут проблем міжнародної безпеки // <http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=gupr1&issue=2004_4>

3. Borders and Border Regions in Europe and North America / Ed. by Ganster P., Sweedler A., Scott J., Dieter-Eberwein W. – San Diego, San Diego Univ. Press, 1997. – 284 p.

4. Resharing Europe's borders: challenges for EU Internal and External Polisy / Report & Policy Recommendations from the Conference on new European borders and security cooperation (CEPS, Brussels, 6-7 July 2001) / Ed. by Apap J. Centre for European Policy Studies. – Brussels, 2001. – 23 p.

5. Протокол між Адміністрацією Державної прикордонної служби України і Департаментом прикордонних військ Республіки Молдова про діяльність прикордонних представників від 27 січня 2005 р. // Офіційний вісник України – 2005. – № 27. – Ст. 1605.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ

Бєлоліпцева Олена Василівна
к.п.н., доцент
доцент кафедри соціальної роботи
комунального закладу «Харківської гуманітарно-педагогічної академії»
Харківської обласної ради

Сучасні перетворення, що відбуваються в системі освіти України, характеризується розширенням академічної мобільності студентів, створення умов для навчання дітей з порушеннями здоров'я, реалізацією політики рівних прав і можливостей, викорененням ознак дискримінації. Доцільність включення гендерної складової у систему фахової підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери підтверджується загальнодержавною політикою на входження системи освіти України в освітній простір Європи і світу. Вагомість актуалізації формування умінь впровадження інклюзивної освіти полягає у створенні культуротворчого соціуму у закладах вищої освіти, де одним із пріоритетних та ефективних засобів розвитку ідей виховання духовності, патріотизму, толерантності, рівності є створення Центрів гендерної освіти.

Діяльність Центрів гендерної освіти, стала відповіддю на актуальний суспільний запит щодо модернізації системи вищої школи та подолання будь-яких проявів явної чи прихованої дискримінації в діяльності закладів вищої освіти. Головною метою діяльність гендерного центру має бути розробка та експериментальне обґрунтування ґендерної ідеології освітньо-виховних практик в освітньому просторі ЗВО як стратегічного напряму реалізації державної освітньої політики, а також впровадження ґендерних стандартів освіти та їх збалансування, що є важливим чинником формування ґендерної чутливості і толерантності у професійній та особистісній самореалізації нової генерації громадян України.

Важливо наголосити, що реалізація мети та завдань ЦГО відбувається відповідно до «Міжнародної Декларації про рівноправність жінок та чоловіків», Закону України «Про попередження насильства в сім'ї», Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» а тепер нового Закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству», що набув чинності з 7 січня 2018 року.

Одне з головних завдань у роботі центру – впровадження ідей гендерної рівності в освітній процес шляхом імплементації гендерного аспекту у зміст соціально-гуманітарних дисциплін, проведення спеціальних виховних заходів, організації науково-дослідної роботи стосовно проблеми забезпечення рівних прав та можливостей, ліквідації всіх форм дискримінації, запобігання

насильству в усіх сферах життя суспільства, протидії різним утискам в освіті щодо осіб з порушеннями здоров'я [1].

У професійній діяльності фахівця соціальної сфери передбачено бажання допомагати. А при робот із дітьми з порушеннями здоров'я необхідним є безумовне прийняття таких дітей. Фахівець соціальної сфери повинен володіти педагогічними методиками, методиками індивідуального планування навчального процесу. При роботі в інклюзивну дитячому садку або школі йому необхідні знання в галузі спеціальної (корекційної) педагогіки, якими вже сьогодні оволодівають майбутні соціальні педагоги, які активно навчаються та співпрацюють з Центром гендерної освіти [2].

В межах діяльності Центрів гендерної освіти вдосконалюються гендерні підходи в освітньому процесі, організовуються чисельні заходи, акції тощо. Наприклад, зустріч учасників центру у Всеукраїнській мережі осередків гендерної освіти, з метою об'єднання зусиль науковців і практиків для забезпечення сталого впровадження принципів гендерної рівності в освіту відповідно до міжнародних зобов'язань та нормативних документів, чинних в Україні, на яких відбувається визначення спільних напрямів і завдань діяльності центру гендерної освіти; обмін досвідом, науковими напрацюваннями та методиками роботи щодо захисту прав осіб з порушеннями здоров'я; планується організаційна та експертна підтримка у становленні існуючих та сприяння у створенні нових осередків гендерної освіти.

Зокрема, цікавим та очікуваним для студентів є проведення Всесвітньої акції «16 днів проти насильства». Так, акція, яка має тривалу історію, була покликана привернути увагу педагогічної громадськості та студентської молоді до актуальності протидії такому негативному суспільному явищу, як насильство.

Важливо зазначити, що орієнтування на гендерну просвіту майбутніх фахівців соціальної сфери до імплементації інклюзивної освіти в умовах діяльності центру гендерної освіти сприятиме отриманню додаткової інформації щодо шляхів та засобів реалізації гендерної політики держави, сприяння засвоєнню гендерночутливого підходу до надання соціальних послуг особам з порушеннями здоров'я, залучення волонтерського ресурсу, створення й реалізації соціальних проектів, планів роботи, продуктів соціальної реклами для роботи з різними соціальними групами й верствами населення.

Список літератури

1. Гендерночутливий підхід у роботі з вразливими верствами населення у соціально-правовій сфері: навчал.-метод. посіб. / Упор. Бєлоліпцева О.В, Лисенко Ю. О., Ткаченко М. Є., Чернецька Ю. І., Цибуліна І. В. ; за заг. ред. О.І.Рассказової. - Х. : ХГПА, 2017. – 78 с.

2. Colley H., Hodkins P., Malcom J. Informality and formality in learning // Lifelong Learning Institute University of Leeds

ОСОБЕННОСТИ КОНТРОЛИРУЕМОЙ И ОПЕРАТИВНОЙ ЗАКУПКИИ, КОНТРОЛИРУЕМОЙ ПОСТАВКИ В УКРАИНЕ

Щурат Тарас Григорьевич, к.ю.н.
Одесский государственный университет внутренних дел, доцент кафедры оперативно-розыскной деятельности

В теории и нормативно-правовых актах нет единой точки зрения на то, что собой представляет оперативная закупка. Закон Украины «О мерах противодействия незаконному обороту наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров и злоупотреблению ими» в ст. 5 определяет закупку как «операцию по приобретению наркотических средств, психотропных веществ или прекурсоров» [1, ст. 5]. В ст. 8 Закона Украины «Об оперативно-розыскной деятельности» оперативная закупка определена как право оперативных подразделений [2, ст. 8]. Уголовный процессуальный кодекс Украины определяет оперативную закупку как форму контроля за совершением преступления [3, ч. 1 ст. 271], что, в свою очередь, является негласным следственным (розыскным) действием.

Известно, что оперативная закупка является самым эффективным оперативно-розыскным мероприятием в борьбе с незаконным сбытом товаров, предметов, веществ, запрещенных к обороту, и, в отличие от контролируемой поставки, широко распространена в практической деятельности подразделений криминальной полиции НП Украины всех уровней.

В практической деятельности правоохранительных органов встречаются случаи, при которых выявление и расследование преступления возможно только в случае, если подразделения, осуществляющие оперативно-розыскную деятельность, принимают участие в действиях, направленных на его подготовку и совершение, тем самым контролируя определенные события.

Установление контроля за совершением преступления возможно только тогда, когда совершение противоправного деяния имеет повышенную общественную опасность, а у лиц, которые планируют и подготавливают совершения преступления, сформировалось намерение в достижении преступной цели, которое невозможно прекратить иным путем.

Контроль за совершением преступления проводится в следующих формах:

1. Контролируемая поставка.
2. Контролируемая и оперативная закупка.
3. Специальный следственный эксперимент.
4. Имитация обстановки преступления.

Благодаря указанным формам контроля за совершением преступления законодатель предоставляет правовую возможность следователю контролировать совершение тяжких и особо тяжких преступлений с целью их разоблачения и привлечения виновных лиц к уголовной ответственности. Но в

указанном негласном следственном (розыскном) действии есть определенные проблемные аспекты, а именно двойная правовая природа контролируемой и оперативной закупки, что объясняется существованием соответствующих мер по противодействию преступности.

Исходной предпосылкой совершения контролируемой и оперативной закупки, в соответствии со ст. 271 УПК Украины является то, что во время их подготовки и проведения запрещается провоцировать (подстрекать) лицо на совершение преступления с целью дальнейшего его изобличения, помогая лицу совершить преступление, которое оно бы не совершило, как бы субъект осуществления контролируемой или оперативной закупки этом не способствовал, или с этой же целью влиять на его поведение насилием, угрозами, шантажом. Полученные таким способом вещи и документы не могут быть использованы в уголовном производстве [4, с. 129-135]. При проведении контролируемой и оперативной закупки целью уполномоченных субъектов является прежде всего установление контроля за действиями лиц, которые планируют и подготавливают противоправные деяния, с целью недопущения наступления общественно опасных последствий, которые обязательно имели место вследствие их совершения, если бы соответствующую форму контроля не было бы установлено. Правовую основу такой формы контроля за совершением преступления устанавливает ст. 271 УПК Украины, которой определяется порядок ее проведения (по решению прокурора) [3, ст. 271].

Согласно Закона Украины «Об оперативно-розыскной деятельности» и ст. 275 Уголовного процессуального кодекса Украины привлекать лиц к конфиденциальному сотрудничеству и участию в проведении оперативно-розыскных мероприятий и негласных следственных (розыскных) действий имеют право только следователь и сотрудник оперативного подразделения при проведении оперативно-розыскной деятельности. Указанное свидетельствует об отсутствии у прокурора возможности привлечения лиц к конфиденциальному сотрудничеству при проведении контрольной и оперативной закупок. Вместе с этим, обеспечение законности результатов, которые планируется получить во время проведения контролируемой и оперативной закупок, является целью прокурорского надзора при проведении указанной формы контроля за совершением преступления.

Основанием для проведения контролируемой поставки является наличие достаточной информации, указывающей на признаки незаконного перемещения товаров, предметов и веществ по территории Украины, требующих проверки с помощью ОРМ в рамках заведенного ОРД. Поводом для проведения контролируемой поставки является факт выявления оперативными подразделениями подготовки или осуществления незаконного перемещения товаров, предметов и веществ в транспортных средствах, грузах, багаже, личных вещах, почтовых отправлениях и т. д.; сообщение компетентных органов других государств об их прохождении по территории Украины; информация, полученная и проверена в рамках оперативно-розыскных дел.

Таким образом, по способу получения первичной информации контролируемые поставки делятся на те, которые выявляются на этапе

подготовки (имеется оперативная информация о готовящейся поставке груза) и те, которые выявляются в ходе незаконного перемещения груза (факт незаконного перемещения выявляется в результате пограничного и таможенного досмотра, при проверке почтовых отправлений и т. д.) [5, с. 8].

Опыт практической деятельности показывает, что негласные сотрудники участвуют как в выявлении фактов незаконной транспортировки, так и в проведении самой операции. Для этого негласного сотрудника внедряют в оперативную разработку, которая позволяет оперативным подразделениям контролировать перемещение груза. В некоторых случаях он может выступать в роли напарника водителя и должен находиться в транспортном средстве, который перемещается под контролем специально сформированной группы поддержки [6, с. 99]. При проведении контролируемой поставки в почтовых отправлениях представители правоохранительных органов могут использоваться в качестве курьера, которому поручается обеспечить доставку почтового отправления и тому подобное.

После проведения контролируемой поставки не всегда целесообразно задерживать фигурантов после получения товара, ведь еще необходимо установить всю цепочку распространения товаров, предметов, веществ, запрещенных в обороте. Такая тактическая операция позволяет эффективно выявлять наиболее опасные законспирированные преступные группировки.

Результаты внутренних контролируемых поставок могут быть оформлены в зависимости от достигнутых результатов:

- рапортами участников операции;
- сообщениями граждан;
- различными бухгалтерскими и финансовыми документами;
- объяснениями задержанных и очевидцев;
- актами контролируемой поставки и другими физическими носителями информации, которые могут иметь доказательственное значение по уголовным производствам.

Если контролируемая поставка проводилась в рамках уголовного производства как НСРД «Контроль за совершением преступления» (ст. 271 УПК Украины), то результаты оформляются соответствующими протоколами.

Фактические данные, полученные в результате проведения контролируемой поставки и оперативной закупки до внесения сведений в ЕРДР, могут быть признаны надлежащими и использованы в качестве доказательств, как документы в уголовном производстве при условии, если они были получены в порядке, предусмотренном УПК, с учетом особенностей, установленных законом «Об оперативно-розыскной деятельности».

Литература

1. О мерах противодействия незаконному обороту наркотических средств, психотропных веществ, прекурсоров и злоупотребления ими [Электронный ресурс]: Закон Украины от 15 февраля 1995: по состоянию на 04.07.2013 г. // Официальный сайт Верховной Рады Украины. - Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua. - Название с экрана.

2. Об оперативно-розыскной деятельности [Электронный ресурс]: Закон Украины от 18 февраля 1992: по состоянию на 02.08.2018 г. // Официальный сайт Верховной Рады Украины. - Режим доступа: http://zakon.rada.gov.ua. - Название с экрана.

3. Уголовный процессуальный кодекс Украины [Электронный ресурс]: от 13 апреля 2012: по состоянию на 10.11.2018 г. // Официальный сайт Верховной Рады Украины. - Режим доступа: http://zakon.rada.gov.ua. - Название с экрана.

4. Биличак Е. А. Контроль за совершением преступлений: понятие и формы / Е. А. Биличак // Учёные записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. - 2014. 27 (66). - № 2. - С. 129-135.

5. Проведение операции «Международная контролируемая поставка наркотиков» [Текст]: Типовая методика для сотрудников правоохранительных органов государств-участников СНГ / С. И. Гирько, Л. Н. Исаева, А. А. Куприянов, С. В. Соколов, М . А. Магомед, А. В. Равков, А. Н. Гришечко, В. В. Скворцов, С. В. Тихоненко, Ю. В. Базаев, В. Л. Высотский, Ф. М. Славитинский. - М.: ВНИИ МВД России, 2004. - 63 с.

6. Противодействие незаконному обороту наркотических средств [Текст]: учебно-методическое пособие / Авт. кол. Я. И. Слободян, И. В. Басиста, В. А. Ильин, А. Н. Стрельцов / Прикарпатский юридический институт МВД Украины. - Ивано-Франковск: РИО ПЮИ МВД Украины, 2005. - 218 с.

7. Современные методы досудебного расследования уголовных правонарушений: учебник / Албул С.В., Цыльмак О.М., Користин О.Є., Заєц О.М. и др.; за общ. ред. О. М. Цыльмак. – Одеса: Феникс, 2017. – 352 с.

ТРАДИЦІЇ СЕНТИМЕНТАЛІЗМУ У ПОТТЕРІАДІ ДЖ. РОЛІНГ

Алексенко Віталія Федорівна
к.філол.н., викладач
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Романи Дж. Ролінг про Гаррі Поттера стали поряд з найвідомішими бестселерами нашого часу, причому це не типова дитяча література, оскільки і сама багатошаровість структури тексту, і складність та багатоспектність проблем, які в ньому піднімаються, і, врешті-решт, численні алюзії та ремінісценції роблять його цікавим і для юного, і для дорослого читача. Утім, хоча постмодерністська тканина тексту насичена інтертекстуальністю, відкритими та прихованими відсилками до традиційних літературно-художніх світів, систем, напрямів і течій, серед останніх виразно виступає сентименталізм, з яким здавна пов'язується стилістична традиція дитячої літератури, оскільки саме цей момент допомагає апелювати до емоцій дитини.

Між тим, коло інтересів дослідників зазвичай зосереджено на проблемах прикладної етики чи літературної вправності авторки (перекладачів), або на таких широких ментальних обріях, як вплив на автора християнства чи язичницько-міфологічних традицій. Суто літературознавчі проблеми, й, особливо ж, взяті в ракурсі естетики сентименталізму, все ще залишаються поза увагою. Власне, можна згадати лише монографію Дж. Грейнджер, в якій відзначено вплив романів Дж. Остін на конструювання художнього світу Дж. Ролінг, але й тут не сентименталізм виступає центральним об'єктом дослідницької уваги [1]. Тому метою нашої розвідки є виявлення й характеристика рецепції сентименталістської традиції в епопеї про Гаррі Поттера, оскільки саме вона, за нашим спостереженням, особливо послідовно й активно використовувалася Дж. Ролінг.

Почнемо з того, що дитинство Гаррі пов'язано з трагічними подіями, що вже повинно, з одного боку, викликати співпереживання у читача роману, а з іншого – продемонструвати силу любові та відданості як почуттів, що здатні перемогти зло та жорстокість. Чи не перший факт, який нам повідомляється про головного персонажа – це те, що він – сирота. Як дізнається читач з подальшого розвитку подій, його батьки загинули, коли сам Гаррі був ще немовлям, причому вони заплатили власним життям, охороняючи свою дитину від злих сил. Це одразу надає головному персонажу риси віктімності й викликає активне співчуття у читачів.

Протягом розвитку сюжетних подій Гаррі, цілком у дусі сентименталістських книжок, виступає у ролі невинної жертви. Він змушений жити у родині Дурслів, де над ним відверто знущаються: поселили його у маленькій коморі під сходами, де хлопця оточують павуки та пилюка, а його функції у родині зводяться, по суті, до ролі слуги. Антагонізм Дадлі, сина

Дурслів, та Гаррі говорить сам за себе: ненажерливість Дадлі протиставляється худорлявості Гаррі, його захланність – щедрості юного Поттера, лицемірство й брехня хазяйського сина – правдивості пожильця тощо. Тим не менш, Гаррі, котрий інтелектуально й морально вищий за своїх родичів, змушений терпіти від них зневагу та кепкування з року у рік, доки не з'являється Гегрід і не забирає його у Гогвартс – школу чарівників. Але й тут, попри те, що Гаррі знаходить справжніх друзів й переживає неймовірні пригоди, він не перестає бути жертвою – насамперед через те, що, як ми поступово дізнаємося, саме він ціною власного життя має здобути перемогу над Волдемортом. І на цьому шляху юний чарівник нерідко змушений терпіти несправдливості навіть від самих вчителів. Так, професор Амбридж безпідставно звинувачує Гаррі у брехні, а, щоби зламати його спротив, змушує десятки разів написати фразу «Я не повинен брехати», але речення, яке Гаррі пише на пергаменті, з'являється вирізаним, ніби ножем, на його правій руці, по якій стікає кров. Накопичення цих «готичних» подробиць не лише має на меті не дати згаснути читацькій емоції співчуття до беззахисного перед злом та несправедливістю Гаррі, а й є необхідним складовим моментом таємного архетипного ритуалу Ініціації, в ході якого юному героєві належить тимчасово постраждати, аби здобути винагороду.

Зауважимо, що взагалі тема невинної жертви у романі – одна з провідних, і стосується вона не лише Гаррі. Так, в одному з романів («Гаррі Поттер і таємна кімната») сестра Рона Джіні повинна була стати сакральною жертвою, що уможливила би відродження Волдеморта. Думається, що авторкою невипадково було обрано й її ім'я, в якому вже закладена певна символіка: адже Джіні – скорочене від «Вірджінія» (невинна). Такими само невинними жертвами виглядають єдинороги, що водяться у магічному лісі й кров яких також сприятиме відродженню темного мага («Гаррі Поттер і філософський камінь»).

Отже, у Дж. Ролінг перемога добра аж ніяк не очевидна від самого початку, зло постійно вимагає своєї кривавої жертви, і чим беззахисніше виглядатиме жертва – тим краще. Це типова «жахалка» сентименталістських книжок для дітей, що має свої глибинні корені в дитячому фольклорі. Врятуватися від ролі жертви можна лише завдяки справжній дружбі, вірності, хоробрості. Ця дидактика також цілковито вкладається у рамки сентименталістського канону, який завжди включає у себе, серед іншого, напучувальну, моралізаторську ноту.

У романах зустрічаються й численні відсилки до типових деталей, наявних у будь-якому сентименталістському романі: щоденник Тома Раддла, нещасливе й трагічне кохання Северуса Снайпа тощо. Можна знайти тут і виразні алюзії на конкретні сентименталістські твори. Так, очевидними є відсилки до роману Дж. Остін «Мансфілд-парк». Ім'я кішки Філча, смотрителя Гогвартсу, – «міссіс Норріс», і саме це ім'я мала одна з героїнь остіновської історії. Кішка Філча наглядає за студентами, аби вони дотримувалися правил, а в романі Остін сувора місіс Норріс виховує доньок своєї родички. Фанні Прайс з «Мансфілд-парку» – бідна родичка, що квартирує в тітки на горищі й якій щодня не

забувають нагадувати про те, наскільки вона має бути вдячною за притулок – точнісінько як Гаррі у своїх родичів.

Водночас в епопеї про Поттера спостерігається, у дусі постмодерністської іронії, і висміювання певних сентименталістських стереотипів, яскравим підтвердженням чого може бути історія Плакси Міртл («Гаррі Поттер і таємна кімната»). Міртл стала першою жертвою Тома Реддла, і жертвою невинною. За усіма канонами сентименталістської естетики, вона повинна була б викликати у читачів співчуття, але насправді пробуджує сміх і зневагу. За життя вона піддавалася булінгу (так, з неї кепкували, наприклад, через окуляри); а помирає вона… у туалеті від погляду василіска. І її привид оселяється тут само, в туалеті, який через це змушені були закрити. Міртл, ображена на весь світ, постійно жаліється на свою негарну зовнішність та наглу смерть. Будучи дійсно невинною жертвою випадкових обставин, вона тим не менш, не викликає співпереживання, а скоріше зневагу завдяки авторському уїдливому сарказмові.

Отже, можна стверджувати, що традиції сентименталізму значною мірою визначають художній світ романів про Гаррі Поттера: на рівні використання естетики сентименталізму, на рівні алюзій та ремінісценцій й навіть на рівні іронічного пародіювання.

Список літератури

1. Granger J. Harry Potter’s bookshelf: the great books behind the Hogwarts adventures / John Granger. – N.-Y.: Berkly books, 2009. – 315.

THERMAL PROPERTIES OF FOREST SOILS IN UKRAINIAN STEPPE

Gorban Vadym Anatoliyovych
Ph.D., Associate Professor

Yakobchuk Kateryna Sergiivna

Tetiukha Oksana Grygorivna
Oles Honchar Dnipro National University

The thermal properties of the soil are its important characteristic, which determines the accumulation and movement of heat in the soil, and also affects the temperature and heat flux in the soil depending on time and depth [1]. The heat flux distribution in soil subject to a temperature gradient is based on three main thermal properties of the soil: thermal conductivity (λ), thermal capacity (C) and thermal diffusivity ($\alpha = \lambda/C$). Changes in temperature affect the physical properties of the soil, causing its thermal properties changes [2].

The goal of our work is to study the thermal properties of soils in forest biogeocenoses of the steppe zone.

The investigation of the thermal properties of soils of forest biogeocenoses was carried out using soil samples taken from five soil sections laid in five trial plots in the Glubokiy ravine. A detailed description of the trial plots and soil sections is given in the work of V. M. Yakovenko [3]. Below we give a brief description of the studied objects using the above work. Trial plot 1 is located on the virgin steppe, located on the northern exposition of the ravine. The area has a slope of 8° northern exposure. Soil – Calcic Chernozem (Siltic, Tonguic). Trial plot 2 is located on the middle third of the slope of the northern exposition of the ravine. The area has a slope of 15° northern expositions. Soil – Luvic Chernozem (Siltic, Hyperhumic, Pachic). Trial plot 3 is located on a leveled area of the ravine. Soil – Chernic Phaeozem (Siltic, Pantocolluvic, Hyperhumic, Pachic). Trial plot 4 is located on the middle third of the southern exposition of the ravine. The area has a slope of 14° southern exposure. Soil – Luvic Chernozem (Siltic, Hyperhumic, Pachic). Trial plot 5 is located on the virgin steppe, located on the southern exposition of the ravine. The area has a slope of 3° southern exposure. Soil – Calcic Chernozem (Siltic, Tonguic).

The air temperature was measured using a Starmeter digital anemometer-thermometer-hygrometer (ST8021). The temperature of the soil (at the surface (0 cm) and at depths of 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 and 50 cm) was determined using a set of temperature sensors. Ten sensors were placed in a pre-prepared well with a depth of about 52 cm. Using the application developed by A. A. Gorban, temperature sensors connected via Bluetooth to a smartphone, transmitting digital information to it regarding the measured soil temperature. The thermal properties of the soil (thermal diffusivity, thermal capacity and thermal conductivity) were determined by the method of pulsed heating, which is the most used in such investigations [4].

Investigations were performed using the installation and software described in the work [5].

Field measurements of soil temperature (layer 0–50 cm) in the summer period of 2018 gave possibility to determine that the highest air temperature is typical for the trial plot 1, which is located on the northern edge of the ravine. The air temperature, which was measured on the trial plot 2 (the southern edge of the ravine), turned out to be 2 degrees lower than on the trial plot 1. When transitioned under the forest stand, the air temperature decreases by an average of 1.5 degrees (trial plots 2 and 4) and at the lowest point of the ravine (trial plot 3 in the leveled area of the ravine), the lowest air temperature is observed compared to other trial areas, with a minimum difference of 2 degrees and a maximum of about 6 degrees.

The maximum temperature of the soil surface was found on the trial plot 5. Transition under the canopy of forest vegetation on the trial plot 4 led to a decrease in temperature by more than 4 degrees. The transition from trial plot 1 to trial plot 2 led to a decrease in soil surface temperature by 2,4 degrees. The minimum temperature of the soil surface, as well as the air temperature, was found on the trial plot 3. Moreover, the maximum temperature difference was about 8 degrees (trial plots 3 and 5).

The maximum soil temperature at a depth of 50 cm was also identified in the trial plot 5. The transition under the canopy of forest vegetation reduces the recorded temperature by less than 1 degree. The difference between soil temperatures at a depth of 50 cm of trial plots 1 and 2 is about 1,5 degrees. The minimum soil temperature at a depth of 50 cm was detected in the trial plot 3. The maximum difference between this characteristic was found for trial plots 3 and 5 and is almost 6 degrees.

The calculation of the average temperature of the soil layer of 0–50 cm revealed that its maximum value is also characteristic of the trial plot 5. When transitioning to trial plot 4, the average value decreases by almost 2 degrees. When moving from trial plot 1 to trial plot 2, the average temperature decreases slightly more than 1 degree, as well as when transitioning from trial plot 2 to trial plot 3. The maximum difference in average temperature of trial plot 3 and 5 is almost 7 degrees.

The maximum difference between the air temperature and the average soil temperature was found on the trial plot 1 and its gradual decrease is observed towards the trial plot 5.

Calculations of the difference between the surface temperature of the soil and at a depth of 50 cm showed that its maximum value is typical for trial plot 5, slightly less for trial plot 1. Transition under the canopy of forest vegetation helps to reduce the observed temperature difference, and on trial plot 3 in thalweg observed its increase. This indicator is important for understanding the thermal properties of the upper horizons of the investigated soils, since it makes it possible to indirectly judge their thermal conductivity, thermal capacity, and thermal diffusivity. Considering the obtained data, it can be assumed that the soils of the trial plots 1 and 5, which differ in the increased temperature difference of the soil surface and at a depth of 50 cm, are characterized by increased values of thermal capacity and relatively small values of thermal conductivity and thermal diffusivity. The soil of the test area 4 should have a

small thermal capacity and increased values of thermal conductivity and thermal diffusivity. The soils of the trial plots 2 and 3 should naturally be characterized by relatively average thermal properties.

To verify the formulated assumptions, we determined the thermal properties of the investigated soils.

As a result of the investigation of the thermal properties of the soil of trial plot 1, it was found that the maximum thermal conductivity (0.775 J/(m·s·K)) is characteristic of the Hpk horizon, while other values show lower values of this characteristic. The maximum thermal capacity (1.335 MJ/(m^3·K)) was also found in the Hpk horizon, and its value decrease is observed with increasing of depth. The maximum value of thermal diffusivity (6.156 × 10^{-7} m^2/s) was revealed in the Pk horizon; in general, along the profile with its depth, its gradual increase is observed. In general, the upper horizons are characterized by lower values of thermal conductivity and thermal conductivity in comparison with the lower ones, while the upper horizons are characterized by higher values of thermal capacity. This is explained by the existence of a direct relationship between the thermal capacity and the content of organic matter (Teorii.., 2007), the maximum values of which are associated with the upper horizons of chernozems (Belova, Travleyev, 1999; Degtyarev, 2011). The values of thermal conductivity and thermal diffusivity turn out to be more dependent on the content of the silt fraction (Lukyashchenko, Arkhangelskaya, 2018), the increased content of which is characteristic of the lower horizons of ordinary chernozems (Medvedev, Laktionova, 2011). These relationships are most pronounced in zonal chernozems beneath the steppe vegetation, in which there are no significant differences in the distribution of the silt fraction over the upper and lower horizons (Travleyev, Belova, 2008). However, in soils with the intensity of eluvial-illuvial processes increases significantly, the revealed patterns are less pronounced.

When investigating the soils of the trial plot 2, it turned out that the maximum thermal properties (0.727 J/(m·s·K), 1.292 MJ/(m^3·K) and 5.675 × 10^{-7} m^2/s) are associated with the eluvial horizon H4el, bordering at the bottom with the first illuvial horizon Hpil. It is precisely as a result of the leaching process that a silt fraction accumulates in this horizon, which leads to increased values of thermal properties in this horizon. In general, eluvial horizons naturally differ in smaller values of thermal properties as a result of leaching of the silt fraction in comparison with illuvial horizons.

The results of the study of the soil of trial plot 3 showed that in the eluvial horizon H3el, bordering in the lower part with the illuvial horizon Hpil, is the maximum values of thermal conductivity (0.741 J/(m·s·K)) and thermal diffusivity (5.797 × 10^{-7} m^2/s). The maximum thermal capacity (1.375 MJ/(m^3·K)) was found in the Phil horizon. The features of such a distribution of the thermal properties of this soil are also explained by the significant intensification of eluvial-illuvial processes.

Investigations of the thermal properties of the soil of trial plot 4 also revealed their dependence on the distribution characteristics of the silt fraction along the horizon. The maximum values of thermal conductivity (0.783 J/(m·s·K)) and thermal diffusivity (6.142 × 10^{-7} m^2/s) were found in the eluvial horizon H3el, bordering in

the lower part with the illuvial horizon Hil. The maximum thermal capacity (1,400 MJ/(m^3·K)) is characteristic of the Hpil horizon. In general, there is an increase in the thermal capacity in the lower illuvial horizons compared to the upper eluvial horizons.

As a result of studying the soil of trial plot 5, it was found that the maximum values of thermal conductivity and thermal diffusivity (0.785 J/(m·s·K) and 6.489 × 10^{-7} m^2/s, respectively) were found in the Pk horizon. In general, there is an increase in the values of the mentioned characteristics with depth. The maximum thermal capacities (1.270 and 1.243 MJ/(m^3·K)) are characteristic of the upper Hpk and Hdk horizons, respectively, it indicates the maximum accumulation of organic matter in these horizons.

As a result of a direct determination of the thermal properties of the investigated soils, it was found the most assumptions were based on measuring air and soil temperatures are not confirmed.

Calcic Chernozem is characterized by increased values of the investigated temperature indices in comparison with Luvic Chernozem. The minimum values of these characteristics are established for Chernic Phaeozem. A direct relationship was established between the values of thermal conductivity and thermal diffusivity of Calcic Chernozem and the content of silt fraction in it. A direct relationship was found between the thermal capacity of Calcic Chernozem and the content of organic matter in it. The established relationships do not appear clearly in Luvic Chernozem and Chernic Phaeozem. The maximum values of thermal properties for Luvic Chernozem and for Chernic Phaeozem were found in the eluvial horizon, bordering in the lower part with the illuvial horizon. The eluvial horizons of Luvic Chernozem and Chernic Phaeozem are characterized by lower thermal properties comparig with the illuvial horizons. The thermal properties of soils can be used to clarify the distribution characteristics of the silt fraction and organic matter along the profile, as well as to determine the intensity of the eluvial-illuvial processes. The establishment of these soil features is an important characteristic of their soil genesis, it is especially important for chernozem soils under forest vegetation.

References

1. Abu-Hamdeh N.H. Thermal properties of soils as affected by density and water content // Biosystems Engineering. – 2003. – № 86(1). – pp. 97-102. DOI: 10.1016/S1537-5110(03)00112-0.

2. Boukelia A., Eslami H., Rosin-Paumier S., Masrouri F. Effect of temperature and initial state on variation of thermal parameters of fine compacted soils // European Journal of Environmental and Civil Engineering. – 2019. – № 23(9). – pp. 1125-1138. DOI: 10.1080/19648189.2017.1344144.

3. Yakovenko V.M. Vplyv delyuvialnykh protsesiv na macro- ta mikromorfologiyu bairachnykh lisovykh gruntiv [The influence of deluvial processes on macro- and micromorphology of ravined forest soil] // Gruntoznavstvo. – 2014. – № 15(3-4). – pp. 74-88 (in Ukrainian). DOI: 10.15421/041419.

4. Bachmann J., Horton R., Ren T., Van Der Ploeg R.R. Comparison of the thermal properties of four wettable and four water-repellent soils // Soil Science

Society of America Journal. – 2001. – № 65(6). – pp. 1675-1679. DOI: 10.2136/sssaj2001.1675.

5. Gorban V.A., Gorban A.A. Issledovanie teplofizicheskikh svoistv pochvy metodom impulsnogo nagreva [Investigation of the thermalphysic soil properties with the help of an impulse heating method] // Gruntoznavstvo. – 2007. – № 8(3-4). – pp. 95-99 (in Russian).

DYNAMIC MODEL OF CAPACITANCE MICROMECHANICAL ACCELEROMETER

Hraniak Valerii Fedorovich
PhD, Associate Professor
Vinnytsia National Technical University

As of today, a strong tendency has developed to construct systems for technical inspection and diagnostics of electric power machines based on analysis of their vibroacoustic characteristics. This is due to both a high informational content of this parameter and with the opportunity to measure the said parameter directly in electric machine's operational mode without the need to intervene into its design [1]. However, a significant technical problem that arises during construction of systems for inspection and diagnostics of low-speed electric machines (including hydropower units of HPPs and PSPPs) lies in a considerable limitation on the use of known sensors of vibration velocity and vibration displacement due to the fact that rotary revolution speed in such machines is normally lower than the lower boundary of operation for sensors of this type [2]. One of the approaches to solution of this problems lies in the use of accelerometerers. That said, when analyzing technical characteristics of known vibration accelerometers [3], one of the most promising ones to be used in systems for technical inspection and diagnostics of low-speed electric machines is a capacitance micromechanical accelerometer.

The change in capacity of capacitance micromechanical accelerometer is linearly connected with displacement of the sensor's movable part. Since the sensor's movable part is cushioned on stretches, in case of its destabilization own damped oscillations will arise, overlaying the forced displacement of equilibrium point. Id est:

$$X(t) = X_в(t) + X_{пр}(t), \quad (1)$$

where $X(t)$ – the dependency of general displacement of the sensor's movable part in relation to the stationary one; $X_{пр}(t)$ – the forced component of general displacement of the sensor's movable part, which is determined by external influence (sensor's acceleration); $X_в(t)$ – own displacement of the sensor's movable part in relation to the stationary one determined by own inertial movement.

Since forced component of the general displacement of the sensor's movable part is exclusively determined by external influence, then in the absence (compensatedness) of gravitation component's projection onto the measuring axis, which brings an additive error component into an output signal of capacitance micromechanical sensor [4], this may be determined as:

$$X_{пр}(t) = \frac{m}{k}\varepsilon(t). \quad (2)$$

In its turn, own component of displacement of the sensor's movable part is determined by presence of "elastic pendulum" mechanical system. So, under the action of constant i-agitation this may be described by expression:

$$\frac{d^2X_{ei}(t)}{dt^2}+\frac{P}{m}\frac{dX_{ei}(t)}{dt}+\frac{k}{m}\cdot X_{ei}(t)=0, \quad (3)$$

where P – the coefficient of resistance to displacement of the movable part; $X_{ei}(t)$ – displacement of the sensor's movable part in relation to equilibrium position from i-agitation.

Then general displacement of the sensor's movable part in relation to the stationary one under the action of constant i-agitation will be described by the following nonuniform differential of second order:

$$\frac{d^2X_i(t)}{dt^2}+\frac{P}{m}\frac{dX_i(t)}{dt}+\frac{k}{m}\cdot X_i(t)+\frac{m}{k}\varepsilon_i=0. \quad (4)$$

Since in real-world sensor the inertial resistance coefficient is fairly minor, while stretches have quite a high stiffness, the following inequation will be implemented:

$$\left(\frac{P}{m}\right)^2-\frac{4k}{m}<0, \quad (5)$$

and solution of (4) in relation to $X_i(t)$ will look as follows:

$$X_{ei}(t)=e^{-\xi\omega_0 t}(A_i\cos(\omega_0 t)+B_i\sin(\omega_0 t))+X_{np}, \quad (6)$$

where A_i *and* B_i – the integration constant determined by initial conditions; $X_{пр}$ – the coordinate of equilibrium position under resultant of system of forces; ω_0 – the cyclic frequency of own oscillations of the sensor's movable part; ξ – the coefficient of proportionality between cyclic frequency of own oscillations and coefficient of their damping. That said:

$$\omega_0=\sqrt{\frac{k}{m}}, \quad (7)$$

and,

$$\xi=\frac{P}{2\sqrt{k\cdot m}}, \quad (8)$$

Then own general displacement of the sensor's movable part, based on its temporal implementation may approximately be found out as follows:

$$X(t)=\sum_{i=1}^{n}X(t-i\cdot T_\partial), \quad (9)$$

where T_∂ – the system's discretization interval.

Expression (20) enables us to evaluate the experimental value of instantaneous displacement of the sensor's movable part, with application of its interpretations for theoretical analysis of metrological characteristics of capacitance micromechanical sensor being quite complicated. Hence, to solve this problem it is advisable to use the transient characteristics of own displacement of the sensor's movable part in relation to the stationary one $h(t)$ depending on the sensor's acceleration, which may quite easily be calculated based on its passport data. Such being the case, general displacement of the movable part may be determined as follows:

$$X(t)=\varepsilon(0)\cdot h(t)+\int_0^t\frac{d\varepsilon(t)}{dt}h(t-\tau)d\tau. \quad (10)$$

We will obtain a typical transient characteristics of capacitance micromechanical accelerometer for sensor ADXL320 by Analog Devices).

Since initial zero conditions are linked to the sensor's previous mode of operation (its zero displacement and speed), then, according to the conditions set forth above, we have:

$$\begin{cases} X_{ві}(0) = 0, \\ v_{ві}(0) = 0. \end{cases} \tag{11}$$

Such being the case, the speed of the sensor's movable part will be described using the following expression:

$$v_{ві}(t) = \frac{dX_{ві}(t)}{dt} = \omega_0 e^{-\xi\omega_0 t}(B_i \cos(\omega_0 t) + A_i \sin(\omega_0 t)) - \\ - \xi\omega_0 e^{-\xi\omega_0 t}(A_i \cos(\omega_0 t) + B_i \sin(\omega_0 t)) \tag{12}$$

Having solved the system that includes (6) and (12) taking into account the initial conditions (11), in relation to integration constants for time moment t=0, we will obtain:

$$\begin{cases} A \approx -10^{-9}, \\ B \approx -7{,}91 \cdot 10^{-10}. \end{cases} \tag{13}$$

The voltage variation function at the sensor's output:

$$U(t) = \beta \cdot \gamma \cdot X(t). \tag{14}$$

Or having substituted into (14), which is normally used when establishing the equation of transformation of capacitance micromechanical accelerometer:

$$U(t) = \frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}\left(\varepsilon(t) + \Delta_д(t)\right) = \frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}\varepsilon(t) + \frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}\Delta_д(t), \tag{15}$$

where $\varepsilon(t)$ – the acceleration value being measured; $\Delta_д(t)$ – the dynamic error that arises as a result of own displacement of the sensor's movable part in relation to the stationary one, conditioned by its inertia.

Expression (10) for a random temporal variation of measuring acceleration may be written as follows:

$$U(t) = \frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}\left(\varepsilon(0) \cdot h(t) + \int_0^t \frac{d\varepsilon(t)}{dt} h(t-\tau)d\tau\right). \tag{16}$$

In its nature, dependency (34) is the mathematical model of capacitance micromechanical accelerometer that describes the dynamic mode of its operation.

Having regard to (15) and (16), we will obtain the expression to evaluate the value of the absolute dynamic error of capacitance micromechanical accelerometer:

$$\Delta_д = \frac{\frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}\left(\varepsilon(0) \cdot h(t) + \int_0^t \frac{d\varepsilon(t)}{dt} h(t-\tau)d\tau\right) - \frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}\varepsilon(t)}{\frac{\beta \cdot \gamma \cdot m}{k}} = \\ = \varepsilon(0) \cdot h(t) + \int_0^t \frac{d\varepsilon(t)}{dt} h(t-\tau)d\tau - \varepsilon(t). \tag{17}$$

CONCLUSIONS

1. Obtained was the mathematical model of capacitance micromechanical accelerometer in the dynamic mode of operation, which allows establishing the unambiguous connection between the value of acceleration of the sensor's housing and the value of its output voltage. It was demonstrated that, in the dynamic mode of operation, this sensor is characterized by dynamic error conditioned by the movable part's inertial properties and elasticity of stretches.

2. Obtained was the mathematical dependency of the absolute dynamic error of capacitance micromechanical accelerometer, withdrawal of which from measurement results allows raising the precision of the said primary measuring transformer.

REFERENCES

1. Levitsky A. S. Improving efficiency of diagnostics of powerful hydro units due to the use of capacitive meters of mechanical defect parameters / A. S. Levitsky A. S. // Hydropower of Ukraine – 2010 – No. 4 – P. 10-13.

2. Hraniak V. F. Correlation approach to determination of weight coefficients of artificial neural network for vibro-diagnostics of hydro units. / V. F. Hraniak, S. Sh. Kazyv, V. V. Kukharchuk // Bulletin of Academy of Engineering of Ukraine – 2017 – No.4 – P. 100-105.

3. Frieden J. Modern sensors. / J. Frieden – Moscow: Technosphere, 2005. – 592 p.

4. Hraniak V. F. Correlation method for calculation of weight coefficients of artificial neural-like networking hydraulic units' diagnostic systems / V. F. Hraniak, V.V. Kukharchuk, V. V. Bilichenko and other // Proceeding of SPIE. Photonics Applications in Astronomy, Communications, Industry and High-Energy Physics Experiments – 2019 – No. 11176 – 7 p.

APPROACHES FOR DESIGNING THE FUNCTIONAL STRUCTURE OF THE ADAPTIVE MOBILE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Kostiuk Mykhailo Anatoliyovych
postgraduate student
Kyiv National University of Trade and Economics

The modern paradigm of national higher education is oriented towards the variability of educational systems, the expansion of their interaction and forms of education, the introduction of a wide range of software models, their adaptation to the educational process, the flexibility to respond to contemporary challenges of society. In order to support the fast-growing society in education adaptive mobile educational environment should be developed.

Adaptive mobile educational environment – is a platform, which provides data and functional methods for a huge number of applications for different institutions (universities). One of the most important things in the solution development is the process of design of the functional structure (architecture).

There are a lot of methods and approaches for the design of such a complex system, but in case of the designing of the adaptive mobile educational environment these methods should consider some important peculiarities:

1) The system should support hundreds of millions of users and should be scalable.

2) The system should have an availability to work with different education institutions.

3) The system should respond to the user action as fast as possible (no more than 500ms for one user request)

4) And the most important for the educational institutions is that the system should be budgetary.

In order to support all these peculiarities, the proper architecture was designed (Figure 1).

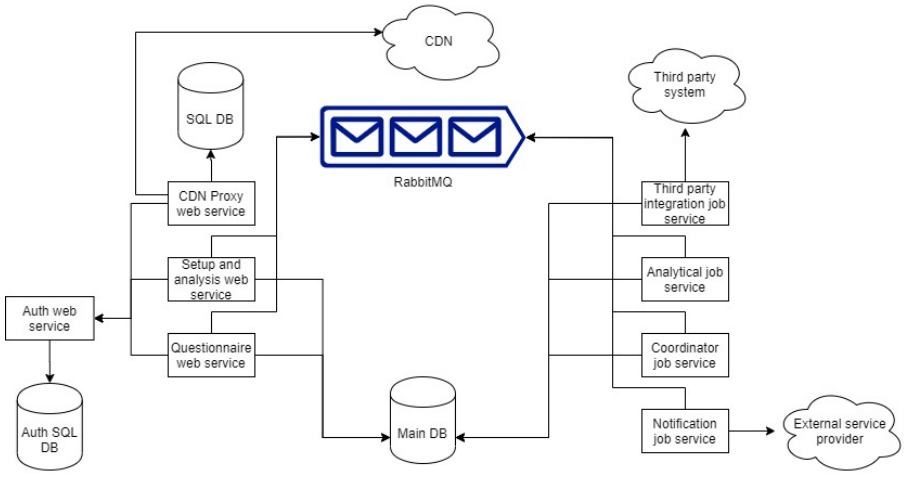

Fig. 1. Architectural structure of the adaptive mobile educational environment

In order to support all provided requirements, web-queue-worker architecture was applied. This architectural approach allows to distribute all the functionality between web services and internal job services (workers). All the web services will have only primitive input/output operations without any hard processing logic. Any additional processing will be provided on the side of job services. These job services do not have any external interface, unlike web services. They just represent special win-services (on Windows OS) or demons (on Linux OS).

The communication between the services is organized via RabbitMQ, which represents a message bus [1]. RabbitMQ provides the durability of sent message and ensures, that in case of unexpected stop of the any job service, the messages will be available for further processing after service restart.

In addition, there is no necessity to store user files on the side of the system. For these purposes will be used CDN. CDN allows to distribute and cache user files among the datacenters all over the world in order to provide the fastest access to the files from any country in the world.

As the system should be scalable, there is no doubt, that the system will be hosted in the cloud. So that we will have an availability to use integrated CDN, integrated message bus providers, and scalable infrastructure for databases. The most popular cloud services such as Amazon AWS [2, 3] and Microsoft Azure supports all required services on their side.

Proposed architectural solution supports all the requirements, that were provided before the system design. By means of the distributed architecture, the system will be scalable, effective and durable. All the external parts of the system will help to save budget for the development of the system

References

1. Maarten van Steen, Andrew S. Tanenbaum. Distributed Systems. Third edition. Preliminary version 3.01pre. – 2017. – pp. 213-222.

2. AWS Well-Architected Framework. – 2019. – pp. 1-82.

3. Architecting for the Cloud. – 2018. – pp. 1-45. Electronic Resource: https://d1.awsstatic.com/whitepapers/AWS_Cloud_Best_Practices.pdf

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АНСАМБЛЕВОГО ВИКОНАВСТВА У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Овчаренко Ліліана Валерієвна, методист-викладач
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Овчарова Ірина Арсентьевна, методист-викладач
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Пріоритетні для сучасної музичної педагогіки творчі принципи всебічного особистісного та художнього креативного розвитку й виховання молодого виконавця відповідають соціальним потребам підготовки висококваліфікованих фахівців. Завдання з модернізації всіх навчальних програм вимагає переосмислення системи засобів навчання в музиці. При цьому постає потреба збереження педагогічно виправданих традиційних психолого-педагогічних і методичних позицій.

Нині у спеціальній педагогіці помітно зріс інтерес до фортепіанного ансамблю не тільки як виду виконавської діяльності, а й як до форми навчання гри на інструменті. Аналіз різних джерел показав, що питання ансамблевого виконавства завжди викликали глибокий інтерес серед музикантів-педагогів та дослідників минулого й сьогодення. До числа найбільш цікавих робіт методико-педагогічного типу, що заслуговують серйозну увагу належать праці А. Войтоловськогої, В. Зеленіна, Р. Давидена, А. Зибцева, А. Готліба та інших музикознавців.

Мета дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні особливостей формування навичок ансамблевого виконавства у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Слід зазначити, що специфіка формування навичок гри в ансамблі зумовлена особливостями процесу спільної музично-виконавської діяльності. Мистецтво ансамблевого виконання полягає в умінні виконавця порівнювати свою художню особистість, свій виконавський стиль, технічні навички з індивідуальністю, стилем, засобами виконання партнера, що забезпечує узгодження та послідовність виконання в цілому. В результаті взаємодії партнерів в ансамблі поступово формуються такі важливі професійно-педагогічні якості, як: емоційна стійкість, увага, емпатія та інші.

Одним із важливих завдань є підбір учасників ансамблю, рівних за своєю музичною підготовкою та володінням інструментом. Індивідуальний підхід до кожного студента – це не тільки правильний підбір репертуару, а й уміння створити певну психологічну тональність у взаєминах між студентами. Сприятливий морально-психологічний клімат в ансамблі – запорука успішної роботи, що дозволяє направити енергію студентів на діяльність ініціативного й творчого характеру, а вміло регульована динаміка емоційних станів стимулює цей процес.

Важливу роль у роботі над удосконаленням навичок ансамблевого виконання відіграє ознайомлення студента з партією партнера. Детальний аналіз музичного матеріалу, музично-виражальних засобів у партії партнера, проблемних з точки зору спільного виконання епізодів сприяє активізації уваги та музичної пам'яті. Величезне значення набуває прагнення двох партнерів зобразити одного, «чотирирукого піаніста» [1].

Безумовно, технічно вірне ансамблеве виконання передбачає жорстку єдність темпу, врівноваженість у силі звучання всіх партій (єдність динаміки), узгодженість штрихів (єдність фразування) і неприпустимість текстових помилок. В області темпу й ритму індивідуальність виконавців позначається дуже чітко. Непомітна у сольному виконанні легка зміна темпу або незначне відхилення від ритму при спільній грі може різко порушити синхронність. Партнери визначаються з темпом перед початком власного виконання: необхідно, щоб усі прискорення і уповільнення були вивірені й відпрацьовані. Будь-який фортепіанний дует повинен мати свою систему певних жестів, поглядів і навіть зітхань, що дозволяє, синхронно починати твір, правильно показуючи ауфтакт, знімати заключний акорд тощо. Зазначимо, що такі жести мають бути практично непомітні публіці.

Під час дослідження з'ясовано, що формуванню навичок ансамблевого виконавства сприяє психофізіологічний тренінг, складовою частиною якого є психологічна установка. Її завдання – створення атмосфери творчого пошуку, упевненості в собі, подолання технічних труднощів, сценічного хвилювання. Для досягнення позитивного результату доцільно застосовувати синхронне дихання в темпі твору, що виконується. Застосування вправи синхронного дихання сприяє синхронізації відчуттів метричної пульсації між партнерами й усвідомленню ними регулювальної ролі акцентів, що приводить до єдності темпу як головного чинника виконання в ансамблі.

У ході наукового пошуку виявлено, що в процесі занять фортепіанним ансамблем зростає рівень професійної підготовки студентів. Цьому сприяють: підтримка у студентів стійкого професійного інтересу до роботи над фортепіанним ансамблем шляхом створення психологічно комфортного мікроклімату під час творчого співробітництва педагога та студентів; застосування у роботі навчального репертуару, що має професійну спрямованість; розвиток самостійності студентів на основі творчого підходу до засвоєння, аналізу й узагальненню знань, умінь та навичок.

Висновки. Отже, ансамблеве виконавство сприяє формуванню комплексу професійних музично-виконавських навичок, орієнтованих на фахову діяльність майбутніх учителів музичного мистецтва.

Література

1. Готліб А. Нотатки про фортепіанний ансамбль // Музичне виконавство. Вип. 8. М., 1973. 93 с.

2. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки //К., 2001. 37 с.

3. Польская И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика // Харьков., ХГАК., 2001. 396 с.

ІННОВАЦІЙНА КОНЦЕЦІЯ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ

Заря Лариса Олександрівна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фортепіано
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Костенко Тетяна
студентка 2 курсу факультету
фізичного виховання та мистецтв
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

До системи музичного виховання входять: діяльність педагога, діяльність дитини, засоби виховання, умови та форми організації музичної діяльності тощо. До розробки системи музичного виховання існують різноманітні підходи у педагогів-музикантів різних країн, що в свою чергу ґрунтуються на різних концепціях, зокрема і інноваційних [1, с. 89]. Прагнення до інтеграції (органічного поєднання відомостей інших навчальних предметів навколо однієї теми уроку, є однією *з найперспективніших інновацій,* яка закладає нові умови діяльності вчителя музики та музичного мистецтва й учнів). навчального матеріалу, є природною і провідною тенденцією всесвітнього і вітчизняного освітнього процесу. Починаючи з ХХ сторіччя з'явилася інноваційна концепція музичного навчання, якою стала система поглядів, об'єднана єдиним фундаментальним задумом, що визначає розуміння явищ і процесів музичного навчання та передбачає більш ефективну реалізацію процесу музичного виховання, є основою для розробки системи музичного виховання та конкретних педагогічних технологій. Серед найпоширеніших інноваційних концепцій музичного виховання відмітимо концепції М. Монтессорі, К. Орфа, Е. Жак-Далькроза, З. Кодая, Ш. Сузукі, Г. Зілвея. К. Завалко визначила, що спильними для їх інноваційних концепцій є прагнення засобами музики вплинути на духовний світ учнів, сприяти гармонійному розвитку особистості, вихованні емоційної чутливості та музичних здібностей, засвоєнню музики як специфічної мови людського спілкування. Автори концепцій музичного навчання були переконані, що виховання музичності неможливо поза музичним сприйманням, навчанню гри на музичному інструменті та співу по нотах, яке повинно передувати досвідом живого спілкування з музикою [1, с. 137].

Яким чином вчитель музики та музичного мистецтва має підготуватися до інноваційного уроку? К. Завалко окреслює, на наш погляд, цікавий підхід Б.Р. Рачіна, який пропонує такий орієнтовний план підготовки вчителя до інноваційного уроку музики та музичного мистецтва:

- визначення теми, мети, типу уроку;
- моделювання художньо-педагогічної ідеї;
- вибір музичного матеріалу, встановлення інтонаційних, жанрових та стилістичних співвідношень частин музичного матеріалу, виявлення

драматургічних потенцій, укладених у ньому, визначення відповідності музичного матеріалу віковим особливостям учнів;

- освоєння вчителем музичного матеріалу, в тому числі і виконавського;

- музично-теоретичне і музично-історичне дослідження матеріалу, виділення найбільш важливих для даного уроку аспектів, фактів, деталей;

- осмислення ідеї, образного змісту музичних творів, що звучатимуть на уроці; актуалізація їх змісту в проблематиці, по розкриває питання буття сучасного світу на рівні особистісно-значущих інтересів учнів;

- підбір необхідних для збагачення і конкретизації сприйняття музичного образу творів інших видів мистецтв (віршів, цитат з художніх творів, висловлювань видатних людей; слайдів з репродукціями творів образотворчого мистецтва, відеоматеріалів знаходження епіграфу до уроку);

- проектування теми і матеріалу уроку з урахуванням конкретного колективу учнів, аналіз майбутнього уроку з позиції учнів, їх психологічних вікових особливостей, соціокультурного середовища, кола інтересів;

- пошук оптимальних педагогічних технологій і методів роботи, що забезпечують ефективність педагогічної роботи вчителя, результативність навчальної діяльності учнів, їх самостійність і активність на уроці;

- визначення організаційної структури уроку, розподіл часу на всі етапи уроку; планування чергування різних видів музичної діяльності [1, с. 298].

Науковцями зазначається, що робота в інноваційному режимі потребує побудови вчителем музики освітнього процесу на основі врахування інтересів і освітніх потреб дітей, що постійно змінюються, а також здійснення індивідуального підходу до кожної дитини, розвиненої гнучкості, здібності до постійної само зміни та імпровізації.

До найбільш важливих завдань використання інноваційних технологій у процесі музичного навчання та виховання відноситься:

-підвищення мотивації, інтересу до предмету, що вивчається;

-посилення пізнавальної активності;

-створення комфортної обстановки, атмосфери взаєморозуміння в процесі навчання;

- розкриття творчого потенціалу, розвиток музичного сприйняття, ініціативи.

К. Завалко вважає що, з позицій специфіки уроку музики, як художнього явища, кожен його тип може бути втілений в різні форми, як інноваційні, так і традиційні:

- проблемні і творчі уроки, уроки-дослідження;

- уроки-казки, уроки-подорожі, уроки-екскурсії;

- уроки-концерти, уроки-виставки, уроки-диспути, уроки-турніри, народні свята, «пейзажні», «портретні» уроки;

- інтегровані, панорамні, монографічні уроки, уроки-діалоги, тощо [1, с. 315]. Для реалізації мистецьких технологій на уроках музики і музичного мистецтва загальноосвітніх навчальних закладів у контексті особистіно-орієнтованого підходу, вважає Раструба Т.В., вчитель має і сам творчо розвиватися. Відтак застосування інтерактивних технологій сприяє зміні типу

взаємодій «учитель-учень», де «вчитель переходить до співпраці, орієнтуючись на аналіз не стільки результатів, скільки музичної діяльності дітей, а учень стає активно творчим» [4, с. 126].

Звичайно**,** вчителю музики та музичного мистецтва необхідно побудувати свою діяльність таким чином, щоб зацікавити учнів високохудожньою музикою, познайомити їх з різними музичними стилями і напрямами [3, с. 153].

Засадами інтегрованого уроку музичного мистецтва має бути:

- розвиток сенсорного апарату дитини, «витончення» її почуттів, збагачення емоційного світу;
- взаємозв'язок різних видів мистецтва, використаних як на основі ідейно-тематичної спільності, аналогії, так і на асоціативному рівні;
- робота над розумінням мови різних видів мистецтва: у музиці – звуку, у живописі – кольору, у танці – руху, в архітектурі – форми,розміру, об'єму, у літературі – слова та ін.;
- розвиток образного, асоціативного мислення, фантазії, уяви, творчих здібностей дітей;
- художньо-творча діяльність учнів: театральна, музична, образотворча, декоративно-прикладна, літературна та ін. [2, с. 2].

Отже, інноваційна концепція музичного навчання визначається засадами інтегрованого уроку, важливими завданнями використання інноваційних технологій, системою поглядів, які об'єднуються єдиним фундаментальним задумом, що визначає розуміння явищ і процесів музичного навчання та передбачає більш ефективну реалізацію процесу музичного виховання, що стає основою для розробки системи музичного виховання та конкретних педагогічних технологій.

Література

1. Завалко К.В. Педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти. Монографія. Черкаси, 2013. 520 с.
2. Копко Л. І Інтегрований урок музичного мистецтва як засіб формування особистості школяра. //Мистецтво в школі. Київ. 2015, № 4. 47 с.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ, 2010. 274 с.
4. Палаженко О. Формування музичного смаку у дітей молодшого шкільного віку на уроках музики. //Нова педагогічна думка. Рівне : РОІППО, 2011, № 2. 178 с.

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА КРИМІНАЛІСТИКИ

Хортюк Анна Анатоліївна
Студентка

Ланцедова Юлія Олександрівна
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права і процесу,
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет, м. Київ

Україна є незалежною, правовою державою. Де засади демократії цінуються вище всього. У громадян існує прямий обов'язок дотримання обов'язків громадянина, а у держави – забезпечення виконання прав та свобод. Особливо важливим це є для діяльності правоохоронних органів, які покликані захищати інтереси наших громадян. Криміналістика є однією із важливих складових, що сприяє попередженню, розслідуванню злочинів.

Криміналістика повинна ефективно розвиватись в умовах динамічних правових змін нашої держави та відображатись у реформах кримінальної юстиції. Але, попри усі переконання, сучасний стан криміналістики знаходиться на пострадянському етапі та є, в багатьох аспектах, застарілим.

З урахуванням вивчених матеріалів можна визначити декілька причин такого явища:

По-перше, відсутні основоположні праці з історії криміналістики, які допомогли б прослідкувати динаміку криміналістики. Усім відомо, що без знання минулого не можна побудувати майбутнє і криміналістика не є винятком. Опираючись на радянську криміналістику та тодішні методи її застосування можна сказати, що даний спосіб є недоцільний, враховуючи тогочасні політичні режими.

Оскільки сучасний розвиток системи кримінальної юстиції в Україні здійснюється шляхом відходу від радянської моделі, слід передусім критично оцінити наявні підвалини криміналістичної науки та вирішити питання про доцільність подальшого їх використання.

По-друге, зі зміною суспільно-економічних відносин в державах, що входили раніш до складу Союз РСР, з'явились нові види злочинів, набули поширення організовані злочинні формування, зросла та зміцніла професійна і рецидивна злочинність, що викликало необхідність наукової розробки численних нових і суттєвого оновлення вже існуючи окремих (міжвидових, видових, підвидових) методів розслідування.

По-третє, так окремі методики мали різну, часом недостатньо продуману структуру, що позначалось на її змісті, сприйнятті, теоретичному осмисленні та ефективності практичного застосування.

Оскільки сучасний розвиток системи кримінальної юстиції в Україні здійснюється шляхом відходу від радянської моделі, слід передусім критично

оцінити наявні підвалини криміналістичної науки та вирішити питання про доцільність подальшого їх використання.

Наприклад, у реаліях сьогодення до кримінальної процесуальної діяльності належать негласні слідчі (розшукові) дії, тактика проведення яких, очевидно, має бути розроблена в межах криміналістичної тактики. Проте за радянських часів з криміналістики виокремилась наука оперативно-розшукової діяльності, співвідношення якої з криміналістикою в питаннях тактичного забезпечення розслідування навіть тоді було до кінця не визначеним, а сьогодні – взагалі є незрозумілим. Тому розв'язання цієї проблеми має принципово важливе значення.

На нашу думку, на основі наведених даних вже можна зробити висновки про напрямки та перспективи розвитку криміналістики у країнах СНД, а саме: 1) відновлення довіри до правоохоронців; підвищення оплати праці, що може вирішити проблеми: а) боротьби з корупцією; б) припинити постійні кадрові зміни; 2) збільшити державні видатки на утримання діяльності правоохоронних органів, що дозволить вирішити питання матеріально-технічного оснащення роботи слідчих; 3) приділити серйозніше ставлення до надання психологічної допомоги даній категорії осіб, надання методичних рекомендацій щодо зняття психологічної напруги аби не допустити значної деформації особистості

Отже, наразі криміналістична наука зіткнулася з низкою недоліків та прогалин, більшість норм законодавства вже показують свою нежиттєздатність, проте усі ці суперечності вирішити можна і потрібно. Третє тисячоліття дало такий потужний розвиток науці і техніці якого не було ніколи раніше. На нашу думку, до вже існуючих комп'ютерних та інформаційних злочинів можуть додатися у майбутньому численні скарги на наслідки злочинів у сфері генетики чи клонування, телепортації, а може прийдуть часи, коли людство навчиться викликати зміни погодних умов чи порушувати власність на інших планетах або в космосі, що ж мабуть і тут криміналістика змушена буде абстрагуватися від обставин і доводити своїм громадянам свою могутність та ефективність.

Список літератури

1. Офіційний веб сайт Міністерства внутрішніх справ України – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/717134;jsessionid=F26C1A4AD43F4D5AB370CC7709B6411F.

2. Сучасні проблеми криміналістики: навч. посіб. / О.В. Геселев, І.І. Присяжнюк, Я.А. Соколова, Г.В. Щербакова. – К.: Національна академія прокуратури України; Кіровоград: Антураж А, 2012. – 424 с

3. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ: Кондор, 2005

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Хазанов Володимир Іванович
Студент

Гуменюк Ірина Леонтіївна
к.е.н.

Бачинська Олена Миколаївна
к.е.н.
Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Підвищення ефективності системи бухгалтерського обліку є одним з пріоритетних завдань системи управління підприємством. Враховуючи складність та багатоаспектність системи бухгалтерського обліку, одним із основних інструментів підвищення ефективності її функціонування на підприємстві є внутрішній аудит.

Внутрішній аудит - незалежна експертна діяльність служби внутрішнього аудиту фінансової установи, яка полягає в проведенні перевірок та здійсненні оцінки і розглядається досить широко в наукових колах.

Значний внесок у розвиток наукової думки про внутрішній аудит належить таким вченим, як: Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, З. В. Гуцайлюк, Г. М. Давидов, Н. І. Дорош, З. В. Задорожний, С. Я. Зубілевич, Т. О. Каменська, Д. М. Хома, О. В. Філозоп.: М. Цілі й обсяг діяльності внутрішніх аудиторів в основному охоплюють діяльність з надання впевненості та консультацій, призначену для оцінювання та покращення ефективності процесів управління суб'єктом господарювання, а також процесів управління ризиками і внутрішнього контролю… [6, с. 674].

Головною метою внутрішнього аудиту є пошук шляхів підвищення результативності діяльності підприємства та його структурних підрозділів, підготовка інформації для прийняття управлінських рішень, контроль їх виконання для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.

Виходячи з цього, організація і здійснення внутрішнього аудиту є більш виправданими на великих підприємствах з диверсифікованою структурою виробництва, великою кількістю відділів, філій, оскільки саме в таких структурах керівництву досить складно оперативно отримати достовірну інформацію і оцінити дії керівників структурних підрозділів. Частіше потреба у внутрішньому аудиті виникає у середніх та малих підприємств, що пов'язано з ускладненням та нестабільністю нормативного законодавства, економічних відносин, впровадженням інноваційних технологій, необхідністю обробки значних інформаційних потоків та оцінкою їх релевантності.

Можливості і мета діяльності служби внутрішнього аудиту мають дуже широкий спектр та напрямки і залежать від розміру та структури підприємства, а також потреб керівництва. Останнім часом досить поширеними є укладання угоди на здійснення послуг з внутрішнього аудиту із незалежними компаніями (outsourcing) та організація внутрішнього аудиту на основі стратегічного партнерства, що передбачає відбір найманих працівників «зі сторони» для співпраці з внутрішніми аудиторами підприємства з метою виконання завдань, які внутрішня служба не в змозі виконати, наприклад, через відсутність спеціалістів вузького профілю [1, с. 281].

Внутрішній аудит на основі постійного потоку контрольно-аналітичної аудиторської інформації забезпечує запобігання проявам порушень у функціонуванні об'єкта внутрішнього аудиту як у поточний час, так і в майбутньому завдяки розробленню відповідних рекомендацій з усунення недоліків, удосконалення існуючих систем та моніторингу їх своєчасного впровадження.

Доцільність створення служби внутрішнього аудиту диктується масштабами компанії, обсягами бізнес-процесів та складністю і розгалуженістю організаційної структури суб'єкта господарювання. Головним ефектом від діяльності служби внутрішнього аудиту є впевненість власників і керівників, що діяльність підприємства спрямована на досягнення мети, для якої воно було створено, усі необхідні механізми контролю вбудовано у кожний процес та вони належно працюють. При виникненні необхідності створення такої служби та зважаючи на потребу зробити її діяльність ефективною було визначено етапи створення такого підрозділу, а саме: формулювання мети створення та завдань служби внутрішнього аудиту; встановлення основних функцій; формування особового складу; визначення організаційного статусу служби; розробка внутрішніх нормативних документів для регулювання процесу внутрішнього аудиту [3, с. 54].

Проаналізувавши основні моменти позитивних та негативних наслідків можна зазначити, що в процесі організації внутрішнього аудиту слід пам'ятати, що він повинен бути організований на такому рівні, щоб результат діяльності служби внутрішнього аудиту об'єктивно відображав діяльність підрозділу, який перевіряється, а також був доступний для розуміння всім користувачам такої інформації.

Список літератури

1. Каменська Т.О. Внутрішній аудит. Сучасний погляд : монографія. За ред. Т.О. Каменська. К., 2010. 499 с.

2. Назаренко Т.П. Служба внутрішнього аудиту: особливості організації. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Том 23. № 2. С. 119-125. ISSN 1993-0259.3

3. Офіційний сайт Консалтингової компанії «EBS». [Електронний ресурс] /Аутсорсинг і косорсинг функції внутрішнього аудиту. Режим доступу: http://ebskiev.com/ua/ebs-onlajndajdzhest/upravlinnya-kompanieyu/339-autsorsing-i-kosorsing-funktsiji-vnutrishnogo-auditu.html.

CREW LEADERSHIP AS AN IMPORTANT FACTOR IN TRAINING OF FUTURE SEAFARERS

Hud Vladyslav
I-year cadet, specialization
"Ships' power plant operation"
Danube institute of National University
"Odessa maritime academy

Bondarenko Inga
senior lecturer, Department of Humanities,
Danube Institute of the National University
"Odessa Maritime Academy"

Konstantynova Tetiana
senior lecturer, Department of Humanities,
Danube Institute of the National University
"Odessa Maritime Academy"

Leadership - the ability to influence the behavior of individuals and groups due to personal qualities in order to focus their efforts on achieving the crew's goals. When considering leadership from the point of view of managing the crew, it is necessary to say that effective leadership is the key to the successful operation of the vessel, because leadership in management is a strong and influential mechanism that applies to the activities of the entire crew and the ship as a whole.

There may be formal leaders and informal leaders in the crew. The most successful option is when the formal leader is also an informal leader. However, in practice, it often happens that a person who is a leader (has the ability to influence), does not occupy a leadership position (does not have power). There are frequent cases when the leader has only formal authority (power), being incapable through his personal qualities (lack of leadership traits) to influence the crew. Under such circumstances, the crew may have conflicts, stressful situations, manifestations of the struggle for power, which may negatively affect its activities.

Based on this, the main leadership competencies of a ship officer can be formulated: willingness to take responsibility for the crew; providing the benefits of a collective result, rather than a personal one; positive attitude towards crew members; desire for development, self-improvement and training; not afraid of "strong" subordinates; ability and willingness to motivate and inspire; ability to listen to other crew members; willingness and ability to share their experience with others; the ability to organize a crew in ordinary and extreme situations; has its own point of view; readiness for unpopular actions; resistance to stress; lack of desire to assert oneself at the expense of other crew members. The ship's officer shows his unique qualities under certain conditions, and under different circumstances, he shows them differently. In this case, a significant role is played by external factors (weather

conditions, emergency, etc.), which significantly affect the ability of the captain (senior assistant, senior mechanic, etc.) to lead the crew. In this case, the result of managerial activity is interconnected with leadership qualities and the management style of the ship officer, which means that both can be changed.

Management style - a set of methods, techniques and mechanisms of power and leadership influence on subordinates in order to ensure that they perform tasks and achieve the goals of the organization. The leadership style depends on the amount of delegated authority, the forms of power used, concern for human relations, assignments, etc.

- an authoritarian management style in which the leader has significant power, which creates opportunities for imposing his will on crew members. The main result of using an authoritarian style is to do more work than when using a democratic style, low motivation, less originality, low sociability, lack of collective thinking, aggressiveness.
- a democratic management style, which is characterized by a high level of decentralization of authority, free decision-making and task execution, evaluation of work after its completion.
- a liberal management style, in which the leader practically does not interfere in the activities of the crew, and his members are given complete independence, the possibility of individual and collective creativity.

Ship officers should: be able to find a balance between all management styles, focus both on tasks and on people, change management style within the above specified balance, when necessary, encourage the initiative of team members to fulfill an assignment (delegate authority).

The formation of leaders is not a spontaneous process, it can and should be organized, and this must be done in all classes, and especially physical education, where the cadet himself would be an active participant, the subject of his own formation, for this it is necessary to create pedagogical conditions that can ensure the development of leadership qualities. Firstly, it is necessary to identify future sailors with developed leadership qualities, to contribute to the development of these qualities. Secondly, the presence of a group helps the cadet to feel their need, self-confidence and their own abilities.

To develop the cadet's leadership potential, it is necessary to create the necessary conditions that would require the manifestation of activity. The first step for developing leadership in physical education lessons is outdoor games, these can be either team games or individual games. It is necessary to instill in future sailors, first of all, self-confidence. It is very important to approve even the smallest successes of the cadet. Thus, the secret of developing leadership qualities is the success of the pupils, their sense of their growth and movement forward. It is necessary to find every opportunity to praise the cadet, to support him - this is the first condition for ensuring success. A leader is a person who unites, directs the actions of the whole group. This is a person for whom a group of people recognizes the right to make decisions in situations that are significant to her, that is, the most authoritative person who plays a central role in organizing joint activities and regulating relationships in this group.

Physical culture is playing an increasingly important role not only in the prevention of diseases and health promotion, but also as a combination of effective psycho-regulatory and educational tools and methods. The physical culture of the individual influences the formation of its worldview, the general culture and nature of social relations, is the fundamental base layer of any culture, a cross-cutting factor, the most important condition for determining the self-sufficiency of a person. "Optimal motor activity of a person is a necessary condition for the normal functioning of all body systems, including intellectual and emotional sphere.

Leadership is the art of influencing people, motivating them to voluntarily strive to achieve certain goals. In the classroom, it is necessary to create conditions for the development of leadership potential of students. Leadership must be monitored and purposefully, pedagogically soundly developed. The activities of teachers should create conditions for the manifestation of creative activity of children. An important condition for such a process is the placement of a cadet in the position of co-creator with a teacher, and the implementation of pedagogy of cooperation.

References

1. Алифанов, С.А. Основные направления анализа лидерства. // Вопросы психологии. - 1991. - №3. - с.с. 90-98.

2. Зубанова, Л.Б. Сущность лидерства и возможность формирования его потенциала. // Педагогическая наука и образование. - 2017. - №2. - с.с. 53-57.

ANALYSIS TYPES OF ELECTRONIC HEALTH SYSTEMS IN THE WORLD

Teterych Natalia
Ph.D., Associate Professor
National University of Pharmacy

Kurylenko Yuliia
Ph.D. – student
National University of Pharmacy

The current development of the healthcare industry cannot be imagined without structured, clear and necessary control mechanisms. In order to determine the direction of development of the industry, it is necessary to constantly monitor and support the best practices of the developed countries and their health systems.

The purpose of the study is to analysis the types of health systems in the world and the components of the electronic health system. WHO materials were used to achieve this goal. Methods - analytical and generalizing information [1].

The main principle of choosing a system of health for the countries of the world is the question of social justice (its acceptance in society). However, it should be borne in mind that the needs of the population are increasing and that funding for medical and pharmaceutical services is limited. As for the main types of health care system systems, they are divided into:

- classical is a set of concepts and mechanisms of acceptance by each subject of services (benefits) provided by the state;
- pluralistic is the formation between group relations, the value of the chosen system and the protection of their social and economic interests;
- insurance - based on compulsory or voluntary health insurance for public, sponsorship and patient services;
- national - adaptation of the acquired skills and modernization of the existing system in accordance with the national needs of the region and the country as a whole;
- socialist - regulating the processes of the health care system by the state and creating conditions that are first and foremost beneficial for the system and then for the patients themselves.

At the heart of each of the models considered in the organization of the health care system is a different understanding of what is a commodity in the healthcare sector. The attitude to the medical service as a private, public or public good determines both the role of the state in the health care system, the formation of prices in the market of medical services, and the remuneration of people employed in this field.

Nowadays, electronic health systems are becoming more widespread, the main components of which are presented in the table.

Table

Components of an electronic health system

Type	Feature
1	*2*
Electronic medical card	allows the transfer of patient data between different healthcare providers
Computerized ordering of doctors	means for requesting diagnostic tests and treatment methods in electronic form and obtaining results
Clinical decision support system	electronic provision of information on protocols and standards for healthcare professionals used in the diagnosis and treatment of patients
Telemedicine	physical and psychological diagnosis and treatment at a distance, including telemonitoring of patient functions
Tele-rehabilitation	providing telecommunications rehabilitation services at a distance
Telesurgery	the use of robots and wireless communication for remote operation
TV news	exchange of clinical information and images at a distance
Consumer health informatics	use of electronic resources on medical topics by healthy people or patients
Knowledge management in the field of health	such as reviewing recent medical journals, best practice guides, or epidemiological surveillance (examples include physician resources such as Medscape and MDLinx)

According to the table, special attention should be paid to telemedicine, tele-rehabilitation, tele-surgery, television. Most countries such as the United States, United Kingdom, Germany, Italy, France, Finland, Sweden are successfully developing and have already implemented most of the components of the eHealth system. Ukraine and Poland are also on the path to expanding the eHealth system.

Also, one of the key components of the health care system is a prescription drug. According to the Cambridge Dictionary, "prescription" is a set of instructions for the preparation of medicines from different ingredients [2]. Between the two classic forms of prescription drugs on drugs (F1 and F3) in some countries in the world (Germany, United Arab Emirates, Saudi Arabia, India, Russia, Australia, Norway, Canada, Brazil and some US states) there are special formulations (SPF). SPF – these are narcotic, psychotropic prescription forms or triple prescription forms (as they are often required to be signed in triplicate) and are required for prescribing controlled drugs and other psychotropic substances for which a standard medical prescription is not sufficient. While the (family) practitioner can usually prescribe the usual prescription for the forms of his or her choice, the special prescription forms are distributed and controlled exclusively by public authorities. In general, it should be summarized that in other cases the model of the health care system must fully meet the key goal of the state development, improvement of quality and life expectancy, development of innovations in the health care system and maximum adaptation to the needs of the population. On the whole, the relationship between the state and the patient must be continuous thanks to modern methods of information sharing and monitoring [3].

However, the difficulties that the healthcare system will have to face in implementing electronic medical and pharmaceutical information media should also be taken into account, and therefore the potential threats should be outlined.

References

1. WHO official website https://www.who.int/countries/ukr/ru/
2. Cambridge Library Website https://cudl.lib.cam.ac.uk/
3. Electronic health system https://www.healthit.gov/faq/what-electronic-health-record-ehr

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ І ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ

Ланцедова Юлія Олександрівна
к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу

Цезар Анна Романівна
студентка
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет, м. Київ

Міжнародні стандарти поводження із засудженими — це прийняті на міжнародному рівні норми, принципи і рекомендації в галузі виконання покарань і діяльності органів і установ виконання покарань. Ці стандарти були узгоджені міжнародною спільнотою, і в їх основі в першу чергу лежить «Загальна декларація прав людини». Прийняті на її розвиток «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права» та «Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права», що породжують юридичні зобов'язання для держав, котрі їх ратифікували (в тому числі й Україна), містять відповідні положення щодо поводження з особами, позбавленими волі [1; 4; 5].

Крім цих міжнародних документів універсального характеру є досить значний перелік документів, що доповнюють і деталізують загальні принципи і безпосередньо стосуються засуджених. Перелік основних міжнародних правових документів щодо осіб, що відбувають покарання за вироком суду, нараховує понад 30 найменувань. За ступенем зобов'язань, що виникають при впровадженні міжнародних стандартів у кримінально-виконавче законодавство тих чи інших країн, існують положення, що є обов'язковими до виконання в національних кримінально-виконавчих системах, і такі, що розглядаються як рекомендації, для реалізації яких повинні бути створені відповідні соціально-економічні передумови [2, с. 48].

Принципи, закладені в Загальній декларації прав людини, розвиваються в таких актах спеціалізованого характеру, що мають своєю метою виклад стандартів поводження із засудженими, як Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими (1957 р.), Декларація про захист всіх осіб від катувань і інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1975 р.), Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням (Токійські правила, 1990 р.).

Серед перерахованих міжнародних документів можна виділити стандарти:

а) що стосуються поводження з особами, позбавленими волі, серед яких чільне місце займають Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими і Європейські тюремні правила, та

б) правила застосування заходів, не пов'язаних із позбавлення волі (Мінімальні стандартні правила ООН стосовно заходів, не пов'язаних з тюремним Ув'язненням (Токійські правила) і Європейські правила щодо громадських санкцій та заходів) [2, с. 57].

Вагомого значення для захисту прав засуджених через обов'язковість для країн, що їх ратифікували, набули Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Конвенція проти катувань і інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання та Європейська конвенція з попередження катувань, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання.

Ідеї, положення та вимоги, що містяться у Загальній декларації прав людини і в міжнародних документах, що містять стандарти поводження із засудженими, повинні максимально враховуватись у національному кримінально-виконавчому законодавстві і співвідноситись з принципами кримінально-виконавчої діяльності. Загальна декларація прав людини, міжнародні стандарти поводження із засудженими та національне кримінально-виконавче законодавство співвідносяться між собою як загальне, особливе й окреме (одиничне). Під цим кутом зору кримінально-виконавче законодавство і кримінально-виконавчу діяльність, у яких імплементовані міжнародні стандарти поводження із засудженими, слід розглядати як відображення єдності загального та одиничного [1].

Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими і Європейські тюремні правила містять стандарти-рекомендації, тобто положення, що сформульовані у цих документах, не мають обов'язкової юридичної сили, про що прямо сказано у вступі, де визначається статус цих правил. Але, незважаючи на це, розроблені на рівні Організації Об'єднаних Націй і Ради Європи стандарти поводження з позбавленими волі визнаються міжнародними організаціями, урядами й неурядовими організаціями і, зокрема, адміністрацією місць позбавлення волі. Обидва документи мають на меті запропонувати свої рекомендації по створенню мінімальних загальновизнаних гуманних умов тримання позбавлених волі, які б забезпечували повагу людської гідності.

Основоположні принципи поводження з особами, позбавленими волі, фундаментального характеру, що містяться в міжнародних документах, ґрунтуються на необхідності забезпечувати права засуджених, що невіддільні від загальних прав людини. Це означає, що позбавлені волі мають право на: життя та особисту недоторканність; здоров'я; працю; відпочинок; незастосування до них тортур чи іншого нелюдського поводження; повагу людської гідності; належні правові процедури; свободу від будь-якої дискримінації; свободу від рабства; свободу совісті та думок; свободу віросповідування; недоторканність сімейного життя; самовдосконалювання [3].

Таким чином, питанням виконання покарань і поводження із засудженими присвячена низка міжнародних нормативно-правових актів, відповідно до яких виправлення засуджених має на меті мінімізацію негативного впливу позбавлення волі на особистість та соціальну поведінку осіб, позбавлених волі.

Список літератури

1. Загальна декларація прав людини: Декларація Організації Об'єднаних Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 12.02.2020).

2. Кримінально-виконавче право України: Підручник / за ред. А. Х. Степанюка. Харків: Право, 2013. 256 с.

3. Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими: Правила Організації Об'єднаних Націй від 30.08.1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212 (дата звернення: 12.02.2020).

4. Про громадянські і політичні права: Міжнародний пакт Організації Об'єднаних Націй від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 12.02.2020).

5. Про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний пакт Організації Об'єднаних Націй від 19.10.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 12.02.2020).

ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛАДУ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА СПЕЦІАЛЬНИХ ТИПІВ ШИПУЧИХ ТАБЛЕТОК

Шостак Любовь Геннадіївна
к.ф.н.,доцент
Київській міжнародний університет

Макаренко Юлія Михайлівна
здобувач вищої освіти
Київській міжнародний університет
М.Київ,Україна

Анотація. У статті розглянуті особливості розробки складу та технології виготовлення шипучих таблеток ацетилсаліцилової кислоти.

Ключові слова: ацетилсаліцилова кислота, шипучі таблетки, грануляція.

Швидкорозчинні шипучі таблетки є однією з найпопулярніших лікарських форм на фармацевтичному ринку України. Останнім часом спостерігається загальне зростання номенклатури швидкорозчинних лікарських препаратів, зареєстрованих в Україні. В науковій літературі є дослідження, присвячені новітнім технологіям розробки та складу шипучих таблеток. Проте вченими недостатньо систематизовано вибір допоміжних речовин при виготовленні шипучих таблеток. Технологія шипучих таблеток визначається специфікою їх складу, а також фізико-хімічними і технологічними властивостями компонентів. Допоміжними речовинами, які широко використовуються при виготовленні шипучих таблеток, є декстрати і сорбітом [5].

Лідером серед виробників шипучих таблеток є Федеративна Республіка Німеччина (29 %), представлена фірмами Салютас Фарма ГмбХ (АЦЦ), Байєр Біттерфельд ГмбХ (АЛКА-ЗЕЛЬТЦЕР, Аспірин С), СТАДА Арцнайміттель АГ (АЦЕСТАД), Альфамед Фарбіл Арцнеймітель ГмбХ і Гермес Арцнеймітель ГмбХ [4]. При розробці складу та технології шипучих таблеток особливе значення надається газо- та піноутворюючій здатності компонентів [3].

Ацетилсаліцилова кислота залишається унікальним препаратом для профілактики серцево-судинних захворювань серед пацієнтів високої групи ризику. Щоб ця профілактика була дієвою, при наявності показань важливо не тільки вчасно призначити хворому ацетилсаліцилову кислоту, але і правильно вибрати її препарат. Він повинен містити ацетилсаліцилову кислоту в мінімальній дозі (зниження гастротоксичності), але при цьому гарантувати досягнення в загальному кровотоці концентрації ацетилсаліцилової кислота, достатньої для незворотної блокади синтезу ТхА2 тромбоцитами [1].

Комбінований спосіб грануляції забезпечує достатню стабільність запропонованої композиції. Одним із визначальних етапів їх виробництва є процес пресування, від якого залежить якість отриманих таблеток. Оптимальними властивостями характеризується таблетна маса, яку можна

пресувати в широких діапазонах зміни тиску, а отримані при цьому таблетки відповідають вимогам ДФУ [2].

Таким чином, на сьогодні шипучі таблетки є однією з найбільш популярних фармацевтичних форм для введення ліків в організм. Технологія отримання даної лікарської форми відрізняється від традиційних та має певні труднощі. Стандартизацію швидкорозчинних шипучих таблеток проводять відповідно до вимог Державної Фармакопеї України.

Список використаних джерел:

1. Бездетко Н. В. Фармакокинетика ацетилсалициловой кислоты: мысли и факты. Рациональная фармакотерапия 2015. № 3 (36). С. 28–31.

2. Коржавых Э. А., Румянцев А. С. Таблетки и их разновидности. Российские аптеки. 2003. №12. С. 16–20

3. Сучасні фармацевтичні технології : навч. посібник до лабораторних занять магістрантів денної, вечірньої та заочної форми навчання спеціальності 8.110201 «Фармація» / під ред. О. А. Рубан. Харків : Вид-во НФаУ, 2015. 249 с.

4. Тригубчак О. В. Маркетингові дослідження ринку шипучих таблеток. Здобутки клінічної і експериментальної медицини. 2014. № 2. С. 22–25

5. Шевченко А. М. К вопросу о технологическом качестве шипучих таблеток. Вестник ВГУ. Серия : химия. Биология. Фармация. 2006. № 2. С. 413–415.

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВУЗІ МОРСЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

Тихонова Ілона Юріївна
старший викладач кафедри
гуманітарних дисциплін
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»

Аніканов Андрій Олегович
курсант 3 курсу, спеціальність 271
«Річковий та морський транспорт»
Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія»
м. Ізмаїл, Україна

Навчання англійської мови професійного спрямування у морському вузі має своєю метою не лише вивчення професійно-орієнтованої лексики і супутніх граматичних правил, а й засвоєння курсантами суспільного морехідного досвіду і формування уміння ефективно його використовувати у майбутній професійній діяльності. [1]. Для майбутніх фахівців морської галузі спеціальностей спілкування у багатомовному екіпажі має стати однією із складових їх професійної діяльності. Завдяки спілкуванню англійською мовою стане можливим для них організувати свою діяльність, розбудувати план співпраці у колективі, розподілити функції для успішної реалізації поставлених завдань. Саме від того, наскільки успішним буде спілкування, залежатиме рівень адаптації молодого фахівця до умов життя в морі і його самореалізації у праці.

Оскільки питання про входження України до Болонського освітнього простору вирішене на урядовому рівні ще у 2006 році, інтегративні процеси у морських вузах сьогодні мають забезпечити збереження традицій вітчизняної морської освіти та багаторічний досвід роботи у світовому морському просторі, визначений Міжнародною конвенцією ІМО ПДМНВ, а також гарантувати високу якість фундаментальної освіти та всебічного розвитку особистості випускника морського вузу [2].Аналіз ПДМНВ, основного документу, якийрегламентуєпрофесійнікомпетенціїмайбутніхморяків, свідчить, щознанняанглійськоїмови та умінняспілкуватися нею маютьобслуговуватицілу низку професійнихнавичок: робота з картами та іншиминавігаційнимипосібниками, розумінняметеорологічноїінформації, повідомлення про безпеку й експлуатацію судна, підтриманнязв'язку з іншими суднами та береговимистанціями,розуміння та використання в усній і писемній формах Стандартного морськогонавігаційного словника-розмовника та ін. Проблему

формуванняумінькурсантівспілкуватисяанглійськоюмовоюпорізномувирішуют ьдослідники: В.І.Бобровський, Г.Я.Дубнер, Н.О.Івасюк, Н.В.Мороха, О.В.Цобенко, Б.О.Півненко. Вони є авторами багатьохнаукових статей і ряду гарнихпідручниківанглійськоюмовою для різнихморськихспеціальностей. Отжеметою нашоїстатті є обґрунтуваннядоцільностізапровадженнякомунікативногопідходу до навчаннякурсантівморськихвузіванглійськоїмови.

З огляду на те, що у багатьохкурсантівна початкунавчанняанглійськоїмовиспостерігаєтьсянедостатньосформованийрівен ькомунікативноїкомпетенції, невміннясамостійновисловлюватисвої думки, відчуттяневпевненості у власнихможливостяхспілкуватися та ін. навчанняспілкуваннюанглійськоюмовою для більшоїчастиницершокурсниківможнарозглядати як таке, щовідбувається в умовахпсихологічного дискомфорту.

Потреба у вдосконаленніпроцесунавчанняанглійськоїмови шляхом вибору правильного підходу у вузах морськогоспрямування покликана протиріччямміжвисокимивимогами до професійноїпідготовкифахівцівморськоїсправиміжнародногорівня і недостатнімрівнемкомунікативноїкомпетенціївипускників, якийспостерігаєтьсясьогодні. Прийняття до увагистатевообумовленихособливостейчоловічоїучнівськоїаудиторії – поєднаннясхильності до пошуковоїдіяльності, висуваннюновихідей та нестандартного вирішеннязавдань з невеликими вимогами до ретельності й акуратностівиконанняпереважанняцілісногосприйняття і запам’ятовування над структурно-змістовим (С.О.Ізюмова); переважання у хлопцівкомунікативнихздібностей над вербальними, комунікативно-мовленнєвихумінь над когнітивно-лінгвістичними (Е.О.Голубєва, М.К.Кабардов, М.О.Матова) – дали нам змогузробитивисновок про доцільністьвикористаннясамекомунікативного методу у навчанніанглійськоїмовикурсантівморськихвузів з метою покращенняїхзагальноїпрофесійноїпідготовки [3; 4].

Характернимиприйомамикомунікативногопідходу, які широко використовуються у ДІ НУ «ОМА» є: впровадженняwarming-upexercises на початковому етапізаняття; робота у мікрогрупах і парах змінного складу; навчаннятільки у спілкуванні та інтерактивнійвзаємодії; використаннярізноманітнихігор (лінгвістичних й комунікативних).

Середцікавихвидівроботи, без якихнеможливоуявитикомунікативний метод, можнавважати: колективнескладеннярозповіді за принципом snowball, проглядовечитання тексту, аудіювання в парах, синхроннемовлення у парах змінного складу. Коженвикладач перед тим, як проводити той, чиінший вид роботимаєчіткоусвідомлювати, для чоговінйого проводить, з якою метою і якіспособивиконання є найбільшвдалими й результативними.

У процесівпровадженняцього методу курсантипоступовонабуваютькомунікативноїкомпетенції – здатностікористуватисьмовоюзалежновідконкретноїситуаціїспілкування. Вони

навчаютьсякомунікації у процесісамоїкомунікації. Характерні для комунікативного методу мовленнєвізавдання, виправданідефіцитомінформації, стимулюютьуяву й творчевідношеннякурсантів до їхвиконання. Мовленнєвавзаємодія проходить в найрізноманітніших формах інтерактивноїдіяльності: парах, тріадах, невеликих групах, з усієюгрупою.

За традиційногонавчанняспробивикладачавиправляти увесь час помилки й прогнозувативаріантимовленнєвоїповедінки у курсантівзакріпачуютьїх і взагалісуперечатькомунікативності. Запровадженийкомунікативний метод даєзмогукурсантовівибирати з власного арсеналу мовнихзасобів. Свобода у виборіформи для висловлення того чиіншогокомунікативногонаміруактивізуємислення, даєзмогудобирати й практикуватирізніформимовлення, розвиватикомпетентність у спілкуванніанглійськоюмовою.

Помітнірезультативідвпровадженнякомунікативногопідходу у навчанняанглійськоїмовикурсантівморського вузу дозволяютьзробититаківисновки: 1) враховуютьсястатевообумовленіпсихологічні і фізіологічніособливостіздібностейчоловічоїучнівськоїаудиторії, 2) пропонуютьсявідповідні до них видинавчальноїроботи; 3) аналізрезультатівнавчаннявиявляєнабагатовищийрівеньсформованихзнань, навичок і уміньанглійськоїмовикурсантівекспериментальнихгруппорівняноізконтрольними групами. Тому перспективними для подальшихрозвідок у даномунапрямкуможнавважатинаступнідослідження: 1) співвідношенняіндивідуального і колективного у навчанні в рамках комунікативногопідходу; 2) розробкакомунікативнихзавдань з використаннямавтентичнихматеріалів; 3) пошукрезервіврозвиткукомунікабельностінавіть у найнекомунікабельнішихкурсантів.

Список літератури

1.Балонов Л.Я., Деглин В.Л. Слух и речь доминантного и недоминатного полушарий. – Л.: Наука, 1976. – 217 с. – Библиогр.: С. 213 – 215.

2.Болонское образовательное пространство и новые возможности повышения качества подготовки моряков. – Морское образование. – 2007. –№1-2. – С. 39.

3. Голубева Э.А., Изюмова С.А. и др. Опыт комплексного исследования учащихся в связи с некоторыми проблемами дифференциации обучения // Вопросы психологии. – 1991. – №2. – С. 132 – 140.

4. Сиротюк А.Л. Розвитокміжкульовоївзаємодії // Психолог. – 2002. – №44. – С. 13 – 15.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПІДТРИМКИ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Тимків Андрій Олександрович, к. е.н.
Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Проблеми сучасного суспільства знаходяться у руслі не лише традиційних соціально-економічних напрямів, але й проблем, що безпосередньо торкаються конкретних осіб, які належать до категорії людей, які відчувають певні труднощі у життєдіяльності. Однією із таких категорій людей є інваліди.

Особою з інвалідністю в Україні є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. (ст. 2 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні») [1].

Стаття 4 цього закону передбачає, що діяльність держави щодо осіб з інвалідністю виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті.

Тобто, кожна держава вирішує проблеми осіб з інвалідністю згідно певної власної соціальної концепції і на основі соціальної політики.

Комплексна підтримка осіб з інвалідністю відбувається за кількома напрямками, тобто соціальний напрям, який включає реабілітацію, обслуговування, а також, економічний, що передбачає певне матеріальне забезпечення та податкову підтримку.

Першочергово, відзначимо, що згідно розділу 3 Податкового кодексу України, який регламентує оподаткування прибутку підприємств, вказано, що звільняється від оподаткування прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, крім підакцизних товарів, послуг із поставки підакцизних товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, що уповноважують такого платника податку здійснювати постачання товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість осіб з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких осіб з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці (ст. 142, ПКУ) [3].

З одного боку, ця стаття забезпечує, як зазначають дослідники, залучення громадян з інвалідністю до сфери праці важливе як для них самих, так і для держави, оскільки підвищується життєвий рівень інвалідів, збільшується їх платоспроможність, а також можливість самореалізації. Політика держави полягає в максимальній активізації потенційних сил осіб з обмеженими можливостями у контексті професійної, трудової реабілітації та працевлаштування [2].

Проте з іншого боку, певним чином це відкриває поле для кадрових маніпуляцій та додаткових корупційних схем. Очевидним є те що недобросовісні підприємці маніпулюючи нормами чисельності працівників з інвалідністю на підприємстві (звільняючи і беручи у штат) та залучаючи до створення підприємства громадські об'єднання осіб з інвалідністю уникають 18-вісоткового оподаткування власного прибутку.

У розділі IV. Податок на доходи фізичних осіб відзначено, що не вважаються додатковим благом платника податку доходи, одержані у формі та розмірах, що підлягають включенню роботодавцем до собівартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, а також кошти, вартість послуг, проживання, проїзду, харчування, спортивного одягу, аксесуарів, взуття та інвентарю, колясок для осіб з інвалідністю, у тому числі які призначені для участі осіб з інвалідністю в фізкультурно-реабілітаційних та спортивних заходах, лікарських та медико-відновлюваних засобів та інших доходів, наданих (виплачених) платнику податку - учаснику спортивних (крім професійного спорту), фізкультурно-оздоровчих заходів, заходів з фізкультурно-оздоровчої діяльності та фізкультурно-спортивної реабілітації, що фінансуються з бюджету та/або бюджетними організаціями, іншими неприбутковими організаціями, внесеними до Реєстру неприбуткових організацій та установ на дату надання таких коштів [3].

А стаття 165. «Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу» цього ж розділу кодексу передбачає, що до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку не включаються такі доходи, як сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги (включаючи грошові компенсації особам з інвалідністю, на дітей з інвалідністю при реалізації індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю, суми допомоги по вагітності та пологах), винагород і страхових виплат, які отримує платник податку з бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та у формі фінансової допомоги особам з інвалідністю з Фонду соціального захисту інвалідів згідно із законом, у тому числі (але не виключно).

Сюди ж належать, кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на лікування та медичне обслуговування платника податку або члена сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення, дитини, яка перебуває під опікою або піклуванням платника податку, за умови документального підтвердження витрат, пов'язаних із наданням зазначеної допомоги (у разі надання коштів), у тому числі, але не виключно, для придбання ліків, донорських компонентів, протезно-ортопедичних виробів, виробів медичного

призначення для індивідуального користування осіб з інвалідністю, за рахунок коштів благодійної організації або його роботодавця.

Згідно статті 170 не включається до оподатковуваного доходу цільова благодійна допомога, що надається резидентами - юридичними чи фізичними особами у будь-якій сумі (вартості):

- закладу охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю або дитини, в якої хоча б один із батьків є особою з інвалідністю; дитини-сироти, напівсироти; дитини з багатодітної чи малозабезпеченої родини; дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав, у тому числі для придбання ліків (донорських компонентів, протезно-ортопедичних виробів, виробів медичного призначення для індивідуального користування осіб з інвалідністю) у розмірах, що не перекриваються виплатами з фонду загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування
- будинку-інтернату для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю та їх відділенням
- навчальному закладу у вигляді плати за навчання або за надання додаткових послуг з навчання особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю або дитини, в якої хоча б один із батьків є особою з інвалідністю; дитини-сироти, напівсироти; дитини з багатодітної чи малозабезпеченої родини; дитини, батьки якої позбавлені батьківських прав;
- платнику податків, визнаному в установленому порядку особою з інвалідністю, законному представнику дитини з інвалідністю для виконання зобов'язань держави згідно із законодавством України по забезпеченню технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення, автомобілем за рахунок бюджетних коштів (за умови зняття особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю з обліку на забезпечення такими засобами, виробами, автомобілем за рахунок бюджетних коштів). Категорії осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю, перелік технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення, марок автомобілів, зазначених у цьому підпункті, затверджуються законодавством.

У сфері акцизного оподаткування передбачено (ст. 213 п.3) в операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування реалізація легкових автомобілів для осіб з інвалідністю, у тому числі дітей з інвалідністю, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів спеціального призначення (швидка медична допомога та для потреб центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах цивільного захисту, рятувальної справи, пожежної і техногенної безпеки), оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Стаття 255 п. 4. Податкового кодексу України передбачає, що рентна плата за спеціальне використання води не справляється за воду, що забирається для реабілітації, лікування та оздоровлення реабілітаційними установами для осіб з

інвалідністю та дітей з інвалідністю, підприємствами, установами та організаціями фізкультури та спорту для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які засновані всеукраїнськими громадськими об'єднаннями осіб з інвалідністю.

Водночас в Україні не є об'єктом оподаткування об'єкти житлової нерухомості, в тому числі їх частки, що належать дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, та особам з їх числа, визнаним такими відповідно до закону, дітям з інвалідністю, які виховуються одинокими матерями (батьками), але не більше одного такого об'єкта на дитину, об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, які перебувають у власності громадських об'єднань осіб з інвалідністю та їх підприємств та об'єкти нежитлової нерухомості державних та комунальних центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів фізичного здоров'я населення, центрів з розвитку фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю.

Платниками ж туристичного збору не можуть бути особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та особи, що супроводжують осіб з інвалідністю I групи або дітей з інвалідністю (не більше одного супроводжуючого);

Збір за місця для паркування транспортних засобів передбачений за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених статтею 30 Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні".

Згідно статті 281 «Пільги щодо сплати земельного податку для фізичних осіб», від сплати податку звільняються: особи з інвалідністю першої і другої групи.

Можна зробити наступний висновок, що в Україні сформовано основні напрямки податкової підтримки осіб з інвалідністю, однак, на наш погляд, достатньо широким є поле для корупційних схем, особливо щодо прямого оподаткування доходів і прибутків, а також, оподаткування майна осіб з інвалідністю. Саме тому, відкритим і таким, що потребує подальшого дослідження, є питання функціонування системи контролю за реалізацією податкового права у сфері оподаткування осіб з інвалідністю в Україні.

Список літератури:

1. Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" від 21 березня 1991 року № 875-XII. URL: https:// zakon. rada.gov.ua/laws/show/875-12

2. Кравченко М.В. Актуальні проблеми соціального захисту інвалідів в Україні URL: http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf

3. Податковий кодекс України URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/2755-17

АНАЛІЗ ЗАДОВОЛЕНОСТІ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОЧОГО МІСЦЯ В АПТЕКИ

Малініна Наталя Геннадіївна
к. фарм. н., доцент,
Національний фармацевтичний університет,
м. Харків, Україна

Управління персоналом – це діяльність організації, спрямована на ефективне використання людей (персоналу) для досягнення цілей, як організації, так і особистих. Головна мета управління персоналом складається в забезпеченні підприємства (організації, закладу) працівниками, які відповідають вимогам даного підприємства (організації, закладу), їхньої професійної й соціальної адаптації[1-3].

Аналіз задоволеності персоналу аптеки щодо організації робочого місця, проводився на основі анкетування спеціалістів фармації (10 респондентів).

Результати анкетування показали, що в аптеці працюють доброзичливі, привітні та висококваліфіковані спеціалісти фармації, які зі відповідальністю відносяться до своїх обов'язків та сумлінноїх виконуютьвідповідно до «Етичного кодексу фармацевтичних працівників України».Оскільки, основним видом діяльності аптеки є роздрібна реалізація лікарських засобів (ЛЗ), то можна з упевненістю сказати, що виконання щоденних завдань для спеціалістів фармації є досить рутинними (71,42 %) і, як наслідок, має вагомий психологічний вплив (85,71 %). Це перш за все пов'язано з умінням спеціалістів фармації знайти індивідуальний підхід до кожного відвідувача аптеки з метою заохочення їх потреб. Отже, враховуючи вищезазначені умови праці, спеціалістам фармації необхідно мати такі особистісні якості, як стресостійкість, впевненість у своїх діях, комунікабельність, тактовність та ін.

Далі аналіз дослідження показав, що робоче місце спеціаліста фармації оснащене необхідним обладнанням, канцелярським приладдям, витратними матеріалами, які необхідні для виконання щоденних завдань.Завідувач аптеки намагається активно приймати участь (57,14 %) та надавати кваліфіковану допомогу спеціалістам фармації при вирішенні щоденних та незапланованих завдань (рис. 1).

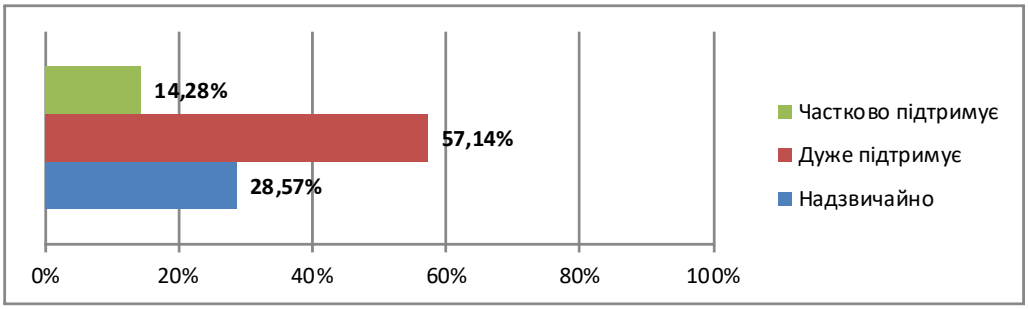

Рис. 1. Участь завідувача аптеки у виконанні щоденної роботи спеціалістами фармації

Також, з'ясовано, що при вирішенні негайних справ та прийняті незалежних рішень, завідувача аптекою дає можливість підлеглим брати активну участь, це стосується тих питань, вирішення яких має ваговий вплив на весь колектив аптеки в цілому. При прийняті незалежних рішень спеціалісти фармації намагаються використовувати інноваційний підхід і креативність (рис. 2).

Як видно зі рис. 3. більшість спеціалістів фармації (74,42 %) аптеки вважають атмосферу на робочому місці дуже комфортною, спеціалісти фармації задоволені діловими відносинами зі завідуючою аптекою, це пов'язано зі небайдужістю завідувача аптекою до підлеглих та надання їм можливості проявити себе при вирішенні завдань, які стосуються не лише конкретного спеціаліста фармації, але й організації в цілому.

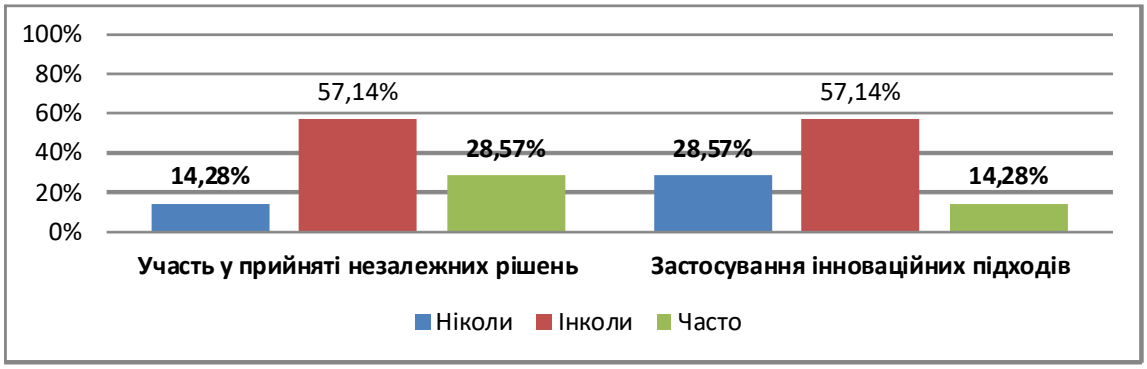

Рис. 2. Участь у прийняті незалежних рішень та застосування інноваційних підходів

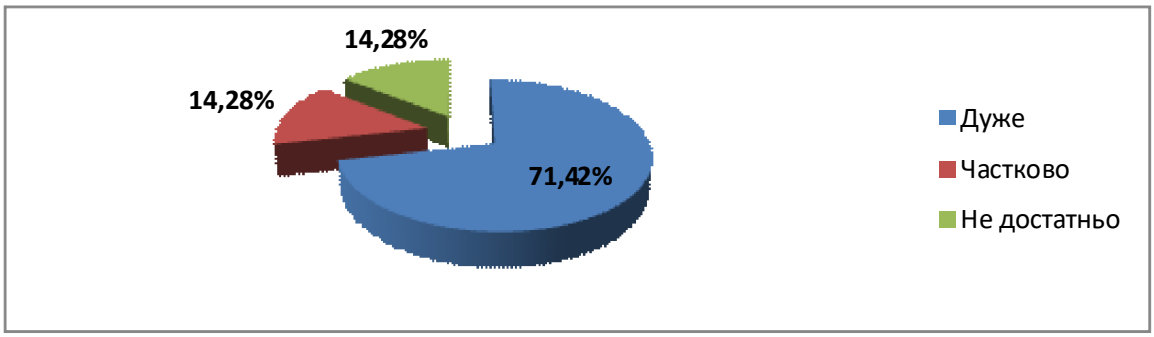

Рис. 3. Задоволеність спеціалістів фармації діловими відносинами зізавідуючою аптекою

Таким чином, результати анкетування показали, що більшість спеціалістів фармації (71,42 %) задоволені діловими стосунками зізавідуючою аптекою, яка у свою чергу цікавиться робочим процесом своїх підлеглих. Спеціалістам фармації (57,14 %) надається можливість прийняття незалежних рішень із застосуванням інноваційних підходів. Більшість працівників (85,71 %), вважають атмосферу на робочому місці комфортною для виконання щоденних завдань.

Список літератури

1. Зайченко О. І., Кузнецова В. І. Управління людськими ресурсами: навч. пос. /за наук. ред. О. І. Зайченко. – Івано Франківськ, «ЛілеяНВ», – 2015. – 232 с.
2. Менеджмент та маркетинг у фармації: навчально-методичний посібник / уклад. О.Г. Чирва, О. В. Гарматюк; МОН України, Уманський державний пед. ун-т імені Павла Тичини – Умань : Візаві, 2018. – 217 с.
3. Посилкіна О. В., Братішко Ю. С., Кубасова Г. В. Управління персоналом : навч. посіб. для студ. економічних спец. вищих мед. та фарм. навч. закл. – Х . : Вид-во НФаУ, 2015. – 517 с.

PROGRAMMED LAPAROPERCY IN CORRECTION OF ENDOTHOXICOSIS AND REACTIVITY OF ORGANISM IN PATIENTS WITH PERSONAL PERITONITIS

Moroz Petro Vasyliovych, PhD,
Associate ProfessorDepartment of Surgery №1
Higher State Educational Establishment of Ukraine
«Bukovinian State Medical University»
Chernivtsi, Ukraine

Acute peritonitis is one of the most severe and common diseases in abdominal surgery. Most acute surgical diseases and injuries of abdominal organs are complicated by peritonitis[1].

Bacterial infection and the associated intoxication syndrome in acute peritonitis cause the development of immunodeficiency, which causes the progression of peritonitis and a significant deterioration of the patient's condition[2].

The purpose of our study is to study some of the immunological parameters of blood in patients with peritonitis with pre-programmed laparopery[3].

To address our goal, 11 patients with peritonitis, who had programmed laparoperty, were investigated.

To assess the immunological status of patients with peritonitis spread, leukocyte blood formula, leukocyte intoxication index (LII), calculated by the J. Kal-Calif formula, organism resistance index (IPO), were used O.S. Kochnev (1987), the index of immunological reactivity (IIR) - according to I.Yu.Polyansky (1987) [4].

Analysis of the leukocyte blood formula showed that programmed laparopery for the first postoperative day helps to reduce the number of leukocytes by 34%, the number of rod-like leukocytes increases by 13.6%, lymphocytes - by 11%. LII increases by 4%, LII - by 5%, LRO decreases by 35%. After the second programmed laparaperation, the number of blood leukocytes decreases by 6%, rods - by 20%, monocytes increase by 52%, LII decreases by 18%, IRP and IPO increase by 15% and 18% respectively. After the third programmed laparaperation, the number of blood leukocytes increases by 19.4%, lymphocytes - by 38%, monocytes - by 81%, rod-core decreases by 40%, LII decreases by 60%, IRI and IRO increase by 97% and 70%, respectively.

Thus, programmed laparperction in patients with advanced peritonitis helps to reduce the severity of endotoxicosis and increase the immune reactivity of the body.

References

1. Полянський І.Ю., Гринчук Ф.В., Білоокий В.В. Гострий перитоніт на сучасному етапі – проблеми, здобутки і перспективи. Клініч. анатомія та операт. хірургія. 2014. Т.13, №1 (47). С. 83–88.

2. Полянський І.Ю., Мороз П.В.Вибір лікувальної тактики при різних формах гострого перитоніту залежно від генетично детермінованих порушень імунологічної реактивності.*Архів клінічної медицини*.№ 2. 2014р.С.96-98.

3. Filippone A.CT findingsinacuteperitonitis: a pattern-basedapproach. DiagnosticandInterventionalRadiology. 2015. Vol.21. № 6. P.435-436.

4. Morrissey J. H. Polyphosphateasmodulatorofhemostasis, thrombosis, andinflammation. J. Thromb. Haemost. 2015. № 1. P. 92–97.

FOOD DEVELOPMENT PROSPECTS

Babiy Sofia,student
NUBiP of Ukraine

Cherednichenko Olena, Ph.D.
Associate Professor
NUBiP of Ukraine

The production and provision of high quality food products to the population is the main goal of the socio-economic development of society. Accordingly, the prospects for the development and functioning of the country's food industry are always relevant and priority. The food industry of Ukraine is able to ensure significant GDP growth and occupy one of the leading positions in the global food market. The development of the food industry and the production of high value-added products is greatly influenced by the level of provision of raw materials, the relationship between suppliers of raw materials and processing enterprises, and the purchasing power of the population.

The level of self-sufficiency in the food industry of Ukraine with raw materials is quite high: satisfaction of most needs reaches more than 90%. However, the level of provision of meat, fish and fruit products, which is made up by importing these food products, is insufficient.

For food industry enterprises, stable relationships with suppliers of raw materials and well-established marketing of finished products are important. The raw material base for the industry enterprises is the agricultural sector with their complex natural-biological system, where economic, natural and scientific laws interact. Only the fishing and salt industries are interconnected with the mining industry, being both its component and having its own characteristics.

The variety of natural zones, the seasonality and cyclical nature of agricultural production, the unpredictability of weather disasters determine the objective instability of the raw material base for food industry enterprises, and create the need for long-term cooperation with agricultural enterprises. To increase the interest of producers of raw materials in cooperation with processing enterprises and increasing production volumes, it is necessary to minimize the disparity in prices due to monopolization of markets and mediation in the chain of "raw material supplier - processor".

One of the promising directions for the effective functioning of the industry is the development of comprehensive integration ties and the formation of integrated associations with a closed production cycle, which allows you to adjust costs, save money, and rationally use human and material resources.

Closely interconnected are the level of prices for food products and incomes of the population. The main driving force in market conditions is demand, therefore only solvent demand leads to an increase in supply from producers. In modern realities in Ukraine, a low standard of living of citizens, which leads to changes in the

structure of consumption of food products by the population in favor of cheap and low-quality food products. Accordingly, one of the main directions of development of the Ukrainian food market should be the production of high quality products, but at a price acceptable to a wide range of consumers. Therefore, food industry enterprises need to maintain their existing competitive positions in the market and conquer new ones, improving product quality, modernizing production technologies, improving the marketing of products and providing affordable food prices for the population.

State regulation of the food industry should be focused on the development of high-tech innovative products with the highest possible added value, which will increase the competitiveness of food products and the level of industrial and technological processing. To achieve this goal, the state must create favorable conditions for attracting investment.

In 2018, of the total number of large and medium-sized food industry enterprises, only 17.8% were engaged in innovative activities, most of which spent money on the purchase of machinery, equipment and software. In general, the volume of expenditures of large and medium-sized enterprises on innovative activities in the field of food, beverage and tobacco products amounted to 1402 million UAH, of which 1274.34 million UAH was own funds of enterprises, 113.29 million UAH - loans, and the rest - these are funds from local budgets and other sources.

Only 158 large and medium enterprises of the food industry introduced innovations, 98 of them introduced innovative processes, 89 - innovative types of products, of which only 19 enterprises introduced new types of products for the market. 117 large and medium-sized enterprises sold innovative products in the amount of 4711.87 million UAH, of which only 25 - products that were new to the market, in the amount of 436.25 million UAH. Out of Ukraine, in 2018, 37 enterprises sold innovative products worth 335.83 million UAH.

In general, the level of innovation activity in food industry enterprises is very low. Insufficient amount of working capital, lack of proper state support and investment are reflected at the level of introduction of modern achievements of science and technology, which, in turn, negatively affects the technical equipment, production capacity of manufacturers and the quality of products. So, the most significant reasons for the insufficient intensification of innovation at domestic food industry enterprises are: lack of funds for the implementation of the latest innovative projects; a high level of depreciation of capital goods and outdated technologies, which requires significant costs for updating the technical and technological base and attracting highly qualified specialists; long payback period and the like.

The good export potential of the domestic food industry attracts foreign investors, the industry ranks second after metallurgy in terms of foreign direct investment. In recent years, Ukraine has faced serious challenges through economic and political shifts that have led to significant changes in trade and economic relations. The implementation of the Agreement on a free trade zone with the EU countries dramatically changes the direction of development of foreign trade relations, and trade preferences for Ukrainian enterprises contribute to the growth of exports of food products [1].

Duty-free tariff quotas for the supply of products in the EU are set for 36 types of goods, and for four types additional volumes are determined. For Ukrainian manufacturers the opportunity was created to enter the market of EU member states and the markets of third countries, winning in quality and price; increase potential consumers of products; diversification of export flows in order to minimize risks due to the inability to access other markets; attracting modern technological and innovative solutions. This does not mean an automatic increase in exports of food products, but creates the opportunity for this when certain requirements are met.

According to the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, Ukrainian exporters were not able to take full advantage of all tariff quotas. In 2018, the additional quota for poultry and semi-finished products from poultry meat - 59.2%, for eggs and albumin - 48.3%, for bran, waste and residues - 43.2%, processed grain products - 40, was not used enough. 1%, oats - 36.5%, milk powder - 24.1%, processed milk products - 22.1%, barley, barley flour and granules - 16.6%, other sugar products - 15.9%, milk , cream, condensed milk and yogurt - 15%, processed sugar products - 13.9%, ethanol - 10.4% and the main tariff quota for sugar - 85% [2].

The main reason for this situation was the insolvency of domestic producers to ensure compliance with the standards of sanitary and phytosanitary measures and food safety due to differences in the standards of the standardization and certification of food products. However, many manufacturers, such as OJSC Zolotonoshsky Butter Plant, OJSC Yagotinsky Creamery have passed the European Commission certification and supply their products to the EU, China, the UAE and other countries. Today, Ukrainian commodity producers supply products to the markets of almost 190 countries.

For these factors, the prospects for the development of food industry enterprises are as follows: reducing the cost of processing raw materials, using the latest technologies to improve the quality level of food products and lowering prices for the end consumer; creating innovative products to generate additional income by the manufacturer, expanding the circle of consumers of various contingent groups and maximally satisfying their needs; the formation of agricultural clusters that would ensure a continuous technological process of production, starting with the cultivation of agricultural products, their processing, manufacture and sale of food products; attracting foreign investment to expand the product range, upgrade the material and technical base, modernize the production process, introduce resource-saving and low-waste industries and improve the performance of enterprises; ensuring compliance with standards of sanitary and phytosanitary measures and food safety; implementation of the food safety system of the HACCP and other certification systems; orientation of domestic producers to foreign markets, increasing the competitiveness of products at the global level; improvement of the national regulatory policy in the field of foreign trade relations to increase the competitiveness of food exports, the continuation of protectionist policies in relation to domestic producers [3].

The implementation of these tasks will contribute to the transition of the domestic food industry to a new level and sustainable development of the country, maintaining

the health of the Ukrainian nation, enhancing food security and increasing the competitiveness of the national economy.

References

1. Merten-Lentz K. Legislative reform in Ukraine and its implications for EU food industry. 2017. [Electronic resource]. – URL: https://www.khlaw.com/Legislative-reform-in-Ukraine-and-itsimplications-for-EU-food-industry.

2. Official website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. [Electronic resource]. – URL: http://minagro.gov.ua/.

3. Руснак П.П., Чередніченко О.О. Активізація інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві / П.П. Руснак, О.О. Чередніченко // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 11–16.

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МЕТАЖАНРУ: КОМПОНЕНТИ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗКИ В СИСТЕМІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ СТУДІЇ

Аністратенко Антоніна Віталіївна
к. філол. н., доцент, ВДНЗ України
«Буковинський державний медичний університет»
докторант Інституту літератури
ім. Т. Г. Шевченка НАН України

Спроба з'ясування характеристик альтернативної історії у сенсі генології та поетики неминуче приводить дослідження до двох наріжних каменів його механізму: питання компаративістики та значення національної літератури в порівняльному аналізі.

У попередніх підрозділах вже було окреслено базові жанрові компоненти АІ, а також презентаційні моделі поетики її прозових зразків. Відтак, постало питання: «У чому ж полягає необхідність зіставлення АІ в різних національних літературах?». А також, як саме компаративний аналіз може прислужитися з'ясуванню генологічних ознак та особливостей поетики художньої альтернативістики.

Відповідь на перше питання випливає з властивостей і компонентів базової платформи АІ – осмислення письменником історії свого народу на тлі культурної спадщини всього шляху людства, хоча в більшій мірі залежить від функцій АІ в тій або іншій точці суспільно-політичного розвитку нації. Окрема роль в ідентифікації ресурсів та атрибутивних компонентів цього процесу належить імагології літературної компаративістики, поняттям, що було введене Д. С. Наливайком. Вивчення національної картини світу, на думку відомого вченого-компаративіста, тільки тоді набуває правдивих обрисів, коли відбувається в ході порівняння рецепції представників інших народів та самоідентифікації певного конкретно взятого народу. Механізм такого емпіричного порівняння чітко описаний Д. Наливайком у вступі до його відомої праці «Очима заходу: рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст.»: «Вивчення західноєвропейської україніки має принципове значення і з іншого, суто наукового погляду […] це також важливе кориґуюче дзеркало, що його не може ігнорувати наука. Тут справа ще й у тому, що національну дійсність "абориґени" й іноземці сприймають по-різному: перші помічають і фіксують передусім явища й події, що відхиляються від норми, саму ж цю норму як таку вони не фіксують, оскільки вона для них звична, нецікава, а часом і непомітна; іноземцеві ж цікавою і гідною опису здається сама норма життя, звична "правильна" поведінка жителів країни, в яку він потрапив, яку він спостерігає й фіксує» [3]. Альтернативна історія, за прикладом компаративістської імагології, функціонує за принципом створення семантичних тріад різних «правд»: «історіографічна правда, зафіксована офіційною науковою думкою істориків», «альтернативна історична правда, зафіксована в тематичному профілі

художнього твору» й «рецептивна правдива історія, зафіксована в свідомості читача на основі аналізу історіографічної та альтернативної історії». Так, з цього факту випливає першочерговий вплив національної моделі альтернативної історії з його сутністю, формальними та змістовими чинниками, провідною схемою поетики та набором її компонентів, що у висновку сукупно формують жанрову матрицю художньої альтернативістики кожної національної літератури зокрема.

Щодо методологічних та структурних засад компаративного аналізу, О. Бровко наголошує на зміні пріоритетів напряму сучасних компаративних студій в літературознавстві: «Прикметною особливістю сучасної компаративістики початку XXI ст. (четвертий етап) виступає її методологічний плюралізм, в якому вбачається закономірний феномен, корелятивний епосі постмодернізму, структурі її світосприйняття й мислення, на відміну від попередніх етапів наукової компаративістики, коли на кожному з них домінував певний напрям чи тип (генетико-контактологія на першому й порівняльна типологія на другому), на її сучасному етапі не знаходимо подібної домінанти» [1]. Тому, в ході практичного порівняльного аналізу, до уваги пропонованого дослідження належить питання українських рис постмодернізму, що визначили «обличчя» літератури постпостмодерністського часу у порівнянні з класичними постмодерністськими явищами гри, зміщенням хронотопних координат, незалапкованими цитатами письменників класичної доби та модернізму, інтермедіальність та інтертекстуальність, схильність до створення метатексту, жанрові модифікації тощо. Повторна міфологізація європейських міфологем, питання «внутрішнього» та «зовнішнього» міфу, їх рецепція та інтерпретація – всі ці аспекти, що маргінально стосуються особливостей поетики художньої альтернативної історії, локально включені в структуру дослідження.

Водночас найбільш важливою рисою компаративістики, що спонукала ввести її основним принципом і методологічною основою пропонованої студії, є її амбівалентність по відношенню до історії літератури та літературознавчої теорії. За блискучим визначенням компаративістики Д. Наливайка стоїть не просто дефініція, а справжній горизонт об’єднання теорії та практики літературознавства: «Як одна з основних літературознавчих дисциплін, компаративістика склалася в другій половині XIX ст. і зайняла проміжну позицію між двома іншими […] дисциплінами - між історією літератури й теорією літератури. Вона повязана з ними тим внутрішнім специфічним зв'язком […] , зміною векторів руху то в бік історії літератури, то в бік теорії. Водночас їй притаманні тенденції їх синтезування, […] вона є своєрідною метамовою літературознавства» [5]. Отже побачити «іншого», видається можливим тільки в разі зіставного аналізу (із образом саморецепції), а у випадку дискриптивного уявлення із внутрішньої або ж тільки зовнішньої рецепції отримаємо лише певні окремі властивості досліджуваного об’єкта. В нашому випадку порівняння вибудовується на трьох базових точках зосередження: українська література і АІ в ній, «материнська» американська література та АІ в ній на сучасному етапі й західноєвропейський вимір АІ як

«уявний третій», адже саме через нього відбувалася передача жанрової формули та загальної ідеї альтернативної історії з американської в українську літературу. Отож, можна акцентувати також переважний контактно-генетичний різновид компаративного аналізу в презентованій праці.

В. Будний та М. Ільницький у підручнику з порівняльного літературознавства пропонують імагологічну студію поставити мірилом ефективності компаративного аналізу як такого. Треба зауважити, що такий підхід є доволі дієвим у випадку дослідження АІ, адже альтернативність у матриці жанру виступає саме архетипним ключем того «іншого» який порівнює та з яким порівнюють: «Якщо збірний етнообраз подає колективний портрет нації на значній відстані від читача, комбінуючи однотонні й контрастні штрихи-стереотипи, то психологічний образ Іншого вирізняється з-поміж розмаїтого імагологічного літературного арсеналу здатністю наблизити читача до внутрішнього світу людини іншої національності за допомогою витонченіших і багатозначних сюжетних і характеротворчих засобів» [2]. Тут постає питання термінологічного сутнісного протистояння понять «картини світу» й «національної картини світу». Причому всередині літературознавчої науки таке протистояння не могло би виникнути саме по собі, адже вирішувалось би водночас означенням кількості носіїв (у першому випадку йдеться про однину, а в другому – про множину суб'єктів). Однак, із активізацією в XXI ст. студій з антропології, що розробляються на межі з філологічними науками (та літературознавством зокрема), маємо цілком протилежну систему тлумачення. Наприклад, румунська дослідниця Ґ. Боанжіу національну картину світу використовує у вузькому значенні, причому вибудовує терміносистему своїх студій так, щоб означити термін, що матиме тільки граматичну форму однини (national identity), підкреслюючи цим одиничну спільність національного світогляду, хоча реалізується ця єдина національна картина світу через множинні персональні «свідомості» (consciousness, cultural values). Відтак постає логічна дилема одиничності та множинності явищ особистої та національної картини світу, наново постає питання первинності та вторинності чинників формування культурних цінностей. Говорячи про вікову категоризацію в національній румунській ідентичності дослідниця розмежовує компоненти значень «свій-чужий» (або «я - інший») так: «Наша ідентичність залежить від цієї категоризації: і психологи, і соціологи, або антропологи знають, що вона не існує сама по собі, розрізнена, як взаємодія з іншими, вона є тією, що будується і змінюється в ній і через цю дію; інакше кажучи, Інший, інакшість - це не просто зовнішня сутність, яка існує десь «там, поза нами», а лише через конститутивне відношення ідентичності до цієї інакшості знаходиться спосіб побудови власного світогляду, що перетворюється на частину нас самих і також - навпаки» [6, 84]. Однин з висновків дослідниці полягає в тому, що для покоління, яке цілком формувалось у XX столітті, алгоритм формування картини світу діяв, виходячи з колективної ідеології, що формувала національну свідомість, яка, своєю чергою, створювала рамки для особистого світогляду, а наразі (на зламі тисячоліть) процес відбувається у зворотному порядку.

Достеменно невідомо, чи можемо переносити на українську ментальність, запропонований Ґ. Боанжіу, майже ідеальний подієвий контур, однак механізм переструктуризації змісту понять бачимо прозорий. «Наприкінці XX століття сталися певні зміни в розумінні того, що вважати культурною парадигмою і від якої точки вести відлік впливу культури на письменника, і, зокрема, його залежності від місця, часу, мови, що випали на його долю. Теорії Вернадського та Бергсона, Сепіра-Ворфа, численні теоретичні й художні побудови деконструктивістів по-філософському узагальнюють матеріал дійсності, а саме те, що в новій інформаційній та соціо-геополітичній ситуації письменники, як і людство загалом, усе більше починають усвідомлювати ступінь своєї теоретичної незалежності від історії та простору» [4, 9], - звертає увагу на специфічний культурно-ментальний контекст взаємодії письменників та й усіх людей у певну добу своєї країни дослідниця творчості В. Винниченка, відомий компаративіст Г. Сиваченко. Дистантність сучасного суб'єкта-носія світогляду та його історико-топографічного контексту в добу постпостмодернізму в порівнянні, скажімо, з тією ж опозицією під впливом тоталітарного наративу, крім очевидних змін домінантних моделей формування картини світу вцілому, означає також розширення дискурсу альтернативності загалом і АІ в літературі зокрема.

Підсумовуючи сказане, можна констатувати, що, порівнюючи моделі альтернативності в художній прозі різних національних літератур, можемо якісно окреслити тотожність / подібність / відмінність; спільне / особливе / унікальне; універсальне / зональне / локальне; загальнолюдське / інтернаціональне / національне у зразках АІ в діахронічному зрізі та виявити генологічну й функціональну схему художньої альтернативістики.

Список літератури:

1. Бровко О. О. Основи компаративістики: навч.-метод. посіб. для орг. самостійної роботи й підготов. до модульної роботи студ. спец. „Українська мова і література", „Українська мова і література. Мова і література (англійська)", „Українська мова і література. Мова і література (російська)"/ Олена Олександрівна Бровко ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка". – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2012. – 214с.

2. Будний В. Порівняльне літературознавство: Підручник / В. Будний, М. Ільницький. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.

3. Наливайко Д. Очима заходу: рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст. – Київ: «Основи», 1998. – Електронний ресурс: http://litopys.org.ua/ochyma/ochrus.htm#vstup.

4. Сиваченко Г. М. Пророк не своєї вітчизни. Експатріантський «метароман» Володимира Винниченка: текст і контекст. – Київ: Альтернативи. – 2003. – 280с.

5. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія / за аг. ред.. Д. С. Наливайка. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 481 с.

6. Boangiu G. Cultural identity patterns for different age categories of the

population // Current issues of social studies and history of medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal, 2018, No:4(20), P.83-88.

DEVELOPMENT OF HOUSING AND COMMUNAL INFRASTRUCTURE OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF CIRCULAR ECONOMY

Valeriia Loiko, Doctor of Economics, Professor
Boris Grinchenko University of Kyiv
Stanislav Maliar, postgraduate
Boris Grinchenko University of Kyiv

The current process of globalization of the world economy affects the economic life of each country. The problems caused by globalization processes necessitated the emergence and development of a new direction of development of the world economy, called the "circular economy". The circular economy involves the pursuit of economic activities aimed at energy conservation, the rational management of resources and waste, the introduction of waste-free technologies. Given the current trend of urbanization in the context of circular economy, there is a need to introduce new technologies in the development of urban housing and communal infrastructure. Housing and communal infrastructure of the city is a system for providing comfortable living for the residents of the city, which includes both the housing stock of the city and the complex of organizations and enterprises that provide the process of providing the population with quality housing and communal services. The city's housing stock is the central subsystem of housing and communal infrastructure. Questions about the condition of the housing stock, the means of maintaining it at a minimum at a satisfactory level, the provision of quality public utilities, waste management are important to maintain a level of satisfaction with the living conditions of the residents of the city and to maintain an adequate level of social security.

The peculiarities of the circular economy are the development of waste-free technologies, clean production, energy conservation, rational consumption, the rational management of waste when waste from one production is raw material for another. Ukraine, as a country of European orientation, also joins in solving problems of formation and development of circular economy.

The problem of urbanization is one of the problems that has been addressed in the development of the circular economy. According to scientists, by 2030 two-thirds of the world's population will live in cities, the number of metropolitan areas (with a population of more than 10 million inhabitants) will increase from 20 in 2018 to 37 in 2025. The process of urbanization has been accelerating in recent years. Positive tendencies of urbanization include expansion of opportunities for social and economic development of city dwellers, creation of more comfortable living conditions for the population. However, the rapid pace of urbanization and urban expansion requires a rational approach to the development of housing and communal infrastructure and, in particular, a prudent attitude to the use of energy resources.

Scientists estimate that the cost of creating a global infrastructure to meet the growing needs of urbanization will amount to $ 41 trillion between 2005 and 2030.

Analysis of changes in statistics of the development of housing and communal infrastructure of Ukraine and the city of Kiev for the period 2011-2018 provided an opportunity to draw the following conclusions.

The total housing stock of Ukraine decreased by 8.54% over the period 2011-2018, with an average of 0.85% per capita. The number of apartments in the period under review decreased by 11.52%. The share of total living space with water supply for the period 2011-2018 increased by 3.15%, equipped with sewage by 3.09%, heating by 9.81%, hot water supply - by 8.4%, equipped with gas decreased by 0.12%. Thus, it is possible to note the slow growth of the volume of living space, equipped with communal amenities. It should be noted that the largest share, according to statistics, as of 2018, belonged to living space, equipped with gas - 83% (of the total living space) [1].

The basis of the housing and communal infrastructure of the city of Kiev is the housing stock, which as of 01.01.2020 had 11511 high-rise buildings, 103 dilapidated and 2 emergency dwelling houses. The total housing stock of Kyiv grew by 4.76% over the period 2011-2018, with an average of 3.81% per capita. The number of apartments in the city of Kiev increased by 3.32% during the period under review. The share of total living space in the city of Kiev with water supply in the period 2011-2018 decreased by 0.81%, equipped with sewage - by 3.24%, heating - by 3.32%, gas - by 8.46%, hot water supply - by 0.82%. It should be noted that in Kyiv, the largest share, according to statistics, as of 2018, belonged to a living space equipped with water supply - 98.1% (of the total living space) [2]. An analysis of the dynamics of changes in the housing stock of the city of Kyiv for the period 2014-2018 has made it possible to draw the following conclusions. The share of the total area of the housing stock equipped with water supply in 2018 was 98.1%, sewage - 95.7%, heating - 96.1%, gas - 63.8%, hot water - 96.7%. Thus, it can be stated that the residential buildings of Kyiv residents have a sufficiently high level of communal amenities. It is advisable to pay attention to the physical condition of the utility networks of the city of Kyiv: as of 01.01.2019 in the city of Kiev, the degree of deterioration of water supply networks was 81%, sewerage networks 72%, thermal networks 66%, cable lines - 62%. The quality of municipal services provided by Kyiv residents is estimated at 2.3 points on a scale of 1-5 points [3,4]. According to the level of satisfaction with their living conditions in 2018, the residents of cities were distributed as follows: very satisfied - 1,8%, satisfied - 53,8%, not very satisfied - 29,8%, not satisfied - 11,1%, very unhappy satisfied - 3,5% [4].

The results of a comparative analysis of the dynamics of changes in the housing stock of Ukraine and Kiev provided an opportunity to draw the following conclusions. In 2018, Kyiv's total living space amounted to 6.39% of Ukraine's total housing stock. On average, one inhabitant of Kyiv has an area of less than 8.01% less than one resident of Ukraine. The number of apartments in the city of Kiev is 6.33% of the number of apartments in Ukraine. The share of the total residential area of the city of Kiev, equipped with water supply, is 35.9% higher than in Ukraine as a whole; sewerage - by 35.7% higher; heating - by 26.7% higher; gas - by 19.2% lower; hot

water supply is higher by 49.1% [2]. Thus, it can be stated that the residential buildings of the residents of the city of Kyiv have a higher level of communal amenities than the general housing stock of Ukraine.

The urbanization process is causing an increase in the number of cities in all countries of the world and an increase in the territories that occupy cities in the course of their development. Of course, urbanization has both positive and negative aspects. One of the negative aspects of the process of urbanization is the complication of the relationship between the built environment of the city and the environment due to environmental problems. Another problem of urbanization is the need to build large-scale infrastructure. The problem of large cities is also the presence of areas where the poor and the very poor live, often dangerous for other residents of the city. Identifying and identifying the risks posed by urban development problems will help identify the problem in a timely manner and take action to address it. When planning the financing of budget programs (on the example of the city of Kyiv), considerable attention is given to the priority of allocating funds for financing the city development activities.

Creating favorable conditions for the development of housing and communal infrastructure with the help of effective directions and tools and using foreign experience will contribute to the sustainable development of housing and communal services of Ukraine and integration into the European Union.

References

1. The official website of the State Statistics Service of Ukraine. “Statistical information”, available at: http://www.ukrstat.gov.ua (Accessed 26 Feb 2020).

2. Official site of the Main Statistics Department of Kyiv. Settlements and housing. The housing stock of the city of Kiev, available at: http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=445&lang=1 (Accessed 26 Feb 2020).

3. Official website of the Department of Economics and Investment of the Executive Body of the City Council (KSCA). Activity. Economic and Social Development Program of Kyiv for 2018-2020, available at: https://dei.kyivcity.gov.ua/content/programa-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvytku-m-kyieva-na-20182020-roky.html (Accessed 26 Feb 2020).

4. The official website of the Department of Economics and Investments of the City Council Executive Body (KSCA). KSCA Annual Activity Reports, available at: https://dei.kyivcity.gov.ua/content/richnyy-zvit-mkyieva.html (Accessed 26 Feb 2020).

ФАКТОРИ МОТИВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТІВ СИСТЕМИ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Мельник Леонід Васильович
к.е.н., доцент,
Національний університет водного господарства та природокористування

Невідповідність між мотиваційними факторами суб'єктів кредитних відносин аграрної сфери стосовно прийняття рішень з питань іпотечного кредитування призводить до гальмування інтеграції сільськогосподарського виробництва у систему довгострокового інвестування та перешкоджає запровадженню інноваційних методів і засобів виробництва, нарощуванню конкурентних переваг вітчизняної аграрної продукції [1]. Усунення вище наведених недоліків в міжнародній практиці досягається за рахунок активізації одного з органічних компонентів забезпечення стійкого функціонування та ефективності системи іпотечного кредитування – мотивації [2].

На ступінь реалізації ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери впливають наступні мотиваційні фактори прийняття рішень учасників системи іпотечного кредитування:

мотиваційні фактори позичальника – суб'єкта сільськогосподарського виробництва:

+ потреба в інвестиціях;
+ знижки та пільгові умови кредитування;
+ географічна доступність;
+ кваліфікований персонал банківської установи;
+ зрозуміла та прозора процедура оцінки заставного майна, оформлення договірних документів, руху грошових коштів;
− перевищення суми платежу за кредитом понад граничний рівень, вище якого позичальник не має змоги своєчасно виконувати зобов'язання, що спричинить зниження попиту на кредити;
− некомпетентність персоналу;
− наявність складних схем у процедурі оформлення кредитних відносин та здійсненні платежів за кредитом;

мотиваційні фактори банківської установи – кредитора:

+ реалізація господарських інтересів установи у сфері кредитування та отримання прибутків;
+ відповідність потенційного позичальника критеріям відбору та присвоєння йому високого класу;
+ прийнятність бізнес-цілей потенційного позичальника цілям і задачам кредитування;
+ мінімізація ризиків, пов'язаних із утриманням на балансі земельних

ділянок за рахунок взаємовідносин із Державним земельним агентством;

+ можливість рефінансування іпотечних кредитів через Державне іпотечне агентство;

− невідповідність потенційного позичальника оціночним критеріям;

− незацікавленість держави у підтримці аграрного сектору, занедбання села і сільськогосподарської галузі;

− зростання рівня облікової ставки, що змушує банки підвищувати відсоткові ставки за кредитами, у зв'язку з чим знижується попит на позикові кошти;

мотиваційні фактори держави:

+ отримання прибутку від діяльності сільськогосподарської галузі та забезпечення надходжень до бюджету;

+ виготовлення аграрної продукції, забезпечення продовольчої безпеки країни;

+ стабільність банківської системи;

+ соціальна забезпеченість населення сільських територій;

− зловживання великими аграрними підприємствами щодо витрачання коштів, виділених з метою державної підтримки аграріїв;

− існування тіньових схем у сфері відшкодування банкам за пільговими кредитами аграріям з державного бюджету;

мотиваційні фактори інвестора:

+ достатній рівень дохідності за іпотечними сертифікатами;

+ гарантії з боку Державного іпотечного агентства щодо окупності інвестицій;

+ отримання права приймати участь у господарській діяльності об'єкта інвестицій;

+ можливість диверсифікувати вкладення та знизити ризик ліквідності;

− високий рівень ризиковості галузі, ризик неповернення інвестицій;

− дестабілізований стан банківської системи;

− тиск і обмеження з боку законодавства.

Фактори, зазначені із знаком «+», чинять позитивний вплив на очікуваний результат взаємодії суб'єктів іпотечної системи, натомість фактори, помічені як від'ємні (із знаком «-») мають обернений вплив на діяльність учасників системи та потребують корегування залежно до вимог ринку.

Основним стримуючим фактором у сфері формування та використання ресурсного потенціалу іпотечного кредитування аграрної сфери є недосконале правове забезпечення, що спричиняє недостатність гарантій для забезпечення ефективного провадження діяльності суб'єктів господарювання і, як наслідок, зростання ризиковості іпотечних операцій, зменшення ділової активності кредитних установ та інвесторів.

Список літератури:

1. Астафьев И. В. Мотивация в экономической деятельности: принципы и способы применения. *Общество. Среда. Развитие (Terra Humana)*. 2011. №3.

URL:https://cyberleninka.ru/article/n/motivatsiya-v-ekonomicheskoy-deyatelnosti-printsipy-i-sposoby-primeneniya

2. Мельник Л.В., Левшова Ю.А. Проблемы эффективности системы мотивации в корпоративных структурах. *Международный журнал устойчивого развития.* 2014. №18. С.48-56

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА

Дмитриева Марина Викторовна
преподаватель
Измаильский государственный
гуманитарный университет

Бурова Дина Александровна
студентка
Измаильский государственный
гуманитарный университет

Немецкий язык один из самых популярных в мире. Он является родным для более 100 миллионов европейцев. Официальным языком его считают в Германии, Австрии, Лихтенштейне, Швейцарии, Люксембурге и Бельгии. Но гораздо большее количество стран именуют его региональным или языком локального общения.

На немецком языке писались знаменитые произведения Иоганна Гете и Франца Кафки, создавалась философия Фридриха Ницше. Его уникальная фонетика и запоминающаяся орфография не оставляет равнодушным никого. Но не стоит забываться, что для должного результата в познаниях этого языка необходимо приложить немало усилий. И если ещё несколько лет назад нам пришлось бы тратить большое количество времени на заучивание правил из учебников, а неизвестную лексику мы бы находили только в толстых словарях, то сегодня в наших руках гораздо больше возможностей.

В современном мире вы вряд ли встретите человека, который бы не использовал гаджет в повседневной жизни [1]. В особенности это касается детей, которые пользуются техническими устройствами гораздо активнее их родителей. Так почему бы не попробовать включить современные технологии в учебный процесс?

Первым делом посоветуйте детям поменять язык их гаджетов на немецкий. Благодаря этому они будут ежедневно сталкиваться с одними и теми же словами, которые в скором времени останутся в их памяти без должного заучивания. Поначалу будет сложно, но уже через несколько дней вы сами удивитесь результатам учеников.

Сегодня довольно распространена тема зарубежных сериалов. Молодежь проводит много свободного времени за просмотром любимых кинолент, не задумываясь, как много теряет! Хорошей практикой языка послужит просмотр любимых фильмов, сериалов или телевизионных шоу в оригинале. Безусловно, это довольно трудная задача, особенно, если дети только начали изучать новый для них язык [2]. Но в противовес сомнениям можно отыскать множество плюсов: они будут слушать носителей языка, привыкая к особенностям его произношения. При наблюдении за общением героев можно будет услышать,

как меняется интонация их голоса в той или иной ситуации, а также понять, какая лексика чаще всего присутствует в их разговорах. Изучение языка является довольно кропотливой, и не всегда интересной работой. Особенно если дело касается детей.

Одной из самых распространенных проблем была и остается слабая заинтересованность школьника в определенном предмете. И тут важно понимать, что без должного интереса ребенок очень быстро потеряет рвение к изучению языка. На помощь могут прийти компьютерные игры, направленные на работу с новой темой. Выбирая между книгой и техническим устройством, ученик все же отдаст предпочтение второму. В таком случае сомнения можно отодвинуть на второй план, ведь всё внимание ребенка будет направлено на работу с языком, даже несмотря на то, что книги будут абсолютно не использованы.

Если без конспектов не обойтись, и вам всё же нужно отчитать необходимый материал, попробуйте разбавить свои уроки работой с презентациями. Параллельно с объяснением нового материала, используйте слайды, на которых будут наглядно приведены примеры из языка, можно даже воспроизводить чьи-то высказывания или показывать отрывки из любимых фильмов для должного примера. Таким образом, в первую очередь у детей будет работать зрительная память, которая поможет охватывать гораздо больше материала, нежели простое конспектирование услышанного.

Немецкий язык довольно трудно освоить за коротки промежуток времени, но если правильно использовать сегодняшние возможности современных технологий, результат придет очень скоро. Главное – не терять ни одной возможности.

В настоящее время внедрение персонального компьютера, технологии мультимедиа и глобальной информационной компьютерной сети Интернет влияет на систему образования, вызывая значительные изменения в содержании и методах обучения иностранным языкам. Перед современным учителем встает проблема поиска нового педагогического инструмента. Мы считаем, что в современных условиях, учитывая большую и серьезную заинтересованность учащихся информационными технологиями, необходимо использовать эту возможность в качестве мощного инструмента развития мотивации изучения немецкого языка [3].

Использование ИКТ способствует реализации личностно-ориентированного подхода в обучении. Изучение иностранного языка с помощью компьютерных программ вызывает большой интерес у учащихся.

На данный момент существует очень много различных аудио и видео материалов, которые позволяют изучать любой язык. Но мы должны понимать, что при таком изучении немецкого языка мы не достигнем максимального эффективного результата, так как взаимосвязь с учителем имеет свое преимущество [4].

Но если использовать ИКТ при изучении немецкого языка на уроках в школах или в университете, то это как минимум ускоряет процесс овладения иностранным языком, способствует повышению мотивации учащихся.

Из всего выше сказанного, ми можем сделать следующие выводы, что внедрение компьютерных технологий создаёт предпосылки для интенсификации образовательного процесса. Это даёт возможность перехода от механического усвоения знаний ко владению умением самостоятельно получать новые знания.

Список литературы:

1. Воробьёв Г.А. Развитие социокультурной компетенции будущих учителей иностранного языка (поиск эффективных путей) // Иностранные языки в школе. — 2003. — № 2.
2. Гальскова, Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам [Текст]: пособие для учителя. – М.: Аркти, 2000.
3. Владимирова Л. П. Интернет на уроках иностранного языка [Текст] / Л.П. Владимирова. – ИЯШ, No3, 2002. – с 33-41.
4. Нелунова Е.Д. Информационные и коммуникационные технологии в обучении иностранному языку в школе [Текст] / Е.Д. Нелунова. – Якутск, 2006.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛІНГВІСТИЧНО ОБДАРОВАНИХ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧИХ КУРСАХ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Якимчук М.Ю.
кандидат педагогічних наук
Національний університет водного
господарства та природокористування

Останнім часом проблеми навчання лінгвістично обдарованих старшокласників, зокрема і слухачів підготовчих курсів, (ЛОС) особливо на часі. У непростій політичній ситуації сучасної України простежуємо відродження національної самосвідомості, української культури і мови, всебічного розвитку громадянина України. Процеси перебудови в Україні обумовили нові тенденції в освіті. Для того, щоб бути затребуваним, уміти спілкуватися на певному рівні, рекламувати себе і в майбутньому продукцію своєї фахової діяльності, захищати свої права тощо, вважаємо, що педагогам на перше місце в роботі слід ставити лінгвістичний розвиток учнів, особливо обдарованих, які потенційно будуть лідерами, керівниками, політичними діячами.

Тривалий час зміст предмета «Українська мова» у закладах освіти ототожнювали лише з процесом вивчення мовних норм, стилів і розвитку зв'язного мовлення. Такий однобокий підхід призвів до формування викривленого уявлення, що ця дисципліна є виключно інформаційною, проте слід розуміти, що кожен постійно зазнає мовного впливу. Безумовно, українська мова має значний потенціал для творчої самореалізації ЛОС у навчальному процесі [3].

Зауважимо, в площині нашого дослідження ми враховуємо, що лінгвістично обдаровані слухачі навчають разом з слухачами, які особливих здібностей не мають. Тому перед викладачами-мовниками постає непросте завдання, виконати яке допоможе застосування педагогічних інновацій, активних методів навчання, адже вони ефективно сприяють розвитку творчих здібностей, творчій самореалізації ЛОС, стимулюють пізнавальну діяльність та допомагають навчаючи, зацікавити і здивувати слухачів курсів. Підбирати їх необхідно з урахуванням групи, в якій навчається ЛОС, його життєвого досвіду, інтелектуальних можливостей, загальної внутрішньої і зовнішньої культури. Розглянемо деякі з них, які, зважаючи на нашу педагогічну практику, вважаємо найефективнішими для розвитку творчих здібностей ЛОС [1].

Приклад №1. *Робота в парах*. Для повторення вивченого матеріалу із теми можемо запропонувати виконати завдання, яке допоможе з'ясувати, хто у групі найздібніший (з'ясувати рівень лінгвістичної обдарованості і здатність до самореалізації творчих здібностей). Пропонуємо слухачам підготовчих курсів

обирати завдання за їхнім рівнем знань і можливостей. Завдання написано на картках зеленого, червоного і синього кольорів.

Зелені картки: у поданому тексті знайти і підкреслити прикметники, визначити розряд прикметника за значенням, пояснити правопис складних прикметників і мету їх використання в тексті. *Ясний і погожий ранок після короткої весняної ночі. Криштaлеві зірочки зникли, наче пірнули в синю безодню блакитного неба. Його край горить-палає рожевим вогнем. Ці червонуваті небесні хвилі ясного світила миготять серед темряви, останнє зітхання якої віє понад степом. Іванові балки ще немов дрімають, а всі високі могили, насипані дбайливими людьми виблискують росою – якоюсь срібною, казковою. Тихо, тихіше, найтихіше…*Червоні картки: доповнити поданий текст, замість питань поставивши прикметники, що підходять за змістом, визначити розряд за значенням, пояснити правопис складних прикметників і мету використання їх у тексті. *(Яка?) весна ніхто не порушить її (якої?) краси… (Яка?) трава горить-палає якимсь (яким?) вогнем, на її (яких?) листочках грає й сяє, мов те самоцвітне каміння, чиста роса; то стрільне вам у вічі (якою?) голочкою жовтого світу, то (яким?) синьоцвітом, то посипле чимсь зеленим…Куди ви не повернетесь, усе горить-палає, вся долина пишається, мов зверху (якими?) райдугами вкрита!* Сині картки: складіть і запишіть власне висловлення «*«Потрібно цінувати те, що маєш, а не те, про що мрієш»* (використовуйте відносні, якісні та присвійні прикметники; складносурядні і складнопідрядні речення та речення з прямою мовою); поясніть, чому в тексті використано прикметники цих розрядів за значенням, як їх слід писати.

Після виконання завдання вчитель не сам перевіряє виконані завдання, а пропонує оцінити свою роботу смайликами (знаками якості) (правила оцінювання запропоновано на екрані: 0 помилок – 12 балів, 1-3 помилки – 9 балів, 4-6 помилок – 6 балів, 7 і більше помилок – 3балів).

Приклад №2. *Метод «Зіткнення з реальними ситуаціями».* У спілкуванні особливу увагу слід звертати на використання паронімів – слів, близьких за своїм складом і вимовою, але різних за значенням. Наприклад, у запропонованому документі (резюме), знайдіть неправильне вживання паронімів і обґрунтуйте свою думку. Після виконання, робимо висновок, чому не можна замінити один паронім іншим? (використовуємо метод «Мікрофон»)

Приклад №3. *Метод «Малі групи».* Наприклад, про вживання у мовленні запозичень з інших мов. Наводимо міркування українського поета та перекладача М. Рильського зі статті «Про іноземні слова». Пропонуємо завдання: пояснити значення іншомовних слів, які часто вживають у сучасному спілкуванні, і підібрати до них українські відповідники. Поясніть значення іншомовних слів і підберіть до них українські відповідники: *асиміляція, імпічмент, каденція, піар, імплементація, бренд, дистриб'ютор, іміджмейкер.*

Приклад №4. *Метод «Діалог культур».* Під час вивчення теми «Фразеологія» виконуємо завдання по групах (з'ясовуємо джерело походження фразеологізмів) і пояснюємо, чи завжди доречне вживання фразеологізмів у спілкуванні? Чи можемо використовувати фразеологізми під час написання ділових документів?

Приклад №5. Як показує практика, для завершення заняття або для підсумкового заняття ефективним є також використання методів «Мудра порада», «Лист до самого себе», «Коло висновків» тощо. Безсумнівно, ці методи допоможуть ефективно, грамотно, неординарно та цікаво завершити повторення пройденого матеріалу.

Приклад №6. *«Побудова гіпотез»* – дуже корисний метод роботи з ЛОС. Слухачі підготовчих курсів пропонують власні гіпотези щодо вирішення певного наукового завдання. Роблять свої припущення, які можуть стати навіть темою їхнього подальшого наукового або навчального дослідження.

Загалом, креативність викладача є основою розробки власних активних методів навчання старшокласників. Поділяємо думку К.Ушинського про те, що «будь-яка програма викладання, будь-яка метода виховання, якою б гарною вона не була, якщо не перейшла в переконання вихователя, залишається мертвою буквою, що насправді не має ніякої сили» [2, с.50]. Зважаючи на це, викладачеві слід пам’ятати, що усім учням, студентам подобаються нестандартні підходи, які варто продумувати і створювати відповідні методики.

На нашу думку, результативність розвитку творчих здібностей, процесу ефективної самореалізації ЛОС зумовлена тим, наскільки форми, методи, засоби навчальної діяльності стимулюють розвиток творчих здібностей ЛОС, допомагають творчо мислити; здатності усвідомлювати власні світоглядні позиції, які є основними для морального самовизначення учня в житті, тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Інтерактивні методи навчання: теорія і практика впровадження. URL: http://shkola. ostriv.in.ua/publication/code-103F1AF92B958

2. Ушинский К. Человек как предмет воспитания (Опыт педагогической антропологи), том I. Собрание сочинений: В 11 т. Т.8. Москва–Ленинград, 1948. 745 с.

3. Якимчук М. Розвиток творчих здібностей лінгвістично обдарованих старшокласників гімназії у процесі навчання української мови : дис…к.пед.н.: 13.00.02 / Київський університет ім..Б.Грінченка. Київ, 2015. 275 с.

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ

Павлович-Сенета Ярина Павлівна
к.ю.н., доцент.
Львівський державний університет
внутрішніх справ

Сенчук Любомир Юрійович
студент
Львівський державний університет
внутрішніх справ

Однією з головних функцій державної влади є забезпечення нормальних умов життєдіяльності держави. У підставах, визначених законом можуть вводитись певні адміністративно-правові режими для захисту прав і свобод людинії громадянина, юридичних осіб та інтересів держави у певних сферах, наприклад забезпечення стабільності військового положення країни, регулювання економіки, тощо. Незважаючи на вагомість даного інституту адміністративного права в системі правового забезпечення йому не приділено належної уваги серед наукової літературита законодавства, що й підтверджує актуальність дослідження.

У юридичній науці під режимом, як правило, розуміють законність [1, с. 12], порядок [2, с. 5], соціальний режим деяких об'єктів або видів діяльності, закріплених правовими нормами і забезпеченими сукупністю юридичних засобів [3, с. 23].

Юридична енциклопедія визначає «режим» як встановлений національним законодавством і нормами міжнародного права порядок у суспільних відносинах[4, с. 384]. Варто зазначити, що сталого визначення даного терміну немає, оскільки від контексту він може нести різне смислове навантаження. У юридичній літературі поняття «режим» (від фр. regime, лат. regimen – управління) є багатозначним та вживається у багатьох контекстах:

а) державний лад, сукупність засобів, методів, способів здійснення влади;

б) строго встановлений розпорядок життя, праці;

в) система обов'язкових правил, вимог, норм, принципів встановлених для якого-небудь виду діяльності;

г) умови діяльності, існування чого-небудь; певний стан, положення, статус.

Правовий режим є широким інструментом, який регулює дії суб'єктів у певних правових відносинах. Термін «правовий режим» досить часто зустрічається у законодавстві і йому присвячено ряд законів. Зокрема, у Законі України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 27 лютого 1991 р., Законі України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» від 21 вересня 1999 р., Законі України «Про правовий режим надзвичайного стану»

від 16 березня 2000 р., Законі України «Про особливості правового режиму майнового комплексу Національної академії наук України» від 7 лютого 2002 р.та в багатьох інших нормативно-правових актах України.

Першим серед науковців-теоретиків, хто вивчав правову природу правового режиму є російський правознавецьС.С. Алексєєв, який у загальному вигляді під ним визначав порядок регулювання, виражений у комплексі правових засобів, які характеризують поєднання взаємодіючих між собою дозволів, заборон, а також позитивних зобов'язань і що створюють особливу спрямованість регулювання [5, с. 215]. Крім того, вчений пропонує класифікувати правові режими на загально-дозвільні та спеціально-дозвільні, які утворюються шляхом сполучення дозволів та заборон, є найбільш поширеними і такими, що часто використовуються.

Також слід погодитись із Л. В. Томаш, що цілісна концепція правового режиму має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки дозволяє:

1) науці –побачити глибину і можливості як правового регулювання, так і права в цілому;

2) законодавцю, враховуючи всі обставини, поклавши в основу необхідне поєднання юридичних засобів, що створюють оптимальні умови щодо конкретного об'єкта (чи суб'єкта діяльності), піддати виникаючі відносини особливій, специфічній регуляції;

3) правозастосувачу – застосовувати закони й інші нормативно-правові акти, чітко знаючи, що покладено в основу будь-якого поєднання юридичних засобів і чи досягаються цілі специфічного регулювання;

4) правоохоронцю — забезпечити контроль і нагляд законної та правильної (на основі принципів пріоритету прав і свобод і т.п.) дії механізмів реалізації[6, с. 25].

З вище наведених думок можна визначити ознаки правового режиму:

- встановлюється законодавством;
- несе у собі особливу систему заходів регулювання;
- забезпечується державним примусом;
- має чітку спрямованість регулювання.

Таким чином, проаналізувавши думки вчених, можна зробити висновок, що правовий режим – це порядок регулювання, комплекс імперативних правових засобів, що характеризують особливе поєднання взаємодіючих дозволів, заборон, які створюють особливу спрямованість державного регулювання.

Своєрідність адміністративно-правового режиму проявляється в особливому порядку виникнення і формування змісту прав і обов'язків учасників адміністративно-правових відносин та їх здійснення, наявності специфічних санкцій, особливих засобах їх реалізації, а також в дії єдиних принципів, загальних положень, які поширюються на дану сукупність правових норм [7, с. 249].

Ю.А. Тихомиров зазначає, що адміністративно-правові режими мають не тільки «надзвичайний»характер і їх не слід «ототожнювати ні із загально-правовим регулюванням, ні з процесом реалізації права», так як «вони є особливим видом регулювання, у межах якого створюється і використовується

специфічна комбінація юридичних, організаційних та інших засобів для забезпечення того або іншого державного стану» [8, с. 404].

Поширеною є точка зору Д.Н. Бахраха, який визначає адміністративно-правовий режим як певне поєднання адміністративно-правових засобів регулювання, опосередкованого імперативним методом юридичного впливу, який проявляється в тому, що суб'єкти правовідносин займають юридично нерівні позиції [9, с. 246].Натомість І.С. Розанов характеризує адміністративно-правовий режим як встановлену у законодавчому порядку сукупність правил діяльності, дій або поведінки громадян та юридичних осіб, як порядок реалізації ними своїх прав у певних умовах, ситуаціях забезпечення і підтримання суверенітету й оборони держави, інтересів безпеки й охорони громадянського порядку спеціально створеними для цієї мети службами державного управління [10, с. 258].

Таким чином, слід зазначити, що серед науковців є багато відмінних рис у визначенні «адміністративних режимів», однак серед усіх думок є спільні риси для характеристики даного поняття – правовий інструмент для досягнення певної мети, захисту реалізації прав громадян та регулювання певних відносин пов'язаної з особливими ситуаціями в державній діяльності та суспільному житті.

Як і будь-яке явище адміністративний режим має свої особливості і свою структуру, які визначають його зміст. Отже, основним елементами адміністративного режиму є:

- наявність мети відповідного режиму (азвичай це дотримання державної безпеки);
- встановлення в законодавчому порядку сукупних правил поведінки, які є важливою гарантією при введенні того чи іншого режиму;
- визначення часових рамок для розуміння поставленої загрози. (адміністративно-правовий режим може діяти як на всій території держави, так і в окремому регіоні. За терміном дії він може діяти постійно або на певний термін);
- імперативний характер правового регулювання, тобто юридичної нерівності суб'єктів;
- наявність державних органів на які буде покладена відповідальність регулювання даного питання;
- відповідальність за порушення встановлених правил поведінки, за які буде наступати адміністративна чи дисциплінарна відповідальність [11, с. 124].

Сутність адміністративно-правових режимів полягає в тому, що у випадках передбачених законом для суб'єктів владних повноважень утворюється ряд заборон, обмежень та обов'язків з метою обмеження їх можливості діяти на власний розсуд для захисту прав, свобод і інтересів громадян, громадянського суспільства та інтересів держави. Тобто, суб'єкти управлінських відносин, які мають повноваження щодо здійснення режимних заходів, зобов'язані вжити заходи щодо забезпечення прав і свобод громадян та національних інтересів. У свою чергу, фізичні і юридичні особи мають утриматися від вчинення заборонених дій. Кожен адміністративно-правовий режим є самостійним

правовим інститутом з певним набором правових заходів, який покликаний регулювати коло правовідносин у певній, особливо важливій для держави сфері. Адміністративно-правові режими являють собою набір засобів, якими держава регулює певні відносини.

Виходячи з поняття та сутності адміністративно-правового режиму, можна виділити його характерні ознаки:

- має врегульовану мету, як правило – це забезпечення державної безпеки у будь-якій сфері суспільних відносин;
- перед встановленням приймається правозастосовний акт;
- режимні норми мають певні обмеження;
- імперативний характер відносин;
- наявність наглядових осіб, органів та організацій;
- за порушення встановлених правил до порушника застосовуються заходи адміністративного примусу.

З огляду на вищевикладене, можна зазначити, що адміністративно-правовий режим – це консолідоване поєднання адміністративно-правових засобів регулювання, підібраних та застосовуваних у зв'язку зі ситуацією, що склалась, задля оптимального вирішення поточної проблематики, шляхом централізованого кооперування, застосування імперативного методу правового впливу та диференціації сегментів компетенції кожного з суб'єктів адміністрування.

Список використаних джерел:

1. Самощенко И.С. Охраназаконностисоветскимгосударством / И.С. Самощенко. – М., 1960. – 184 с.

2. Резвых В.Д. Взаимодействие в процессеадминистративно-правовогообеспечениярежимасоциалистическогохозяйствования / В.Д Резвых, И.А. Скляров. – М., 1977. – 198 с.

3. Проблемытеориигосударства и права / под ред. С.С. Алексеева. – М. – 1987. –325 с.

4. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко та ін. – К. : Укр. енциклопедія, 1998. – Т. 5. – 1998. – 736 с.

5. 4. Алексеев С.С. Теория права / С.С. Алексеев. – М.: БЕК, 1995. – 243 с.

6. Томаш Л. В. Правовий режим: поняття та ознаки // Наук. вісн. Чернівецького ун-ту. – 2005. – № 282. – С. 24-29.

7. Адміністративне право: навчальний посібник / В. В. Середа, З. Р. Кісіль, Р.-В. В. Кісіль. – Львів: ЛьвДУВС, 2014. – 520 с.

8. Тихомиров Ю.А. Административное право и процесс : полный курс / Ю.А. Тихомиров. – М., 2001. – 482 с.

9. Бахрах Д.Н. Административное право : учебник / Д.Н. Бахрах. – М., 1996. – С. 201; Адміністративне право України : підручник. – Х., 2001. – 346 с.

10. Розанов И.С. Административноправовыережимы по законодательствуРоссийскойФедерации, ихзначение и структура / И.С. Розанов // Государство и право. – 1996. – № 9. – с. 258-265.

11. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: У 2 т.: Том 1. Загальна частина / ред. колегія: В.Б. Авер'янов. – К., Вид-во Юридична думка, 2004 – 584 с.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ ІСТОРІЇ

Гладченко Світлана
к.істор.н.,доцент
Одеський національний університет
імені І.І.Мечникова

Гендерна історія, що сформувалась у 80-ті рр. XX ст. є однією з наймолодших історичних дисциплін, що інтенсивно розвиваються. Основні теоретико-методологічні положення гендерної історії дуже вдало сформулювала американська дослідниця Джоан Скотт. Визначаючи сутність категорії «гендер» вона підкреслювала, що ця категорія не знімаючи і не заперечуючи статевих відмінностей робить наголос на ті соціальні особливості чоловіків і жінок, які виникли в результаті їх громадської діяльності і які, в кінцевому рахунку, визначають своєрідність їхньої поведінки. Джоан Скотт викрила чотири елементи гендера: культурні символи, часто суперечливі; комплекс нормативних тверджень, які обмежують спектр інтерпретації вищезазначених символів (ці нормативні твердження виражені в релігійних, наукових, юридичних, політичних і освітніх доктринах); соціальні інститути: сім'я, ринок робочої сили, система освіти, політика і др.; самоідентифікація індивіда [1, p. 1059-1060].

На початок XXI ст. гендер вже інстітуалізірується як категорія універсальної історії тому, що взаємодіючи в ієрархічному порядку з іншими категоріями (класами, націями, расами, громадянством і т. ін.) додає історії загальний характер.

Становлення гендерної історії та теретіко-методологічні основи цієї нової галузі знання були об'єктом дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед українських авторів в першу чергу слід зазначити роботи Л.І. Кормич, О.З. Маланчук-Рибак, Н.В. Шевченко, І.Д. Черних, С.В.Гладченко. [2,3,4,5,6]

Представлений в їх роботах аналіз дозволяє визначити основні методологічні принципи гендерної історії: Відмінності статей, в роботах науковців, базуються на бікультурной детермінації; діхотомія статей моделюється культурою; індівід засвоює певні правила поведінки та установки, які суспільство вважає відповідними гендерним ролям у процесі соціалізації; суспільство виробило певні структури, що змушують людину дотримуватися стереотипних уявлень і продукувати відповідні їм способи поведінки.

Гендер - це система міжособової взаємодії, за допомогою якої створюється, затверджується, підтверджується і відтворюється уявлення про чоловіче і жіноче, як базових категорій соціального порядку. У гендерній історії центральним предметом досліджень виступає історія владних взаємозалежностей, взаємозв'язків і ієрархій між чоловіками і жінками, чоловіками і чоловіками, жінками і жінками різних соціально-класових прошарків з врахуванням сексуального статусу, расової етнічної належності і

віку, тобто «діалогічна» історія гендерних стосунків. На цій базі теоретично можливе створення оновленої і збагаченої історії, що розширює своє предметне поле і що включає в собі всі сфери відносин як в суспільному, так і у приватному житті.

Сучасним концепціям як модернізації, так і гендера властивий міждисциплінарний підхід, який зумовлює методологічний плюралізм. Змістовим стрижнем цього методологічного плюралізму є історична наука. Представниками цього наукового дослідження притаманний загально методологічний принцип, обумовлений сприйняттям історії, як процесу формування єдності людства в його соціокультурному різноманітті. Такий методологічний підхід передбачає розгляд суспільства, як єдності культури та соціальності, утворених і перетворених діяльністю людини. Відповідно, будь-яке суспільство буде розглядатися не лише як частина сучасної цивілізації, але і як феноменологічна реальність.

Список літератури

1. Scott J. W. Gender: A Useful Category of Historical Analysis / J. W. Scott // The American Historical Review. – 1986. – Vol. 91, № 5. – P. 1053-1075

2. Кормич Л.І. Гендерна політика в аспекті соціальної відповідальності держави і суспільства / Л.І. Кормич // Держава і право. – К. : Ін-т держави і права імені Корецького НАН України, 2008. – Вип. 40. – С. 41-44

3. Маланчук-Рибак О.З. Жіночий рух як ідеологія і практика суспільних змін / О.З. Маланчук-Рибак // Основи теорії гендеру : навч. посіб. – К. : Видавництво «К.І.С. », 2004. – С. 182-219.

4. Черных И.Д Восток в контексте гендерной истории/ И.Д. Черных // Записки історичного факультету ОДУ імені І.І. Мечникова. - Одеса, 1999. – Вип. 9. – С. 294-298.

5. Гладченко С.В. Фемінізм в ісламському світі // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія/ За заг. ред..проф. І.С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім.. В. Гнатюка, 2016.- Вип 1.- Ч.2.- С.44-48

6. Шевченко Н. В. Гендер у дзеркалі історії та перспективи розвитку гендерних студій в Україні / Н. В. Шевченко // Український історичний журнал. – 2001. – №1. – С. 30-39.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Гринько Т.В., Лесів І.Г.
д.е.н, проф.
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара

Харчова промисловість України одна з успішних та привабливих галузей вітчизняної економіки. В загальному обсязі промислової продукції харчова промисловість складає 21%, її частка у загальному обсязі ВВП складає 5%[5].Головнаметафункціонування харчовоїпромисловості – задоволення потреб споживачів, і тому вона характеризується відносно стабільним попитом та менш за інші галузі схильною до значних коливань, але залишається залежною від рівня життя населенняКондитерська галузь, яка входить до складу харчової промисловості полягає у задоволенні додаткових потреб споживача, і тому більш залежить від коливаньв економіці країни та світу в цілому.

Кондитерська промисловість – одна з провіднихгалузейхарчовоїпромисловості України, що швидко розвивається. Виробники пропонують покупцям широкий спектр солодощів.Кондитерські вироби – це продукти харчування з високим вмісту цукру, з високою калорійністю і засвоюваністю.Кондитерські підприємства існують в умовах високої конкуренції, як з боку вітчизняних виробників, так і з боку іноземних підприємств. В умовах ринкової конкурентної боротьби кондитерські підприємства вимушені переходити на інноваційні засади розвитку з метою збільшення обсягів на ринку збуту, підтримання стандартів якості, адаптації продуктів до вимог та потреб споживачів[7]. Успішний розвитокпідприємства потребує запровадження інноваційних підходів з урахуванням вимог ринку споживачів, галузевих та регіональних особливостей[2].

Україна характеризується високою концентрацією кондитерських підприємств, так у 2019р. в Україні функціонувало близько 400 виробництв [1]. Ринок кондитерських виробів представлений у трьох сегментах: вироби з цукром – 23,5%; продукти з какао - 28,9%; борошняні вироби - 47,6% (рис 1).

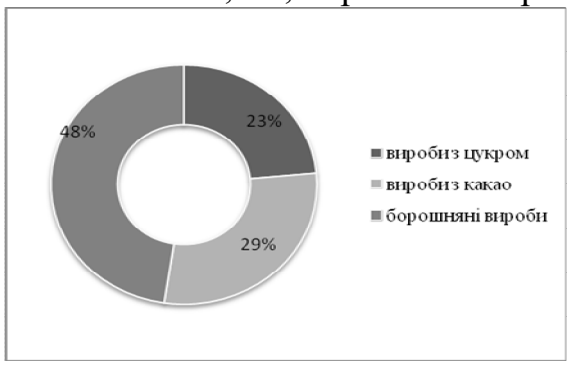

Рис.1Структураринку кондитерських виробів Україні в2019 році
Джерело: складено авторомза[3]

За підсумками 2019р.виробництво кондитерських виробів в Україні збільшилось на 3% в порівнянні з 2018р. Основними лідерами українського кондитерського ринку в 2019р, за обсягом продукції, є:ДП "КК "РОШЕН";ПРАТ "ХАРКІВСЬКАБІСКВІТНА ФАБРИКА";ПРАТ "АВК";ПРАТ "МОНДЕЛІС УКРАЇНА"; ТОВ ФІРМА "ГРОНА"; АТ "ВО "КОНТІ";ТОВ "МИР"; АТ "ЛКФ"СВІТОЧ";ЗАТ "ЖИТОМИРСЬКІ ЛАСОЩІ"; ТОВ"ЛУКАС КОМПАНІ".

Не зважаючи на те, що більша частина кондитерських виробів українського ринку представлена вітчизняними виробниками, продукція з інших країн також є на ринку і її частка зростає. Споживач має можливість придбати імпортні кондитерські виробивідмінні від вітчизняних виробів (за формою, смаком, солодкістю та ін.). Зростання імпорту в 2018р.– 23% до 2017р, а у 2019р– ще на 5% (рис.2)[6]. Основні імпортери кондитерських виробів на ринку України: Нідерланди, Германи, Швейцарія, Італія, Ірландія, Аргентина, Великобританія, США, Японія, Іспанія, Аргентина, Південна Корея, Франція, Норвегіята інші. За рейтингом Candy Industry 2020р. [4] підприємства-імпортери входять у 100 найкращих кондитерських підприємствв світі. Рейтинг найбільших виробників кондитерських виробівочолює20 підприємств-лідерів кондитерських виробів у світі (табл 1). Експерти оцінюють підприємствазарізними факторами: обсяг продажів, кількість працюючих підприємств, асортимент продукції та інше.

Таблиця 1

Рейтинг виробниківкондитерських виробів світу

№	Підприємство	Країна	Оборот, млн $
1.	Mars	США	18 000
2.	Ferrero	Італія	12 000
3.	MondelezInt.	США	11 560
4.	Meiji	Японія	9 652
5.	Nestle	США	8 818
6.	Hershey	Швейцарія	7 533
7.	Lindt	Швейцарія	4 106
8.	EzakiGlico	Японія	3 242
9.	Haribo	Германія	3 180
10.	Arcor	Італія	3 100
11.	Pladis	Великобританія	2 816
12.	GeneralMills	США	2 100
13.	Kellogg	США	1 890
14.	AugustStorck	Германія	1 859
15.	Orion	Південна Корея	1 718
16.	Arcor	Аргентина	1 200
17.	Объединенные кондитеры	Россия	1 169
18.	Bourbon	Япония	1 060
19.	Lotte	Південна Корея	1 055
20.	ValeoFoods	Ірландія	1 026

Джерело: складено автором за [4]

Українські підприємства щорічно також присутні у Мировому рейтингу кондитерских підприємств (2020р.):

-Roshen - 27 місце - оборот $ 800 млн.;
- АВК - 65 місце - оборот $275 млн.;
- Konti Group – 80 місце - оборот $178 млн[4].

Головні сучасні тенденції кондитерських підприємств – виробництво продукціїзі зниженим вмістом цукру; зі зниженим вмістом жиру; без глютену; з високим вмістом білка; кондитерські вироби для дитячого сегменту; упаковки з використанням позитивного яскравого дизайну.

Експорт кондитерських виробів за останні три роки зменшився. Так, у 2018р експорт зменшився на 6,5% до 2017р, а в 2019р експорт зменшився на 19,7% до 2018р. Згідно зі статистичними даними, експорт кондитерської продукції склав: 2017р. – 897447тис. доларів США; 2018р.– 839269тис. доларів США; 2019р.– 674543тис. доларів США. У 2019р зменшення експорту відбулося у сегментах: вироби з цукром – на 8% та вироби з какао – на 4%, а в сегменті борошняні вироби експорт зріс на 5% по відносно до 2018р. Основні напрямки експорту українських солодощів: Азербайджан, Білорусь, Грузія, Казахстан, Молдова, Румунія, Монголія, Польща, Німеччина, Латвія, Литва, Китай та інші країни світу [6].

Динаміка імпорту та експорту в Україні за період 2016-2019рр надано на рис 2.

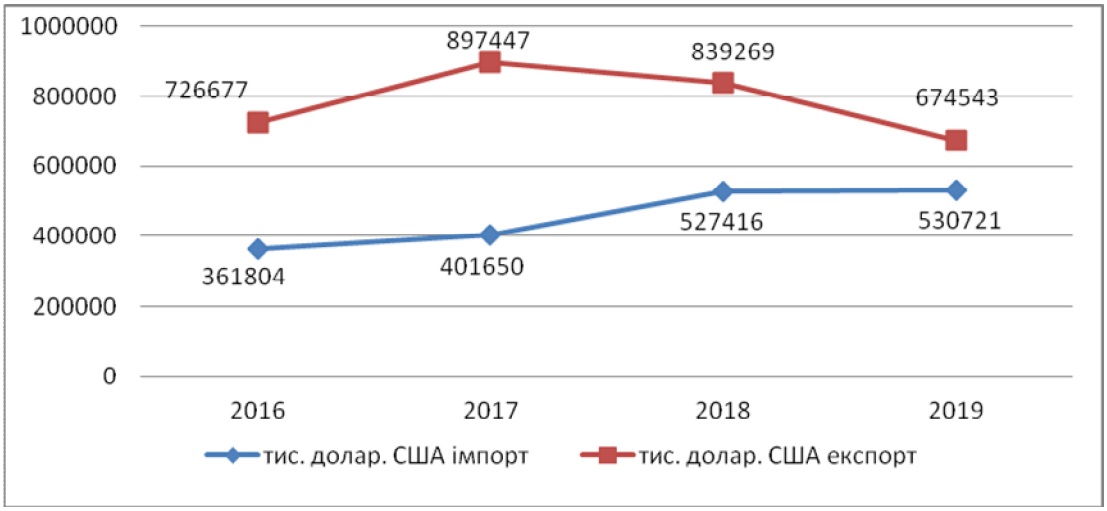

Рис.2*Динаміка імпорту та експорту в Україні за 2016-2019рр*. тис долар. США

Джерело: складено авторомза[6]

Отже, в Україні за період 2016-2019рр. імпорт швидко зростає, а експорт зменшується.Головними причинамитакого становища є: нестабільна економічна та політична ситуація в країні; втрата основного ринку збуту та переорієнтація на ринки країн дальнього зарубіжжя; зростання цін на сировину;зниження курсу долара; значна фінансова спроможністьлідируючих підприємств з інших країн, які безперервно впроваджують нові лінії та продукти, будують нові фабрики, проте й купують фабрики на територіїУкраїни, чим створюють значні конкурентні переваги та жорсткі умови конкуренції в кондитерської галузі.

Отже, можна зробити висновок, що кондитерська галузь в Україні є однією з динамічних галузей, конкурентоспроможність якоїможна досягти розширенням внутрішнього попиту та забезпеченості країни основною сировиною. В Україні найближчим часом зберігається тенденція зростання імпортута зниження експорту кондитерських виробів. Таким чином, у найближчий перспективі конкуренція між вітчизняними та іноземними виробниками ще сильніше загостриться.Тому для вітчизняних кондитерських підприємств важливим завданням є забезпечення конкурентоспроможності кондитерських виробів за рахунок інноваційного розвитку підприємств країни, що сприятиме укріпленню позицій на світовому ринку та структурним змінам в економіці.

Список літератури:

1.Бажал Ю.М. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / Ю.М.Бажал та ін. ; за заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України, Секція суспіл. і гуманіт. наук. –Київ : НАН України, 2015. –334с.

2. Гринько Т.В. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку вітчизняних підприємств сфери послуг/ Т. В. Гринько// Академічний огляд. – 2015. – №1. – С. 225-260.

3.Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.ukrstat.gov.ua/

4. Мировой рейтинг кондитерских компаний CandyIndustryGlobalTop 100 – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http:// candynet.ru.

5.Розвиток харчової переробної промисловості[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://agro.me.gov.ua/

6.Статистическая информация. Государственная таможенная служба Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http:// arc.customs.gov.ua.

7.Гринько Т.В. Особливості реалізації інноваційної стратегії вітчизняних підприємств / Т.В. Гринько, Т.З. Гвініашвілі // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та проблеми розвитку статистики, обліку (м. Дніпропетровськ, 9-10 квітня 2015 р.). - Дніпропетровськ: Видавництво «Наука і освіта», 2015. – С. 21-23.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Здоровець Анастасія Миколаївна
Херсонський факультет ОДУВС, курсант

Бараненко Роман Васильович
Херсонський факультет ОДУВС, професор кафедри, кандидат технічних наук, доцент

На сьогодні по всьому світу, зокрема й в Україні, удосконалюються телекомунікаційні та інші технології, які широко застосовуються у всіх сферах суспільного життя. Використання всесвітньої мережі Інтернет, сучасних телекомунікаційних та інших технологій стає одним із новітніх способів вчинення злочинів. З урахуванням вимог законодавства України, зокрема Конституції України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про Національну поліцію» актуальним постає завдання суттєвого покращення діяльності правоохоронних органів з виявлення зазначеної категорії злочинів та їх ефективного досудового розслідування.

Основою кіберзлочинів є передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння і закріпленні в окремому Розділі XVI «Злочини в сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» Кримінального кодексу України. До кіберзлочинів відносяться тільки злочини, передбачені розділом XVI КК України, але, на думку деяких українських правників, доцільно включити до даного поняття інші злочини, для вчинення яких застосовується комп'ютер та використовується Інтернет:ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів(ст.301); незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст.231); шахрайство (ст.190); незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення (ст.200); порушення авторського права і суміжних прав(ст.176) [1, 2]. В криміналістичному аспекті кіберзлочини – це передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння, для скоєння та розслідування яких застосовуються комп'ютерні технології та/або використовується глобальна мережа Інтернет [2].

Нині актуальним в процесі проведення розслідування кіберзлочинів є питання швидкого обміну інформацією, покращення якості розслідування за допомогою встановлення користувачів послуг зв'язку, збору відомостей про рух інформації та інших технічних слідів під час проведення перевірки за заявами та повідомленнями, що внесені до Єдиного реєстру досудового розслідування, а також створення та використання спеціальних банків

зберігання електронних доказів, проведення належного розслідування кримінальних проваджень щодо кіберзлочинів.

Криміналістична особливість кіберзлочинів характеризується тим, що виявлення та розслідування цих злочинів неможливе без застосування та використання комп‘ютерних технологій. Це пов’язано з необхідністю відшукування, вилучення, збирання та фіксування доказів в електронній формі [3].

Основні тактичні завдання при розслідуванні даних злочинів, полягають у фіксації факту та механізму вчинення незаконних дій з використанням мережі Інтернет, встановленні конкретних причетних осіб та їх затримання. Кожному правопорушенню притаманний свій алгоритм розслідування,сукупність слідчих (розшукових) дій, у тому числі, негласних, та оперативно-розшукових й організаційних заходів, спрямованих на виявлення, фіксацію й дослідження слідової картини у мережі Інтернет; виявлення і вилучення комп’ютерної техніки, носіїв комп’ютерної інформації, банківських карток тощо; встановлення особистих даних і місця знаходження причетних та їх затримання; відшукування, вилучення і експертне дослідження предмету, знарядь злочину, інших важливих для розслідування об’єктів [4].

При наявності підозрюваної особи головне завдання розслідування полягає у процесуальній фіксації доказів за допомогою власника інформаційної системи, а саме, встановлення порушення цілісності (конфіденційності) інформації в системі, розміру збитку, заподіяного порушенням цілісності (конфіденційності) інформації, причинного зв'язку між діями, що утворюють спосіб порушення, і наслідками, що наступили, шляхом деталізації способу порушення цілісності (конфіденційності) інформації в системі та характеру вчинених підозрюваним дій, ставлення винної особи до вчинених дій і наслідку, що наступив[5].

Одночасно необхідно вжити заходів до фіксації стану робочого місця підозрюваного, звідки він здійснив вторгнення до інформаційної системи і де можуть зберігатися сліди його дій. При відсутності підозрюваної особи необхідно вжити заходів до пошуку місця, звідки було здійснене вторгнення до інформаційної системи.Під час розслідування комп’ютерних злочинів, проводячи слідчі (розшукові) дії, необхідно пам'ятати, що всі злочинні операції здійснюються за допомогою комп'ютерів, а тому залишають сліди на магнітних носіях інформації, таких як CD-диски, флеш-карти та інші носії інформації. Своєчасне виявлення комп'ютерних пристроїв і засобів, правильне їх вилучення визначає ефективність наступної комп'ютерно-технічної експертизи, що призначається з метою вилучення і закріплення інформації, яка зберігається на магнітних носіях, і виявлення, таким чином, зазначених слідів злочинної діяльності[6].

Як результат рекомендовано запровадити новий підхід до виявлення та розслідування кіберзлочинів, що полягає у комплексному поєднанніюридичних та технічних навичок у поліцейських, які здійснюють досудове розслідування таких злочинів.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. коментар. Вид. шосте, переробл. та допов. / відп. ред. Є.Л. Стрельцов. Харків, 2009. 816 с.

2. В. Акімов Кіберзлочинність. *Незалежний аудитор*.2013. №9 (20). С.106-107.

3. Рогатюк І.В. Розслідування кіберзлочинів: окремі аспекти діяльностіпрокурора і слідчих органів внутрішніх справ. *Актуальні правові питання сьогодення в умовах євроінтеграції України* : матеріали загальноакадемічної підсумкової науково-теоретичної конференції, присвяченої Дню науки (15 травня 2015 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ. 2015. С.18-21.

4. Матюшкова Т.П. Особливості розслідування незаконного обігу наркотиків з використанням мережі Інтернет. *Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (23 листоп. 2018 р., м. Харків). / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків : ХНУВС, 2018. С.163-166.

5. Протидія кіберзлочинам: кримінально-правові та криміналістичні аспекти: посібник. Київ, 2012. 140 с.

6. Алєксєєв О.О., Весельський В.К., Пясковський В.В. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид. перероб.та доп. Київ : Центр учбової літератури,2014. 320 с.

МЕТОДИКА ДЕМОНСТРАЦІЙНОГО ВИДІЛЕННЯ ДНК В КУРСІ ВИКЛАДАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ

Семчук Наталя Олександрівна
к.ю.н., старший викладач
Національний авіаційний університет

Лисько Тетяна Давидівна
к.ю.н., доцент кафедри
Національний авіаційний університет

На сучасному етапі викладання криміналістики в різних державах все більше уваги приділяється проведенню навчальних занять з виділення ДНК та методиці демонстраційного виділення ДНК для отримання студентами-юристами уявлень про методику отримання зразків для ДНК експертизи, що станем їм у пригоді в подальшому навчанні і практичній роботі.

Зарубіжні посібники з криміналістики (на підставі яких розроблено дану методику) [1,2,3] вказують, що методики виділення ДНК, адаптовані для студентів, які навчаються за спеціальностями «Правознавство» та «Правоохоронна діяльність» мають свою специфіку. Вони носять дещо спрощений та демонстраційний характер (оскільки основною метою їх вивчення є розуміння сучасних можливостей ДНК-експертизи та наукової основи методу виділення ДНК), не мають жорстких вимог щодо недопущення потрапляння в зразки ДНК самого дослідника, та інших вимог, які є обов'язковими при проведенні робіт з виділення ДНК іншими спеціалістами (наприклад, студентами біологічних спеціальностей). Отримані в результаті досліду зразки з точки зору реального дослідження виділеного ДНК не можна вважати якісними, проте навчальна мета – успішне виділення волокон ДНК та їх візуальний огляд студентами, досягається. Оскільки дана робота складає лише одну з робіт в курсі криміналістики, при її проведенні, для спрощення та здешевлення процесу, максимально використовуються побутові речовини та матеріали.

Для проведення роботи потрібні такі ***матеріали***: натрію хлориду розчин ізотонічний 0,9 % (в умовах нашої лабораторії ми використовуємо самостійно приготований розчин шляхом змішування 1 пакетику солі вагою один грам і 110 мл відстояної кип'яченої води), миючий засіб, який має у своєму складі Sodium dodecyl sulfate (SDS) (в нашому випадку ми використовуємо рідке дитяче мило, без кольору і запаху, з мінімальною кількістю домішок), спирт етиловий охолоджений (хоча ряд вчених пропонує використовувати метиловий сприт, проте в умовах навчального заняття зі студентами він має багато недоліків, зокрема токсичність), зразок заморожених ягід для отримання з них волокон ДНК (перевагу надаємо, погоджуючись з Шпенглером [2], октоплоїдним ягодам яскравого забарвлення –суниці, полуниці) вагою біля трьох грам, що складає в середньому дві маленькі ягоди

або одну велику). Також для досліду потрібен лабораторний і мірний посуд, пакети з защіпкою (zip-lock), дерев'яні палички, ситечко або стерильні марлеві серветки для проціджування.

Хід навчального експерименту наступний:

1. Для екстракції в пакет з защіпкою (zip-lock) кладуть зразок : в нашому випадку розморожену ягоду шовковиці або полуниці та додають натрію хлорид. Хоча у якості зразку може бути використано і інший матеріал, який має в складі ДНК. Наприклад, деякі вчені [3] пропонують використовувати власну слину студента. Проте саме у випадку використання попередньо заморожених ягід кількість ДНК, яке буде отримано студентами в ході експерименту, більш зручне для візуального спостереження. На одну вагову частину зразку потрібно 2 частини розчину натрію хлориду. Тобто приблизно натрію хлориду 5 мл на 2,5 г. (одну велику або дві малі) ягід.

2. Добре розтерти в пакеті ягоди та натрію хлорид на протязі не менше 1 хвилини.

3. Через сито або стрельну марлю перелити отриманий розчин з пакетика в більшу ємність. В нашій лабораторії ми для цього використовуємо бюкс-ємність місткістю 50 мл. Проте можна застосовувати і колби, пробірки або просто побутові ємності вказаного розміру.

4. В ємність з розчином додати 0,5 мл (що становить приблизно 10 %). Адже рідке мило є детергентом, і його використання для забезпечення процесу вивільнення ДНК від білкового шару.

5. Наступним етапом є забезпечення нагрівання розчину до приблизно 80 градусів протягом 10 хвилин. В нашій лабораторії ми зазвичай ставимо розчин у ємність з гарячою водою, налитою на 2/3 висоти препарату, тобто влаштовуємо так звану «водяну баню» та ставимо таймер на 10 хвилин для того, щоб за цей час детергент вивільнив ДНК зі зразка.

6. Для того, щоб забезпечити різницю температур та забезпечити процес осідання ДНК, зразок потрібно переставити в ємність з холодною водою на кілька хвилин.

7. Після того, як зразок було охолоджено, препарат потрібно перелити в ємність, в 3-4 рази більшу за об'ємом.

8. До отриманого зразка додаємо 2-2,5 об'єми етилового сприту, бажано попередньо охолодженого. Якщо можливості охолодити спирт не було, просто необхідно застосувати більшу кількість. Лити потрібно дуже обережно, тримаючи посудину з спритом під кутом 45 градусів, лити на стінку посудини.

9. Повільно перемішати розчин дерев'яною паличкою.

В ємності можна буде спостерігати візуально клубок ниток ДНК, діаметром приблизно 0,5 см, який являє собою клубок в'язких слизоподібних ниток. Саме так виглядають виділені нитки ДНК, які в звичайних обставинах направляються для подальшого дослідження.

Проте у випадку проведення експерименту на занятті з криміналістики навчальну мету досягнуто – студенти зрозуміли суть методу виділення ДНК та мають уявлення про відібрання таких проб на практиці. Тому в момент, коли

студенти мають змогу спостерігати клубок виділених ниток ДНК, експеремент можна вважати завершеним.

Список літератури:

1. Higgins C. Forensics lab manual / C. Higgins, M. Houck. – Colorado: eScience Labs, 2016. – 201 с.

2. Spangler S. Strawberry DNA [Електронний ресурс] / Steve Spangler – Режим доступу до ресурсу: https://www.stevespanglerscience.com/lab/experiments/strawberry-dna/.

3. Bruinsma F. J. The utility of DNA extracted from saliva for genome-wide molecular research platforms / F. J. Bruinsma, J. E. Joo, E. M. Wong. // BMC Res Notes. – 2018. – №8. https://doi.org/10.1186/s13104-017-3110-y

ЗМІСТ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНУ «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ» ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Лихова Софія Яківна
д.ю.н., професор
Національний авіаційний університет

Літвінова Ірина Феофанівна
к.ю.н., доцент
Національний авіаційний університет

Нагадаємо, що Кримінальний кодекс (далі - КК) України в цілому в ч. 1 ст. 299 передбачає відповідальність за «знущання над тваринами, що відносяться до хребетних, вчинене із застосуванням жорстоких методів або з хуліганських мотивів, а також нацьковування зазначених тварин одна на одну, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів» [1].

У кримінальних кодексах багатьох країн (Болгарії, Білорусі, Данії, Польщі, Норвегії, Молдови, Вірменії, Азербайджану, Узбекистану, Таджикистану, Туркменістану, Казахстану та ін.) взагалі не передбачено відповідальності за жорстоке поводження з тваринами.

Країни, у кримінальних кодексах яких передбачена кримінальна відповідальність за такі дії – РФ, Бельгія, Нідерланди, Австрія, Сан-Марино, Німеччина, Іспанія, Франція, Туреччина, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Литва, Латвія, Іран, Ізраїль, Швеція, США мають кілька основних моделей протидії жорстокому поводженню з тваринами.

В тих країнах, які захищають тварин від незаконних посягань, моделі захисту дуже відрізняються (як одна від одної, так і від передбачених КК України).

В даній короткій доповіді зупинимося на досвіді країн, законодавство яких має найбільш чіткі відмінності від моделі, передбаченої в Україні.

КК Бельгії в ст. 540 і 541 передбачає лише частковий захист тварин від жорстокого поводження – передбачено відповідальність за вбивство тварин без потреби [2, с. 337]. Відповідальність за дані дії розподілена за категоріями тварин – окремо щодо коней чи інших колясочних або гужових тварин, рогату худобу, овець, кіз чи свиней, окремо – щодо інших тварин.

Ст. 350 КК Нідерландів передбачає, що покарання за знищення чи пошкодження майна також застосовується до особи, яка незаконно вбиває, калічить, робить непридатним або є причиною зникнення тварини, що належить в цілому або в частині іншій особі [3, с. 419].

КК Іспанії в ст. 631 передбачає відповідальність для хазяїв тварин або осіб, які наглядають за кровожерливими або шкідливими тваринами у випадку, якщо

ті залишать їх без прив'язі або покинуть в обставинах, коли вони здатні заподіяти зло. Ст. 632 КК Іспанії передбачає покарання для тих, хто буде жорстоко поводитися з домашніми тваринами або з будь-якими іншими тваринами під час заборонених законом заходів [4, с. 191].

Тобто відповідальність за жорстоке поводження з тваринами, однак обмежує сферу застосування даної норми часом проведення недозволених законом. До таких заходів можна віднести, наприклад, кориду, у випадках, коли організатор такого видовища не отримав належні документи для її проведення. Разом з тим, у випадку, якщо корида буде проведена згідно правил, не зважаючи на будь-яку жорстокість такого видовища та муки, які можуть бути спричинені тваринам в процесі, таке поводження не вважатиметься жорстоким.

Таким чином можна вважати, що на сьогодні норми КК України, які захищають тварин від жорстокого поводження є більш збалансованими, ніж в багатьох країнах ЄС, хоч і потребують деякого вдосконалення та конкретизації.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14

2. Уголовный кодекс Бельгии. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2004. – 561 с. – (Законодательство зарубежных стран).

3. Уголовный кодекс Голландии. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. – 510 с. – (Законодательство зарубежных стран).

4. Уголовный кодекс Испании. – М. : Зерцало, 1998. – 218 с.

ВИКОРИСТАННЯ КОМПОЗИЦІЇ З ХОНДРОЇТИНСУЛЬФАТОМ У ЛІКУВАННІ ПАРОДОНТИТІВ

Сулим Юрій Васильович
Кандидат мед.наук
доцент кафедри терапевтичної стоматології
Львівський національний медичний
університет ім. Данила Галицького

Вивчення літератури з проблеми медикаментозного лікування захворювань пародонту свідчить, що переважна більшість препаратів, які використовуються в пародонтології – це антимікробні, протизапальні препарати, антисептики [1]. Однак, застосування вказаних засобів часто не досягає бажаного клінічного ефекту. Так, наприклад, більшість відомих антибіотиків не виявляє виразної бактерицидної дії на мікрофлору порожнини рота, або дає тільки тимчасовий ефект, що припиняється швидко після відміни препарату, а протизапальні засоби мають властивість гальмувати репаративні процеси в тканинах [2].

Домогтись усунення сторонніх впливів протимікробних препаратів можна шляхом зниження їх терапевтичних концентрацій з одночасним збільшенням часу контакту з тканиною, а також використанням інгредієнтів, здатних стимулювати процеси репаративної регенерації сполучної тканини. Висока біологічна активність та клінічна ефективність лікарських засобів пролонгованої дії відзначена в цілій низці досліджень. Огляд фахової літератури останніх років з проблеми вдосконалення технологій лікування запальних захворювань пародонта та слизової оболонки свідчить, що кількість публікацій, присвячених клінічному застосуванню нових лікарських форм для терапії цих захворювань значно зросла. Це у значній мірі зумовлено успіхами хімії полімерів і впровадженням якісно нового типу лікарських засобів – стоматологічних лікувальних гелів і плівок, пролонгація дії яких досягається іммобілізацією діючих речовин на різноманітних полімерних носіях. Ці засоби місцевої дії забезпечують локальне і рівномірне вивільнення діючої речовини з

лікарської форми, створюючи її високу терапевтичну концентрацію в місцях використання без значного підвищення рівня лікарської речовини в системній циркуляції [3].

Дослідженнями останніх років встановлено, що протеоглікани сполучної тканини, зокрема хондроїтинсульфати, беруть активну участь у метаболізмі, забезпечуючи транспорт води, солей, амінокислот і ліпідів. Окрім цього, в залежності від локальної концентрації протеогліканів і глікопротеїнів на клітинній поверхні фібробластів і у різних ділянках міжклітинного простору, якісного їх складу та співвідношення сульфатованих і несульфатованихглікозоаміногліканів і глікопротеїнів, а також неколагенових речовин і колагену, підсилюється або гальмується агрегація молекул колагену, встановлюється довжина, діаметр і орієнтація фібрил[4].

Метою нашого дослідження було покращення ефективності лікування хворих пародонтитом завдяки використанню гелю, що містить метронідазол,лінкоміцин і хондроїтинсульфат. Засіб опрацьований та апробований на кафедрі терапевтичної стоматології ЛНМУ ім. Данила Галицького [5].

Об'єкти та методи.Під нашим спостереженням знаходилось 80 хворих на хронічний генералізованийпародонтит 1 і 2 ступеня тяжкості у фазі загострення без суттєвих супутніх захворювань. Вік пацієнтів коливався від 37 до 54 років, кількість жінок становила 30 осіб, чоловіків – 50. При встановленні діагнозу використовували загальноприйняті методи – аналізували анамнез, оцінювали клінічну картину, ступінь кровоточивості, характер та кількість виділень з пародонтальних кишень, вимірювали глибину кишень, проводили панорамну рентгенографію.

Пацієнтів основної групи (49 осіб) лікували за допомогою запропонованого засобу, у контрольній групі (31 особа) – застосовували традиційну терапію. Для оцінки ефективності лікування визначали пародонтальний індекс (Russel, 1967) та вимірювали глибину пародонтальних кишень. З метою об'єктивізації результатів протягом усього спостереження моніторили гігієнічний стан ротової порожнини пацієнтів за допомогою індексу зубної бляшки (Silness, Loe, 1964), для того, щоб стан гігієни був приблизно однаковим для обох груп спостереження і не міг вплинути на результати лікування. Отримані нами клінічні дані оцінювали безпосередньо після лікування, а також через один і три місяці після його закінчення.

Лікування починали з видалення зубних відкладень, усунення інших травмуючих чинників. При потребі проводили відкритий або закритий кюретажпародонтальних кишень. У міжзубні проміжки, пародонтальні кишені за допомогою гладилки або шприца вводили гель запропонованого засобу. Описане лікування здійснювали до моменту нормалізації пародонтального статусу у пацієнта. Призначали загальне лікування (десенсибілізуючі засоби, полівітаміни), рекомендували раціональне харчування, антисептичні полоскання. Усіх пацієнтів навчали правильної гігієни порожнини рота.

Результати.Спостереження за пацієнтами основної групи засвідчило, що застосоване лікування спричинило швидку ліквідацію симптомів запалення вже після 1–2 сеансів терапії. Після проведеного лікування ясенний край ущільнювався, набував блідо-рожевого забарвлення, зникали або зменшувались рухомість зубів і пародонтальні кишені. Бажаний терапевтичний ефект від проведеного лікування в основній групі зафіксований у 76% випадків, у контрольній – у 51%. Динаміка показників індексної оцінки стану тканин пародонта а також глибина пародонтальних кишень у процесі лікування та спостереження представлені в таблицях 1-3.

Таблиця 1
Значення ПІ за Russel за час спостереження

Обстежувані групи	До лікування	Одразу після лікування	Через 1 місяць	Через 3 місяці
Контрольна	2,87±0,06	0,82±0,09	0,95±0,12	1,11±0,14
Дослідна	2,84±0,05	0,40±0,05**	0,46±0,08**	0,51±0,08**

Примітка: достовірність відмінностей – *p<0,05; **p<0,01

Таблиця 2
Глибина пародонтальних кишень при пародонтиті I ступеня, мм

Обстежувані групи	До лікування	Одразу після лікування	Через 1 місяць	Через 3 місяці
Контрольна	1,65±0,10	1,16±0,12	1,25±0,15	1,23±0,13
Дослідна	1,68±0,12	0,80±0,10*	0,90±0,10*	0,93±0,11*

Примітка: достовірність відмінностей – *p<0,05; **p<0,01

Таблиця 3
Глибина пародонтальних кишень при пародонтиті II ступеня, мм

Обстежувані групи	До лікування	Одразу після лікування	Через 1 місяць	Через 3 місяці
Контрольна	3,54±0,31	2,44±0,32	2,55±0,33	2,62±0,31
Дослідна	3,52±0,25	1,91±0,21*	2,11±0,22*	2,13±0,24*

Примітка: достовірність відмінностей – *p<0,05; **p<0,01

Дослідження стану гігієни рота засвідчило, що він різко покращувався одразу після проведеного лікування, а потім практично не змінювався. Так, до лікування індекс зубної бляшки становив 2,17 в основній групі спостереження та 2,22 – у контрольній. Одразу після закінчення лікування ці показники склали відповідно – 0,31 та 0,30. Через 1 та 3 місяці величини вказаного індексу дорівнювали – 0,39 і 0,47 в основній групі та 0,37 і 0,45 – в контрольній.

Висновки. Запропонована нами лікарська форма – гель на основі метронідазолу,лінкоміцину і хондроїтинсульфату є ефективним засобом для лікування пародонтитів, він зручний у використанні, не викликає побічних ефектів і може бути рекомендований для широкого клінічного застосування.

Список літератури:

1. Вольф Г.Ф., Ратейцхак Э.М., Ратейцхак К.Пародонтология. –МЕДпресс-информ, 2008. – 548 с.

2. CouteY. Manualofantibioticsandinfectiousdisease (8th ed.) / Y. Coute – Baltimore, USA: Williams&Wilkins, 1995. — 876 p.

3. Ю.В. Сулим, А.Ю. Бучковська, О.А. Петришин. Застосування гелів і плівок для лікування запальних захворювань слизової оболонки порожнини

рота і пародонта // Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія. – 2014, №4. – С. 72 – 79.

4.Серов В.В., Шехтер А.Б. Соединительная ткань. – М.: Медицина,1981. – 312 с.

5.Патент України №20976, МПК А 61К 6/00;опубл. 15.02.07, Бюл. № 2.

ПАЛОМНИЦЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ БРАЦЛАВСЬКИХ ХАСИДІВ

Зацепіна Наталя Олександрівна
кандидат педагогічних наук, доцент
Національний Університет «Запорізька політехніка»
доцент кафедри туристичного,
готельного та ресторанного бізнесу

Духовні, етнокультурні й релігійно-суспільні феномени, які знов повертаються в Україну після десятиліть існування за її межами, складають серйозну теоретичну, методологічну та науково-практичну проблему, яка потребує комплексного дослідження в межах різних дисциплін. З-поміж цих феноменів іудейський паломницький рух брацлавських хасидів, який займає особливе місце – як за мірою впливу на різні сфери життя єврейських діаспор, то й за мірою поширення та швидкістю поглинання інших сфер ортодоксального іудаїзму та специфіку поєднання глибоких традиційних містичних ідей з сучасними технологіями експансії в єврейському середовищі.

Паломництво як культурне явище почало вивчатися у другій половині XX століття. В даний час проводяться дослідження паломництва в різних його аспектах. Історія паломництва розглядається А. Александровою, М. Біржаковим. Питанням класифікації і типології паломництва присвячені праці М. Мюллера, Т. Христова, А. Бабкіна, О. Любіцевої, С. Романчик, П. Яроцького. Становлення та розвиток релігійного туризму в Україні досліджували такі науковці як Сапєлкіна З. П., Яроцький П.Л., Кадацька Ю.А. Такі дослідники як М.Бабій, О.Бучма, А.Колодний, І.Мозговий, М.Маринович, Г.Надтока, О.Саган, Л.Филипович, П.Яроцький та інші детально розробляли проблеми національно-релігійної взаємодії, державно-церковних відносин, релігійної свободи і релігійних прав людини, попередження конфліктів на етнорелігійному ґрунті в контексті розвитку українського суспільства. Г. Шолем, І. Брейтер, С. Дубнов, А. Гринбаум, А. Стріковскій, Е. Візель, І. Туров, А. Грін, З. Крупицький, А. Штейнзальц, Б. Столпнер, Т. Гейлікман в своїх працях досліджували основні аспекти релігійної доктрини Нахмана, спираючись на такі його твори, як «Книга моральних якостей», «Казкові історії», «Лікутей Махарай» і на роботи особового писаря Нахмана Натана Штернгарц «Бесіди раббі Нахмана», «Прославлення раббі Нахмана», «Життя раббі Нахмана». Проте не достатньо, на наш погляд, приділено уваги проблемі вирішення та попередження виникнення міжконфесійних проблем як гарантії перспективи розвитку паломницького туризму в Україні.

Хасидський паломницький рух демонструє практично не досліджені особливості в релігієзнавстві, які надають етнічним релігіям їх виразний ексклюзивізм для сталого розвитку в постмодерністському контексті глобалізованого світу. Незважаючи на 40-50-річні передбачення, що ці релігії до цього часу повинні бути поглинені світовими релігіями, вони успішно

пристосовуються до висококонкурентного «релігійного супермаркету» з його багатоваріантними символічними системами, значеннями та способом життя.

Метою дослідження є етнорелігійний феномен паломницького руху брацлавських хасидів, його ґенези, еволюції і поширення, а також механізмів його адаптації до соціального та культурного контексту України.

На жаль, певною проблемою для науковців та їх вивчення руху паломництва хасидів в Україні є недостатнє знання єврейських мов – ідишу та івриту, або, наприклад, караїмської, якими написано деякі джерела. Також досить часто виникає ситуація – іноземні вчені знають, наприклад, ідиш та іврит, але не розмовляють, наприклад, польською, українською та російською мовами. Хоча відомо, що ідиш приблизно на 20-30% складається з польських, українських чи білоруських слів. Прикладом може бути ситуація з американським істориком ізраїльського походження Омером Бартовим, який написав знамениту книгу «Стерті». У своєму необхідному, але досить неоднозначному, однобічному та в дечому провокаційному (якщо говорити про мову) дослідженні він показав, що на рівні малих міст Галичини історичну пам’ять про єврейське населення, яке складало великий відсоток місцевих довоєнних мешканців, насправді було «стерто».

Професор Петровський-Штерн також зазначив, що наразі не існує повної біографії єврейських політиків, письменників, художників, які жили, творили або були пов’язані народженням з Україною [1]. Але коли дослідник починає читати тексти ідишських письменників, стає зрозуміло, що українська мова та культура були їм зрозумілі та близькі. У цьому контексті слова професора Петровського-Штерна по те, що досі не існує дослідження, яке б показало, наскільки українська мова та культура вплинули на ідишських письменників та поетів, були актуальними. Ось чому проблеми вивчення феномену хасидського паломницького руху в Україні на прикладі брацлавського хасидизму в контексті перспектив розвитку України як толерантної туристичної держави зокрема і своєрідної мекки паломництва різних релігійні конфесії набувають дуже важливого значення.

За даними UNWTO, понад 200 мільйонів людей здійснюють паломницькі подорожі щорічно, сотні тисяч людей щороку вливаються до лав паломників. Специфіка паломницького руху визначається особливостями релігійної свідомості віруючих, що в свою чергу пов’язано з характером релігійного вчення та культовими звичаями певних регіональних напрямків. З давніх часів релігійний туризм асоціювався насамперед із паломництвом [2]. А сакралізація певних місць, у свою чергу, є невід’ємною частиною кожної релігії. Пам’ятки церковної історії та культури стають засобом утвердження національної свідомості та свідомості, відновлення історичної пам’яті, виховання патріотизму, розвитку естетичних та художніх смаків.

Історичні та культурні пам’ятки християнства, ісламу, іудаїзму та інших релігій та етнічних груп збереглися в різних регіонах України. В Україні здавна приймали паломників в її святих місцях. і українські паломники відвідували святі місця в далеких від неї землях. Це не був туризм у сучасному розумінні цього поліфункціонального явища. Але в ньому вже були закладені

комунікативні, інформативні, інтегративні, соціальні та інші функції туризму [3]. Тож Умань раз на рік перетворюється на своєрідну мекку для послідовників однієї із течій хасидизму, щороку тут збираються її прихильники, які стикаються тисячами сюди з усього світу. Умань – маленьке містечко на Черкащині, в якому знаходиться чудовий парк «Софіївка», відомий далеко за межами України. Однак для хасидів Умані в першу чергу – місце однієї з найбільш шанованих святинь, місце щорічного масового паломництва [4].

Треба відзначити, що в Умань з'їжджаються далеко не всі послідовники хасидизму, який всередині себе також неоднорідний. Хасиди Умані – це так звані брацлавські хасиди. Так називається їх течія всередині загального релігійного руху. Найменування це зовсім не означає, що всі його послідовники проживають в Брацлаві – їх можна знайти в різних країнах на всіх континентах. Але саме з Брацлава родом їх засновник – ребе Нахман. Раббі Нахман із Брацлава (1772-1810) – засновник брацлавського хасидизму, який похований в Умані на єврейському кладовищі. Саме могила цадика – одна з найшанованіших святинь хасидів, місце щорічних масових паломництв. Велике значення паломництво має для духовного розвитку й молодшого покоління, дітей і підлітків беруть з собою в Умань для того, щоб виховати в них святе ставлення до релігії.

Як відзначають українські ЗМІ з посиланням на офіційну владу, кількість паломників щороку збільшується, перш за все, в дні святкування єврейського Нового року. Якщо в 2007 році їх чисельність становила 14 тис. 787 (хасиди приїжджали до Умані з 20 країн світу), в 2008 році – 15 тис. 309, у 2009 – 18 тис. 806 (з 23 країн), то в 2010 році Умань відвідали 23 тис. 637 хасидів з 23 країн світу. З 2010 року між Україною і Ізраїлем було підписано угоду про взаємний безвізовий в'їзд в країну. Завдяки цьому очікувалося масове паломництво хасидів в Україну. Однак з деяких причин багато хасидів так і не потрапили до Умані. Кількість прочан у 2011 році – понад 26 тисяч, в 2012 році – вже біля 30 тисяч, в 2013 році Новий рік за юдейським календарем біля могили цадика Нахмана в Умані зустріли майже 30 тис. паломників (29 тис. 490 осіб за повідомленням міліції Черкаської області) з 16 країн, переважно з Ізраїлю. Аналітики вважають істотне збільшення кількості паломників завдяки скасуванню візового режиму. В 2014 році на святкування 5775 юдейського нового року Рош-га-Шана 24 вересня, незважаючи на складну ситуацію в Україні, прибуло біля 30 тис. паломників-хасидів з 25 країн. В 2015 році в Умань приїхало понад 30 тис. паломників з 20 країн світу (близько 80% – з Ізраїлю). Вони традиційно шумно відзначили 5777-й Новий рік. В 2016 до Умані вже прибуло більше 30 тисяч прочан. В 2017 році в Умань на святкування єврейського Нового року Рош Ха-Шана приїхало понад 33 тисяч паломників-хасидів з 16 країн світу, зокрема 3112 дітей з різних країн і 14 жінок з Ізраїлю. У 2018 році в Умані було вже близько 35 тисяч хасидів. Щороку юдеї б'ють рекорди за кількістю бажаючих зустріти свій новий рік в Умані. 2019 рік не став винятком – на святкування Рош Ха-Шана до Умані знов приїхали понад тридцять п'ять тисяч брацлавських хасидів. Околицю, де

знаходиться могила їхнього духовного лідера Рабі Нахмана, охороняли 500 українських і 20 ізраїльських поліцейських.

У 2008 році Ізраїль виступив з пропозицією перенести могилу цадика Нахмана в Єрусалим і в разі досягнення компромісу готові були надати високу фінансову компенсацію. Однак проект перенесення місця поховання цього іудейського святого так і не був реалізований, проти цього виступили проти самі хасиди. Справа в тому, що для хасидів священним є не тільки прах їх вчителі і основоположника, а й саме місце, де він заповів себе поховати. Саме цей аспект українські ЗМІ зазвичай замовчують: цадик Нахман велів поховати себе на братській могилі тисяч євреїв, раніше вирізаних українськими гайдамаками в ході Уманської різанини під час Коліївщини, коли протягом одного дня 1768 року загинули дві третини населення міста (близько 15 тисяч євреїв і 5 тисяч поляків). Жертв Уманської різанини хасиди теж згадують в своїх молитвах, перш ніж з танцями і піснями відзначити Новий Рік в надії, що він буде благополучним і мирним.

Кожного року хасиди продовжують щорічно стікатися до Умані, і число їх, між іншим, рік від року тільки зростає. Це пов'язано, по-перше, зі скасуванням візового режиму, а по-друге, з широким розповсюдженням брацлавського хасидизму в єврейських колах в останні роки. Також могила Нахмана може незабаром стати центром паломницьких маршрутів, куди увійдуть і могили інших святих – Баал Шем Това в Меджибожі Хмельницької області, Леві Іцхака в Бердичеві, а також стародавні синагоги України. Таким чином, Україна має можливість стати своєрідною меккою паломницького туризму та отримувати від цього багато користі як з економічної, так і духовної точки зору.

Список літератури:

1. Yohanan Petrovsky-Shtern. The Anti-Imperial Choice: The Making of Ukrainian Jew. – New Haven-London: Yale University Press, 2009. – 384 p.

2. Яроцький П. Філософський аспект паломницького (релігійного) туризму в Україні // Філософія туризму: навчально-методичний посібник / В.С. Пазенюк, В.К. Федорченко. – К.: Кондор, 2004. – С. 143 – 151.

3. Снітовський О. Що являє собою релігійний туризм в Україні? – URL: http://tutcikavo.co.ua/.

4. Сергійко В.Ф. Свобода совісті – правова гарантія розвитку паломницького туризму // Наукові записки КУТЕП. Вип. 11, 2011. Серія: «Філософські науки». Режим доступу: http://www.kutep.ua/upload/content/78/nayk-zapiski-11-2011.pdf

FEATURES OF THE IMMUNOLOGICAL AND METABOLIC DISORDERS IN WIDESPREAD PERITONITIS

Moroz Petro Vasyliovych, PhD
Associate ProfessorDepartment of Surgery №1
Higher State Educational Establishment of Ukraine
«Bukovinian State Medical University»
Chernivtsi, Ukraine

Acute peritonitis is one of the most serious and most common diseases in abdominal surgery. The Most acute surgical diseases and injuries of the abdomen are complicated by peritonitis. Mortality rate in peritonitis ranges from 20 to 90%, depending on the type, nature and causes of course. Despite advances in antibiotic therapy, new methods of treatment outcomes of such patients are far from desirable[1].

In the pathogenesis of peritonitiscytokines are important mediators of inflammation. Considering that interleukins are triggers of different mechanisms of inflammation we investigated the relationship between their plasma concentration and severity of processes of peroxidation, antioxidant protection, proteolysis, fibrinolysis and their features according different variants of the gene IL1β 511 C/T[2].It's established that excessive activity of IL1β which is provided by genetic determinism is one of the leading mechanisms of progression of inflammation in peritoneal cavity. The significant majority of bearers of CT and TT variants whose IL1β activity were high gives grounds to assert about genetic determinism of course of inflammatory process in peritonitis.

The straight relationship between the severity of peroxidation processes and options of IL1β 511 genotype C/T is revealed. The highest activity of peroxidation and the lowest activity of antioxidant enzymes is observed in TT and CTvariants.This is a manifestation of an imbalance in the redox system[3].

The system of unlimited proteolysis is one of mechanisms of damage in widespread peritonitis which implements its influence through excessive splitting of low molecular weight structures and distortion of proteolysis of middle molecular weight peptides which are regulatory hormones and excessive activation of proteolysis of collagen structures [4].

We detected the most expressed imbalance of proteolytic activity in patients with TTand CT gene variants IL1β 511 C/T, which is one of the mechanisms of progressive endotoxemia.

We found thatTTand CT gene variantscorrelated with over-activation of the fibrinolytic activity, mainly due to non-enzymatic fibrinolysis, which promotes the spread of inflammatory and destructive processes in peritoneal cavity.

The straight correlation between concentration IL1β, which is genetically determined and active processes peroxidation, antioxidant protection, proteolysis and fibrinolysis demonstrates the close relationship of these mechanisms in the

implementation of inflammation in the peritoneal cavity. This necessitates the correction of aforementioned processes in the treatment of widespread peritonitis. Assessment of IL1β 511 genotypes C/T makes possible to predict the nature of the inflammatory process and choose the adequate therapeutic approach.

References

5. Angenete E., Thornell A., Burcharth J., et al. Laparoscopic lavage is feasible and safe for the treatment of perforated diverticulitis with purulent peritonitis: the first results from the randomized controlled trial DILALA. Ann Surg. – 2014.-Vol. 12, №8.

6. Shevchenko A.V., Golovanova O.V., Konenkov V.I. et al. Promotor polymorphism of IL-1β gene at patients with myocardial infarction in the anamnesis. Med Immunol.- 2010.- Vol.3, №4.

7. Swank H.A., Vermeulen J., Lange J.F., et al. The ladies trial: laparoscopic peritoneal lavage or resection for purulent peritonitis and Hartmann's procedure or resection with primary anastomosis for purulent or faecal peritonitis in perforated diverticulitis (NTR2037). BMC Surg.-2010.- Vol. 10, №18.

8. Trenti L., Biondo S., Golda T., et al. Generalized peritonitis due to perforated diverticulitis: Hartmann's procedure or primary anastomosis. Int J Colorectal Dis. – 2010.- Vol. 10, №15.

ВИВЧЕННЯ ЯВИЩА ОСТРАКІЗМУ В СИСТЕМІ НАУКОВИХ ЗНАНЬ

Назаревич Вікторія В'ячеславівна
к. псих. н., доцент
Рівненський державний гуманітарний університет

Особистість як соціальна істота має потребу в приналежності до групи, даний механізм, є першоджерелом створення націй, держав, округів, кварталів та сімей. Прийняття обумовлює наші психоемоційні та фізичні стани: залежність від особистісної приналежності починається ще з дитинства, коли батьки виховують і захищають нас, поки не досягнемо повноліття.

Входження індивіда в групу є фундаментальною вимогою для безпеки, репродуктивного успіху і психічного здоров'я. Кожна особистість від народження володіє соціально-пізнавальною здатністю усвідомлювати себе та інших з точки зору інтенціональних психічних станів. Реакції соціуму мають потужний вплив на думки, емоції, мотиви й поведінку індивідів, а також на їхнє фізичне і психологічне благополуччя.

На перший план в розвитку сучасної і психологічної науки виходить вивчення наслідків неприналежності індивіда до певної групи, через акти остракізму, соціальної ізоляції і неприйняття.

Williams K. визначає остракізмяк акт ігнорування та виключення окремих осіб. Дане явище не має явних вербальних або фізичних проявів, наприклад як булінг або хуліганство, однак його прояви мають ряд психологічних характеристик, які загрожують психологічним потребам (приналежності, почуття власної гідності, контролю і осмисленості існування); це викликає різні психологічні, афективні, когнітивні й поведінкові реакції виключеного індивіда [5].

Ситуації уникання або ігнорування окремих індивідів, часто мають скритий контекст. Дане явище має схожі ознаки з конструктивноюкритикою, тому його важко розрізняти та діагностувати в методі спостереження за колективом. Існує загроза латентної соціальної девальвації і зниженого визнання особистості. У всіх випадках потенційні можливості такого досвіду полягають в загрозі, яку вони представляють для почуттів особи, що дає поштовх оточенню не приймати їх в міжособистісні взаємини й соціальні групи [4].

Прояви остракізму можуть приймати різні форми: незацікавленість, критика, упередження, уникнення, неприйняття, зрада, стигматизація, зневага, образа, залякування і різні дрібні образи.

Розглядаючи мультимотивну теорію, можна вказувати на те, що після переживання індивідом явища неприйняття їм притаманні наступні набори мотивів, які можуть сприяти конкуруючій поведінці.

Перший пов'язаний з підвищеним бажанням соціальних зв'язків – у багатьох випадках з об'єктом, яким вони не були прийняті, але часто й з іншими, які можуть забезпечити приналежність і підтримку [5].

Другий набір характеризується гнівними, асоціальними проявами індивіда, направлений на захищати своїх інтересів або заподіювання шкоди особі, групі, з якої його було витіснено. Соціально не прийняті особистості часто відчувають злість і іноді діють відповідно до своїх агресивних намірів.

Третій набір мотивів – обумовлений вмотивованістю на уникнення повторення подібної ситуації (див. рис. 1).

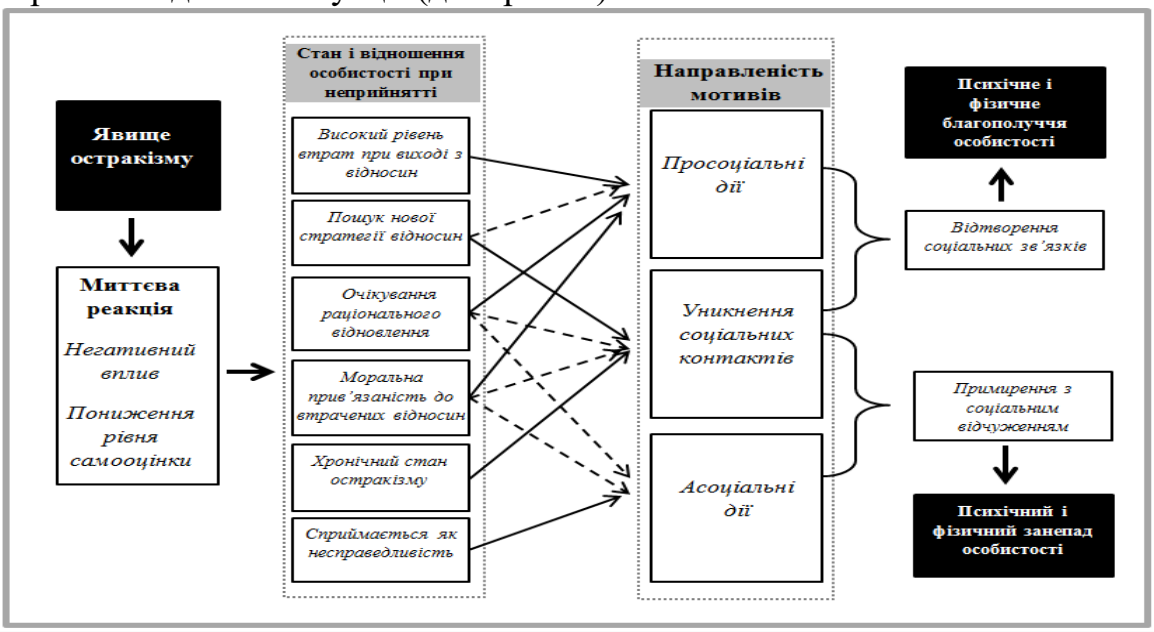

Рис. 1. Мотиви поведінки остракізованого (мультимотивна теорія)

Науковці виділяють ряд психологічних реакцій, якими буде володіти остракізована особистість: відраза, високе напруження, емоційне виснаження [3].

K. Williams і C. Govan у своїх працях підтвердили, що прояви виключення індивіда з групи, які визначаються респондентами як психологічний тиск оточення, призводять до емоційної втоми й депресії, які здійснюють значний вплив на продуктивність, соціальні контакти та фізичне здоров'я особистості [1].

Вчені пов’язують переживання цього явища з втратою здатності, яка використовується для підтримки ресурсів індивіда, задоволення його потреб і досягнення бажаного.

Вплив остракізмує сталим відносно часових рамок і утворені реакції будуть формуватися, а також піддаватися профілактиці враховуючи наступні індивідуальні і ситуаційні чинники, що супроводжують соціальне неприйняття індивіда: підтримка референтних осіб, наявність соціальної підтримки в різних сферах життя (емоційної, інформаційної, економічної підтримки), рівень особистісної і ситуативної тривожності індивіда [2].

Для більш глибокого розкриття та розуміння явища остракізму, важливо дослідити наступні критерії неприйняття особистості: спільні та відмінних риси остракізованих, основніумовизагрози приналежності,девальвацію індивіда і відмову в стосунках, дослідженняфакторів, які впливають на кількість часу для подолання особистісного відторгнення.

Список літератури

1. Каган В. HomoXenophobicus: психология «своего и чужого» [Электронный ресурс] // Режим доступа: http//www.lebed.com\art2121.htm

2. N. Aydin, R. Fischer, D. Frey. Turning to God in the face of ostracism: Effects of social exclusion on religiousness // Personality and Social Psychology Bulletin. – 2010. – pp. 742–753.

3. Bozin M. Social status, not gender alone, is implicated in different reactions by women and men to social ostracism // Sex Roles. – 2008. – №58. – pp. 713–720.

4. Thau S., Aquino K., Poortvliet P. Self-defeating behaviors in organizations: The relationship between thwarted belonging and interpersonal work behaviors// Journal of Applied Psychology. – 2007. – pp. 840–847.

5. Williams K. Ostracism: The Power of Silence. // New York: Guilford Press – 2001. – 282 p.

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ СЛІДЧОЇ ТА ОПЕРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Бортняк Катерина Василівна
кандидат юридичних наук
доцент кафедри конституційного
та міжнародного права
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського

Для реалізації мети Державного бюро розслідувань, а саме запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів, віднесених до підслідності Бюро, мають бути виконані такі завдання: 1) забезпечити ефективне виконання Бюро функції своєчасного припинення і розкриття злочинів, віднесених до його компетенції; 2) забезпечити виконання Бюро функції досудового розслідування, відповідно до підслідності Бюро: забезпечити неухильне виконання вимог Кримінального процесуального кодексу України щодо проведення досудових розслідувань на підставі отриманих заяв, повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення; забезпечити в установленому порядку прийом матеріалів кримінальних проваджень, що підслідні Бюро, які перебувають в іншому органі досудового розслідування на стадії досудового розслідування, а також швидку організацію їх розслідування; 3) забезпечити здійснення Бюро оперативно-розшукової діяльності на підставах та в порядку, встановлених Законом; 4) забезпечити здійснення розшуку осіб, які переховуються від слідства та суду за вчинення злочинів, розслідування яких віднесено до підслідності Бюро; 5) забезпечити ефективну роботу гласних і негласних штатних та позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених Законом, дотримуючись умов добровільності і конфіденційності цих відносин; 6) розробити та затвердити методику розслідування окремих видів злочинів віднесених до підслідності Бюро; 7) забезпечити виконання заходів щодо відшкодування завданих злочинами збитків і шкоди, а також заходів для повернення в Україну з-за кордону коштів та іншого майна, одержаних внаслідок вчинення злочинів, віднесених до підслідності Бюро; 8) забезпечити виконання запитів про надання правової допомоги, які надійшли від компетентних органів іноземних держав; 9) забезпечити контроль за діяльністю структурних підрозділів та їх посадових осіб; 10) забезпечити відповідно до законодавства додержання режиму захищеної законом таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом, а також визначеного законом порядку оприлюднення та надання доступу до публічної інформації. Окрім цього, Бюро з дня початку своєї діяльності має виконувати завдання щодо участі у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності. З цією метою Бюро має систематично

здійснювати інформаційно-аналітичні заходи щодо встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції Державного Бюро розслідувань, вживати заходів до їх усунення, а також за результатами аналізу готувати та вносити відповідні пропозиції на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема, пропозиції до проектів міжнародних договорів України та забезпечити дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України [1].

З метою створення умов для належного виконання цих завдань на установчому етапі необхідно пройти низку процедур щодо прийому матеріалів проваджень від органів прокуратури України та вжити інших заходів, які дозволять Державному Бюро повноцінно інтегруватися у систему правоохоронних органів України та діяти в правовому полі. Серед них: забезпечити доступ до Єдиного реєстру досудових розслідувань; забезпечити доступ до інформаційних систем органів державної влади згідно із затвердженим Кабінетом Міністрів України переліком таких баз даних; отримати дозволи на роботу із державною таємницею для відповідних посад у Державному Бюро.

Після введення в дію положень частини четвертої статті 216 Кримінального Кодексу України кримінальні провадження, розпочаті слідчими органів прокуратури, продовжують здійснюватися слідчими органів прокуратури, які користуються повноваженнями слідчих, визначеними цим Кодексом, до закінчення досудового розслідування, але не довше двох років [2].

Після закінчення дворічного строку кримінальні провадження, розпочаті слідчими органів прокуратури, у тримісячний строк передаються слідчим органів Державного бюро розслідувань. Відповідно до частини 4 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Державне бюро розслідувань», матеріали кримінальних проваджень, підслідні Бюро, які на день набрання чинності цим Законом перебувають в іншому органі досудового розслідування на стадії досудового розслідування, передаються до Державного бюро розслідувань з дня початку здійснення Бюро функції досудового розслідування у тримісячний строк. Слідчі органів прокуратури продовжуватимуть досудове розслідування кримінальних проваджень, підслідних Бюро, ще два роки після початку діяльності Бюро. Таким чином, потрібно організувати приймання та передачу вказаних матеріалів у визначені законом строки [1].

Запорукою своєчасного початку діяльності Державного бюро розслідувань є конструктивна робота з іншими державними органами України, зокрема: Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами одержаними від корупційних та інших злочинів – у частині повернення в Україну з-за кордону коштів та іншого майна, виведених під час вчинення злочинів; Генеральною прокуратурою України, Міністерством внутрішніх справ України, Національним антикорупційним Бюро України, Службою безпеки України; Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику;

Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Взаємодія має бути побудована на принципах верховенства права, законності, неупередженості, незалежності кожного з органів у поєднанні із завданнями кримінального провадження та реалізована у таких формах: обмін інформацією; проведення спільних досліджень; вироблення заходів щодо виконання завдань кримінального судочинства, мінімізації корупційних ризиків у діяльності кожного відомства, розшуку осіб, які ухиляються від слідства, повернення активів, здобутих злочинним шляхом, захисту співробітників правоохоронних органів та учасників кримінального провадження тощо; підготовка спільних нормативно-правових актів для ефективної взаємодії; інші форми взаємодії, які не суперечать чинному законодавству.

Виконання завдань кримінального судочинства неможливе без забезпечення відшкодування завданих збитків, шкоди, у тому числі шляхом повернення в Україну з-за кордону коштів та іншого майна, виведених під час вчинення злочинів. У своїй діяльності з цього питання Державне бюро розслідувань співпрацюватиме з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, керуючись при цьому як положеннями вітчизняного законодавства, так і міжнародними документами, зокрема Конвенцією ООН проти корупції [3], Конвенцією Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (2005 року) [4], Рішенням Ради Європейського Союзу 2007/845/ JHA від 6 грудня 2007 року щодо співпраці між офісами з повернення активів у сфері розшуку та виявлення доходів від злочинів або іншого майна, пов’язаного із злочинами [5], Директивою Європейського Союзу 2014/42/ EU «Про замороження і конфіскацію знарядь і доходів від злочинів у Європейському Союзі» від 3 квітня 2014 року [6]. При цьому, за необхідності буде використане право, надане Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», на відрядження до цього агентства працівників державних органів з метою виконання обов’язків, що вимагають спеціальних знань та навичок, а також право на відрядження працівників Національного агентства до Державного бюро розслідувань для виконання визначених законодавством завдань [7].

Не менш важливим питанням є захист від протиправних посягань осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Відповідно до статті 11 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» зазначена діяльність відноситься до повноважень Бюро [1]. Вона буде здійснюватися у порядку, визначеному Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [8], для чого до вказаного Закону внесено відповідні доповнення.

Після виконання основних завдань нормотворчого характеру, створення основної частини матеріально-технічної бази та формування мінімально

необхідної для роботи команди Бюро, а також вжиття перелічених вище заходів щодо забезпечення слідчої та оперативної діяльності, Бюро зможе розпочати повноцінні розслідування. Відповідальність за діяльність Державного бюро розслідувань, зокрема законність здійснюваних Державним бюро оперативно-розшукових заходів, досудового розслідування, додержання прав і свобод людини і громадянина, несе його Директор, який зобов'язаний звітувати про свою діяльність у порядку, визначеному Законом, та інформувати суспільство про результати роботи Бюро.

Список літератури:

1. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19.
2. Кримінальний кодекс України : Закон від 05.04.2001 № 2341-III (Редакція станом на 16.01.2020). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.
3. Конвенція ООН проти корупції. Ратифікація від 18.10.2006, підстава - 251-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
4. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (2005 року). Ратифікація від 17.11.2010, підстава - 2698-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948.
5. Рішення Ради Європейського Союзу 2007/845/ JHA від 6 грудня 2007 року щодо співпраці між офісами з повернення активів у сфері розшуку та виявлення доходів від злочинів або іншого майна, пов'язаного із злочинами. URL: https://arma.gov.ua/star.
6. Директива Європейського Союзу 2014/42/ EU «Про замороження і конфіскацію знарядь і доходів від злочинів у Європейському Союзі» від 3 квітня 2014 року. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0042
7. Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» від 10.11.2015 № 772-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19.
8. Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23.12.1993 № 3782-XII (Редакція станом на 01.01.2020). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12.

PHARMACOECONOMIC ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF ANTIBACTERIAL THERAPY IN PATIENTS WITH ACNE DISEASE

Matushchak Marta Romanivna
Assistant Professor

Horoshko Oleksandra Marianivna
Associate Professor

Ezhned Maria Ahmedivna
Assistant Professor

Higher State Educational Establishment of Ukraine
"Bukovinian State Medical University"

Acne (acne) is a polymorphic multifactorial disease that underlies the pathology of the piloseborian complex, which is related to its functional activity and to the development of inflammatory and non-inflammatory rashes on skin areas rich in sebaceous glands. It is one of the most common skin diseases affecting up to 90-95% of the world's population [1]. The manifestations of acne can be observed in 12-14 years during the period of physiological growth of the level of steroid hormones and with a positive transition of hormonal development of regression observed in 18-22 years. The number of women with acne in their 25s and older increases every year [2,3].

The aim of the work was to conduct marketing analysis of the range of medicines, followed by a comparison of the pharmacoeconomic effectiveness of antibacterial therapy in the treatment of acne.

Materials and methods. Analysis of questionnaires and prescriptions of outpatients with moderate acne using retrospective, statistical and pharmacoeconomic methods [4].

Results. According to the results of marketing analysis of the range of drugs used in acne pharmacotherapy, it is determined that two regimens are most often used: group I patients were prescribed standard complex therapy with antibacterial drug Vibramycin D, which is included in the standard of treatment for patients with acne, group II was complex therapy with Sumamed.

It is established that the effectiveness of complex outpatient acne treatment with the use of Vibramycin D is 27.8%, while taking the drug Sumamed - 69.2%, which is confirmed by the coefficient of effectiveness, with virtually the same economic costs. However, the possibility of side effects when using both drugs should be considered. Therefore, to achieve a therapeutic effect, you must follow the doctor's recommendations.

Conclusions. Stage acne treatment is characterized by high costs. In the course of pharmacoeconomic analysis, a significant predominance of the effectiveness of the complex treatment of acne with the antibacterial drug Sumamed over the standard was established.

References

1. Nakaz MOZ Ukrainy № 312 vid 08.05.2009 r. – Internet-resurs: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0312282-09.

2. Naumova L.O., Sulik Ya.O. Yakist zhuttia hvoruh na vugrovu hvorobu zhinok molodogo i zrilogo reproduktyvnogo viky. Ukrainskij zhurnal dermatologii, venerologii, kosmetologii. 2016. № 1 (60). P. 108-109.

3. Silina L.V., Ovod A.I., Bendryk O.E., Oganisian K.V. Farmakoekonomicheskaia effektivnost antibakterialnogo lechenia akne srednei stepeni tiazhesti. Nauchnyie vedomosti. Seria Medicyna. Farmacia. 2014. № 18 (189). P. 129-133.

4. Yakovleva L.V. Farmakoekonomika: Navch. pocib. dlia farm. f-tiv VMNZ IV r.a. Vinnycia: Nova knyga. 2009. 208 p.

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Бортняк Валерій Анатолійович
кандидат юридичних наук
доцент кафедри конституційного
та міжнародного права
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету
імені В.І. Вернадського

На сьогодні дефініція терміну «аудит фінансової звітності» та «аудиторська діяльність» досліджена та надана науковцями-юристами. Але слід зазначити, що ці точки зору, у свою чергу, викликають дискусію у більшості учених, на думку яких автори дають занадто коротке та спрощене визначення, не враховуючи сутнісних ознак.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит фінансової звітності це аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам; аудиторська діяльність це незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг [1].

У міжнародних стандартах з аудиту поняття «аудит» розкривається як «перевірка фінансових звітів або віднесеної до них фінансової інформації об'єкта незалежно від того, приносить прибуток або ні, його розміри і форми організації, коли така перевірка здійснюється з метою вираження подальшої думки» [2, с. 293].

Розвиваючи цю тему, А. Аренса і Дж. К. Лоббека указують на наступне визначення суті аудиту «це процес, за допомогою якого компетентний незалежний працівник нагромаджує і оцінює свідчення про інформацію, яка підлягає кількісній оцінці і належать до специфічної господарської діяльності, з метою визначення і вираження у своєму висновку ступінь відповідності цієї інформації встановленим критеріям» [3, с. 7]. Дане визначення, у порівнянні з іншими, у більшому ступені розкриває його сутність, але не дозволяє чітко окреслити предмет аудиторського фінансового контролю.

Наприклад, Р. Адамс дав класичне визначення суті аудиту, за яким аудит (auditing) – це процес, за допомогою якого компетентний незалежний працівник нагромаджує й оцінює свідчення про інформацію, яка піддається кількісній

оцінці і стосується специфічної господарської системи, з тим щоб визначити і виразити у своєму висновку ступінь відповідності цієї інформації установленим стандартам. Отже Р. Адамс вказує, що аудит суто практична діяльність [4, с. 57].

Популярною серед зарубіжних економістів є думка Д. Робертсона про те, що аудит – це, в першу чергу, діяльність, спрямована на зменшення підприємницького ризику: «Аудит – це процес зменшення до прийнятного рівня інформаційного ризику для користувачів фінансових звітів» [5, с. 5]. Дане визначення відображає лише деякі з завдань аудиту.

Історично у світовій практиці законодавство формувалося з урахуванням регулювання власне аудиту – недержавного фінансового контролю, здійснюваного спеціалізованими суб'єктами. Результатом аудиту є висновки про стан фінансової (бухгалтерської) звітності – реальності статей балансу, достовірності бухгалтерського обліку, законності і доцільності господарських операцій.

Аудит спрямований на забезпечення майнових інтересів як конкретних осіб: власників (засновників та учасників), самих юридичних осіб, їх кредиторів, інвесторів, так і інших осіб, які використовують фінансову (бухгалтерську) звітність перевірених осіб.

Аудитор набуває права на провадження аудиторської діяльності після підтвердження кваліфікаційної придатності та набуття практичного досвіду в порядку, визначеному Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Аудитор, який набув права на провадження аудиторської діяльності, включається до Реєстру. Аудитор має право провадити аудиторську діяльність одноосібно лише після включення його до Реєстру як суб'єкта аудиторської діяльності. . Аудитор провадить аудиторську діяльність у складі аудиторської фірми та/або як фізична особа - підприємець чи провадить незалежну професійну діяльність, за умови що така особа не є працівником аудиторської фірми [1].

Аудиторам забороняється безпосередньо займатися іншими, не сумісними з аудиторською діяльністю, видами підприємницької діяльності, що не виключає їхнього права отримувати дивіденди, доходи від інших корпоративних прав, доходи від оренди та відчуження рухомого та нерухомого майна, пасивні доходи.

Аудитори можуть займатися громадською, освітньою, викладацькою та науковою діяльністю, підготовкою публікацій з отриманням відповідної винагороди. Аудитору забороняється використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції щодо такої вигоди для себе чи інших осіб. Аудитор іноземної держави може набути право на провадження аудиторської діяльності на території України в порядку, визначеному Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», та за умови його відповідності вимогам, встановленим цим Законом [1].

Таким чином, поняття «аудиторська діяльність» включає поняття «аудиту» як виду незалежного фінансового контролю, здійснюваного в якості

підприємницької діяльності, і «інші аудиторські послуги». Поняття «інші аудиторські послуги», має відображати наступні моменти: по-перше, вони здійснюються в режимі підприємницької діяльності, по-друге, не є фінансовим контролем, по-третє, сприяють оптимізації господарської діяльності з метою раціоналізації витрат та збільшення прибутку.

З урахуванням вищезазначеного, можна дійти висновку, аудиторська діяльність – підприємницька діяльність аудиторських фірм і аудиторів, що включає аудит і надання інших аудиторських послуг, яка здійснюється з метою контролю, раціоналізації й оптимізації фінансової діяльності юридичних осіб та приватних підприємців. Аудит – підприємницька діяльність з незалежної перевірки бухгалтерського обліку та фінансової (бухгалтерської) звітності юридичних осіб та приватних підприємців (клієнтів) з метою встановлення її достовірності, відповідності порядку ведення бухгалтерського обліку законодавству України, з одного боку, з іншого – це вид адміністративно-правового впливу на делікти (правопорушення у фінансовій сфері).

Аудиторський контроль відноситься до зовнішнього фінансового контролю, що здійснюється поряд з державним, місцевим, відомчим фінансовим контролем та контролем власника. У них різні об’єкти та завдання, хоча багато спільного у прийомах, та, по суті, в кінцевій меті – зміцнення фінансової дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення 24.02.2020).

2. Лубченко О. Е. Організація і методика перевірки аудитором фінансової звітності, представленої в іноземній валюті. Проблеми і перспективи економіки та управління. № 1 (5), 2016. С. 291-299. URL: https://ppeu.stu.cn.ua/tmppdf/214.pdf.

3. Арене А. Аудит / А. Арене, Дж. Лоббек ; гл. ред. серии проф. Соколов Я. В. ; пер. с англ. М. : Финансы и статистика, 1995. 560 с.

4. Адамс Р. Основы аудита ; под ред. Я. В. Соколова ; пер. с англ. М. : Аудит : ЮНИТИ, 1995. 398 с.

5. Робертсон Д. Аудит ; пер. с англ. М. : КРМЕ ; Аудиторская фирма «Контакт», 1993. 496 с.

СТАТИСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПЛАЦЕНТАРНОЇ ДИСФУНКЦІЇ ТА ГЕСТАЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ У ЖІНОК ГРУП РИЗИКУ

Гошовська Аліса Володимирівна
к.мед.н., асистент
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»
кафедра акушерства, гінекології та перинатології

Гошовський Владислав Михайлович
заступник директора
Комунальне некомерційне підприємство
«Міський клінічний пологовий будинок №1», м. Чернівці

Вступ. Для прогнозування плацентарної дисфункції та деяких ускладнень вагітності у окремо взятої вагітної застосований підхід – метод кореляції знаків, який дозволяє оцінити наскільки сильні зв'язки між певними клінічними симптомами (за відповідним показником, який відхилився від норми) з появою певної патології, що дозволяє при більш тісній кореляції більш обґрунтовано прогнозувати виникнення акушерської патології у вагітних груп ризику . Даний метод передбачає обрахування коефіцієнту кореляції знаків, який вимірює відносну силу зв'язку між двома альтернативними показниками.

Мета роботи. Застосувати метод кореляції знаків для прогнозування розвитку плацентарної дисфункції та деяких ускладнень вагітності у жінок груп ризику.

Матеріал і методи. Нами були обраховані коефіцієнти кореляції знаків щодо можливості прогнозування найбільш важливих показників на прогноз появи плацентарної дисфункції та певних ускладнень вагітності у жінок основної групи.

Наявність зв'язку визначалася при рівні вірогідності коефіцієнта кореляції $p \leq 0{,}05$. Форма зв'язку оцінювалася згідно аналізу коефіцієнтів лінійної та нелінійної кореляції та їх похибок. Слід відзначити, що у відношенні до всіх досліджених зв'язків найбільше доказів отримано щодо лінійної їх форми, тому в якості величини сили зв'язку застосована величина коефіцієнту лінійної кореляції Пірсона. Визначені коефіцієнти кореляції відрізнялися не тільки за величиною, але і знаком, що позначено за допомогою знаків «+» (прямопропорційний зв'язок) та «-» (оберненопропорційний зв'язок).

Перед представленням результатів дослідження слід вказати на те, що коефіцієнти кореляції між парами показників визначали у кожній підгрупі дослідження окремо, з використанням певного принципу поділу на підгрупи.

Основна група (вагітні з екстрагенітальною патологією) були поділені на 2 підгрупи: I підгрупа – вагітні з екстрагенітальною патологією (ЕГП) в стадії компенсації (n=26), II підгрупа- вагітні з екстрагенітальною патологією (ЕГП). в стадії субкомпенсації (n=24).

Результати власних досліджень. Отримані дані наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 - Коефіцієнти кореляції знаків (ККЗ) та величина показника «позитивна прогнозована оцінка» (ППО) щодо розвитку плацентарної дисфункції та найбільш важливих показників стану фетоплацентарного комплексу при екстрагенітальній патології

Показники	**Основна група(жінки з ЕГП в стадії компенсації) n=26**	**Основна група (жінки з ЕГП в стадії субкомпенсації) n=24**
Зниження понад норму концентрації плацентар-ного лактогену в сироватці крові вагітної	ККЗ = +0,751 ППО=0,833	ККЗ = +0,769 ППО=0,851
Зниження понад норму концентрації плацентар-ного лактогену в трофо-бласті ворсинок плаценти	ККЗ = +0,751 ППО=0,833	ККЗ = +0,769 ППО=0,851
Зниження понад норму концентрації естрадіолу в сироватці крові вагітної	ККЗ = +0,724 ППО=0,817	ККЗ = +0,721 ППО=0,809
Зниження понад норму концентрації прогестерону в сироватці крові вагітної	ККЗ = +0,512 ППО=0,642	ККЗ = +0,509 ППО=0,615
Збільшення понад норму систоло-діастолічного індексу в маткових артеріях	ККЗ = +0,751 ППО=0,833	ККЗ = +0,769 ППО=0,851
Зменшення понад норму відсотку спіральних артерій МПД з повною гестаційною перебудовою	ККЗ = +0,751 ППО=0,833	ККЗ = +0,769 ППО=0,851
Незрілість хоріального дерева	ККЗ = +0,751 ППО=0,833	ККЗ = +0,769 ППО=0,851

Як видно з даних таблиці 1, відхилення від норми кожного з проаналізованих показників дозволяє з високим рівнем прогнозувати розвиток плацентарної дисфункції у вагітних з екстрагенітальною патологією в стадії компенсації та субкомпенсації.

Показники прогнозу появи загрози переривання вагітності наведені у таблиці 2.

Таблиця 2 - Коефіцієнти кореляції знаків (ККЗ) та величина показника «позитивна прогнозована оцінка» (ППО)щодо загрози переривання вагітності та найбільш важливих показників стану фетоплацентарного комплексу у жінок з екстрагенітальною патологією

Показники	Основна група(жінки з ЕГП в стадії компенсації) n=26	Основна група (жінки з ЕГП в стадії субкомпенсації) n=24
Зниження понад норму концентрації плацентарного лактогену в сироватці крові вагітної	ККЗ= +0,512 ППО=0,642	ККЗ= +0,509 ППО=0,615
Зниження понад норму концентрації плацентарного лактогену в трофобласті ворсинок плаценти	ККЗ= +0,512 ППО=0,642	ККЗ= +0,509 ППО=0,615
Зниження понад норму концентрації естрадіолу в сироватці крові вагітної	ККЗ= +0,512 ППО=0,642	ККЗ= +0,509 ППО=0,615
Зниження понад норму концентрації прогестерону в сироватці крові вагітної	ККЗ= +0,536 ППО=0,671	ККЗ= +0,539 ППО=0,686
Збільшення понад норму систоло-діастолічного індексу в маткових артеріях	ККЗ= +0,751 ППО=0,833	ККЗ= +0,769 ППО=0,851
Зменшення понад норму відсотку спіральних артерій МПД з повною гестаційною перебудовою	ККЗ= +0,751 ППО=0,833	ККЗ= +0,769 ППО=0,851
Незрілість хоріального дерева	ККЗ= +0,512 ППО=0,642	ККЗ= +0,509 ППО=0,615

Звертає на себе увагу, що найбільше прогнозується загроза переривання вагітності при відхиленні систоло-діастолічного індексу в маткових артеріях та зменшення відсотку спіральних артерій МПД з повною гестаційною перебудовою, причому обидва показники мають безпосередній зв’язок між собою.

Показники прогнозу часткового відшарування хоріону, плаценти подані у таблиці 3.

Таблиця 3 - Коефіцієнти кореляції знаків (ККЗ) та величина показника «позитивна прогнозована оцінка» (ППО) щодо часткового відшарування хоріону, плаценти найбільш важливих показників стану ФПК у жінок з екстрагенітальною патологією

Показники	Основна група(жінки з ЕГП в стадії компенсації) n=26	Основна група (жінки з ЕГП в стадії субкомпенсації) n=24
Зниження понад норму концентрації плацентарного лактогену в сироватці крові вагітної	ККЗ= +0,417 ППО=0,523	ККЗ= +0,406 ППО=0,509
Зниження понад норму концентрації плацентарного лактогену в трофобласті	ККЗ= +0,417 ППО=0,523	ККЗ= +0,406 ППО=0,509

ворсинок плаценти		
Зниження понад норму концентрації естрадіолу в сироватці крові вагітної	ККЗ= +0,417 ППО=0,523	ККЗ= +0,406 ППО=0,509
Зниження понад норму концентрації прогестерону в сироватці крові вагітної	ККЗ= +0,417 ППО=0,523	ККЗ= +0,406 ППО=0,509
Збільшення понад норму систоло-діастолічного індексу в маткових артеріях	ККЗ= +0,751 ППО=0,833	ККЗ= +0,769 ППО=0,851
Зменшення понад норму відсотку спіральних артерій МПД з повною гестаційною перебудовою	ККЗ= +0,751 ППО=0,833	ККЗ= +0,769 ППО=0,851
Незрілість хоріального дерева	ККЗ= +0,417 ППО=0,523	ККЗ= +0,406 ППО=0,509

Згідно даних таблиці 3 найбільш вірогідно прогнозувати часткове відшарування хоріону, плаценти слід при порушеннях матково-плацентарного кровообігу.

Наведені результати досліджень та аналіз прогнозу плацентарної дисфункції, загрози переривання вагітності, дозволили припустити, що між вивченими процесами, які характеризують різні сторони розвитку плацентарної дисфункції у жінок основної групи, існують певні взаємозв'язки. З метою аналізу можливих застосовано методи кореляційного аналізу, який, як відомо, з визначеним рівнем вірогідності дозволяє встановити його наявність, форму і силу.

Висновок. Кореляційний метод дозволяє більш глибоко підійти до аналізу патогенетичних зв'язків, які існують між різним процесами під час вагітності у жінок з екстрагенітальною патологією і отримати нові вагомі дані щодо ефективності застосованих методів профілактики плацентарної дисфункції.

Література

1. Гошовська А.В. Прогнозування частоти гінекологічних захворювань. Ускладнень вагітності та ускладнень у пологах за допомогою метода довірчих інтервалів відсотку/ А.В. Гошовська, С.П. Польова, І.С. Давиденко // Materialy V Mezinarodni Vedecko-Prakticka konferece «Predni Vedecke Novinky – 2013 (Передовые научные разработки)». – Dil.6. – Прага, 2009. – С.3-5.

2. Гошовська А.В. Прогнозування дисфункції фетоплацентарного комплексу у вагітних, хворих на туберкульоз / А.В. Гошовська, Л.М. Рак // Науковий потенціал України 2009 Матеріали п'ятої всеукраїнської науково-практичної конференції 25-27 березня 2014. Частина 2. – С.17-19.

3. Давиденко І.С. Використання теорії інформації для оцінки структурної організації різних типів хоріальних ворсин плаценти при фізіологічній вагітності / І.С. Давиденко// Вісник морфології – 2015. -№1(11). – С.5-10

4. Филиппов О. С. Прогностическая значимость различных методов диагностики фетоплацентарной недостаточности / О. С. Филиппов, А. А. Казанцева // Проблемы репродукции. – 2013. – № 3. – С. 60-63.

5. Чепка Ю. Л. Прогнозування фетоплацентарної недостатності на основі статистичного багатофакторного комп'ютерного аналізу / Ю. Л. Чепка // Український медичний часопис. – 2014. – № 1 (33). – С. 105-108.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Вольська Інна Василівна
аспірант першого року навчання
кафедри процесуального права
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Демократичний перехід, що відбувся у багатьох частинах світу наприкінці 20 століття, призвів до поширення судів, яким доручено здійснювати конституційне судочинство, хоча формальні повноваження цих високих судів значно відрізняються від країни до іншої. Ефективна діяльність суду залежить в першу чергу, від його організаційного наповнення спеціальними кадрами, які складають структуру даного суду.

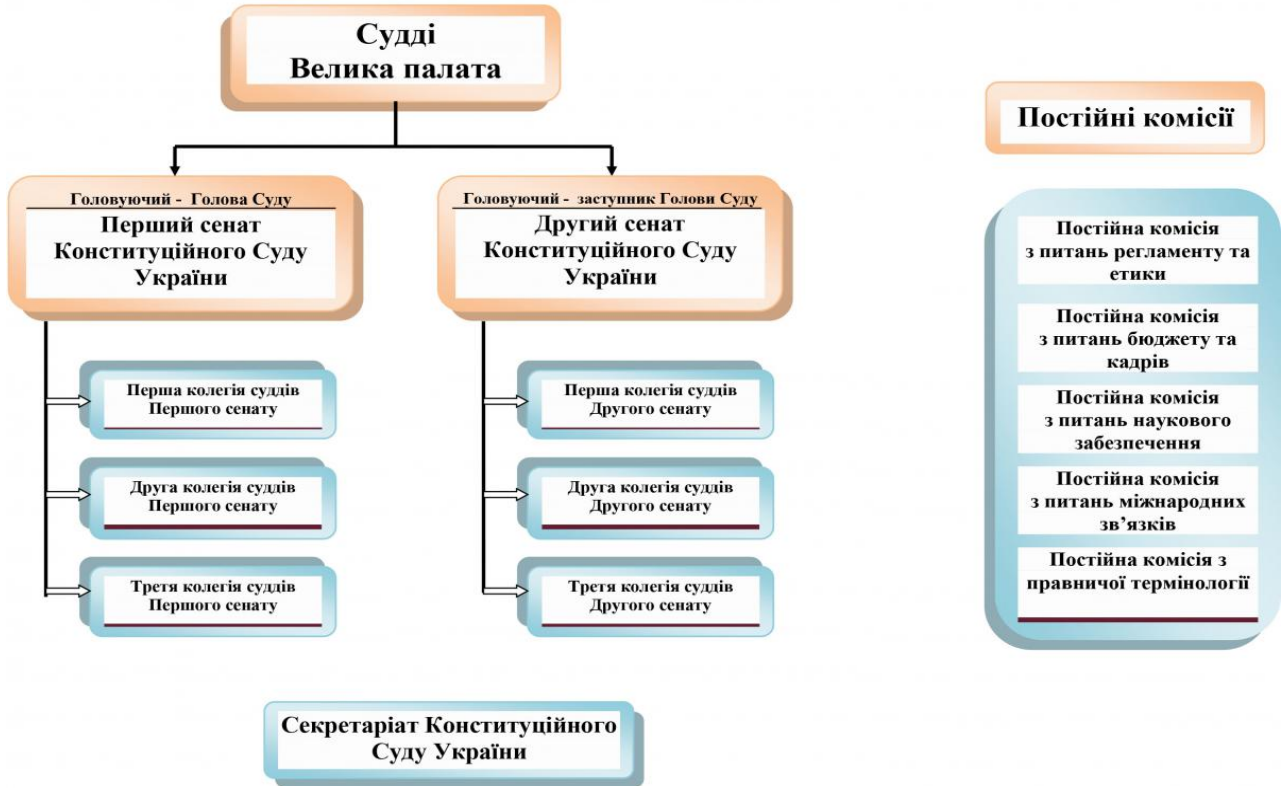
Федеральний Конституційний Суд Німеччини складається з двох сенатів, кожен з яких має вісім членів. В даний час віце-президент очолює перший сенат, президент - другий сенат. Обидва сенати підтримують кілька палат, кожна з яких має три члени. Кожному з 16 суддів допомагають чотири судові службовці, які мають попередній досвід роботи в регулярних судах, органах державної влади, юридичних фірмах або університетах. Половина з 16 членів Федерального Конституційного Суду обирається Бундестагом, а половина - Бундесратом. Бундестаг та Бундесрат також по черзі визначають Президента та Віце-президента Суду. В обох виборчих органах необхідна більшість у дві третини, і ця процедура покликана забезпечити збалансованість складу сенатів.

Щонайменше три члени кожного сенату повинні бути обрані від Верховних федеральних судів (Федеральний суд, Федеральний адміністративний суд, Федеральний фінансовий суд, Федеральний трудовий суд і Федеральний соціальний суд), щоб дозволити рішенням Федерального Конституційного Суду отримати вигоду з їх особливий судовий досвід. Кожен, кому не менше 40 років та кваліфікований на посаду суддівської посади відповідно до Закону про судоустрій Німеччини, має право вибору. Судді обираються на дванадцятирічний термін; пенсійний вік становить 68. Для забезпечення їх незалежності не проводяться переобрання[1].

Адміністрація Федерального Конституційного Суду складається з судової адміністрації, загальної адміністрації, відділу інформаційних технологій / документації, відділу протоколів та бібліотеки. Її очолює директор Федерального Конституційного Суду від імені президента Федерального Конституційного Суду. Судовий сектор адміністрації Суду складається з реєстрів Сенату, служби Rechtspfleger (старших судових службовців) та Генерального реєстру. Два реєстри Сенату збирають та керують файлами, ведуть базу даних провадження та ведуть щоденник строків та усних слухань. Вони проводять листування зі сторонами судового провадження та виконують

ухвали суду (наприклад, повістки та повідомлення про слухання) та рішення сторін. Більше того, вони управляють доступом до файлів.

Відповідно до ст. 32 Закону України «Про Конституційний Сд України» у складі Суду діють Велика Палата, два сената та шість колегій (мал. 1)[2]. Велика палата діє у складі всіх суддів Конституційного Суду. Сенат діє у складі дев'яти суддів Конституційного Суду. Якщо кількість суддів Конституційного Суду є меншою за 18, Сенат є повноважним за умови участі в ньому щонайменше шести суддів Конституційного Суду. Склад сенатів формується на спеціальному пленарному засіданні Конституційного Суду шляхом жеребкування. Стосовно Голови Конституційного Суду та заступника Голови Конституційного Суду жеребкування не проводиться. Колегія діє у складі трьох суддів Конституційного Суду. Суд на спеціальному пленарному засіданні шляхом жеребкування утворює в межах сенатів колегії в порядку, встановленому Регламентом. Один і той самий Суддя не може входити на постійній основі до складу кількох колегій[3].

Таким чином, організаційно-правова структура коституційного суду на сьогодні є цілком сформованою та законодавчо визначеною. Однак, окремі її елементи все ще потребують більш чіткої законодавчої регламентації та практичного покращення. Тому перспективами подальшого удосконалення організаційно-правових структур конституційних судів повинні стати утворення та розвиток нових форм судової взаємодії, підвищення ефективності управління системою судів тощо.

Список літератури:

1. https://www.bundesverfassungsgericht.de/EN/Das-Gericht/Organisation/organisation_node.html

2. http://www.ccu.gov.ua/storinka/struktura-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny

3. Закон України «Про Конституційний Суд України» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 35, ст.376. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#n187

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ НАУКИ І ПРАКТИКИ З ПРИРОДОЗНАВСТВА

Логвіна-Бик Тетяна Анатоліївна
к.пед.н., доцент
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Бик Наталя Володимирівна
магістр практичної психології
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Компетентнісний підхід, введення критеріїв для оцінки сформованості компетенцій, модульний принцип навчання, індивідуалізація і персоналізація освіти, зростання вимог до самостійної роботи студентів, поділ її на інваріантну і варіативну частини привели до необхідності постійного оновлення та модернізації змісту і форм програмного забезпечення дисциплін, що викладаються. Сучасне суспільство і перспективи його розвитку вимагають створення нової системи освіти, що допомагає сформувати в учнів здатність до проективної детермінації майбутнього і відповідальності за неї, віру в свої професійні здібності і в себе. Наукові витоки освітньої політики сучасності треба шукати в трьох сферах: Науки про людину і суспільство (соціологія, психологія, політологія). Філософія освіти дає нове уявлення про те, яке місце займає людина в сучасному світі, про соціальну роль освіти у вирішенні найважливіших проблем людства. Теорія практики включає сучасну педагогіку, менеджмент освіти, соціальне проектування, що дозволяють позначити структуру і цілі системи освіти, принципи її управління і організації [4].

Навчальний предмет «Природознавство» відноситься до числа обов'язкових базових загальноосвітніх предметів на ступені середньої (повної) освіти. На його вивчення в 5-ому класі відводиться 70 годин, по 2 години на тиждень, із них 6 годин – резервні. Введення цього інтегрованого навчального предмета дозволяє:

- значно економити навчальний час, резерв якого доцільно використовувати на розширення і поглиблення профільних навчальних предметів (літератури, мов, історії),
- зняти малоефективні «одногодинні» предмети, на які фактично розпадається «Природознавство» в умовах, коли на їх сукупність («Фізика», «Хімія» і «Біологія») в навчальному плані реально виділяється не більше 4 годин навчального часу [2, с. 53].

Як зазначає Богданов М.О., у школах існує брак у кваліфікованих кадрах, здатних на високому рівні здійснювати викладання інтегрованого предмета «Природознавство», викладачі не мають кваліфікації «вчитель природознавства», а є вчителями біології та хімії, географії та фізики.

Педагогічна підготовка майбутніх вчителів з самого початку не враховувала специфіку змісту інтегрованого предмету «Природознавство», тому студенти не знайомі з особливостями методики його викладання. Крім того, існує проблема навчального навантаження вчителя природознавства, якщо в школі один п'ятий клас, або один десятий, чи одинадцятий клас, де викладається природознавство. Це призводить до необхідності розглядати проблему професійно-педагогічної підготовки учителя природознавства як серйозну методичну проблему [2, с.54]. Складність створення курсу «Природознавство» полягає і у відмінностях, і неузгодженості понятійного апарату різних дисциплін, рівнів вивчення навчального матеріалу (в хімії знання будови молекули білка - мета, а в біології тільки засіб); у відсутності узгодження обсягу та послідовності вивчення матеріалу між різними навчально-методичними комплексами. Міжпредметне вивчення явищ природи необхідно тільки в класах з поглибленим вивченням предмета (наприклад, в медико-біологічних).

Мета вивчення дисципліни «Природознавство» в класах гуманітарного профілю повинна полягати не в знанні тонкощів всіх природних наук, а в розумінні мови професіоналів, людей технічних і природничих спеціальностей - лікарів, ветеринарів, агрономів, фізиків-ядерників, хіміків [2, с. 55].

Передбачалося, що введення дисципліни «Природознавство» вирішить завдання природничо-наукової освіти учнів, що вибрали профілі гуманітарної спрямованості у старшій школі (10-11 класи). Цей предмет повинен був забезпечити необхідний рівень природничої грамотності випускників, що не бажають надалі продовжувати навчання і працювати в галузі природничих наук. Відмінною особливістю цих учнів був невисокий рівень математичної та природничо-наукової підготовки, відсутність мотивації до подальшого вивчення цих дисциплін. Тому відбір змісту для стандарту з природознавства відповідав вимогам актуальності та доступності. Навчальний план з природознавства сприяє вирішенню однієї з важливих завдань модернізації - нормалізації навчального навантаження учнів. Кількість предметних тем в обов'язковому мінімуму стандарту вдвічі менше, ніж загальне число аналогічних за обсягом предметних тем, що входять в нові стандарти по фізиці, хімії та біології для старшої школи (базовий рівень). Стандарт з природознавства об'єднує в собі матеріал основних природничо-наукових дисциплін (фізики, біології, хімії), однак не є простою «сумою» стандартів з цих предметів. З одного боку, зміст стандарту передбачає (в самому сконцентрованому вигляді) знайомство з ключовими ідеями, досягненнями природничих наук, їх впливом на розвиток сучасних технологій, а з іншого, передбачає якісний рівень освоєння цього матеріалу. Сенс такого прагматичного підходу полягає в тому, щоб учні набули хоча б мінімально необхідні компетенції, що забезпечують культурний кругозір в галузі природничих наук. Підготовка школяра в спеціалізованих класах повинна дозволити випускнику: орієнтуватися в природничої інформації на рівні повідомлень із засобів масової інформації, науково-популярних джерел і бути медіа-грамотним; мати уявлення про природничі методи пізнання і використовувати знайомство з цим методом для отримання фактів, оцінки

достовірності інформації, побудови аргументації; використовувати природничо-наукові знання і вміння в повсякденному житті і практичній діяльності (екологія, питання харчування, медицина, застосування сполук побутової хімії, економія енергії) [2, с. 54].

Навчальний предмет «Природознавство» вводився в профілях гуманітарної спрямованості з поясненням, що введення цього інтегрованого навчального предмета дозволяє: 1) значно економити навчальний час, що вивільнився, резерв якого доцільно використовувати на розширення і поглиблення профільних навчальних предметів (літератури, мов, історії), 2) зняти малоефективні «одногодинні» предмети, на які фактично розпадається «Природознавство» в умовах, коли на їх сукупність («Фізика», «Хімія» і «Біологія») в навчальному плані реально виділяється не більше 4 годин навчального часу.

Після вивчення курсу «Природознавство» майбутній фахівець повинен розбиратися в основних проблемах і законах природничих наук, перспективних напрямках наукових досліджень, особистостях вчених і їх вкладі в розвиток науки і культури людського суспільства. Вчені та методисти зазначають, що необхідно розробити принципово нові підходи до впровадження природознавства до змісту загальної середньої освіти та відповідних методико-технологічних рішень, що актуально не тільки для дидактики загальної середньої освіти та приватних методик, а й для планування змісту підготовки вчителя в педагогічних університетах.

Виходячи з різних парадигм навчання, а саме: парадигми знань, поведінкової парадигми, технократичної та гуманістичної парадигм, головним завданням є сприяння формуванню та розвитку здібностей індивіда, його особистості, духовному зростанню, самовдосконалення і моральність, самореалізація [4].

Логвіна-Бик Т.А. та Бик Н.В. зазначають, що до показників кращої освітньої практики відносять: стабільність високих результатів навчально-виховного процесу, досягнення позитивних результатів протягом досить тривалого часу; наявність елементів новизни, актуальність і перспективність, репрезентативність (достатня перевірка досвіду за часом); відповідність сучасним досягненням педагогіки і методики, наукова обґрунтованість [3].

При розробці курсу «Природознавство» необхідно використовувати технологію розвитку критичного мислення, технологію проектного навчання, технологію організації самостійної роботи учнів, технологію рефлексивного навчання, технологію модульного навчання, технологію ігрового навчання, технологію групової дискусії, технологію проблемного навчання, технологію організації навчально-дослідницької діяльності.

Основні теоретичні положення дозволяють сформулювати завдання для самостійної роботи учнів, де основним обов'язковим пролонгованим завданням є поступове заповнення зведених таблиць, створення презентацій, написання есе. Таким чином формується цілісна система знань, виробляються вміння їх систематизації та придбання нових знань з використанням сучасних

інформаційних освітніх технологій. В результаті навчання учні набувають відповідні навички організації своєї самостійної роботи з дисципліни.

Таким чином, можна зробити висновок, що сучасна педагогічна освіта в цілому відповідає запитам суспільства, яке динамічно розвивається, і знаходиться в активному пошуку нових альтернативних форм професійної підготовки студентів. Сучасна професійна підготовка повинна створювати максимально сприятливі умови для розвитку особистості студентів, забезпечувати професійну підготовку, що відповідає збільшеним вимогам до сучасного вчителя, його професійно-особистісних якостей, а також забезпечити високий рівень компетентності, мобільності студентів. Студенти оволодівають різними способами комунікації для міжособистісного спілкування, вчаться використовувати принципи толерантності у спільній діяльності з оцінки здоров'я школярів, вчаться проектувати науково-дослідницьку роботу, використовувати інформаційні технології в самоосвітній і дослідницькій діяльності з окремих тем дисципліни «Природознавство». Всі перераховані компетенції відносяться до категорії загальних, а їх успішне формування повинно свідчити про досягнення кінцевого результату освіти – високої якості.

В даний час чекають свого вирішення такі питання, як формування методичної компетентності студентів-природознавців, та методичних умінь в навчальному процесі ВНЗ, вивчення сучасного стану методичної науки, використання сучасних освітніх технологій навчання природознавства та біології, формування творчого мислення у студентів і учнів, дослідницький підхід до вивчення природознавства, здійснення діагностики якості навчально-виховного процесу з природознавства та її коригування, аналіз результатів освітнього процесу; організація проектної діяльності учнів, володіння сучасними освітніми технологіями, прийомами, і методами навчання природознавства, підвищення якості підготовки фахівців.

Список літератури

1. Барбер М., Муршед М. Как добиться стабильно высокого качества обучения в школах // Вопросы образования. - 2008. - № 3. – С.1 –54.

2. Богданов Н.А. О проблемах внедрения учебного предмета «Естествознание» в школьную практику / Перспективные направления исследований в методике обучения биологии и экологии / Сборник статей Международной научно-практической конференции (19 – 22 ноября 2018 г.). - Выпуск 16, Санкт-Петербург / под ред. проф. Н.Д. Андреевой. – СПб.: «Свое издательство», 2018. – С. 53 – 56.

3. Логвина-Бык Т.А., Бык Н.В. Развитие методики преподавания биологии в русле реформирования образования / Перспективные направления исследований в методике обучения биологии и экологии / Сборник статей Международной научно-практической конференции (19 – 22 ноября 2018 г.). - Выпуск 16, Санкт-Петербург / под ред. проф. Н.Д. Андреевой. – СПб.: «Свое издательство», 2018. – С. 245 – 248.

4. Перспективы развития педагогики /Електронний ресурс/ **https://spravochnick.ru/pedagogika/perspektivy_razvitiya_pedagogiki/**

ЕНДОГЕННІ ФАКТОРИ ТРОМБОЦИТІВ: ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ ТА КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Мулярчук Оксана Василівна
аспірант
Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

Видиборець Станіслав Володимирович
д. мед. н., професор
Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

При вивченні структури тромбоцитів за допомогою світлової мікроскопії, кров'яні пластинки виглядають як безядерні цитоплазматичні фрагменти із середнім розміром 2,5 мікрона. Тромбоцити (кров'яні пластинки, бляшки Біццоцеро) є форменними елементами крові, що представлені цитоплазматичними фрагментами мегакаріоцитів кісткового мозку. У тромбоцитах виділяють зовнішню більш світлу зону – гіаломір та центральну більш щільну із азурофільною зернистістю – грануломір.

Тромбоцити мають подвійну фосфоліпідну мембрану, в яку вмонтовані рецепторні глікопротеїни, що взаємодіють із стимуляторами адгезії і агрегації. Внутрішній шар фосфоліпідів виконує функцію підтримання стабільності мембрани, коли клітина знаходиться в неактивному стані. До мембрани тромбоцита прилягає глікокалікс - аморфний білковий прошарок, який має товщину 15-20 нм та містить ряд білків і факторів згортання крові. Під час активації на поверхні з'являються амінофосфоліпіди, які при взаємодії з АТФ-залежними ферментами запускають каскади коагуляції. Останні вивільнюються тромбоцитами в місцях зупинки кровотечі. Цитоплазматична мембрана тромбоцитів утворює чисельні канали, які проникають всередину, що робить тромбоцит схожим на губку. Із внутрішніх органел тромбоцитів в функціональному відношенні найважливішими є велика кількість мітохондрій і система мікротрубочок та гранулярний комплекс. В лізосомальних гранулах містяться фосфатази, арилсульфатази, кислі гідролази. Мікротрубочки містять білок, що схожий на актоміозин та здатний скорочуватись. Гранулярний комплекс цитоплазми тромбоцитів забезпечує гемостатичну функцію тромбоцитів. Серед гранул різноманітної структури, форми та розміру важливими є безбілкові гранули високої щільності, що містять АТФ, АДФ, катехоламіни, серотонін і інші речовини, необхідні для забезпечення гемостатичних ефектів та білкові альфа - гранули, до складу яких входять бета - тромбоглобулін, антигепариновий (IV пластинчатий) фактор, фактор Віллебранда, фібриноген, фактор V згортання, ростовий фактор, тощо. При активації тромбоцитів вміст цих гранул вивільняється із клітин і відіграє важливу роль в процесі агрегації і утворення в пошкоджених судинах

гемостатичного згустка. За станів, що супроводжуються якісними дефектами тромбоцитів - тромбоцитопатіях, чисельні різновиди кровоточивості обумовлені відсутністю або порушенням реакції вивільнення вмісту гранул. Адгезивно-агрегаційна функція тромбоцитів в значній мірі залежить від транспортування іонів кальцію в ці клітини, а також від утворення із мембранних фосфоліпідів арахідонової кислоти та циклічних похідних простагландинів. При цьому в тромбоцитах, утворюється потужний стимулятор агрегації та ангіоспазму - тромбоксан А2, а в ендотеліальних клітинах - простациклін. При ушкодженні ендотелію, в ньому починають переважати процеси утворення тромбоксану. Дисбаланс співвідношення тромбоксан/простациклін різко посилює агрегацію тромбоцитів і стимулює вивільнення вмісту гранул. Основними стимуляторами адгезивно - агрегаційної функції тромбоцитів є турбулентний рух крові в зоні ушкодження або стенозування судин, колаген, АДФ, адреналін, серотонін, тромбоксан А2. Головним кофактором адгезії тромбоцитів до субендотелія є фактор Віллебранда - глікопротеїн, що входить до складу комплекса фактора VIII. Існують цілий ряд білків і пептидів плазми, які можуть бути кофакторами, або, навпаки інгібіторами агрегації. Процеси агрегації перебігають за участю іонів кальцію та магнію. Тромбоцити беруть участь у всіх фазах гемостатичного процесу. Останніми досягненнями гемостазіології є виявлення окремих тромбоцитарних факторів, які чітко відрізняються за своїми функціями. На сьогодні є достатньо добре вивченими є 11 ендогенних факторів тромбоцитів, які позначають арабськими цифрами на відміну від факторів плазми крові, які позначають римською нумерацією.

Фактор 1 тромбоцитів прискорює утворення тромбіну із протромбіна, приймає участь в утворенні протромбінази, вступаючи у взаємодію з факутором Х плазми, фосфоліпідом та кальцієм. Фактор 1 є стабільним, знаходиться в неактивному стані. Для активізації необхідні сліди тромбіна.

Фактор 2 - акцелератор тромбіна - прискорює реакцію перетворення фібриногена в фібрин.

Фактор 3 тромбоцитів - тромбоцитарний тромбопластін є ліпопротеїдом, який необхідний для ендогенного утворення протромбінази. Протромбіназа сприяє перетворенню протромбіна в тромбін. Активність фактора 3 проявляється тільки при зміні проникливості мембран або ушкодженні тромбоцитів. Інтактні тромбоцити мають низьку тромбопластичну активність. Фактор 3 виділяється при агрегації тромбоцитів, причому агрегація і вивільнення фактора 3 ідуть паралельно, але незалежно один від одного. Процес утворення протромбінази за наявності фактора 3 тромбоцитів є доволі складним і здійснюється за участю іонів кальцію, факторів V, VIII, IX, X, XI та XII плазми крові.

В тромбоцитах останнім часом виявлені ще дві сполуки, які відрізняються від фактора 3, але за активністю наближаються до тканинного тромбопластіна. Для проявів одного із них є необхідним фактор XII, а для іншого - фактор XI. Існує думка, що названі сполуки вступають в реакцію утворення протромбінази на більш ранніх етапах, ніж фактор 3 тромбоцитів.

Фактор 4 - антигепариновий має виразні антигепаринові властивості. Антигепаринову активність мають не тільки ушкоджені, але і інтактні тромбоцити. Окрім здатності зв'язувати гепарин, фактор 4 тромбоцитів має антиплазмінну дію, здатний різко збільшувати проникливість судинної стінки. Вивільненню фактора 4 із тромбоцитів сприяє тромбін і, частково, фактор Хагемана. Фізіологічна роль антигепаринового фактора тромбоцитів до кінця не є визначеною. Не виключають, що фактор 4 разом з фібриногеном або продуктами його розщеплення відіграє роль посередника в агрегації тромбоцитів.

Фактор 5 - аглютинабельний - за властивостями подібний до фібриногена плазми, міститься як всередині так і на поверхні тромбоцитів. Із тромбоцитів виділяють дві фракції фібриногена: адсорбовану (фібриноген із плазми) та таку, що екстрагується (інтратромбоцитарний фібриноген). Обміну між фібриногеном плазми та інтратробоцитарним фібриногеном не існує. Останній стає надбанням тромбоцитів при їх відшнуруванні від мегакаріоцитів. Фібриноген плазми адсорбується на поверхні тромбоцитів і має вплив на стан проникливості тромбоцитарних мембран. Схожість фактора 5 тромбоцитів із фібриногеном плазми полягає в тому, що обидва згортаються фібрином, але вони не є ідентичними, відрізняються за будовою та властивостями. Фактор 5 активно вивільняється із тромбоцитів під впливом тромбіна, приймає участь в агрегації тромбоцитів і сприяє утворенню стійкого тромба.

Фактор 6 - антифібринолітичний фактор (антиплазмін). Виділяють як адсорбований так і власний ендогенний антиплазмін.

Фактор 7 тромбоцитів - антитромбопластичний фактор, основна функція якого полягає у гальмуванні утворення активної протромбінази, та перетворенні протромбіна в тромбін. За присутності гепарина антикоагулянтна дія антитромбопластичного фактора посилюється.

Фактор 8 - ретрактозим, фактор який забезпечує стягування країв рани, після зупинки кровотечі викликає ретракцію згустка крові. Для здійснення ретракції необхідна наявність фібриногена, іонів кальцію, глюкози та факторів тромбоцитів.

Фактор 9 тромбоцитів - серотонін, є судиннозвужуючим фактором. Тромбоцити збагачуються серотоніном, в основному, при проходженні крові через судини травного тракту, де містяться клітини ентерохромафінної системи, що є основними продуцентами серотоніну. Серотонін виділяється із тромбоцитів під час їх агрегації, в той же час він сам є активним ініціатором їх агрегації. Серотонін має нейромодулюючу дію, змінює артеріальний тиск завдяки вазоактивним ефектам, нормалізує ретракцію кров'яного згустка при тромбоцитопеніях, є антагоністом гепарину, прискорює перехід фібриногена в фібрин, впливає на перебіг алергічних реакцій, проникливість біологічних мембран, тощо.

Фактор 10 тромбоцитів - фібринстабілізуючий фактор, який за властивостями нагадує фактор XII, приймає участь в утворенні щільного згустка крові.

Фактор 12 є фактором адгезії тромбоцитів (АДФ, аденозиндифосфат), який при екзоцитозі на поверхню тромбоцитів сприяє їх склеюванню між собою та адгезії тромбоцитів до ушкодженої стінки судини.

Крім наведених, тромбоцити містять і інші фактори, завдячуючи наявності яких вони беруть участь у процесах згортання крові, але місце і роль їх до кінця не встановлені. На поверхні тромбоцитів можуть адсорбуватись різні плазменні фактори згортання крові і фібринолізу - протромбін, тромбопластин, конвертин, плазміноген, фактори VIII, IX, X, XI, XII тощо. Названі речовини беруть участь в ущільненні і консолідації пластиночного тромба, утворюють плазматичну атмосферу тромбоцитів.

Наведені дані свідчать про значущу роль тромбоцитів у процесах згортання крові і зупинки кровотечі. Звісно, тромбоцити виконують цілу низку функцій, однак гемостатичній належить провідна роль. Іншими функціями є прискорення репарації тканин, стимуляція фагоцитарної та кілерної активності лейкоцитів, секреція цитокінів – регуляторів імунної відповіді, участь у неспецифічному імунітеті.

ФІЗІОЛОГІЧНА РОЛЬ СЕРОТОНІНУ, ОСНОВНІ МЕТОДИ ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В БІОСУБСТРАТАХ

Андріяка Артем Олександрович
аспірант
Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

Видиборець Станіслав Володимирович
д. мед. н., професор
Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

Серотонін (serotoninum): є біологічно-активною сполукою, гормоноїдом, із групи індолілалкіламінів. У хімічному відношенні серотонін є 3-(β-аміноетил)-5-гідроксиіндол-$C_{10}H_{12}N_2O$. Синоніми: 5-окситриптамін, ентерамін. СН надзвичайно поширений у природі: його виявляють у рослин, молюсків і інших безхребетних, комах, тканинах усіх хребетних. У ссавців і людини значна кількість СН міститься в ентерохромафінних клітинах кишечника (0,9-8,6 мкг/г), у зв'язку з чим він отримав назву ентерамін. Певні кількості СН містяться в тромбоцитах людини і теплокровних тварин (2,4±0,5 мкмоль/г білка). Концентрація СН в цільній крові, за даними різних авторів, коливається від 0,05 до 0,2 мг/л, або 0,28-1,14 мкмоль/л. Накопичується СН і в мастоцитах (тучних клітинах) шкіри, тканинах легень, травного тракту, нирок, селезінки, центральній нервовій системі (ЦНС). У ЦНС його концентрація відрізняється у різних відділах: найбільша - в області гіпоталамуса і середнього мозку, а менша - в таламусі, гіпокампі, мозочку і сірій речовині спинного мозку. У великій кількості (22,8 мкг/г) виявляли СН в епіфізі, причому в денний час - найбільші концентрації, а в нічний час – найменші. Клітини, які здатні здійснювати захват попередників амінів і їх декарбоксилювання, синтезувати і накопичувати СН, відносять до системи клітин APUD (Amine precursor uptake and decarboxy lation). Спрощено утворення СН із амінокислоти триптофан можна представити наступним чином: триптофан (- CO_2) → триптамін (гідроксилювання) → СН.

Триптофан спочатку гідроксилюється під впливом триптофангідроксилази з утворенням 5-окситриптофана. На наступному етапі біохімічних перетворень 5-окситриптофан декарбоксилюється і перетворюється в СН. В нормі на утворення СН використовується до 3% триптофана, що поступає в організм з їжею. Синтезований СН накопичується у клітинах APUD-системи у вигляді гранул, де міститься у зв'язаному із іншими сполуками стані, а решта (25%) - вільній формі.

Основною реакцією деградації СН є окислювальне дезамінування під впливом моноамінооксидази. При цьому утворюється 5-оксиіндолілацетальдегід, який окислюється під впливом альдегіддегідрогенази

до 5-оксиіндолілоцтової кислоти, яка виводиться нирками. У нормі ниркова екскреція цієї речовини складає 5,0±0,65 мг/добу. Одним із біологічних механізмів підтримання в організмі оптимального рівня фізіологічно активного СН є серотонінопексія. Вперше серотонінопексія була описана J.L.Parrot (1959). Суть цього феномена полягає у зв'язуванні вільного СН білками плазми крові і деякими клітинами. Зв'язаний СН втрачає свою фізіологічну активність. Основними білками плазми крові, які здатні зв'язувати СН, є альбуміни. Одна молекула альбуміну здатна зв'язувати 11 молекул СН. Тучні клітини, клітини легеневої тканини, еритроцити, тромбоцити, гепатоцити також здатні зв'язувати СН, але природа і механізми цього процесу відрізняються від зв'язування з білками. Інтенсивність зв'язування СН кількісно визначають за величиною серотонінопексичного індекса (СПІ). В нормі за даними спектрофотометричного метода, він складає 30-40%. Це значить, що 50 мкг СН, який додають до 1 мл діалізованої сироватки крові, зв'язуються нею на 30-40%.

СПІ визначають і за внутрішньошкірною пробою. Для цього розчин серотонінкреатінсульфата, змішаного та інкубованого з плазмою крові людини, яку обстежують, вводять внутрішньошкірно. Контролем є внутрішньошкірне введення 0,2 мл суміші із 0,1 мл 0,1% розчину серотонінкреатинсульфата і 0,1 мл ізотонічного розчину хлорида натрія. Через 20 хвилин визначають площу почервоніння в місцях ін'єкцій. За негативної реакції площа почервоніння на місці введення суміші плазми крові з розчином серотонінкреатинсульфата має бути меншою за площу почервоніння в місці ін'єкції суміші розчину, який є контролем. За позитивної реакції площі почервоніння в обох випадках однакові. За різко позитивної реакції почервоніння шкіри в області введення суміші плазми і розчину серотонінкреатинсульфата значно перевищує контроль.

Для визначення СН в тканинах використовують, головним чином, гістохімічні методи дослідження, які базуються на відновленні аміачного срібла, реакції з солями діазонія або хромафінній реакції. У біологічних об’єктах СН визначають за допомогою біологічних, хімічних, хроматографічних і флюориметричних методів досліджень. Розроблено методи одночасного визначення вмісту СН і гістаміну у одній пробі біосубстрату (Михайличенко Б.В., Видиборець С.В. Метод одночасного флюориметричного визначення біогенних амінів в аналізованій пробі біосубстрату // Лаб. діагностика.- 1999.-№2.- с.58-61). Визначення рівня СН має як діагностичне так і прогностичне значення при різних захворюваннях у онкології.

Таким чином, СН є фізіологічно активною сполукою, що відіграє суттєву роль у метаболізмі та патохімії і патофізіології чисельних патологічних процесів. Визначення його вмісту у біосубстратах за різних станів є актуальним і перспективним напрямком досліджень вторинних метаболічних порушень у онкології.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МЕТАБОЛІЗМУ ЗЛОЯКІСНОЇ ПУХЛИНИ І ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ

Борисенко Дмитро Олександрович
аспірант
Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

Видиборець Станіслав Володимирович
д. мед. н., професор
Національна медична академія
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика

Мета роботи – на підставі аналізу наукової літератури визначити основні шляхи взаємозв'язків метаболізму злоякісних пухлин і організму, насамперед, щодо обміну глюкози.

Основна частина. Багаторічні дослідження причин виникнення пухлин дозволили зробити висновок, що пухлинна прогресія є результатом втрати контролю над клітинною реплікацією внаслідок мутації, після чого клітині властивий потенціал нестримної проліферації [1]. Цілком закономірне питання, що виникає при цьому: яким чином пухлинні клітини отримують енергію для прискореного поділу? У 1924 р. О. Варбург при дослідженні співвідношення споживання кисню і утворення лактату вдалося встановити, що під час активної проліферації пухлинні клітини споживають в 10 разів більше глюкози, ніж нормальні клітини, продукуючи при цьому молочну кислоту навіть за наявності кисню. Було встановлено, що специфічні пухлинні гени (онкогени) керують чисельними іншими генами, зокрема тими, що відповідають за метаболізм, і не тільки підтримують на високому рівні власний енергетичний обмін, а і змінюють на свою користь надходження глюкози і амінокислот із клітин мікро оточення [2]. Було доведено, що основним джерелом аденозинтрифосфорної кислоти (АТФ) у пухлинних клітинах є не окислювальне фосфорилювання в криптах мітохондрій, а гліколіз, що стає домінуючим поставщиком енергії навіть в умовах гіпоксії. Було встановлено, що пухлинні клітини спроможні успішно конкурувати із нормальними клітинами за життєво важливі метаболіти. Була відкрита здатність клітин злоякісних пухлин надзвичайно ефективно утилізувати глюкозу крові шляхом посиленого аеробного гліколізу, що надає пухлинним клітинам переваги у вигляді захисту від активних форм кисню, результатом чого пухлина спричинює на організм зростаючу гіпоглікемічну дію, діючи при цьому ще і як хронічний стресорний фактор. Метаболічними наслідками таких змін для організму є збільшення біосинтезу всіх чотирьох класів макромолекул – вуглеводнів, білків, ліпідів, нуклеїнових кислот і накопичення великої кількості внутрішньо- і позаклітинних метаболітів. Відомо, що пухлинні клітини здатні не тільки перепрограмувати

власний метаболізм, а і здатні змінювати на свою користь метаболізм здорових клітин мікро оточення.

До тепер ведеться дискусія стосовно того, чи являються метаболічні зрушення первинним фактором, що запускає канцерогенез, чи розпочаті внаслідок інших причин пухлинна трансформація клітин запускає патологічні варіанти клітинного обміну. Але факт суворої залежності пухлинних клітин від постачання АТФ внаслідок інтенсивного гліколізу залишається таким, що не підлягає сумніву. Пухлинні клітини є метаболічно гетерогенними, тобто здатні змінювати обмін для адаптації до існування в умовах конкуренції за енергетичні речовини з клітинами нормального мікрооточення. Відомо, що різні типи пухлинних клітин можуть функціонувати за різними біоенергетичними механізмами, наприклад, гліколізом і фосфорилюванням [3-5]. Окрім глюкози, пухлинні клітини здатні метаболізувати альтернативні джерела енергії – жирні кислоти і амінокислоти. Механізми регулювання означених процесів наразі ще не достатньо вивчені.

Установлено, що між пухлинними клітинами і мікро оточенням відбувається метаболічне перепрограмування, внаслідок існування стромально-епітеліального зв’язку між пухлинними і оточуючими їх нормальними клітинами. Метаболізм пухлинних клітин супроводжується не тільки значним споживанням глюкози і синтезу АТФ, а і накопичення значної кількості токсичних продуктів пухлинного метаболізму, своєчасна елімінація яких необхідна для підтримки окисно-відновлювального гомеостазу. Однак, виділення пухлинами перекису водню супроводжується втратою оточуючими фібробластами кавеоліну, що обумовлює посилення аутомитрофагії, зменшення кількості мітохондрій в клітинах, переключення метаболізму фібробластів на анаеробний гліколіз. Як наслідок, в результаті гліколітичного шляху синтезу АТФ фібробластами в оточуючих тканинах накопичуються недоокислені лактат і кетони.

Одним із важливих механізмів цитотоксичності макрофагів є продукція оксиду азоту (NO). Останнім часом значно розширилися уявлення щодо його біологічної ролі. Наразі відомо, що NO синтезується за участю NO-синтетази (NOS), про яку відомо, що вона існує як мінімум у трьох ізоформах: e, n, i. І саме iNOS присутня у ділянках запалення, включається в регуляцію цитокінів і індукується в макрофагах, гепатоцитах і інших клітинах під дією бактеріальних агентів [6]. Цитостатична дія NO макрофагів, зокрема при інфільтрації ними пухлини, по відношенню до клітин пухлини здійснюється шляхом пригнічення проліферації клітин-мішеней, що відбувається внаслідок блокування синтезу ДНК, насамперед за рахунок взаємодії із залізомісткими білками клітини (присутність заліза здатна гальмувати цитотоксичну активність NO по відношенню до клітин пухлини [7]. Доведено, що при наявності кисню утворюються активні метаболіти NO, які можуть спричинювати пряму цитотоксичну дію. Гіперпродукція NO супроводжується гальмуванням гліколізу, і, як наслідок цього, порушенням енергетичного метаболізму клітини-мішені.

Встановлено, що активовані (IFN-гамма або ЛПС) перитонеальні макрофаги мишей із пухлинами продукують велику кількість NO і TFN-альфа, дія яких проявляється синергійно, тобто перитонеальні макрофаги мишей із пухлинами продукують великі кількості NO і TFN-альфа, ніж макрофаги мишей без пухлин. Одночасно продемонстровано, що таке пухлинно індуковане посилення продукції TFN-альфа може опосередковано супресувати Т-клітинну проліферацію шляхом посилення даним цитокіном продукції NO. Такі факти отримано на моделі МХ-фібросаркоми, а також при дослідженні клітин двох ліній карциноми людини [8]. Автори даного дослідження зробили висновок про клітини фібросаркоми продукують такі супресуючі молекули, як IL-10, TGF-beta, ПГЕ2, демонструючи тим самим складність взаємодії між мононуклеарними макрофагами і пухлиною. Оскільки між вивільненню NO макрофагами сприяє активація iNOS, то було проведено дослідження, у якому автори продемонстрували, що існує паралельна експресія iNOS і катіонного транспортера амінокислот – CAT-2B, відбувається посилення поглинання макрофагами аргеніна при синтезі NO і транскрипція NF-kappaB, що є необхідним для всіх етапів цього процесу [9].

Об’єктивно оцінюючи вірогідність цитотоксичної дії NO під дією iNOS макрофагами, слід зазначити, що існує і інша точка зору, згідно якої NO може вироблятися пухлинними клітинами і нерідко високий рівень його продукції асоціюється із пухлинною прогресією [10].

Висновок. Зміни метаболізму глюкози і порушення синтезу АТФ при пухлинних процесах є невід’ємною частиною пухлинної проліферації.

Література

1. Бережная Н.М., Чехун В.Ф. Иммунология злокачественного роста. К.: Наукова думка, 2005. 792.

2. Galuzzi I., Kepp O., Heiden M.G. Nature reviews drung discovery. Nature reviews drung discovery. 2013. 12: 829-846.

3. Smolkova K., Plecta-Hlavata L., Bellance N. et al. Waves of gene regulation suppress and then restore oxidative phosphorylation in cancer cells. Int. J. Biochem. Cell. Biol. 2011. 43;7: 950-968.

4. Ortega A.D., Sanches-Arago M., Giner-Sanches D. et al. Glucose adivity of carcinomas. Cancer Lett. 2009. 276; 2 : 125-135.

5. Hitosugi T., Zhou L., Elf S. et al. Phosphoglycerate mutase 1 coordinates glycolysis and biosyntesis to promote tumor growth. Cancer Cell. 2012. 22;5: 585-600.

6. Jadeski L.C., Lala P.K. Nitric oxide syntethase inhibition by N(G)-nitro-L-arginine methyl ester inhibits tumor-induced angiogenesis in mammary tumors. Amer. J. Pathol. 1999. 155(4): 1381-1390.

7. Harhaji L., Vuckovic O., Miljikovic D. et al. Iron down-regulates macrophage antitumor activity by bloking nitric oxide production. Clin. Exp. Immunol. 2004. 137(1): 109-116.

8. Alleva D.G., Burger C.J., Elgert K.D. Tumor-induced regulation of supressior macrophage nitric oxide and TNF-alpha production. Role of tumor-derived IL-10, TGF-beta, and prostaglandin E2. J. Immunol. 1994. 153(4): 1674-1686.

9. Hammermann R., Dreissig M.D, Mossner J. et al. Nuclear factor-kappaB mediates simultaneous induction of inducible nitric-oxide synthase and Up-regulation of the cationic amino acid transporter CAT-2B in rat alveolar macrophages. Mol. Pharmacol. 2000. 58(6): 1294-1302.

10. Timoshenko A.V, Lala P.K, Chakraborty C. PGE2-mediated upregulation of iNOS in murine breast cancer cells through the activation of EP4 receptors. Int. J. Cancer. 2004. 108(3): 384-389.

ІНСТИТУЦІЙНА ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРАКТАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Гуторов Андрій Олександрович
д.е.н., с.н.с., провідний науковий співробітник відділу організації менеджменту, публічного управління та адміністрування
ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна

Проектом стратегії розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні на період до 2025 року передбачене формування інтеграційної багатоукладності на селі. Одним із основних її організаційно-економічних механізмів є виробнича контрактація. Водночас, ефективна реалізація цього виду квазіінтеграційних відносин в аграрному секторі економіки потребує уточнення функціонального змісту й інституційної бази контрактації.

Здійснена за певною моделлю контрактація має забезпечити виконання економічної, соціальної, системоутворювальної та регулювальної функцій з урахуванням пріоритетів національної безпеки та екологізації аграрного виробництва. Інституційний взаємозв’язок функцій ми показали на прикладі виробничої контрактації в аграрному секторі економіки (рис. 1).Економічна функція виробничої контрактації полягає в імплементації господарського інтересу відповідних суб’єктів підприємництва.

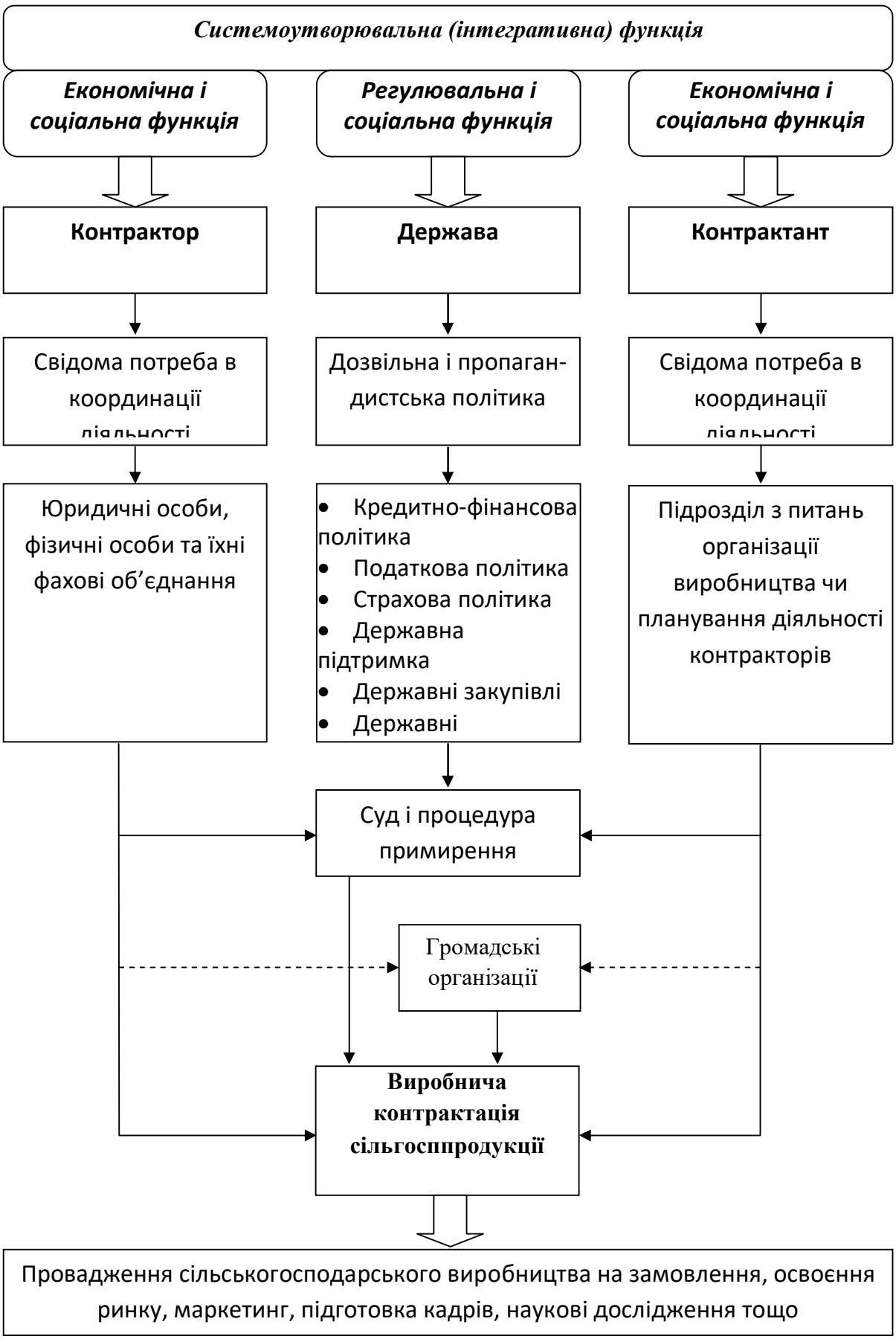

Рис. 1.Інституційна функціональність виробничої контрактації в аграрному секторі економіки

Джерело: розробив автор з урахуванням досліджень Е. Регбера [1, с. 130].

Її реалізація відбувається через усвідомлення потреби в координації економічної діяльності для мінімізації ринкових і господарських ризиків, максимізації прибутку. У контракторів, особливо якщо це малі форми господарювання чи господарства населення, економічний інтерес полягає в гарантуванні ринку збуту продукції, отриманні кредитних ресурсів та фахової консультативної допомоги. Водночас у переважно великих промислових підприємств-контрактантів є заінтересованість у диверсифікації і формуванні стабільних каналів постачання продукції, максимальному завантаженні виробничих потужностей, мінімізації трансакційних витрат, для чого створюють відповідні підрозділи та центри відповідальності, що забезпечують планування діяльності, її бюджетування та контрактацію.

Зміст соціальної функції виробничої контрактації полягає у створенні додаткових робочих місць, поліпшенні самозайнятості на селі[2]. Економічний інтерес тут вбачають у заробітній платі, преміях і надбавках до неї, підприємницькому доході від власності та господарської діяльності тощо. В умовах ринкових відносин і капіталістичного способу виробництва економічна і соціальна функції часто виступають антагоністами через основне протиріччя капіталізму та закон створення додаткової вартості.

Для недопущення надмірної експлуатації робітників та мінімізації екологічної шкоди в процесі реалізації економічної функції, забезпечення соціальних гарантій населенню, захисту економічної конкуренції, держава провадить відповідну регуляторну політику, яка має дозвільний, заборонний, карний та стимулювальний характер.

Отже, шляхом виокремлення функцій нами розкрито інституційно-функціональний зміст виробничої контрактації в аграрному секторі економіки.

Список літератури

1. Rehber E. ContractFarming : TheoryAndPractice. – Hyderabad : TheIcfaiUniversityPress, 2007. – 181 p.

2. Гуторов А. О. Розвиток виробничої контрактації в аграрному секторі економіки. – Харків : ТОВ «Смугаста типографія», 2017. – 167 с.

ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНОЇ СТРАТЕГІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Литвишко Лілія Олександрівна
канд.екон.наук, доцент
Національний транспортний університет

Омельянович Олексій Романович
канд.екон.наук, доцент
Національний транспортний університет

Разводовская В.О.
старший викладач
Національний транспортний університет

Перед сучасними підприємствами постає проблема, в довгостроковій перспективі, забезпечити ефективність їх роботи в цілому та ефективність управління персоналом, зокрема. Останнє обумовлено тим, що центральну роль в ефективній роботі підприємства відіграє людський чинник. Відданість працівників інтересам підприємства, розкриття їх потенціалу, дозволяє йому досягти успіху на ринку, конкурентоспроможності та інших цілей.

Важливим є врахування умов розвитку кар'єри працівників, оскільки зараз стало характерним укладання тимчасових контрактів, неповна зайнятість, часткові зміни в кар'єрі, зайнятість у декількох сферах діяльності і організаціях, непередбачуваність трудових переміщень тощо. Кар'єра в ринкових умовах потребує ефективної самореалізації і професіоналізму у виконанні професійних дій і функцій та подальшому кар'єрному зростанні [1].

Вирішити цю проблему можна на основі розробки стратегії розвитку підприємства, стратегії управління персоналом, організації безперебійного процесу заміщення ключових посад тощо. Особливу роль відіграють кар'єрні стратегії розвитку працівника, бо формування постійного, професійного і відданого персоналу, є однією з головних конкурентних переваг підприємства.

Розробку кар'єрної стратегії слід починати із визначення потреби формувати кар'єрну стратегію на підприємстві. Зокрема, якщо підприємство обрало стратегію прибутковості, що передбачає збереження існуючого рівня прибутків, часткове припинення найму працівників, то при розробці кар'єрної стратегії працівників підприємства потрібно слідкувати, щоб цілі кар'єрної стратегії працівників, яка розробляється, були сумісними із цілями стратегії прибутковості і не виключали одна одну. При дії на підприємстві підприємницької стратегії, підприємство має потребу в працівниках, тому потребує формування кар'єрної стратегії для них. Це і є перший етап формування кар'єрної стратегії працівників підприємства.

Другим етапом є визначення перспективи розвитку працівника. За допомогою експертного методу визначаються перспективи розвитку

працівника. При цьому, узагальнюючий показник перспективи розвитку працівника розраховується за формулою:

$$K_{прац} = T - P \quad (1)$$

де, Т – сукупність вимог до посади працівника;

Р – фактичний стан працівника на займаній посаді.

Можливе одержання таких результатів, як:

- *T=P, K=0* – працівник має можливість розвиватись на іншій посаді, тобто для нього можна застосовувати горизонтальну кар'єрну стратегію;
- *T<P, K<0* – працівник має можливість розвиватись на іншій посаді, тобто для нього можна застосовувати вертикальну кар'єрну стратегію;
- *T>P, K>0* – працівник має можливість розвиватись на займаній посаді.

На третьому етапі ґрунтуючись на результатах першого етапу відповідаємо на питання: чи є потреба в формуванні кар'єрної стратегій на підприємстві? Якщо, так, то переходимо на четвертий.

На четвертому етапі ґрунтуючись на результатах другого етапу відповідаємо на питання: чи є перспективи розвитку у працівника?

П'ятий та шостий етап - вибір рівня та напрямку формування кар'єрної стратегії працівника здійснюється за допомогою морфологічного дерева (рис. 1).

Сьомий етап полягає у визначенні напрямку формування кар'єрної стратегії з позиції працівника. На цьому етапі працівник сам для себе повинен визначитись з напрямком просування по службі, оцінити свої можливості.

Восьмий етап - встановлення відповідності обраних напрямків. На цьому етапі зіставляємо потреби працівника та підприємства в напрямках просування по службі. Якщо напрямки не співпали, тоді потрібно повернутися до попередніх етапів та дослідити інші варіанти напрямків для працівника.

Дев'ятий етап - формулювання кар'єрної стратегії працівника. На цьому етапі за результатами попередніх досліджень розробляються рекомендації з просування працівника на підприємстві.

Рекомендації з формулювання кар'єрної стратегії для працівника:

- запрошення працівника на недоступні для інших зустрічі й засідання формального чи неформального характеру;
- отримання співробітником доступу до неформальних джерел інформації;
- рівень оплати праці повинен істотно перевищувати винагороду за роботу на посаді, яку він обіймає.

Десятий етап - встановлення можливості реалізації кар'єрної стратегії на підприємстві. На цьому етапі підприємство визначається чи існує на даний момент вакантна посада та працівник, який відповідає вимогам цієї посади.

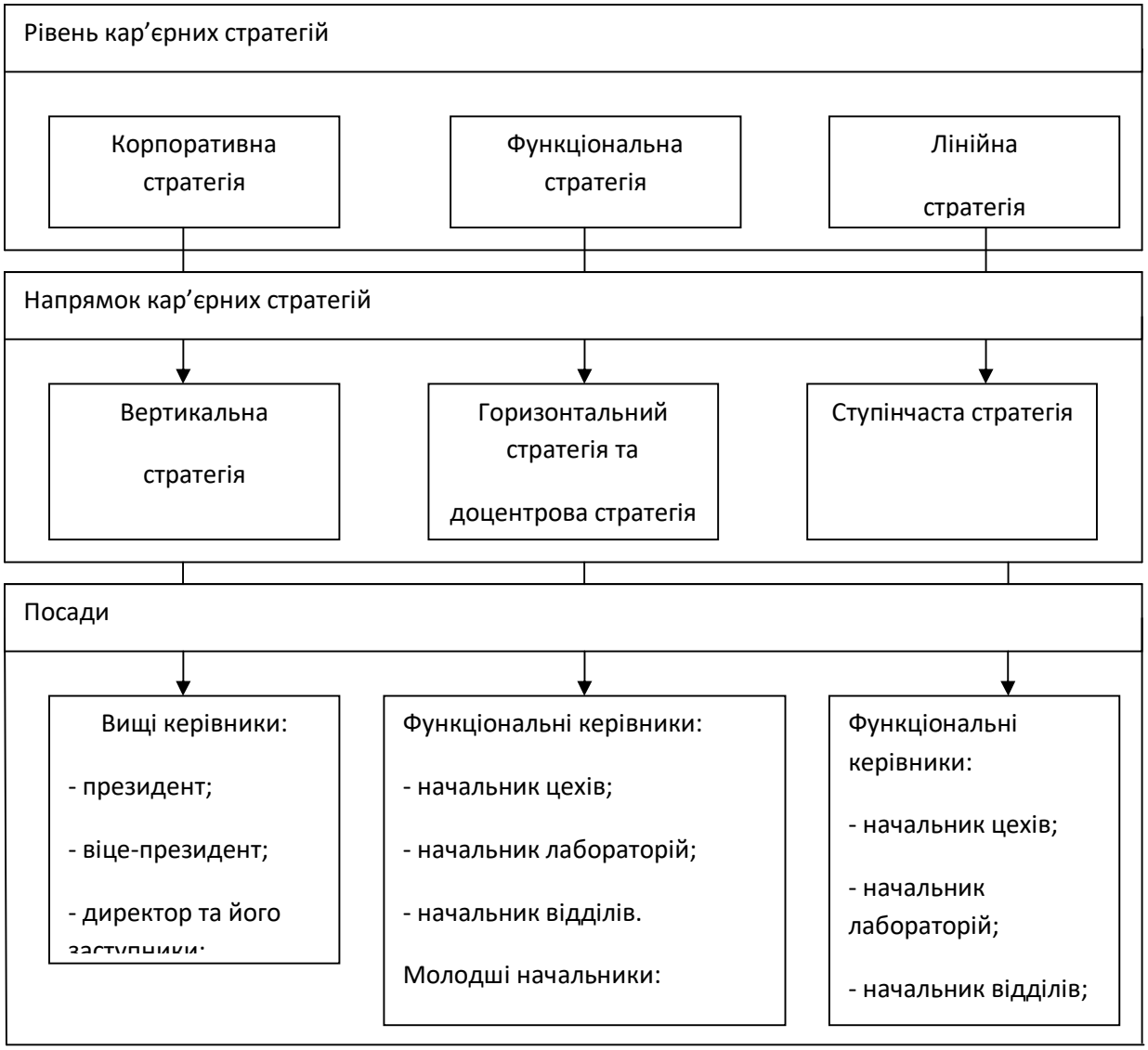

Рисунок 1 - Морфологічне дерево кар'єрних стратегій працівників

На основі методу експертної оцінки ділових і особистісних якостей керівників і фахівців підприємства можна реально й досить об'єктивно визначити рівень соціально-психологічної спрямованості, рівень знань, ділових якостей, організаторських здібностей і особистісних якостей досліджуваних працівників, виявити позитивні й негативні риси, розробити рекомендації з посилення перших і ослабленню других.

Одинадцятий етап - встановлення реалізації кар'єрної стратегії працівника на підприємстві.

Дванадцятий етап - відмова від формування кар'єрної стратегії. У разі, якщо підприємство має потребу формувати кар'єрну стратегію і працівник здатний надалі розвиватись, тому йому не потрібно відмовлятися від формування кар'єрної стратегії.

Модель організації управління кар'єрою персоналу на підприємстві представлена на рисунку 2.

Рисунок 2 – Модель організації управління кар'єрою на підприємстві

Запропонована модель дозволяє досліджувати інтереси, мотиви та цілі особистості щодо кар'єрного розвитку на підприємстві (що входить до функціональних обов'язків відділу досліджень й аналізу). Підтримувати і використовувати зацікавленість персоналу в кар'єрній стратегії організації і більшою мірою розкривати кар'єрний потенціал працівників (консультаційний відділ). Забезпечувати дотримання інтересів підприємства, контролюючи напрямок розвитку кар'єри, цілі, способи, відповідність кваліфікації і професіоналізму працівника (відділ розвитку кар'єри).

Таким чином, включення у систему управління персоналом принципово нових функцій обумовило реорганізацію організаційної структури введенням нової служби з питань управління кар'єрою, що забезпечить орієнтацію управлінської діяльності на підвищення конкурентоспроможності персоналу, підсилить статус управління кар'єрою, розширить можливості у вирішенні питань занятості і праці [2; 3]. Ефективне використання кар'єрної стратегії працівників позитивно впливає на результати діяльності підприємства.

Список літератури:

1. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія / В.Т. Лозовецька.- Київ, 2015.- 279 с.

2. Кибанов А.Я, Управление персоналом организации: учебник. - 2-е изд., доп. и перераб. - М.: Изд-во ИНФРА-М, 2009. - 637 с.

3. Розвиток персоналу - запорука добробуту компанії / Д.Г. Грищенко // Наук. бистос пр. Нац. ун-ту харч. технологій. - 2010. - N 35.

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЖІНОК ХВОРИХ НА РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

Анікіна Інна Ігорівна
асистентка
Кафедри психіатрії, психології та сексології,
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького МОЗ України

Вступ. Всесвітня Організація Охорони Здоров'я термін якість життя визначає як оцінка людьми свого положення в житті залежно від культурних особливостей, системи цінностей та зв'язку з їхніми цілями, очікуваннями, стандартами та турботами [1]. Найважливішою особливістю сучасних підходів до вивчення якості життя [2] є те, що дане поняття має дві сторони – об'єктивну, яка визначається нормативними та статистичними характеристиками, і суб'єктивну, яка пов'язана з тим, що потреби і інтереси конкретної людини індивідуальні і можуть бути пов'язані з якимось захворюванням чи психічним станом.

Проблема якості життя у жінок хворих на рак молочної залози після мастектомії особливо актуальна, оскільки розвиток тяжких ускладнень, спричинених як пухлинним процесом, так і методами його лікування, призводить до значних порушень фізичного, психоемоційного та соціального аспектів їх життя [4, 5].

В онкології важливо не тільки досягти специфічного результату лікування, але й допомогти пацієнту вести більш повноцінне життя, зберігати фізичну активність, душевний комфорт та можливість соціального функціонування [6].

Метою дослідження було вивчити та проаналізувати показники якості життя у жінок після хірургічного втручання з приводу раку молочної залози.

Дизайн дослідження. Було проведено оцінку якості життя серед 200 жінок, у віковому діапазоні від 18 до 65 років з встановленим діагнозом раку молочної залози (С50) та проведеною мастектомією, що надали інформовану усвідомлену письмову згоду на участь в обстеженні та лікуванні відповідно до етичних принципів та базувалися на основі принципів загальної клінічної практики.

Результати.На якість після мастектомії впливають: низький рівень знань серед жінок у питаннях профілактики та ранньої діагностики раку молочної залози, неадекватне сприйняття пацієнткою свого діагнозу; психологічні прояви та стани жінок у передопераційному етапі; післяопераційний етап, коли жінка починає усвідомлювати свій стан після втрати молочної залози, ще перебуваючи на стаціонарному лікуванні; прийняття жінки свого стану та адаптація в родині після виписки зі стаціонару [3].

Проведений аналіз (таблиця 1) засвідчив, що у 23,85±3,74% досліджених виявлено високий рівень якості життя та вони не потребують втручань психолога. У більшості анкетованих (48,46±4,38%) визначено середній рівень

якості життя, який не є обов'язковою передумовою для консультації психолога, протепередбачає додаткову увагу зі сторони лікуючого лікаря-онколога.

Відтак важливим є той встановлений факт, що друге рейтингове місце у структурі опитаних належить частці жінок із встановленим низьким рівнем якості життя – 25,38±3,82%. Дана категорія пацієнток потребує обов'язкової консультації медичного психолога або психіатра для недопущення дезадаптації жінки внаслідок перенесеної хвороби. Водночас встановлено, що у 2,31±0,32% жінок, які перенесли мастектомію з приводу раку молочної залози притаманним є вкрай низький рівень якості життя. Це обумовлює у комплексному лікуванні даних пацієнток застосування різних психологічних методик, залучення медикаментозної терапії для відновлення адаптації жінки до хвороби та усунення глибоких психологічних або психічних порушень.

Таблиця 1

Розподіл жінок, які перенесли мастектомію з приводу раку молочної залози у відповідності до їхнього рівня якості життя

Рівень ЯЖ	Бали	Кількість жінок, які зараховані до даного рівня	
		Абс.	Частка, %
Вкрай низький	0-6	3	2,31±0,32
Низький	7-12	33	25,38±3,82
Середній	13-18	63	48,46±4,38
Високий	19-24	31	23,85±3,74
Дуже високий	25-29	0	0,00
Разом		130	100,00

Отримані дані показують, що у питанні задоволеністю життям 23,08% опитаних жінок вказали на повну відсутність радості від життя, тоді як при самооцінці власного здоров'я 17,69% анкетованих вказали на «вкрай поганий» стан свого здоров'я.

Водночас 13,85% опитаних жінок, які перенесли мастектомію з приводу раку молочної залози, вказали на незадоволеність своїм соціальним статусом; 13,08% анкетованих – на відсутність задоволення від виконуваної роботи; а 12,31% респондентів – на відсутнє сумісне проведення часу з рідними чи друзями. Надалі було здійснено детальний аналіз несприятливих чинників, які сформували низький бал в самооцінці якості життя опитаних пацієнток.

На рисунку 1 вказано щодо яких тверджень опитані жінки дали найбільшу частку найгірших відповідей.

Аналогічно нами було проаналізовано щодо яких тверджень опитані жінки дали найбільшу частку позитивних відповідей (рис. 2).

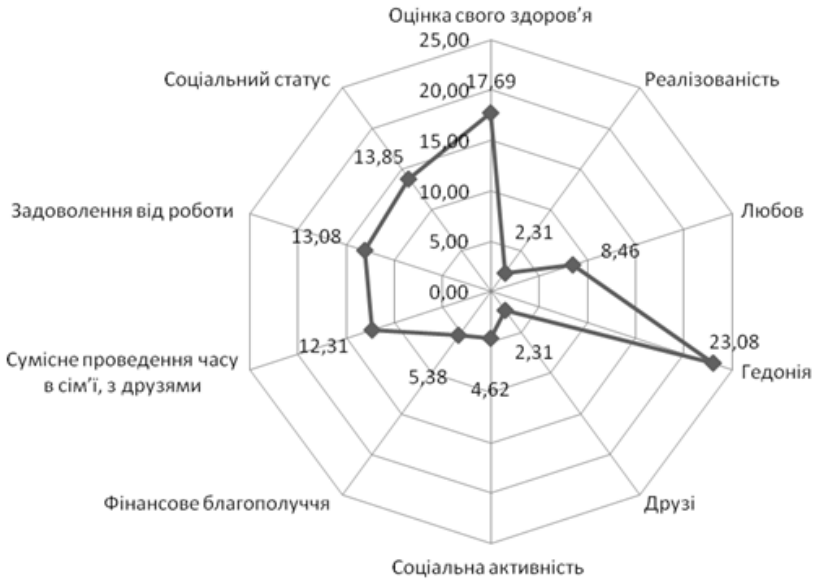

Рис. 1 Негативні частки оцінок стану (% до всіх відповідей для кожного параметру) щодо кожного судження згідно опитувальника якості життя досліджуваних

Рис.2 Частки найкращих оцінок (% до всіх відповідей для кожного параметру) щодо кожного судження згідно опитувальника якості життя досліджуваних

Як засвідчують дані представлені на рис. 1 та 2, по-перше, більшість аналізованих параметрів якості життя не набрали навіть 10% найкращих відповідей, що в свою чергу може бути обумовлено і перманетно скрутною мікро- та макросоціально - економічною ситуацією. По-друге, на перший погляд, оптимістичним є той факт, що в часі хвороби 40,0% пацієнток з раком молочної залози змогли відчути любов рідних та близьких, при цьому 24,62% хворих відчули підтримку з боку друзів, які у 14,62% змогли доволі часто перебувати поруч з ними.

У жінок, які перенесли мастектомію з приводу раку молочної залози, якість життя визначається рівнем добробуту і задоволеності тими сторонами життя, на

які впливає хвороба або процес її лікування, а також обмеженням функціональної здатності внаслідок захворювання. Відтак показник якості життя узагальнено відображає ступінь адаптації жінки до хвороби та можливість виконання нею звичних функцій, що відповідають її соціально-економічному статусу.

Обговорення.Якість життя є інтегральним показником, який дозволяє провести глибокий аналіз фізіологічних, психологічних, емоційних та соціальних проблем жінки після мастектомії, що в перспективі дозволить зберегти працездатність та добре самопочуття пацієнток. По суті, це об'єктивний показник, який базований на суб'єктивному сприйнятті та який характеризує різницю між очікуваннями пацієнтки та її досягненнями. Отримані результати вказують на необхідності всебічного впливу на наведені чинники для підвищення загального рівня якості життя, подальшому перебігу захворювання.

Список літератури

1. Кривенко ВІ, Гріненко ТЮ, Качан ІС. Якість життя як ефективний об'єктивний критерій діагностики та лікування у сучасній медицині. ЄКТИВНИЙ Запорожскиймедицинский журнал. 2011;13(6):91-96.

2. Мушкевич М, Корпач К. Концептуальні підходи вивчення феномену якості життя та його оцінки. Український науковий журнал. Освіта регіону. 2011;3:128.

3. Петролюк ЗБ. Психологічні проблеми жінок, хворих на рак молочної залози. Онкология. 2008;1:132-136.

4. Бріскін ЮА, Одинець ТЄ. Характеристики психоемоційного стану та якості життя у жінок з постмастектомічним синдромом з різними типами ставлення до хвороби. Український журнал медицини, біології та спорту. 2016;2(2):24-27.

5. Fanakidou I, Zyga S, Alikari V, Tsironi M, Stathoulis J, Theofilou P. Mentalhealth, loneliness, andillnessperceptionoutcomesinqualityoflifeamongyoungbreastcancerpatientsafterma stectomy: theroleofbreastreconstruction. QualLifeRes. 2018;27(2):539-543.

6. Смкодуб ОІ, Радзієвська ЛВ. Проблеми якості життя хворих онкологічного профілю та сучасні можливості їх вирішення. Онкологія. 2001;3(2-3):220-226.

THE IMPACT OF MARKETING ON AGRICULTURAL BUSINESS DEVELOPMENT

Kvyatko Tetyana
PhD in Economics, Associate Professor

Zaika Svitlana
PhD in Economics, Associate Professor

Gridin Alexander
PhD in Economics
Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

The inaccessibility of loans, the existence of corruption schemes, the insecurity of Ukrainian agricultural producers by the state, burdensome regulatory policies and other problematic aspects of agricultural business development do not provide a sound basis for creating a stable situation in the agricultural sector. Therefore, for effective planning and management of agricultural business in the conditions of fierce competition, especially from foreign producers, as well as taking into account the changing climatic conditions and the qualitative composition of the land, agrarians are increasingly using marketing elements in their economic activities. Today, the issues that are practically not raised under the conditions of the centralized system of state purchases of agricultural products, the planned system of resource allocation are of priority [1]. In this regard, the study of the content, nature and features of agromarketing is one of the main components of market research, because it further creates a reliable basis for the development of an effective strategy for agricultural enterprises, and as a consequence, to achieve a high level of profit from the activities in a specific segment of the target market.

In developed countries in the early nineteenth century marketing began to be considered as one of the main components of the management process not only in the sphere of trade but also in the sphere of production (including in the field of agricultural production). In Ukraine, experts and scientists began to be interested only in the early 90's of the twentieth century (the features of the influence of agromarketing and the effectiveness of its application in practice during this period were not considered at all), which was due to the needs of carrying out business activities in a qualitatively new environment. In this case, market transformations have become a major catalyst for both theoretical and practical research on these issues.

Analyzing the interpretation of the category "agromarketing" we can conclude that agromarketing is a multi-stage process aimed at organizing the production and delivery of agricultural products from producer to end consumer, taking into account the needs of all subjects of economic relations. We share the views of scientists that agro-marketing is deeper and broader than the concept of "agricultural marketing" [2], because in addition to the stage of processing of products, it includes the process of managing the stage of production and sale of raw materials and food at all stages.

Based on the analysis of the category "agromarketing" it is possible to distinguish the following principles [3]: taking into account the solvency of demand, the dynamics of fluctuations in the market environment in decision making; creating the best possible conditions for rapid adaptation of production to market changes; active influence by all available means on the market and consumers both target and potential.

In Ukraine, agro-marketing is only developing, and most practitioners understand it as part of a component of sales, which is definitely wrong. Agricultural producers, in general, do not consider agro-marketing as an effective element of their business development. They are not able to reorient themselves in a timely manner and adapt to the rapidly changing market situation, which as a result adversely affects the economic development of agricultural enterprises [4].

The negative impact on the formation and development of agro-marketing in Ukraine is influenced by: underdevelopment of market infrastructure; a limited number of skilled workers with relevant experience in the field; insufficient financial resources (in most agricultural producers) to create and further finance marketing departments; lack of adequate information on the state of agricultural markets.

It should be noted that agromarketing is an exceptional process and has its own peculiarities, namely: specificity of agricultural products; seasonal nature of production; scarcity of natural resources; high dependence on natural and climatic conditions; high share of substitute products; part of agricultural raw materials and products of their processing are essential commodities; ensuring the food and economic security of the country [5].

In our opinion, the features of agromarketing should also include the fact that certain types of agricultural products have a short shelf life, and this forces both manufacturers and intermediary structures to take measures that are able to ensure the sale of these products (raw materials) in the shortest possible time) or to create an appropriate system of commodity movement with proper storage conditions for agricultural products.

In conditions of high competition, it is quite difficult to maintain its position on the market, but the advantages are the manufacturer, which takes into account not only the natural and economic level of development of the region, technological features of agricultural production, but also responds to potential needs and expectations of consumers, responds in a timely manner to market conditions [6].

In today's rapidly changing conditions of economic development, the leader in the relevant segment of the target market is able to take the manufacturer, which in its business activities is oriented to the existing and potential needs of consumers, taking into account changes in market conditions. However, not all agricultural enterprises today have the opportunity to make full use of agromarketing in their practical activities. In this situation, in our opinion, it is advisable to create a marketing service at the level of the district, which, being focused on improving the economic efficiency of production and commercial activity, will provide an increase in the duration of the created competitive advantages and strengthen the competitive position of the enterprise in the target market segment.

References

1. Mandych, O. V. (2017). Stratehiyi konkurentospromozhnoho rozvytku ahrarnykh pidpryyemstv [Strategies for competitive development of agricultural enterprises]. *Ekonomichnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi - Economic Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, no 1 (1), pp. 116-119. [in Ukrainian].

2. Ivashchenko, O. V. (2007). Ekonomichna sutnist′ katehoriyi «rynok» [The economic essence of the category "market"]. *Visnyk KHNAU. Seriya «Ekonomika i pryrodokorystuvannya» - KhNAU Bulletin. Economy and Nature Management Series,* no. 5, pp. 161-165. [in Ukrainian].

3. Kvyatko, T. M. (2014): Ahromarketynh yak skladova pidvyshchennya efektyvnosti diyal′nosti vitchyznyanykh sil′hosppidpryyemstv [Agromarketing as a warehouse for efficient business activities of foreign companies]. *Naukovyy visnyk L'vivs'koho natsional'noho universytetu veterynarnoyi medytsyny ta biotekhnolohiy im. S. Z. Gzhyts'koho - Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology. S.Z.Gzhitsky,* no 1 (1), pp. 213-218. [in Ukrainian].

4. Nikitina, O. M. (2016). Osoblyvosti vprovadzhennya marketynhovykh komunikatsiy v turystychni posluhy [Features of introduction of marketing communications in tourist services]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva imeni Petra Vasylenka: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture: Economic sciences*, no 174, pp. 212-218. [in Ukrainian].

5. Plyhun, S. V. (2018). Problemni aspekty doslidzhennya kon'yunktury sil′s′kohospodars′koho rynku v Ukrayini [Problematic aspects of agricultural market research in Ukraine]. *Ahrosvit - Agrosvit,* no 15-16, pp. 52-55. [in Ukrainian].

6. Batuyk, L. A. (2018). Transnatsionalizatsiya natsional′nykh ekonomichnykh system v umovakh hlobalizatsiyi [Transnationalization of national economic systems in the conditions of globalization]. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva imeni Petra Vasylenka: Ekonomichni nauky – Bulletin of the Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture: Economic sciences*, no 200, pp. 95-103. [in Ukrainian].

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Казачінер Олена Семенівна
д.пед.н., доцент
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди

Майбутнє кожної держави залежить від рівня освіченості підростаючого покоління, що можливо тільки за умови, якщо це покоління буде здоровим. На жаль, за даними сучасних досліджень, майже 90% українських школярів мають відхилення у здоров'ї, понад 50% – незадовільну фізичну підготовку, близько 60% мають низький рівень фізичного розвитку.

Аналіз науково-педагогічних праць із теми дослідження свідчить про те, що питання формування здоров'язбережувальної компетентності школярів було предметом наукових пошуків таких авторів, як Г.Власюк [1], В.Горащук [2], Є.Давиденко [3], Т.Марєєва [4], А.Полулях [5] та інших. Як бачимо, здебільшого ця проблема розглядалася науковцями у контексті фізичного виховання школярів. Проте вважаємо, що формування навичок ведення здорового способу життя у дітей з особливими освітніми потребами наразі є надзвичайно актуальною. Діти з особливостями психофізичного розвитку мають проблеми під час сприймання навчальної інформації, зокрема здоров'язбережувального змісту.

Мета тез полягає у висвітленні нових ефективних форм, методів та прийомів ознайомлення дітей з особливими освітніми потребами з інформацією такого змісту в доступному для них вигляді.

1) Робота з інтерактивною книгою з віконечками. Наприклад: «Чим ми чистимо зуби?» Дитина називає предмет, потім відкриває віконечко (для перевірки правильності відповіді), в якому намальовано зубну щітку. Так само можна пропонувати різні питання та відповіді: Чим ми миємо руки? (милом); Чим ми витираємо стіл? (ганчіркою); Чим ми миємо посуд? (миючим засобом) тощо. Таку цікаву книгу для дитини можна виготовити самостійно.

2) Використання карток альтернативної комунікації (PECS), у яких зображено послідовність виконання дії: миття рук, догляд за одягом, миття посуду, приготування нескладної здорової їжі (салат, суп). Крім того, можна виготовити картки з послідовністю дій під час, наприклад, примирення дітей, які посварилися, послідовності дій, коли інша дитина плаче, та її потрібно заспокоїти, послідовності дій, коли дитина захворіла, і потрібно викликати лікаря тощо.

3) Робота з книжками з піктограмами на тему ведення здорового способу життя. Однією з таких книжок є книжка «Марійка захворіла» (видавництво «Диво гра»). Сюжетний малюнок з одного боку та декілька простих речень із піктограмами та словами допоможуть дитині з порушеннями розвитку (РАС,

мовленнєві недоліки тощо) наочно, просто та практично ознайомитися з інформацією та набути корисних навичок ведення здорового способу життя.

4) Складання соціальних історій, спрямованих на набуття дитиною з особливими освітніми потребами навичок ведення здорового способу життя. Важливо складати різні соціальні історії з використанням описових, перспективних, директивних і стратегічних речень.

Проте вважаємо, що такі форми, методи та прийоми є ефективними не лише для дітей із особливими освітніми потребами, а й для дітей із нормотиповим розвитком.

Звісно, педагог не повинен обмежуватися лише названими вище формами, методами та прийомами, а намагатися добирати та створювати нові, авторські, які можна застосовувати в освітньому процесі.

Таким чином, наприкінці тез ми можемо дійти висновку про те, що у зв'язку з тим, що діти з особливостями психофізичного розвитку мають проблеми під час сприймання навчальної інформації, зокрема здоров'язбережувального змісту, виникає потреба у висвітленні нових ефективних форм, методів та прийомів ознайомлення дітей з особливими освітніми потребами з інформацією такого змісту в доступному для них вигляді. Деякими з них є: робота з інтерактивною книгою; використання карток альтернативної комунікації; робота з книжками з піктограмами на тему ведення здорового способу життя; складання соціальних історій, спрямованих на набуття дитиною з особливими освітніми потребами навичок ведення здорового способу життя. Такі форми, методи та прийоми є ефективними не лише для дітей із особливими освітніми потребами, а й для дітей із нормотиповим розвитком.

Перспективами подальших наукових пошуків може, на наш погляд, стати підготовка фахівців до добору та створення нових, авторських ідей набуття дитиною з особливими освітніми потребами навичок ведення здорового способу життя, які можна застосовувати в освітньому процесі в умовах інклюзії.

Список літератури

1. Власюк Г. І. Психолого-педагогічний механізм залучення школярів до оздоровчої діяльності // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 9. – С. 24-29.

2. Горащук В. П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) : Моногр. ; Луган. гос. пед. ун-т им. Т.Шевченко. – Луганск : Альма-матер, 2003. – 376 с.

3. Давиденко Е. В. Эффективность использования средств закаливания в младшем школьном возрасте / Е. В. Давиденко, В. П. Семененко // Физ. воспитание студ. творч. спец. – Х., 2001. – № 3. – С. 41-46.

4. Мареева Т. Е. Здоровый образ жизни – актуальная проблема воспитания подрастающего поколения / Т. Е. Мареева, Е. Н. Варавина, Н. А. Таранова, С.Г.Баланова // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2004. – № 18. – С. 155-161.

5. Полулях А. Залучення школярів до здорового способу життя засобами фізичного виховання в умовах ступеневої освіти // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2002. – № 2-3. – С. 92-94.

СИСТЕМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ

Малахова Олександра Миколаївна, вчитель
російської мови та літератури (інтегрований курс)
вищої категорії, «учитель-методист»
Запорізький багатопрофільний ліцей №99 Запорізької міської ради
Запорізької області

Сабанова Ольга Володимирівна, вчитель
російської мови та літератури (інтегрований курс)
вищої категорії, «учитель-методист»
Запорізький багатопрофільний ліцей №99 Запорізької міської ради
Запорізької області

Роль вчителя-словесника у XXI ст. зазнає змін: на сьогодні функція вчителя – викладача мови та літератури перетворюється на роль вчителя-консультанта, тьютора. Продовженням роботи з учнями, розпочатої на уроках російської мови та літератури, є різноманітні методи і форми роботи позакласної, яка дозволяє вчителю-фасилітатору, виконуючи завдання підтримки учня, забезпечити продуктивну заміну «педагогіки вимог» на «педагогіку можливостей».

Компетентнісний досвід випускника школи складається з результатів навчально-виховного процесу в цілому. Позакласна робота є невід'ємною складовою цього процесу. Її суть полягає в організації педагогом різних видів діяльності школярів у позанавчальний час, що забезпечує необхідні умови для соціалізації особистості дитини. Зміст позакласної роботи являє собою адаптований соціальний досвід, емоційно пережиті й реалізовані в особистому досвіді дитини різноманітні аспекти людського життя, такі як наука, мистецтво, література, взаємодія між людьми, мораль та ін..

Система позакласної освітньої та виховної діяльності в умовах роботи ліцею №99 як школи національних меншин та багатомовного полікультурного простору дозволяє сприяти формуванню поваги до людини, до її прав; толерантного ставлення до цінностей представників культури інших народів; усвідомленню кожним учнем можливості жити в світі людей, комунікувати зі світом шляхом взаємодії, діалогу. В ході такої роботи учні навчаються критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин чи відповідної інформації, сміливо висловлювати особисті думки, створювати власні проекти, приймати самостійні рішення, працювати в команді, спілкуватися. Таким чином, позакласна робота сприяє створенню умов щодо поширення та поглиблення знань з предметів гуманітарного циклу; розвитку мовленнєвих вмінь та навичок, здатності вступати в спілкування у будь-якій мовленнєвій ситуації; розвитку творчих здібностей та творчої активності, кругозору, ціннісних орієнтирів, емоційно-чуттєвої сфери особистості дитини;

формування вмінь жити у колективі, працювати у команді; усвідомлення школярем своєї готовності та потреби жити за загальнолюдськими моральними законами; формуванню критичного ставлення до перетворень, що виконуються; пошуку протиріч між прогнозованим та отриманим результатами, пошуку інших, оптимальних способів вирішення проблем тощо; формуванню вмінь приймати рішення і нести моральну відповідальність як за слова, що сказані, так і за прийняті рішення.

За переконанням педагога Я. А. Коменського, вчитель повинен найменше вчити, а учні при цьому – найбільше вчитись, і педагогічні технології, що пропонуються вчителями-словесниками ЗБЛ №99, спрямовані на пошук саме такого способу освіти та виховання школярів. Основну місію ЗБЛ №99 вбачає у формуванні позитивного освітнього простору, що забезпечує розкриття резервів творчого потенціалу особистості учня. Сучасне українське суспільство сьогодні як ніколи потребує освічених, моральних, мобільних особистостей, випускників, які були б готові до включення в подальшу життєдіяльність, здатних практично вирішувати життєві та професійні проблеми, що постануть перед ними у «дорослому» житті. Вчителі-словесники поряд з освітніми цілями ставлять перед собою такі, що спрямовані на розвиток емоційно-ціннісних орієнтирів підлітків та молоді, на виховання милосердя, людяності, любові до життя та людей, прагнення кожної людини бути щасливою, на формування чуттєво-емоційного відгуку на твори мистецтва, на вічні, позачасові цінності, на виховання високодуховної особистості, готової до компетентного вибору життєвого шляху і продовження освіти. Сприяння реалізації даних цілей засобами різних видів позакласної роботи, пошук найбільш ефективних шляхів впровадження ідей формування життєвокомпетентнісної, духовно розвинутої особистості є нагальним в сучасній освіті та педагогіці, що й визначає актуальність досвіду вчителів. Види такої роботи представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Система позакласної роботи з російської мови та літератури в ЗБЛ №99

ДЕКАДИ СЛОВЕСНОСТІ	ІНФОРМАТИЗАЦІЯ	НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
• Літературно-музичні вечори • Виставки творчих робіт школярів • Літературні вітальні • Читацькі конференції • Тематичні радіоефіри • Гра *«Литературный экспресс»*	• *«Школьная служба русского языка»* • Медіапродукція: - стінні і друковані газети; - творчі роботи дітей; - радіорепортажі; - відео; - сторінка ліцею в Facebook • Фотовиставка *«…любви счастливые моменты…»*	• Предметні олімпіади • Конкурс - захист робіт в Малій академії наук • Конкурс ораторського мистецтва (фестиваль «Заговори, щоб я тебе побачив») • Щорічні шкільні науково-практичні конференції • Творчі конкурси • Сценарії до загальношкільних заходів

Позакласна робота надає можливості для використання сучасних освітніх технологій:

- технології дослідницької діяльності;
- ігрових технологій;
- особистісно орієнтованої технології;
- технології розвиваючого навчання;
- технології проблемного навчання;
- технології критичного мислення;
- методів та прийомів із застосуванням ІКТ тощо, –

тобто тих інноваційних технологій, які сприяють не лише тільки підвищенню якості освіти школярів з російської мови та інтегрованого курсу «Література (російська та зарубіжна)», а й формуванню комунікативної особистості учня, його емоційно-інтелектуальної сфери, розвитку *правильної поведінки стосовно свого таланту*, за словами академіка-фізіолога О. О. Ухтомського.

В епоху різкого зростання ролі засобів масової комунікації та засобів ІКТ, зацікавленості підлітків різноманітними ресурсами Інтернету особливої важливості набувають проблема моралі та гуманності інформації, до якої має доступ дитина, а також, за думкою Г. К. Селєвко, «проблема збереження самобутності людської особистості» [1, с. 170]. В цьому контексті позакласні заходи сприяють боротьбі з негативними аспектами засобів масової комунікації, залученню дітей до різних видів мистецтва, а також вихованню якостей, заснованих на «розумінні та засвоєнні моральних цінностей, що становлять сучасну загальнолюдську мораль». Серед цих цінностей Г. К. Селєвко називає наступні: свобода, демократизм, гідність, честь, відповідальність, совість, сором, любов, доброта, екологічна культура, космічна свідомість, віра, воля, чеснота [1, с. 16]. Саме про такі цінності розмірковують ліцеїсти у своїх творчих роботах зі Словом. Наведемо декілька прикладів, які ілюструватимуть результати описаної роботи, – на рис. 1.

Четыре хокку по мотивам стихотворения В. Хлебникова

САД, САД, ГДЕ ВЗГЛЯД ЗВЕРЯ БОЛЬШЕ ЗНАЧИТ,
ЧЕМ ГРУДЫ ПРОЧТЁННЫХ КНИГ…
ИЗ СТИХОТВОРЕНИЯ
В. ХЛЕБНИКОВА «ЗВЕРИНЕЦ»

* НАШ МИР – ЗООПАРК,
ГДЕ ПРОБЛЕМЫ ОДНОГО –
ЛИШЬ *ЕГО* ПЕЧАЛЬ.

* ГЛАЗАМИ ЗВЕРЯ
УЧИШЬСЯ СМОТРЕТЬ НА МИР,
СТРЕМЯСЬ К ПОБЕДЕ…

* ЧЕЛОВЕК КАК ЗВЕРЬ.
НЕ СЕТУЙ, КОЛЬ ТЫ – ПЕРВЫЙ
В ПИЩЕВОЙ ЦЕПИ…

* СТРЕМЯСЬ К ПРИЗНАНЬЮ,
ТЫ СТАРАЕШЬСЯ СПЛЕСТИ
ТРОС К НЕБЕСАМ… *(ВИКТОРИЯ ФРОЛОВА, 8-Б)*

КНИГИ – ОКНО В МИР.
РИС. ВАЛЕРИИ ПЕШИКОВОЙ, 10-Г

Из сочинений-рассуждений о войне

* * *

(…) ВОЙНА ВСЕЛЯЕТ ХРАБРОСТЬ В ДУХ И БЫТ,
НО НЕТ ПОЩАДЫ – СИЛЬНЫМ И БЕССИЛЬНЫМ.
ЛИШЬ ЧЕЛОВЕК ЕЁ ПРЕДОТВРАТИТ…
ОЧНИТЕСЬ, ЛЮДИ, – И ЖИВИТЕ БЕЗ НАСИЛЬЯ!
НАСКОЛЬКО БЕЛОСТВОЛЬНЫЕ БЕРЁЗЫ
ПРЕКРАСНЕЙ ПУЛИ, МИНЫ И НОЖА!
ПУСКАЙ ТЕКУТ ЛЮБВИ И СЧАСТЬЯ СЛЁЗЫ
И МИРОМ ПАХНУТ ЛИПА И СОСНА!
В ЛЮБВИ И ОЖИДАНИИ ТЕПЛА
ЖИВЁТ, ЦВЕТЁТ ПЛАНЕТА – БОЖЬЕ ЧУДО.
И В ОКРУЖЕНЬЕ МИРА И ДОБРА
ЗЕМЛЯ И НЕБО В ВЕЧНОСТИ ПРЕБУДУТ! *(КАТЯ БРАГЧЕНКО, 9-Г)*

ПОЛИНА МЕРЕЖКО, 11-В

О скоротечности жизни

«ДАР НАПРАСНЫЙ, ДАР СЛУЧАЙНЫЙ,
ЖИЗНЬ, ЗАЧЕМ ТЫ МНЕ ДАНА?» – ЗАДАВАЛСЯ ВОПРОСОМ АЛЕКСАНДР СЕРГЕЕВИЧ ПУШКИН.

А КАК ЧАСТО СОВРЕМЕННЫЙ ЧЕЛОВЕК ЗАДУМЫВАЕТСЯ О ПРОЖИТОМ ДНЕ, НЕДЕЛЕ, МЕСЯЦЕ, ГОДАХ? КАЖДЫЙ НОВЫЙ ДЕНЬ – ЭТО 24 ЧАСА, КОТОРЫЕ МЫ РАСТРАЧИВАЕМ НА ПУСТЫЕ РАЗВЛЕЧЕНИЯ, БЕЗДЕЛЬНИЧАЕМ ВОЗЛЕ ТЕЛЕЭКРАНА, КОМПЬЮТЕРА, – ПРИ ЭТОМ КАЖДЫЙ МЕЧТАЕТ, ЧТО КОГДА-НИБУДЬ ОБЯЗАТЕЛЬНО ДОСТИГНЕТ СВОЕЙ ЦЕЛИ, СДЕЛАЕТ ЧТО-ТО ГРАНДИОЗНОЕ.

КАК МНОГО ВРЕМЕНИ СОВРЕМЕННЫЙ ЧЕЛОВЕК ТРАТИТ В НИКУДА. НЕТ ВРЕМЕНИ ПОДДЕРЖАТЬ ТЕХ, КОМУ ПЛОХО. НАДО БЕЖАТЬ, МНОГО РАБОТАТЬ… ВРЕМЕНИ КАТАСТРОФИЧЕСКИ НЕ ХВАТАЕТ. ЧЕЛОВЕКУ ЭЛЕМЕНТАРНО НЕКОГДА СЕБЯ СПРОСИТЬ: «КТО Я ТАКОЙ?»

(…)

…МНЕ ЕЩЕ РАНО ДУМАТЬ О СКОРОТЕЧНОСТИ ЖИЗНИ. ПОКА Я ТОЛЬКО РЕШАЮ ДЛЯ СЕБЯ, КАКУЮ ПРОФЕССИЮ ВЫБЕРУ: ХОЧЕТСЯ, ЧТОБЫ ОНА НРАВИЛАСЬ И БЫЛА ИНТЕРЕСНОЙ, ЧТОБЫ МОИ СИЛЫ, МОЯ ЭНЕРГИЯ БЫЛИ ВОСТРЕБОВАНЫ.

ЗЕМНАЯ ЖИЗНЬ – СКОРОТЕЧНЫЙ «ШКОЛЬНЫЙ» УРОК. ПЕРЕЖИВАТЬ НАДО НЕ ИЗ-ЗА ДЛИТЕЛЬНОСТИ УРОКА, А ПО ПОВОДУ ТОГО, ЧЕМУ ТЕБЯ ОН НАУЧИЛ. МОИ УЧИТЕЛЯ ГОВОРИЛИ, ЧТО *ПОБЕЖДАЕТ НЕ САМЫЙ УМНЫЙ И НЕ САМЫЙ ХИТРЫЙ, А САМЫЙ ЖЕРТВЕННЫЙ И САМЫЙ СВОБОДНЫЙ, ОНИ НАУЧИЛИ МЕНЯ НИЧЕГО НЕ БОЯТЬСЯ, НЕ ЛЮБОВАТЬСЯ СОБОЙ, А ПРОЖИВАТЬ СВОЮ ЖИЗНЬ МАКСИМАЛЬНО ПОЛНО!* 😊

Стихотворение, написавшееся после знакомства с поэзией «серебряного века»

* * *

КОГДА ЗВЁЗДЫ ЗАМИРАЮТ ВО МРАКЕ
ПОГЛОЩАЮЩЕЙ ИХ ТИШИНЫ,
Я ВИЖУ В ЭТОМ ОТРАДУ,
ПРОЩЕНЬЕ ДЛЯ РАЗБИТОЙ ДУШИ.
КОГДА СОЛНЦЕ ВОСХОДИТ
НАД ГОЛОВАМИ
ТЕХ, ЧЬИ СЕРДЦА НАДЕЖД ЛИШЕНЫ,
Я СЛЫШУ В ЭТОМ НАСМЕШКУ
ИГРАЮЩЕЙ С НАМИ СУДЬБЫ.
КОГДА ВЕТЕР ВЗДЫМАЕТ
УСТАВШИЕ ВОЛНЫ,
ЗАСТАВЛЯЯ ИХ СТРАСТНО ПЫЛАТЬ,
Я НАХОЖУ В ЭТОМ
ПРОБЛЕСК СВОБОДЫ,
ГЛОТОК КИСЛОРОДА ДЛЯ ТЕХ,
КОМУ
ОДИНОЧЕСТВО
НЕ ПОЗВОЛЯЕТ ДЫШАТЬ.
КОГДА ТОСКА СЪЕДАЕТ МЕНЯ ИЗНУТРИ,
ПИТАЯСЬ МОИМИ МЕЧТАМИ,
Я ВСПОМИНАЮ, ЧТО ЕСТЬ НА ЗЕМЛЕ *ТЫ* –
МОЯ ВСЕЛЕННАЯ, УРАГАН, ЦУНАМИ…

АЛЁНА ВОЛКОВСКАЯ, 11-А

Рис. 1. Приклади творчих робот ліцеїстів

Список літератури

Селевко Г. К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств / Г. К. Селевко. Москва : НИИ школьных технологий, 2005. 208 с.

ДІАГНОСТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Мельник Лариса Михайлівна
к.е.н., доцент
Національний університет водного господарства
та природокористування

Впровадження механізму антикризового управління підприємством спрямовано на стабілізацію процесу діяльності суб'єкта господарювання, підвищення адаптивності та стійкості до дії негативних факторів, що забезпечує, таким чином, більш високу ефективність використання наявних фінансових ресурсів. Антикризове управління можна визначити, як систему управління, що спрямована на вирішення задач інтенсивного розвитку підприємства завдяки мобілізації та інтенсифікації всіх ресурсів [1].

Погоджуючись із твердженням в.о. макарченко, чернявського а.д. [2], вважаємо, що доцільно не лікувати наслідки фінансової кризи, а прогнозувати та запобігати їм. А тому, антикризове фінансове управління підприємством повинно бути спрямоване на вирішення низки завдань:

Своєчасне діагностування фінансового стану підприємства і вживання необхідних антикризових фінансових заходів щодо попередження фінансової кризи;

Мінімізація негативних наслідків фінансової кризи підприємства;

Усунення неплатоспроможності підприємства;

Відновлення фінансової стійкості підприємства;

Запобігання банкрутству та ліквідації підприємства.

Для вироблення ефективної політики антикризового керування важливе значення має об'єктивна та своєчасна діагностика фінансового стану підприємства. З метою виявлення ознак кризи в розвинених країнах використовується система фінансових коефіцієнтів, до яких, як правило, належать:

1. - коефіцієнт незалежності (не нижчий 0,7);
2. - коефіцієнт позичкових коштів (не нижчий 0,3);
3. - співвідношення позичкових і власних коштів (не вище 1,0);
4. - коефіцієнт абсолютної ліквідності (не нижчий 0,2-0,25);
5. - проміжний коефіцієнт покриття (не нижчий 0,7-0,8);
6. - загальний коефіцієнт покриття (не нижчий 1,0).

В Україні для визначення фінансового стану підприємства та раннього виявлення ознак кризи рекомендується використовувати коефіцієнти:

1. коефіцієнт покриття - показує рівень покриття необоротних активів короткостроковим капіталом. Значення коефіцієнта покриття менше одиниці свідчить, що короткострокові джерела формування капіталу використовуються

для фінансування необоротних активів, наслідком чого може стати неплатоспроможність підприємства;

2. проміжний коефіцієнт покриття – характеризує здатність підприємства розраховуватись за поточними зобов'язаннями найбільш ліквідними оборотними активами;

3. коефіцієнт фінансової незалежності – показує питому вагу власного капіталу в загальному обсязі джерел фінансування та характеризує ступінь залежності підприємства від позичкових джерел фінансування;

4. коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом – розраховується як відношення власного капіталу до суми необоротних активів та характеризує якість фінансування довгострокових активів підприємства;

5. коефіцієнт рентабельності власного капіталу – розраховується як відношення алгебраїчної величини фінансових результатів підприємства після оподаткування до величини інвестованого власниками капіталу. Під інвестованим капіталом розуміють суму зареєстрованого та додаткового капіталу;

6. коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної величини поточної кредиторської заборгованості. Характеризує здатність підприємства погашати кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги;

7. коефіцієнт операційної рентабельності – розраховується як відношення фінансових результатів від операційної діяльності до чистого доходу від реалізації продукції. Характеризує ефективність операційної діяльності позичальника;

8. коефіцієнт рентабельності активів – розраховується як відношення чистого прибутку до валюти середньорічної вартості активів;

9. коефіцієнт оборотності оборотних активів – розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної вартості оборотних активів;

10. коефіцієнт оборотності позиченого капіталу за фінансовими результатами до оподаткування – розраховується як співвідношення фінансових результатів (до оподаткування) та позичкового капіталу. Чим вищим є значення коефіцієнта, тим вищою є здатність позичальника погасити наявну заборгованість за рахунок внутрішніх фінансових джерел.

11. Висновок про якість фінансового стану підприємства робиться на основі присвоєння йому класу згідно з Інтерпретацією значень інтегрального показника фінансового стану[3].

Фінансова стабілізація в умовах кризової ситуації здійснюється в такій послідовності:

1. *усунення неплатоспроможності* – потрібно для того, щоб відновити здатність підприємства розраховуватись за своїми поточними платежами з метою недопущення виникнення банкрутства.

2. *відновлення фінансової стабільності* – ліквідність підприємства може бути відновлена протягом короткого періоду, при цьому причини неплатоспроможності можуть залишатися без змін.

3. *зміна фінансової стратегії* з метою прискорення економічного зростання.

Список літератури:

1. Мельник Л.М., Автонас О. Механізм реалізації політики антикризового фінансового управління на підприємстві. *Економіка та суспільство.* 2018. № 16. С.411-416.

2. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством. Київ: МАУП, 2006. 256 с.

3. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара: наказ Міністерства фінансів від 14.07.2016 № 616.

КЕЙС-УРОКИ –КТО «ЗА»?

Харченко Вера Васильевна
учитель
Нижнеторгаевская ООШ I-III ступеней

Проработав в школе более 30 лет стало очевидным- нужно что-то менять. Материал, который ученики получают на уроке имеет узкое направление, почти не применим в жизни. И самое главное, напрочь отсутствует система.

Нам очень повезло, что решение в общем то найдено – кейс –уроки. Бесценен опыт нашего соотечественника - Владимир Спиваковский создал интернет-платформу edufuture.biz, которую посещают 200 тысяч уникальных пользователей в день. На ней представлены 500 кейс-уроков на 9 языках мира.

Его путь тоже был долог:
пять лет назад в Финляндии мне на глаза попалась газета Independent с заголовком на передовице: «Финляндия заменяет обычные уроки кейс-уроками». По факту финны лишь мечтали что-то такое сделать до 2020 года и готового решения не предлагали. Но я такой человек, который хватается за любую возможность. Одно дело я – странный украинец с улицы Жилянской, самопально рисующий какие-то картинки. Другое дело, когда на весь мир объявлено: «Долой простые уроки. Будут кейс-уроки». Мне нужен был толчок всемирного уровня.

Я стал показывать всем статью и говорить, что уже придумал такие уроки. А сам тем временем собрал целую команду и лихорадочно их делал. Формат наших кейсов изменился на 98% от первоначального до сегодняшнего. Нужно было учесть и рынок, и людей, и знания. Это процесс изобретательства…

Для Украины кейс технологии или кейс методы обучения – сравнительно новое явление. Распространение они стали получать лишь в 90-ые годы 20-го века. В это же время некоторые зарубежные фирм стали использовать кейс тестирование при приеме на работу.

Между тем, кейс метод как форма обучения возник еще в начале прошлого века на базе школы бизнеса Гарвардского университета. Само происхождение термина одни исследователи связывают с английским словом case (портфель, небольшой чемодан), другие – с латинским casus (сложный, запутанный случай). Суть метода состоит в том, что учащиеся получают пакет (кейс) заданий, не имеющих точного решения. Соответственно от тестируемого требуется либо выявить проблему и пути ее решения, либо выработать варианты выхода из сложной ситуации, когда проблема обозначена.

Так, в США студенты рассматривали сложные ситуации, в которых оказывались реальные организации, и обдумывали способы выхода из них (или же ситуация была смоделирована, как реальная). Практика показала, что в дальнейшем, оказавшись в аналогичной реальной ситуации, выпускники легко находили пути решения. В 1920-м был издан первый сборник кейсов, после чего вся система обучения менеджменту в Гарвардской школе была переведена

на case study. В 50-е годы бизнес кейсы стали активно использоваться и в Западной Европе.

Считается, что наиболее успешно кейс технологии можно использовать на уроках экономики, права, обществознания, истории по темам, требующим анализа большого количества документов и первоисточников, а также для формирования знаний по тем дисциплинам, где несколько ответов на вопрос могут соперничать между собой по степени истинности.

В последнее время все больше говорится об использовании кейс технологий в общеобразовательных школах, в частности, в форме проведения сетевых уроков. Но далеко не всегда кейс метод предполагает использование компьютерного обеспечения, так как в пакете заданий может содержаться вся необходимая для анализа информация (иногда даже информации дается больше, чем нужно, чтобы учащиеся умели отделять нужную от ненужной, главное от второстепенного).

Содержание кейсов может быть самым разнообразным: художественные произведения, кинофильмы, информация о готовящихся законопроектах, об экономических преобразованиях; кейсы могут затрагивать собственный жизненный опыт учащихся и многое другое.

Таким образом акцент переносится на выработку знаний, а не на овладение готовым знанием. Учащиеся получают возможность соотносить теорию с реальной жизнью, в которой будущим выпускникам школ пригодится умение делать выводы, отстаивать свою позицию.

Если работа ведется в группе, то способен ли учащийся подхватить чужую мысль и развить ее. Мы же в школе практикуем использование тематических кейс- дней. Наиболее удачными были «Его величество –бумага!», «Треугольники», «Пирамиды», «Молоко», «Как стать успешным?» и т.д.

С большей остротой встает вопрос повышения эффективности образования. Перед каждым учителем-предметником ставится задача сформировать у будущих выпускников систему знаний, не существующих в отрыве друг от друга, а взаимосвязанных, знаний не абстрактных, а конкретных.

Современные требования к подготовке школьников, безусловно, не ставят под сомнение традиционные каноны образования, но требуют существенного расширения границ процесса обучения. Придерживаясь требований системности и комплексности учебно-воспитательного процесса, педагоги и целые школьные коллективы вынуждены прибегать к использованию альтернативных компонентов обучения. Эта работа началась не сегодня и даже не вчера и постоянно совершенствуется.

Кейс метод – одна из форм, способных положительно повлиять на процесс, поскольку традиционные методы ориентированы на изучение чего-либо, а кейс технологии – на овладение навыками применения имеющихся знаний к конкретной ситуации, для решения проблем, имеющих практическое значение. При применении данного метода на учеников не давит груз представлений о необходимости вести работу по строго запланированной схеме с осознанием конечного результата, к которому необходимо привести свою работу.

В последние годы человечество переживает информационный бум, связанный с доступностью разнообразной информации через сетевые ресурсы. В этой информации необходимо разбираться, иметь навык её критического анализа и приёмов использования разнообразных, подчас противоречащих друг другу сведений, для решения ставящихся жизнью задач. Особенностью современности является постоянное расширение информационного поля, что усложняет выбор.

Кейсы отличаются от обычных образовательных задач (задачи имеют, как правило, одно решение и один правильный путь, приводящий к этому решению, кейсы имеют несколько решений и множество альтернативных путей, приводящих к нему).

И все же, на мой взгляд, не следует считать кейсы панацеей от всех бед. Для школьной программы подобного рода методы – лишь дополнение к базовым знаниям, которые приобретаются традиционным путем. Никакая аналитическая работа не может быть интуитивной, никакие серьезные выводы не сделать, если нет глубоких знаний предмета, основных законов и закономерностей.

К сожалению, у нас в последнее время стало модным увлекаться какими-либо зарубежными проектами, видеть в их реализации решение вопросов.

А уроки-диспуты, уроки-викторины, предметные олимпиады, деловые и ролевые игры, проектно-исследовательская работа, сократовские чтения и многое другое- это ли начало кейс метода?

Все вышесказанное, отнюдь, не отвергает положительного начала кейс технологий, но ясно и другое: разработкой пакетов заданий («портфелей») должны самым серьезным образом заниматься профессионалы, научно-методические отделы соответствующих образовательных институтов. Когда это делается на дилетантском уровне, когда каждый учитель пытается внедрить новшество фактически вслепую (а сейчас в большинстве случаев так и происходит), теряется идеологическое начало, суть творческой или аналитической работы. Если идти этим путем, то при большом желании к кейс технологиям можно причислить даже чтение по ролям или математическую задачу, которую можно решить несколькими разными способами.

Задания не должны носить примитивный характер и причисляться к кейс методам по формальным признакам. Каждый кейс – это не самодеятельность, а серьезная научная разработка, которая должна учитывать возрастные особенности и творческие способности учащихся.

Список литературы:

1. Вылегжанина И.В. Организация и апробация дистанционного обучения и дистанционной поддержки образовательного процесса в образовательном учреждении // Научно-методический журнал «Образование в Кировской области» – Киров, КИПК и ПРО, №4, 2007.

2. Пажитнева Е.В. Кейс-технологии для развития одарённости // Химия в школе. – 2008, № 4.

3. Русских Г.А. Дидактические основы современного урока: Учебно-практическое пособие. – М., Ладога-100, 2001.

4. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998.

5. Спиваковский Владимир. Как украинец создал кейс-уроки, которые покупает весь мир. https://osvitanova.com.ua/posts/2843-vladymyr-spyvakovskyi

6. Спиваковский Владимир . Я перенес очень много формул из бизнеса в систему образования. https://osvitanova.com.ua/posts/2843-vladymyr-spyvakovskyi

7. Третьяков П.И. Управление школой по результатам: Практика педагогического менеджмента. – М.: Новая школа, 1997.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

Босак Інна Анатоліївна
курсант Факультету підготовки перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університет державної фіскальної служби України

Мулявка Дмитро Григорович
к.ю.н., професор
завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Університет державної фіскальної служби України

На сьогоднішній день, в Україні стрімко зростає попит на охоронні та детективні послуги, що у значній мірі породжує необхідність розвитку вітчизняної приватної охоронної та детективної (розшукової) діяльності. І якщо вітчизняна приватна охоронна діяльність розвивається вже давно і успішно, то розвиток приватної детективної (розшукової) діяльності в Україні ще тільки починається. Одним із елементів діяльності приватних детективів являється забезпечення професійної таємниці результатів приватної детективної (розшукової) діяльності. В таких умовах особливої уваги набуває потреба запровадження іноземного досвіду, з безумовною його адаптацією до українських правових, економічних, суспільних реалій та з урахуванням перспектив подальшого розвитку даної галузі.

Проблема забезпечення професійної таємниці результатів приватної детективної (розшукової) діяльності в Україні та інших країнах була тією чи іншою мірою предметом дослідження ряду вітчизняних науковців, серед яких: Г. Ю. Барчан, О. Г. Барчан, В. О. Заросило, В. В. Крутов, Д. Г. Мулявка, Е. І. Низенко, В. М. Панфілов, П. Я. Пригунов, А. А. Чернявський, Р. А. Шаймуродов, І.М. Шопіна та ін. Однак, на сьогодні в Україні ця проблема далека від стадії вирішення і потребує подальших ґрунтовних наукових досліджень.

Розглядаючи законодавство іноземних держав, можна сказати, що для здійснення детективної діяльності на території Франції особі потрібно одержати спеціальний дозвіл, який дає Міністр внутрішніх справ Франції. Для отримання спеціального дозволу кандидат повинен відповідати наступним вимогам: на день видачі дозволу особа повинна досягти 21 року; особа повинна бути громадянином Франції або іншої держави, що входить до Європейського Союзу; особа повинна пройти обов'язковий курс навчання у встановленому М ВС Франції навчальному закладі (на сьогодні — це Паризький університет Пантеону Acca II (L 'Universitfi Panthtton A ssas PARIS II); протягом останніх

п’яти років особа не повинна працювати в поліції, розвідувальних, контррозвідувальних органах або військових формуваннях; особа не повинна мати судимості за вчинення кримінального злочину; особа не повинна мати адміністративних та інших дисциплінарних покарань (наприклад, позбавлення права на роботу за професією або відмови у довірі в будь-якій формі); особа не повинна перебувати під слідством [1, с. 169].

А от, наприклад, у Російській Федерації до числа суб’єктів, які стають володільцями відомостей про приватне життя людини в силу своєї професійної приналежності, відносять осіб, що займаються приватною охоронною або детективною діяльністю, оскільки на них законом покладається обов'язок дотримання певного порядку поводження з отриманою в ході здійснення своєї діяльності інформацією. Приватним детективам забороняється: збирати відомості, пов'язані з приватним життям, з політичними і релігійними переконаннями окремих осіб; здійснювати відео- та аудіо- запис, фото- і кінозйомку в службових та інших приміщення без письмової згоди на те відповідних посадових або приватних осіб; розголошувати зібрану інформацію, використовувати її в будь-яких цілях, всупереч інтересам свого клієнта або в інтересах третіх осіб [2].

Для здійснення приватної детективної діяльності в Італії потрібно отримати спеціальну ліцензію, яку видає відділ ліцензування поліцейської дільниці за погодженням з місцевим органом державної влади. Умовами для отримання відповідної ліцензії є те, що ліцензіат повинен бути повнолітнім громадянином Італії або громадянином однієї з країн Європейського Союзу. Громадяни країн Європейського Союзу отримують ліцензію на таких саме умовах, як і громадяни Італії. Ліцензія не може бути надана для здійснення діяльності, що належить до компетенції виключно державних правоохоронних органів або буде порушувати права і свободи людини. До того ж для отримання ліцензії детектив повинен вміти читати й писати, не мати судимості за вбивство, мати високі професійні та моральні якості. Детективи при здійсненні своєї діяльності зобов’язані вести облік усіх угод, які він уклав з клієнтами. За порушення положень законодавства у сфері регулювання приватної детективної діяльності особа може понести покарання у вигляді позбавлення волі на строк до двох років або штрафу [3, с. 140].

У ст. 199 Кримінальному кодексі Іспанії в якості спеціального суб'єкта злочинів проти недоторканності приватного життя передбачається особа, якій відомості стали відомі в силу його посадового становища, трудових відносин, а також професійного обов'язку. Ст.1281 КК Естонської республіки передбачає відповідальність за розголошення конфіденційної інформації, що стала відомою у зв'язку з професійною діяльністю [4].

Доречно зазначити, що по шляху визнання спеціальним суб'єктом порушення недоторканності приватного життя особи, яка здійснює свої професійні обов'язки, йде і законодавство не тільки європейських, але і східних країн. Зокрема, за ст. 134 Кримінального кодексу Японії підлягає відповідальності особа у разі безпричинної видачі чужий таємниці, що стала їй відома у зв'язку із здійсненням своєї професійної діяльності [5, с. 11; 34].

Отже, приватна детективна (розшукова) діяльність, на сьогоднішній день, здобула законодавче закріплення у багатьох країнах світу. Під час приватної детективної діяльності, особа, що її провадить має доступ до інформації, правовий режим якої передбачає її особливий захист. Також, у межах своєї професійної діяльності , детектив може отримати інформацію щодо вчинення злочину, що, у свою чергу, потребує детальної регламентації процедури повідомлення правоохоронних органів при додержанні професійної таємниці і захисті інтересів клієнтів.

Список літератури

1. Шелухін О. М Правове забезпечення взаємодії недержавних служб безпеки і правоохоронних органів (з урахуванням досвіду СШ А). Молодь у юридичної науці : збірник тез міжнародної науковопрактичної конференції молодих вчених. «П ’яті осінні юридичні читання» (Хмельніцький 27-28 жовтня 2006 року). Ч. 2. С. 167-170.

2. О частной детективной и охранной деятельности в Российской Федерации: Закон Российской Федерации от 11 марта 1992 г. Ведомости Съезда народных депутатов РФ и Верховного Совета РФ. 1992. № 17. Ст. 888.

3. Шелухін О. М. Соціальна необхідність існування недержавних служб безпеки в Україні. Господарсько-правове, цивільно-правове та фінансово-правове забезпечення розвитку економіки України: збірник тез всеукраїнської науково-практичної конференції (Донецьк, 26 листопада 2010 року). Ч. 1.С. 139-141.

4. Уголовный кодекс Эстонской республики / научн. ред. и пер. с эстонского В. В. Запевалова; вступ, статья Н. И. Маугнева. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2004. 262 с.

5. Уголовный кодекс Японии / под. ред. А. И. Коробеева. Владивосток: Изд-во Дальневосточного ун-та, 2000. 81 с.

PHYSICAL – GEOGRAPHY CHARACTERISTICS OF CONDITIONS OF FORMATION OF RIVER DRAIN OF BASIN SOUTHERN BUG

Volkova Ludmila
Candidate of Agricultural Sciences, Professor
National University of Water and Environmental Engineering

Basiuk Tetiana
Candidate of Ceograpfical Sciences (Ph.D), Associate Professor
International University of Economics and Humanities
Academician Stepan Demianchuk

Usachova Nadia
student
International University of Economics and Humanities
Academician Stepan Demianchuk

River drain formed under the influence a considerable number of factors, which can be divided into climatic and physical geographic. Special group are the factors caused by human activities. Because the creation of reservoir significantly changes the landscape of the river valleys, and flow control converts natural hydrological regime of rivers within prop. This prop depends on the type of flow regulation and mode of release in the conditions of their complex use [1; 2].

Many scientific works are devoted to the problems of studying the hydrological regime of rivers: A. Befani, N. Befani, V. Velikanova, P. Vyshnevsky, L. Goryev, E. Gopchenko, O. Ivanenko, S. Levkovsky, M. Lvovich, M. Romas, O. Obodovsky, B. Strilec, V. Khilchevsky, and others. The most reasonable studies peculiarities of intra-annual distribution of the flow in Ukraine in recent years spent V. Grebin.

The Southern Bug is the largest river whose basin is completely within Ukraine. The river Southern Bug starts in the Volyn-Podolsk height, near the village Kholodets of Khmelnytsky region and flows into the Dnieper-Bug estuary of the Black Sea. The river basin area is 63700 km², length – 806 km, the total fall – 321m, the average slope of the water surface – 0,4 ‰ [3].

In the basin of Southern Bug 6582 small rivers, whose length is about 20 thousand km, 11 medium rivers with a total length of over 1.6 thousand km and 1 big river Southern Bug. A characteristic feature of the Southern Bug basin that makes it apart from other great rivers, there is a considerable amount of regulation.

There are 187 reservoirs in the river basin, with a total water mirror area of about 30 thousand hectares, with a total volume of 894 million m^3. 16 reservoirs have been created on the Southern Bug River with a total volume of 316 million m^3 [4-5].

The territory of the Southern Bug Basin located within three geostructural areas: the upper part of the basin located in Volyn-Podolsk height, middle part is in Dnieper upland, the downstream belongs to the Black Sea lowland. There are crystalline

woody rocks in a separate plateau (granite, gneiss), which in many places overlook the daytime surface, and in most cases covered with a layer of marine and continental tertiary sediments (sands, clays, marls). With modern geological processes in the river basin the most common erosion activity, wetlands, landslides, aeolian activity, land erosion and local karst phenomena [6].

In the formatin of climatic conditions the territory of the Southern Bug river basin an important role is played by the circulation of the atmosphere, which is related to the movement of air masses from the Atlantic, Arctic and Mediterranean. At the top and middle of the basin the climate is temperate continental. The climate of the southern regions is influenced by the Black Sea and in the lower reaches of the river slowly turns into arid [5].

A considerable length of the basin from northwest to southeast causes marked differences in the distribution of temperature. According to [7] during 2019 experienced elevated temperature conditions, except for March, where the average monthly temperature was 1.7° below normal. The most positive deviation was observed in June when the monthly average temperature exceeded the annual average by 2.6 ° and reached 20.0 ° C. In general, the main meteorological factors in 2019 facilitated the formation of the flow in the Southern Bug basin, except in the summer. The Southern Bug River is feeding by meltwater in spring and winter and summer rainfall. The underground flow in the basin is negligible [7].

One of the main factors on which the hydrological regime of the basin depends, along with climatic, soil-geological and geomorphological are vegetation cover. Most of the Western Bug basin is located within the forest-steppe zone of Ukraine and has a fairly rich and diverse flora, due primarily to favorable climate, terrain and fertile soils. Natural vegetation accounts for 12% of the total river basin area. Of these, 9% are forests, about 2% for meadows and 1% for marshes. Arable land is about 70%, under water objects are 2% of the river basin, and the urban land accounts for 5% [8].

The river's level mode is characterized by a pronounced spring flood, low summer limit, which is sometimes interrupted by the passage of rain and autumn-winter water rises. The peak of the flood reaches its maximum value in the second half of March. The summer limit is set in mid-May in early June. The lowest level seen in July and August, on the hillside - in September-October. The lowest winter levels - in late December - in the first half of January.

The hydrological regime of the Southern Bug is quite well understood. Only there are 7 active water meters on the river alone. Most water meter posts have a long observation period - more than 40-50 years. The closure on the Southern Bug is the Olexandrivka water meter post, which have been under observation since 1914.

The average long-term water flow here is 91 m^3/s or 2870 million m^3/year. The maximum water flow is fixed 08.04.1932 p. – 5320 m^3/s [3; 4; 5].

According to research conducted over the years 2000-2019, dependency graphs were constructed module annual flow Southern Bug from the catchment area $M=f(F)$ for the medium-term, low-water years (2007, 2012) and 2019. In addition, the hydrographs of the average ten-day cost were constructed on the Oleksandrivka water meter during the observation period.

Analysing the results of observations on the annual flow of the Southern Bug at

the Oleksandrivka water gauge watch the contents, that the regulation of river flow in 2019 was less than the long-term average (65% security).

So, in the face of increasing shortages of water and energy resources, their use is becoming increasingly important, which is achieved by regulating the flow of hydropower reservoirs destination, which affect both the hydrological regime of the river and the environment. Therefore, in modern conditions together with hydrochemical, hydrobiological, landscape, soil-vegetative, hygienic, socio-economic and geo-monitoring should regularly monitor the hydrological river Ukraine, in particular to prevent the effects of water damage during floods and floods.

References

1. Yatsyk A., Hryshchenko Yu. etal. 2007. Vodni resursy: vykorystannia, okhorona, vidtvorennia, upravlinnia: pidruchnyk [Water resources: use, protection, playback, control: textbook]. Kyiv : Heneza. pp. 360.

2. Vyshnevskyi V, Kosovets O. 2003. Hidrolohichni kharakterystyky richok Ukrainy [Hydrological characteristics of rivers of Ukraine]. Kyiv. pp. 324.

3. Vorona Ye., Kyryliach O., Maksymeniuk O. etal. 2009. Basein richky Boh [Basin river God]. Vinnytsia-Kyiv: Wetlands International Black Sea Programme. pp. 128.

4. Baseinove upravlinnia vodnykh resursiv richky Pivdennyi Buh [Basin Water Resources Management of the Southern Bug]. Access mode: http:// www.buvr.vn.ua/

5. Basiuk T. 2009. Hidrolohichnyi rezhym vodoskhovyshch hidroenerhetychnoho pryznachennia na richtsi Pivdennyi Buh [Hydrological regime of reservoirs of hydropower purpose on the Southern Bug]. Visnyk NUVHP. Zbirnyk naukovykh prats. Chastyna 1. Vypusk 3 (47). Rivne. p. 243-250.

6. Gopchak I., Basiuk T., Bondar A. 2011. Harakteristika inzhenerno-geologicheskih uslovij basejna reki Juzhnyj Bug [Characteristics of the engineering and geological conditions of the Southern Bug river basin]. Materialy I Vseros. zaochnoj (s mezhdunarodnym uchastiem) nauch.-prakt. konf. molodyh uchenyh, aspirantov i studentov «Sovremennye problemy osvoenija nedr». Belgorod. p. 42-44.

7. Ukrainskyi hidrometeorolohichnyi tsentr [Ukrainian Hydrometeorological Center]. Access mode: http://www.meteo.gov/ua/

8. Yatsyk A., Basiuk T. 2011. Landshaftno-heokhimichni doslidzhennia terytorii baseinu r. Pivdenyi Buh [Landscape-geochemical studies of the territory of the Southern Bug river basin]. Zbirka dopovidei Mizhnarodnoho Konhresu «ETEVK-2011», Ukraina, Krym, m. Yala. p. 343-345.

ПРАВО НА ПЕНСІЮ ЗА ВИСЛУГОЮ РОКІВ. ПЕНСІЯ ЗА ВИСЛУГОЮ РОКІВ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Божок Софія Григорівна
кандидат юридичних наук
викладач кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
Херсонського факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ

Максимчук Інна Русланівна
здобувач вищої освіти
Херсонського факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ

За загальним правилом, встановленим статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», право на пенсію за віком мають особи, які досягли пенсійного віку (60 років) та мають мінімальний страховий стаж, передбачений законодавством (27 років) [1]. Однак, є категорії осіб, які мають право на отримання пенсії до досягнення пенсійного віку, за наявності певних умов, таких, як наприклад, стаж роботи за певною спеціальністю.

Таким чином, пенсія за вислугою років - це щомісячна пенсійна виплата особі, яка не досягла пенсійного віку, але за наявності певних умов, передбачених спеціальними нормами законодавства, має право на її отримання.

Право на призначення пенсії за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров’я та соціального забезпечення, які обіймають посади, визначені Переліком закладів і установ освіти, охорони здоров’я, соціального захисту та посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженим постановою Кабінету Міністрів від 04.11.1993 № 909, за наявності спеціального стажу, встановленого пунктом «е» статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення».

Зарахування до стажу, що дає право на пенсію за вислугу років, часу навчання законодавство не передбачає.

Водночас зазначимо, що відповідно до пункту 71 Прикінцевих положень Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» особам, які на день досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, працювали в закладах та установах державної або комунальної форми власності на посадах, робота на яких дає право на призначення пенсії за вислугу років відповідно до пунктів «е» - «ж» статті 55 Закону «Про пенсійне забезпечення», і мають страховий стаж (для чоловіків - 35 років, для жінок - 30 років) на таких посадах, а також якщо вони до цього не отримували будь-яку пенсію, під час призначення пенсії за віком виплачується грошова допомога,

яка не підлягає оподаткуванню, у розмірі їх десяти місячних пенсій станом на день її призначення.

Порядок обчислення страхового стажу, що дає право на призначення грошової допомоги, та її виплати затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1191.

Тож, якщо особа на день досягнення пенсійного віку працюватиме в закладі державної або комунальної форми власності на посаді, робота на якій дає право на призначення пенсії за вислугу років, і на час звернення за пенсією матиме 30 років страхового стажу на таких посадах, під час виходу на пенсію за віком вона матиме право на виплату державної грошової допомоги в розмірі десяти пенсій [2].

Пенсія державним службовцям призначається в розмірі 60 відсотків суми їх заробітної плати, до якої включаються всі види оплати праці, з якої сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а особам, які на час звернення за призначенням пенсії не є державними службовцями, - заробітної плати працюючого державного службовця відповідної посади та відповідного рангу за останнім місцем роботи на державній службі, до якої включаються всі види оплати праці, з якої було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

При цьому:

- посадовий оклад, надбавки за ранг та вислугу років враховуються в розмірах, установлених на день звернення за призначенням пенсії за останньою займаною посадою державної служби (або прирівняною до неї у разі відсутності у державному органі відповідних посад державної служби);

- розмір виплат (крім посадових окладів, надбавок за ранг та вислугу років), що включаються в заробіток для обчислення пенсії, визначається за вибором того, хто звернувся за пенсією, за будь-які 60 календарних місяців роботи на посаді державної служби підряд перед зверненням за пенсією незалежно від наявності перерв починаючи з 1 травня 2016 року. Середньомісячна сума зазначених виплат за 60 календарних місяців визначається шляхом ділення загальної суми цих виплат на 60. За бажанням особи неповні місяці роботи на посаді державної служби враховуються як повні;

- у разі коли в осіб, які звернулися за призначенням пенсії, станом на дату звернення немає 60 календарних місяців роботи на посаді державної служби підряд перед зверненням за пенсією починаючи з 1 травня 2016 р., середньомісячна сума виплат (крім посадових окладів, надбавок за ранг та вислугу років) визначається за наявні місяці роботи починаючи з 1 травня 2016 р.;

- матеріальна допомога та виплати, які нараховуються за період, що перевищує календарний місяць, враховуються в частині, що відповідає кількості місяців у розрахунковому періоді.

У разі, якщо особи, які мають не менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців, на момент виходу на пенсію не перебувають на державній службі, розмір виплат (крім посадових

окладів, надбавок за ранг та вислугу років) визначається в середніх розмірах відносно визначених законодавством таких виплат за місяць, що передує місяцю звернення за призначенням пенсії, за відповідною (прирівняною) посадою (посадами) за останнім місцем роботи на державній службі.

Пенсія державним службовцям призначається з дати звернення, але не раніше дати виникнення права.

Максимальний розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність.

З 1 жовтня 2017 р. пенсії, призначені після набрання чинності Законом України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» (крім пенсій осіб з інвалідністю I і II груп, осіб з інвалідністю внаслідок війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту») відповідно до статті 37 Закону України «Про державну службу», у період роботи на посадах державної служби, визначених Законом 889, а також на посадах та на умовах, передбачених Законами України «Про прокуратуру», «Про судоустрій і статус суддів», виплачуються в розмірі, обчисленому відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [3].

Отже, право на призначення пенсії за вислугу років мають працівники освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення, які обіймають посади, визначені Переліком закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років. Державні службовці мають право на таку пенсію, якщо вони мають стаж роботи на посадах, які віднесені до категорій посад державних службовців не менше 20 років.

Список літератури:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: закон України від 09 липня 2003 року №1058-IV.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15

2. Визначення права на пенсію за вислугою років [Електронний ресурс] Режим доступу : https://www.pfu.gov.ua/kv/211912-vyznachennya-prava-na-pensiyu-za-vyslugoyu-rokiv/

3. Порядок призначення пенсії держслужбовцям [Електронний ресурс] Режим доступу : https://www.pfu.gov.ua/35870-poryadok-pryznachennya-pensiyi-derzhslubovtsyam/

ЕРГОНІМІЯ МІСТА ЧЕРНІВЦІ ЯК АКТУАЛЬНА НАУКОВА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ОНОМАСТИКИ

Бабух Надія Василівна
Аспірант

Редьква Ярослав Петрович
к.філ.н., доцент
кафедри історії та культури української мови,
Чернівецький національний університет
ім.Ю.Федьковича

Серед багатьох видів власних назв особливе місце займають так звані ергоніми, тобто власні назви підприємств, організацій, ділових і неділових об'єднань людей. Ця група онімів привертає увагу мовознавців і спеціалістів з інших галузей, наприклад, маркетингу або соціології. Вивченню ергонімів присвячені роботи видатних лінгвістів таких як: М. Вінтонів, Ю. Карпенко, О. Суперанська, М.М.Торчинський, В. Бондалєтов, В. Поротников, О. Леонович, А. Рибакін, А. Чигирьова, В. Скляренко, О. Грінінгер.

Дослідження ергонімії – один із визначальних напрямів лінгвістики сьогодення, про це свідчать праці багатьох відомих мовознавців, які досліджують ергоніми як з позиції семантики та структури (Н. Кутуза, Г. Зимовець та інші), так і прагматики (Ю. Горожанов, Н. Лєсовець та інші), а також ареально. Написано ґрунтовні розвідки на матеріалі онімів кількох українських регіонів та деяких міст. Все це свідчить про актуальність дослідження ергонімії як наукової проблеми.

Метою дослідження є розкриття особливостей дослідження ергонімів міста Чернівці.

Методи дослідження: аналітичний, структурний, описовий.

Незважаючи на широке висвітлення зазначеної проблематики в сучасному мовознавстві, залишається багато нерозв'язаних питань, зокрема про особливості номінації, функціонування, категоризації, мотивації ергонімів певного регіону. Оскільки ергоніми – це не лише результат інтенційної діяльності суб'єкта, але й складова мови та мовлення, про що свідчить їх широка вживаність; водночас ергоніми є соціокультурним обличчям міста, носіями екстралінгвальної інформації: суспільно-політичної, історичної, культурологічної тощо.

Під час дослідження питання ергонімії міста Чернівці, насамперед, маємо на меті розглянути теоретичні етапи дослідження категорії ергонімів; узагальнити історію дослідження ергонімії у лінгвістиці; проаналізувати стан вивчення ергонімів, обґрунтувати методологію дисертаційного дослідження, з'ясувати основні поняття ергоніміки, визначити сутність ергонімів. Плануємо уточнити лінгвальний статус ергонімів як різновиду власних назв, розглянути терміни на позначення ділових об'єднань людей.

Структурно-семантичний аспект дослідження ергонімії дуже важливий для визначення специфіки семантики та внутрішньої форми сучасних ергонімів м.Чернівці із подальшим поділом на умовно нейтральні та конотовані мовні одиниці. Даєм спробу визначити особливості лексико-семантичної, морфемної, словотвірної, морфологічної та синтаксичної характеристик типових моделей ергонімів. Плануємо також проаналізувати найбільш продуктивні способи творення назв об'єктів господарювання, структуру ергонімів – особливості одно-, дво- та багатокомпонентних утворень, приділивши при цьому особливу увагу реченням-онімам та особливостям абревіатур.

Лінгвосоціокультурний аспект інтерпретації ергонімів необхідний для характеристики особливостей взаємодії мови та культури на регіональному рівні, враховуючи специфіку культурного розмаїття краю, а також можливі наслідки міжмовного впливу. Плануємо виділити та охарактеризувати групи ергонімів за мотиваційними ознаками, зокрема: ергоніми, мотивовані належністю підприємства власникові, видом діяльності чи сферою надання послуг, спеціалізацією, об'єктом продажу, особливостями роботи закладу, місцезнаходженням ергооб'єкта, уподобаннями власників тощо, приділивши при цьому увагу мотивованим, немотивованим ергонімам Чернівців. Особливий інтерес для нас становлять культурно мотивовані ергоніми як репрезентанти лінгвосоціокультурного простору Чернівців. Відсоткове співвідношення ергонімів цієї групи може свідчити про місце національної культури, традицій, звичаїв у мовній картині світу мешканців міста. Маємо на меті розглянути мотиваційні чинники утворення ергонімів мешканцями Чернівців в контексті зв'язку із потенційними реципієнтами, враховуючи при цьому результати запланованого асоціативного експерименту.

Отже, особливості функціонування та категоризації ергонімів м.Чернівці дозволяють сформувати цілісне уявленная про структурну організацію ергонімії у складі (ономастичної) картини світу, про процеси категоризації ергонімів і тих параметрів, за якими відбувається номінація об'єктів господарської діяльності. Ергоніми є важливими складовими комунікації, оскільки задовольняють потреби в спілкуванні між власником-номінатором та реципієнтом, виконують семантичне навантаження. Завдяки цим власним назвам відбувається поєднання номінатора з адресатом; водночас ергоніми репрезентують естетичні смаки та мовні ідеали соціуму окресленого часового проміжку, моду, національні й культурні традиції, ціннісні орієнтири та пріоритети.

Список літератури

1. Белей О.О. Сучасна українська ергонімія: власні назви підприємств Закарпаття: монографія / О.О. Белей. Ужгород: УДУ, 1999. 112 с.

2. Кутуза Н.В. Конотовані ефекти ергонімної номінації / Н.В. Кутуза // Мовні і концептуальні картини світу. К.: Прайм – М, 2002. № 6. С. 264–270.

3. Лєсовець Н. М. Ергонімія м. Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти : автореф. дис.на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : [спец.] 10.02.01 «Філологія» / Луганський національний педагогічний університет ім. Тараса Шевченка. Луганськ, 2007. 295 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НАД ТЕКСТОМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК НАУКОВИХ РОЗВІДОК

Шевчук Лариса Миколаївна
к. п. н., ст. наук. співробітник
Інститут педагогіки НАПН України,

Процес навчання – це взаємодія учителя і учня. Це спілкування, обмін інформацією та емоціями. Це наполеглива творча праця школяра, яка сприяє його зростанню та відкриває двері у незвідані світи.

Учитель має враховувати, що працює із дитячим колективом, однак по-різному впливає на кожну дитину. Тому важливо та необхідно сприяти розвитку кожної особистості. Мета кожного педагога – не просто навчити учня, а й надихнути, створити ситуацію успіху для кожного школяра, дати крила для успішного польоту. Для реалізації зазначеної мети необхідне максимальне пристосування форм навчання, навчальної діяльності учнів, змісту, методів і засобів навчання до індивідуальних особливостей людини. Адже диференційоване навчання є дієвим та універсальним засобом реалізації індивідуального підходу в освітньому процесі. Разом з тим індивідуалізація – це, водночас, гранична (максимальна) міра диференціації.

Сучасні вітчизняні науковці Наталія Ковчин і Володимир Бондар трактують диференційований підхід, диференційоване навчання як «навчально-виховний процес, побудований з урахуванням розподілу учнів на типологічні групи й покликаний забезпечити їх особливі освітні потреби» [1, с. 9], «поділ цілого на якісно відмінні частини: розподіл класу на групи залежно від їхнього рівня розвитку для надання допомоги; розподіл завдань за складністю і трудністю залежно від індивідуальних можливостей учнів, навчання, що передбачає індивідуальний підхід до окремих учнів, групи дітей з метою надання допомоги в оволодінні» матеріалом [2, с. 249].

Традиційно результат диференційованого навчання вбачається у засвоєнні школярем програмового матеріалу. Утім, на нашу думку, важливим є досягнення кожним учнем максимально оптимального для нього рівня засвоєння навчального матеріалу (навіть, якщо це передбачає вихід за межі навчальної програми).

Особливої уваги, на нашу думку, потребує застосування диференційованого підходу під час роботи над текстами. Адже досягнення учнями, починаючи із початкових класів, високого рівня умінь роботи над текстами є не лише завдання уроків із предметів мовно-літературної освітньої галузі, а й є необхідною умовою для успішного засвоєння змісту усіх навчальних предметів, спілкування, самореалізації, успішності у житті тощо.

Зважаючи на зазначене вище, наголосимо, що проблема застосування диференційованої роботи учнів початкової школи над текстом є важливим і перспективний напрямком наукових досліджень. Зокрема, першочергово необхідним є визначення теоретичних основ диференціації навчання учнів початкових класів, що передбачає ґрунтовний аналіз сутності понять «диференціація», «диференційований підхід», «диференційоване навчання», порівняння трактувань, тверджень і думок науковців; дослідження співвідношення понять «диференціація» та «індивідуалізація»; вивчення та аналіз досвіду застосування диференціації навчання у різні часи у різних зарубіжних країнах, у практиці навчання на території сучасної України протягом століть, в освітньому процесі сучасної початкової школи. Окремої уваги потребує аналіз наукової і навчально-методичної літератури, практики навчання та узагальнення інформації про застосування диференційованої роботи учнів початкових класів над текстом. Невід'ємною складовою визначення теоретичних засад є усвідомлення й осмислення сутності поняття «текст», його структури і характеристик, специфіки типової і видової різноманітності текстів тощо.

Необхідним є обґрунтування і розроблення дидактико-методичної системи диференційованої роботи учнів початкових класів над текстами (на сьогодні це лише окремі напрацювання, наприклад [3; 4]) та експериментальна перевірка її ефективність. Що, у свою чергу, мотивує розроблення критеріїв та показників для перевірки ефективності диференційованої роботи молодших школярів над текстами.

Зважаючи на складність та комплексний характер проблеми дослідження, її практичне значення ретельно продуманим та якісним має бути програмно-методичне забезпечення диференційованої роботи молодших школярів над текстами. На сьогодні розроблена та впроваджується в освітній процес закладів загальної середньої освіти України навчальна програма курсу за вибором для учнів 2-4 класів (1-4 класів) «Читаємо. Розуміємо. Творимо» (автор Шевчук Л.М.) та відповідна серія навчальних посібників. Робота над розробленням програмно-методичного забезпечення диференційованої роботи учнів початкової школи над текстами триває.

Список літератури

1. Ковчин Н. А. Дидактичні умови диференціації навчання старшокласників: автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.09. Кривий Ріг, 2010. 20 с.
2. Бондар В.І. Дидактика. Київ : Либідь, 2005. 264 с.
3. Шевчук Л.М. До питання диференціації роботи учнів початкових класів над текстом: створення умов для різного темпу навчальної діяльності. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи.* Матеріали ІІ-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р. / за заг. ред. Є.І. Коваленко, упоряд. Т.В. Гордієнко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. с.247-248.
4. Навчання читанню: види диференційованої роботи молодших школярів над текстом. *Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві* : матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції, 12 вересня 2019 р.,

м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. С. 106-108.

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Луценко Богдан Володимирович
аспірант
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Формування лідерських якостей – тривалий і багатогранний процес, що залежить від різних факторів. Саме формування лідерських якостей має стати пріоритетним напрямом підготовки курсантів Національної гвардії України.

Дранко А. А. вказує на те, що основу процесу формування лідерських якостей особистості сучасного курсанта становлять:

об'єктивні макрофактори соціального порядку (суспільні відносини й соціально-економічне середовище);

мезофактори дії найближчого середовища (відносини й ціннісні орієнтації в студентській групі, характер виховного процесу у ВНЗ, наявність умов для одержання досвіду лідерства, морально-психологічна єдність викладачів і студентів, соціальний стан тощо);

мікрофактори (індивідуально-психологічні настанови, досвід, особистісна мотивація, знання, ціннісні орієнтації); об'єктивно-ситуаційні фактори (мета й завдання групи в конкретній ситуації) [1].

Важливу роль у поведінці і діяльності курсантів під час формування в них якостей лідера відіграють особистісні мотиви, що детермінують особливості процесу самоствердження курсантів у ролі лідера.

Варта уваги думка Тробюк Н. Ю. та Ігнатюк О. А. про те, що підґрунтям формування лідерських якостей може стати науково-дослідницька робота, що стимулює курсантів до особистісного розвитку через вибір мети, способів і засобів її досягнення. Автори доводять, що науково-дослідницька робота формує в курсантів позитивний інтерес до навчання, вимагає від них організаторських здібностей, високого ступеню самоконтролю, комунікативної компетентності, ряду інтелектуальних і вольових якостей [3].

Б. Т. Лихачов під педагогічною технологією розумів сукупність психолого-педагогічних настанов, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів [2].

Ураховуючи викладене вище, вважаємо, що для ефективного формування лідерських якостей у курсантів Національної гвардії України доцільно розробити педагогічну технологію, що має передбачати концептуальні засади формування лідерських якостей та змістово-процесуальну частину реалізації.

Крім того, педагогічна технологія повинна:

мати системний характер (усі елементи утворюють одне ціле);

бути керованою (передбачати планування, поетапну діагностику, коригування);

бути відтворюваною (мати можливість застосовуватися в однотипних освітніх установах),

бути ефективною (отриманий результат є оптимальним у порівнянні із затратами);

гарантувати досягнення запланованого результату.

Список літератури

1. Дранко А. А. Педагогічні аспекти формування лідерських якостей курсантів-пілотів під час наземної підготовки / А. А. Дранко // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2013. – № 38–39. – С. 394–399.

2. Коджаспирова Г. М. Педагогика : учебник для академического бакалавриата / Г. М. Коджаспирова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2015. – 719 с.

3. Тробюк Н. Ю. Науково-дослідницька робота як засіб формування лідерських якостей курсантів Національної гвардії України / Н. Ю. Тробюк, О. А. Ігнатюк // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. О. Г. Романовський. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – Вип. 46(50). – С. 38–44.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ВИЩОГО ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Пташник Світлана Андріївна
к.е.н., старший викладач
Уманський національний університет садівництва

Григор'єва Ірина Іванівна
студентка
Уманський національний університет садівництва

Проблеми реформування сфери державного фінансового контролю та державного аудиту вимагають серйозного вивчення й аналізу, оскільки вони мають не тільки важливе соціальне-економічне значення, а й відіграють провідну роль у становленні демократичного суспільства, подоланні корупції. Майбутнє фінансового контролю визначатимуть соціально-економічні потреби нової інформаційної епохи розвитку людства через можливість адекватного реагування на нові виклики [1, с. 139]. Державний фінансовий контроль є складною багаторівневою системою, яка має специфічні об'єкти регулювання на різних економічних рівнях: формування адекватного сучасним вимогам бюджетного законодавства, удосконалення міжбюджетних відносин, методів та інструментів бюджетної політики, прогнозування і планування соціального й економічного розвитку країни та її регіонів, визначення бюджетних пріоритетів тощо [2, с. 55]. Утім, проблемними сферами державного фінансового контролю є: виконання місцевих бюджетів через їх дефіцитність, дотаційність, відсутність комплексного аналізу діяльності бюджетних установ на регіональному рівні. Тому основою подальшого вдосконалення державного фінансового контролю на регіональному рівні повинно стати знаходження оптимальної структури системи органів фінансового контролю, раціоналізація поставлених перед ними завдань на основі вдосконалення чинної законодавчої бази [3, с. 53].

У лютому 2017 р. на засіданні Уряду схвалено Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017—2020 роки. У ній зазначено, що висока якість зовнішнього аудиту є істотною передумовою забезпечення підзвітності і прозорості під час використання бюджетних коштів.

До реформ у сфері управління фінансами закликає Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020" в частині запровадження внутрішнього аудиту відповідно до стандартів Європейського Союзу [8]. Передбачається забезпечення функціонування підрозділів внутрішнього аудиту в усіх міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади.

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року [9] не порушує питання зовнішнього фінансового контролю, що здійснюється Рахунковою палатою відповідно до законодавства, державного нагляду й контролю діяльності інших,

ніж державні та комунальні підприємства, установи й організації, крім їхньої діяльності, пов'язаної з використанням державних фінансів, а також функціонування систем внутрішнього контролю й аудиту [10, с. 9]. Трансформація системи внутрішнього контролю державних фінансів, яка зараз відбувається, має бути обов'язково узгоджена з реформами системи зовнішнього незалежного контролю державних фінансів. На жаль, розробка законодавчого й методичного забезпечення функціонування систем внутрішнього й зовнішнього контролю державних фінансів відбувається без належного узгодження дій законодавця в цій сфері, що значно стримує темпи потрібних трансформацій.

Статтею 98 Конституції України визначено: "Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата" [10]. На практиці це означає надання права Рахунковій палаті здійснювати повноцінний аудит державних коштів. Саме ця функція здебільшого притаманна в діяльності рахункових палат країн Європи і СНД.

Дослідження конституційно-правового статусу Рахункової палати неможливе без вивчення норм, які встановлюють її функції або основні напрями діяльності. Функції виступають основною правовою категорією, яка розкриває й пояснює зміст, структуру й межі діяльності будь-якого органу [8, с. 108]. З огляду на класичні трактування функцій органів державної влади та функцій державного управління, загальновизнаним є таке поняття функції, як напряму діяльності органу, який постійно ведеться, постійно перебуває або в стані розвитку або зникає зовсім. Для вдосконалення правових засад діяльності Рахункової палати, зважаючи на конституційні засади, нагальним є розробка та прийняття нової редакції Закону про Рахункову палату, який має системно врегулювати повноваження Рахункової палати у сфері публічного контролю за рухом державних коштів. Надзвичайно актуальним є зміцнення ролі Рахункової палати в створенні єдиної системи фінансового контролю в Україні. На часі реформування такої системи, де Рахункова палата має бути координаційним, провідним і єдиним інститутом парламентського контролю, забезпечувати повний та прозорий контроль у сфері публічних фінансів. Вважаємо, що Рахункова палата України має здійснювати методичне та методологічне керівництво діяльністю інших органів контролю державних фінансів України, проводити контроль за організацією та проведенням цими органами контролю державних фінансів контрольних заходів.

Перші спроби територіальної розбудови Рахункової палати України відносяться до 2000 р. Реально процес створення територіальних представництв Рахункової палати розпочався у 2004 р. із метою скорочення кількості відряджень, підвищення обізнаності громадськості з контролем у державному секторі в регіонах. Працівники територіальних управлінь, мешкаючи в регіонах, отримають більш глибокі знання про регіональні державні установи та інші державні органи влади, які перевіряються, що допомагає ефективніше виконувати покладені на них обов'язки.

У складі Рахункової палати до серпня 2018 року функціонували такі департаменти: з питань бюджетної політики; з питань використання коштів

державного бюджету фінансовими та контролюючими органами; з питань правового забезпечення; з питань оборони та правоохоронної діяльності; з питань АПК, природоохоронної діяльності та надзвичайних ситуацій; з питань промисловості, виробничої інфраструктури та державної власності; з питань науки та гуманітарної сфери; з питань соціальної політики; з питань державного боргу, міжнародної діяльності та фінансових установ; з питань використання коштів державного бюджету в регіонах.

Відповідно до Рішення Рахункової палати від 18.07.2018 № 18-2 (зі змінами) у складі Рахункової палати, починаючи із серпня 2018 року, функціонують такі департаменти: експертизи та аналізу державного бюджету; контролю у сфері доходів бюджету та фінансових установ; юридичний департамент, контролю у сфері оборони та паливно-енергетичного комплексу; контролю органів судової влади та правоохоронної діяльності; контролю з питань АПК, використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища; контролю публічної адміністрації та міжбюджетних відносин; контролю гуманітарної та соціальної сфери; контролю у сфері юстиції та запобігання корупції; контролю у сфері економіки, інфраструктури та управління об’єктами державної власності.

Для упорядкування взаємодії структурних підрозділів Рахункової палати, регламентації роботи її територіальних управлінь наказом Голови Рахункової палати в липні 2004 року було вперше затверджено Положення про територіальні управління Рахункової палати. Зазначені положення були переглянуті у 2008, 2011 та 2018 роках.

Проведений аналіз доводить, що інституційний розвиток Рахункової палати на сучасному етапі загальмовано. Отже, реалізація таких завдань, на нашу думку, є вкрай важливою [10, с. 185]: надати повноваження Рахункової палати відповідно до вимог світових стандартів, зокрема внести зміни до Конституції України й до Закону України "Про Рахункову палату"; розширити організаційну структуру Рахункової палати внаслідок збільшення кількості територіальних підрозділів; розробити систему добору кадрів, збільшення чисельності яких має відбуватися завдяки перерозподілу функціональних обов’язків контролюючих органів; впровадити обмін досвідом щодо організації навчання персоналу з міжнародними ВОФК; розробити програми підвищення кваліфікації персоналу, впровадити систему атестації кадрів; залучити вищі навчальні заклади до підготовки відповідних фахівців у сфері контролю державних фінансів, у тому числі шляхом внесення змін до освітньо-професійних програм підготовки фахівців.

Орієнтація державного фінансового контролю на забезпечення ефективного використання державних фінансових ресурсів і потреби чіткого розмежування функцій між окремими контрольними суб’єктами ставить на порядок денний пошук адекватного інструментарію раціоналізації їхньої діяльності, серед якого необхідно виділити функціональний підхід. Він полягає в тому, що об’єкт розглядається з позиції тієї корисності (функціональності), яку він має або повинен мати (з позиції призначення об’єкту і його споживчих властивостей, можливості задовольняти потреби покупця). Тому все дослідження об’єкту ведеться відносно його функцій і функцій його елементів, що розглядаються в

плані їхньої значущості (важливості), форм прояву, формування і величини витрат на їх прояв (здійснення) для якнайповнішого задоволення заданих вимог, забезпечення ефективних шляхів їхньої реалізації. Функціонально-вартісний аналіз у сучасних умовах використовують для управління фінансовими ресурсами підприємницьких структур, його застосування для розв'язання проблем державного фінансового контролю є обмеженим.

У сфері державного аудиту стандартизація розпочалася не так давно, що зумовлене процесами світової глобалізації, можливостями широкого обміну досвідом і кращою практикою у зв'язку з розширенням представництва країн світу в ІМТОЗАІ. У процесі інтеграції України до ЄС актуальним є запровадження системи управління якістю державних послуг відповідно до вимог ДСТУ ІЗО 9001-2009. Необхідність подальшої стандартизації діяльності Рахункової палати; поліпшення якості контрольно-аналітичних заходів;

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування комплексу заходів із практичної реалізації концептуальних засад становлення вищого державного фінансового контролю на регіональному рівні.

Література:

1. Очерет Л. А. Державний фінансовий аудит в умовах глобалізації та інформатизації суспільства. Наукові праці НДФІ. 2008. № 3 (44). С.134—143.

2. Лисяк Л.В. Теоретичні засади оцінки ефективності бюджетної політики. Світ фінансів. 2017. № 3 (12). С. 50—57.

3. Бубенко І.В., Бутенко В.Л. Проблеми фінансового контролю на регіональному рівні. Економічний простір. 2008. № 11. С.51 — 56.

4. Пожар Т. О. Концептуальні основи побудови структури органів державного фінансового контролю на засадах "новітнього державного врядування". Економіка і управління. 2012. № 3 (55). С. 77—85.

5. Поліщук В.В. Механізми вдосконалення парламентського фінансового контролю (на прикладі Автономної Республіки Крим): автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Харк. регіон. ін-т держ. упр. Х., 2005. 19 с.

6. Роговенко Д.С. Правовий статус Рахункової палати України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. К., 2007. 19 с.

7. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р.

8. Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015.

9. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 310-р.

10. Чугунов І.Я., Федосов В.М. Державний внутрішній фінансовий контроль: стратегія розвитку. Фінанси України. — 2009. — № 4. — С.3—12.

Наукове видання

MATERIALS
The 6 th International scientific and practical conference
PERSPECTIVE DIRECTIONS OF SCIENCE AND PRACTICE

(March 02-03, 2020)